

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας &
Περιφερειακής Ανάπτυξης

Διπλωματική Εργασία
του Μαστορόπουλου Διονύση

ΘΕΜΑ: "Σαμοθράκη. Ένα νησί σε διαρθρωτική
κρίση. Δυνατότητες και προοπτικές
ανάπτυξής του."

Δρ. Β. Κοτζαμάνης
Δρ. Φ. Λούκισσας
Δρ. Π. Σκόγιαννης

Βόλος, 1995

αρ. εισ. ... 1995/7

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

004000010964

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ & ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ
ΕΙΔΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ «ΓΚΡΙΖΑ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ»**

Αριθ. Εισ.:	2027/1
Ημερ. Εισ.:	28-05-1996
Δωρεά:	Συγγραφέα
Ταξιθετικός Κωδικός:	ΠΤ - ΜΧΠΠΑ
	1995
	ΜΑΣ

“...ένα άγαλμα της φτερωτής Νίκης, από μάρμαρο, με κολοσσιαίες διαστάσεις. Δυστυχώς δεν έχω ούτε το κεφάλι, ούτε τα χέρια, παρόλο ότι ανέσκαψα τα γύρω μέρη. Το υπόλοιπο είναι σχεδόν άθικτο και λαξευμένο από τέτοια τέχνη που δεν την ξεπερνάει κανένα από τα ωραία ελληνικά έργα που γνωρίζω ούτε καν οι Καρυάτιδες του Ερεχθείου. Οι πτυχές του φορέματος είναι οι πιο μαγευτικές: είναι σαν από μαρμάρινη μουσελίνα που ο άνεμος την κολλά πάνω στη ζωντανή σάρκα. Αυτά δεν είναι καθόλου υπερβολικά...”

“...σκέφτηκα ότι η Εξοχότητάς σας θα μπορούσε ίσως να προσφέρει μεγάλη υπηρεσία στις τέχνες και στο Μουσείο του Λούβρου και να εξασφαλίσει λαμπρή επιτυχία για αυτή την επιχείρηση, αν μου παραχωρούσατε την βοήθεια ενός μικρού πολεμικού για την μεταφορά του αγάλματος, πέντε ιδιόμορφων ανάγλυφων και εννέα επιγραφών που έχω συλλέξει εδώ...”

Αποσπάσματα επιστολής που στάλθηκε στον πρέσβη της Γαλλίας στην Κων/πολη από τον Champoiseau, όταν ο τελευταίος βρήκε την φτερωτή Νίκη.

Σαμοθράκη 15 Απριλίου 1863

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μετά από πέντε χρόνια σπουδές στο Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, ήρθε η στιγμή να εφαρμόσουμε τις γνώσεις που αποκομίσαμε. Η διπλωματική μας εργασία είναι ουσιαστικά η πρώτη προσπάθεια πρακτικής και μεγάλης σημασίας εφαρμογής των γνώσεων αυτών σε θέματα ανάπτυξης.

Το θέμα και η όλη σύνθεση της διπλωματικής ήταν αρκετά επίπονη και ο χρόνος καθώς και τα στοιχεία ήταν περιορισμένα, για ένα τέτοιο θέμα. Πρέπει να προσθέσουμε πως στην συλλογή στοιχείων αντιμετωπίσαμε αρκετά προβλήματα, κυρίως στο κατά πόσο πρόσφατα ήταν αυτά.

Παρόλες τις δυσκολίες και την μη σωστή αντιμετώπιση από πολλούς αρμοδίους, υπήρξαν άνθρωποι οι οποίοι μας βοήθησαν πολύ και τους χρωστάμε μεγάλη ευγνωμοσύνη. Δεν θα θέλαμε όμως να τους κατονομάσουμε, για να μην δυσαρεστήσουμε κάποιους που τυχόν δεν θα αναφέρουμε.

Είναι απαραίτητο να επισημάνουμε πως οι όποιες ελλείψεις που πιθανόν να υπάρχουν πιστεύουμε ότι οφείλονται στον περιορισμένο χρόνο που είχαμε στη διάθεσή μας για ένα τέτοιο θέμα και στην απειρία μας μελέτης και έρευνας μεγάλων θεμάτων.

Πρέπει να ευχαριστήσουμε όλους όσους μας βοήθησαν σε αυτή την προσπάθειά μας και ιδιαίτερα τους καθηγητές μας που με τις συμβουλές τους συνέβαλαν στην όσο δυνατόν καλύτερη εκτέλεση της εργασίας μας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	4
1ο. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	
ΑΠΟ ΤΟ 1900 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ.....	7
1.1 Περίοδος 1921-1961	7
1.2 Περίοδος 1961-1981	9
1.3 Περίοδος 1981 μέχρι σήμερα.	12
2ο. ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ Ν. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	16
2.1 Μορφολογία εδάφους	16
2.2 Δάση - Δασικές εκτάσεις - Βοσκότοποι - Καλλιέργειες.	16
2.3 Χλωρίδα και Πανίδα	18
2.4 Ορυκτός πλούτος	19
2.5 Περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος	21
2.6 Χωρητικότητα και αξιολόγηση ακτών νησιού Σαμοθράκης	25
2.7 Κλίμα του νησιού της Σαμοθράκης.....	26
3ο. ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ Ν. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.....	30
3.1 Κατανομή του πληθυσμού	30
3.2 Σύνθεση του πληθυσμού.....	39
4ο. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ Ν.ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.....	49
4.1 Θεώρηση οικονομίας σε ευρύτερο χωροταξικό επίπεδο	49
4.2 Πρωτογενής Τομέας	50
4.2.1 Γεωργία.....	51
4.2.2 Κτηνοτροφία	52
4.2.3 Αλιεία	56
4.2.4 Δασοπονία-Θήρα	57
4.3 Δευτερογενής τομέας	58
4.4 Τριτογενής τομέας	59
4.5 Θέσεις εργασίας	60
4.6 Περίληψη της οικονομίας του νησιού και βασικοί στόχοι	61

5ο. ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.....	63
5.1.1 Επισκόπηση σε διεθνές και εθνικό επίπεδο	63
5.1.2 Τάσεις, προβλήματα και προοπτικές του τουρισμού στο νησί της Σαμοθράκης.....	66
5.2 Τουριστική κίνηση.	68
5.3 Ξενοδοχειακή υποδομή στη Σαμοθράκη.....	78
5.4 Ενοικιαζόμενα δωμάτια-camping.....	80
5.5 Λοιπή τουριστική υποδομή.....	82
5.5.1 Παραθεριστική κατοικία.....	84
5.6 Περίληψη του τουρισμού της νήσου.....	84
6ο. ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ	
ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.....	86
7ο. ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ - ΤΙΜΕΣ ΓΗΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	94
7.1 Χρήσεις γης	94
7.2 Τιμές γης	97
8ο. ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ.....	98
8.1 Μεταφορική υποδομή.....	98
8.1.1 Δρόμοι.....	98
8.1.2 Λεωφορειακές συγκοινωνίες.....	102
8.1.3 Αεροδρόμιο Σαμοθράκης.....	102
8.1.4 Θαλάσσιες μεταφορές - συγκοινωνίες.....	103
8.1.5 Αλιευτικά καταφύγια.....	106
8.1.6 Μαρίνες - θαλάσσια σπορ και αναψυχή.....	107
8.2 Ύδρευση - Άρδευση.....	109
8.3 Αποχέτευση.....	109
8.4 Απορρίμματα - Καθαριότητα ακτών.....	110
8.5 ΔΕΗ - ΟΤΕ - ΕΛΤΑ.....	110
8.6 Λοιπή κοινωνική υποδομή.....	112
9ο. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	
ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	116

9.1 Σύνοψη προβλημάτων.....	116
9.2 Στόχοι ανάπτυξης του νησιού.....	118
10ο. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ	120
Αναλυτικά στοιχεία των προτάσεων.....	120
10.1 Προτάσεις ανάκαμψης της οικονομίας του νησιού.....	120
10.1.1 Πρωτογενής τομέας.....	121
10.1.2 Δευτερογενής τομέας.....	123
10.1.3 Τριτογενής τομέας.....	124
10.1.4 Τουριστική υποδομή.....	124
10.2 Αρχαιολογικοί χώροι - Πολιτιστική κληρονομιά.....	126
10.3 Φυσικό περιβάλλον - Περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος.....	128
10.4 Τεχνική - Κοινωνική υποδομή	130
10.4.1 Μεταφορική υποδομή.....	131
10.4.2 Ύδρευση - Άρδευση - Αποχέτευση.....	133
10.5 Θεσμικές παρεμβάσεις.....	134
10.6 Συντονιστική Αρχή Θράκης (Σ.Α.Θ.)	
Αναφορά στην ιδέα και στην πρόταση	134
10.7 Π.Ε.Π. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Νοέμβριος 1994).....	136
10.8 Σύνοψη προτεινόμενων παρεμβάσεων.....	137
Επίλογος.....	139
Βιβλιογραφία	

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το αντικείμενο της Διπλωματικής εργασίας ήταν μια προσωπική επιλογή, που έγινε μετά από έντονο προβληματισμό πάνω στην διαρθρωτική κρίση της περιοχής μελέτης και βέβαια μετά από συνεννόηση με τους επιβλέποντες καθηγητές. Το νησί της Σαμοθράκης ανήκει διοικητικά στον Νομό Έβρου, από όπου είναι και η καταγωγή μου, και αποτελούσε σχεδόν κάθε καλοκαίρι τον τόπο ολιγοήμερων διακοπών. Η υπάρχουσα κατάσταση του νησιού, σε σχέση με άλλα νησιά του Βορείου Αιγαίου, ήταν η αφετηρία της σκέψης μου για ένα καλό θέμα Διπλωματικής εργασίας για το Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης.

Με βάση την εξειδίκευσή μας σε θέματα περιφερειακής ανάπτυξης προσπαθήσαμε να κάνουμε μία πρώτη προσέγγιση στις δυνατότητες του νησιού. Ήταν γνωστά μας κάποια από τα βασικά προβλήματα που έχει το νησί, όπως για παράδειγμα η μεγάλη μετανάστευση του 1960, η μικρή τουριστική κίνηση, η έλλειψη βασικής τεχνικής υποδομής. Έτσι η περιέργεια ανάλυσης ενός νησιού τόσο κοντά στην ιδιαίτερη πατρίδα μας (Αλεξανδρούπολη), μας οδήγησε σε μια ενδιαφέρουσα αναζήτηση στοιχείων.

Η συλλογή στοιχείων ξεκίνησε από την Αλεξ/πολη, όπου επισκεφθήκαμε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία Νομαρχίας, Δήμο Αλεξ/πολης, Πολεοδομία, Τουριστική Αστυνομία, Λιμεναρχείο Αλεξ/πολης, Δασική Υπηρεσία, Διεύθυνση Δασών Έβρου, Διεύθυνση Γεωργίας, ΔΕΗ, ΟΤΕ, Εφορία. Παράλληλα συλλέξαμε στοιχεία από τα γραφεία των Ναυτιλιακών Εταιριών των πλοίων ΣΑΟΣ και ΑΡΣΙΝΟΗ της γραμμής Αλεξ/πολη-Σαμοθράκη, επισκεφθήκαμε το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Αλεξ/πολης, το ΚΤΕΛ Έβρου.

Βέβαια είναι σαφές, πως ήταν απαραίτητο το ταξίδι μας στο νησί της Σαμοθράκης. Το επισκεφθήκαμε τρεις φορές κατά τη διάρκεια της μελέτης μας (Μάρτιο, Απρίλιο και Ιούνιο). Εκεί πήγαμε σε όλες τις δημόσιες υπηρεσίες για συλλογή στοιχείων που δεν είχαμε βρει στην Αλεξ/πολη αλλά και νέων στοιχείων.

Επί τόπου διαπιστώσαμε προβλήματα, ιδιαιτερότητες αλλά και ομορφιές του νησιού. Πήραμε ένα αρκετά ικανοποιητικό φωτογραφικό υλικό του, που αναφερόταν σε πολλούς τομείς δραστηριοτήτων, φυσικής ομορφιάς, παράδοσης, τεχνικής υποδομής καθώς και χρήσεων γης.

Συζητήσαμε με αρμόδιους φορείς, αλλά και με απλούς ανθρώπους. Μιλήσαμε μαζί τους για τα προβλήματά τους και καταγράψαμε τις απόψεις τους. Συναντηθήκαμε με τον Δήμαρχο της Σαμοθράκης, από τον οποίο πήραμε μια μικρή συνέντευξη. Οι βασικές ερωτήσεις που του υποβάλαμε ήταν οι εξής: ποια θεωρείται προβλήματα στο νησί; πως τα αντιλαμβάνεστε; ιεράρχηση των προβλημάτων; Τι στόχους βάζετε σαν υπηρεσία;

Παρόμοιες ήταν οι ερωτήσεις που υποβάλαμε σε έναν προϊστάμενο της Νομαρχίας Έβρου, στην προϊστάμενο της Πολεοδομίας της Αλεξ/πολης, στον πρόεδρο του Συλλόγου των Σαμοθρακιτών στην Αλεξ/πολης, στον υπεύθυνο του πολιτιστικού συλλόγου, και τέλος σε έναν υπάλληλο του αξιολογητή της Περιφέρειας Θράκης στην Κομοτηνή. Πρέπει να αναφέρουμε την επίσκεψή μας στην ΙΘ' Εφορία Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων στην Κομοτηνή. Τέλος πρέπει να προσθέσουμε τα σημαντικά στοιχεία που προσκομίσαμε από τα γραφεία του ΕΟΤ που έχουν έδρα την Καβάλα.

Σημαντική βοήθεια ήταν η πρακτική μας εξάσκηση στο μελετητικό γραφείο της κ.Ζέτας Α.Παλακίδου τα προηγούμενα καλοκαίρια, καθώς και η απασχόλησή μας στην Τεχνική υπηρεσία του Δήμου Αλεξ/πολης, από όπου συλλέξαμε χρήσιμες πληροφορίες.

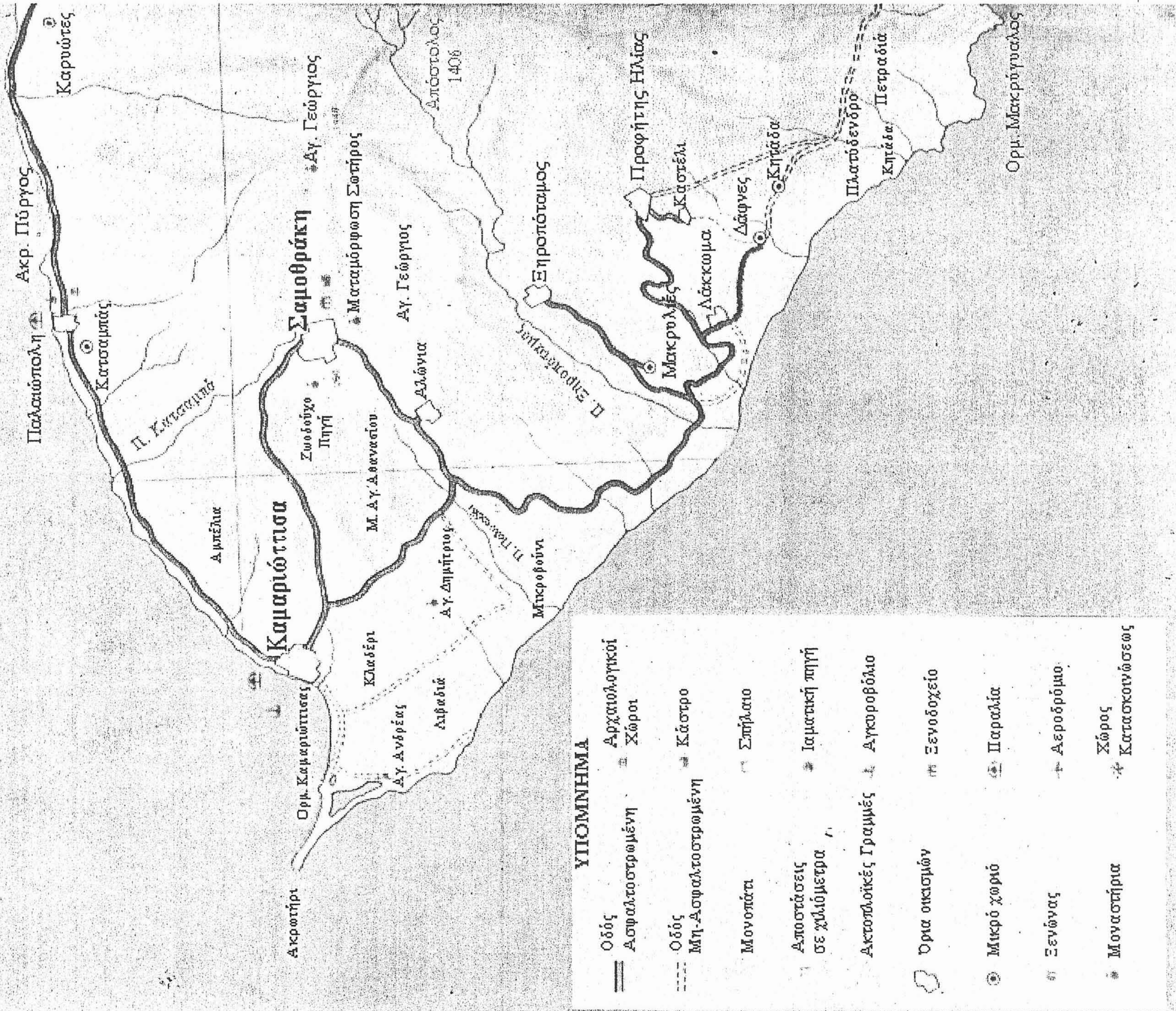
Όταν άρχισε η σύνθεση της διπλωματικής, ξεκινήσαμε χωρίζοντάς την σε τέσσερις βασικές ενότητες: στην ιστορική επισκόπηση του νησιού από το 1900 μέχρι σήμερα, στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, στους στόχους ανάπτυξής του και τέλος, σε μια σειρά προτάσεων ανάπτυξης του νησιού. Έτσι λοιπόν στο 1ο Κεφάλαιο γίνεται μια ιστορική επισκόπηση της Σαμοθράκης από το 1900 μέχρι σήμερα χωρίζοντας την περίοδο αυτή και μελετώντας την κατά τις πιο βασικές χρονολογίες (1921-1961, 1961-1981, 1981-σήμερα). Στο 2ο Κεφάλαιο περνάμε στην παρουσίαση φυσικού περιβάλλοντος του νησιού και στο 3ο, αναφερόμαστε στην πληθυσμιακή δομή του.

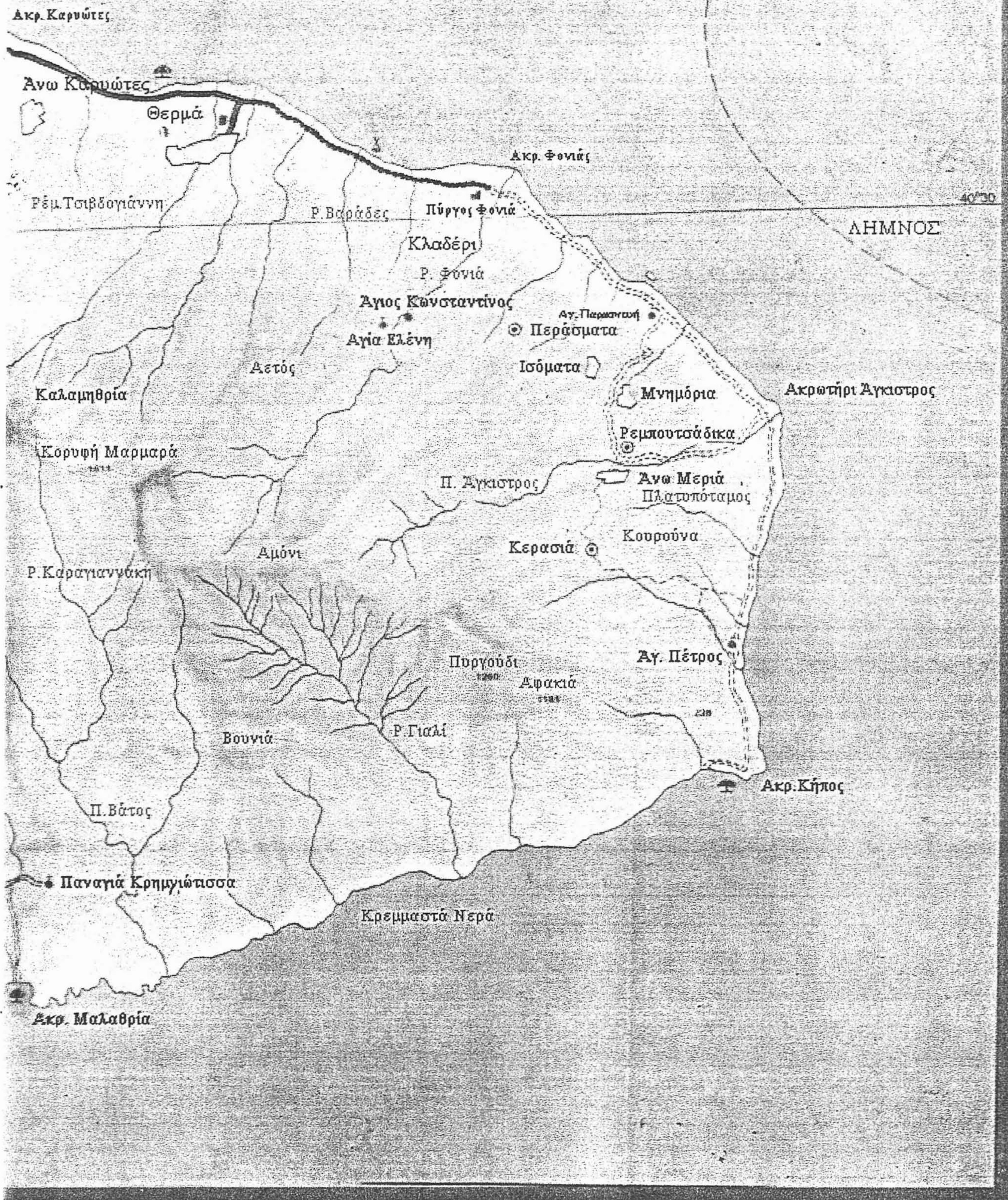
Στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης (Κεφάλαια 4ο, 5ο, 6ο, 7ο, 8ο), μελετάμε τις οικονομικές δραστηριότητες στο νησί εξετάζοντας τους βασικούς οικονομικούς τομείς (πρωτογενή, δευτερογενή, τριτογενή). Αναφερθήκαμε στον τουρισμό του νησιού και εξετάσαμε την σύγκρουση χρήσεων γης (τουρισμός-γεωργία, κτηνοτροφία). Έγινε αναφορά στην πολιτιστική κληρονομιά και τους αρχαιολογικούς χώρους και βέβαια μελετήσαμε την τεχνική και κοινωνική υποδομή της περιοχής μας.

Στο 9ο Κεφάλαιο συνάψαμε τα προβλήματα που διαπιστώσαμε και αναφέραμε τους στόχους ανάπτυξης του νησιού. Τέλος, εφόσον αντιληφθήκαμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει το νησί κάναμε μία σειρά από προτάσεις ανάπτυξης του νησιού (ή Επαρχίας) της Σαμοθράκης, πάνω στους τομείς που αναλύσαμε (Κεφάλαιο 10ο) πιστεύοντας πως θα δώσουμε κάποιες λύσεις στην διαρθρωτική κρίση που βρίσκεται το νησί.

Η εργασία περιλαμβάνει φωτογραφικό υλικό, το οποίο περάσαμε σε επεξεργαστή κειμένου μέσα από έγχρωμο scanner, και στη συνέχεια το εκτυπώσαμε μαζί με την υπόλοιπη διπλωματική.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1ο

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ ΑΠΟ ΤΟ 1900 ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ

1.1.Περίοδος 1921-1961

Η Σαμοθράκη στις αρχές του 20ου αιώνα ήταν πλήρως απομονωμένη και αρκετά φτωχή. Ακόμα και πριν την απελευθέρωσή της από τους Τούρκους, η φτώχεια και οι ιδιομορφίες αυτού του νησιού, έκαναν τους τελευταίους να αδιαφορήσουν τελείως γι αυτό. Ξένοι περιηγητές στις αρχές του 20ου αιώνα επισκέπτονταν σπάνια το νησί και που και που κάποιος ερευνητής αποβιβαζόταν για να ψάξει για φυτά, για να κάνει γεωλογικές μελέτες ή για να βρει στοιχεία του Ελληνισμού. Ενώ στην Αλεξανδρούπολη υπήρχαν εκείνη την εποχή πολυάριθμα καϊκια, συνήθως δεν ξεκινούσαν για να κάνουν το ταξίδι για τη Σαμοθράκη, με αποτέλεσμα να συντελούν στην απομόνωσή της. Παράλληλα, δεν ήταν πάρα πολύ γνωστές οι παραλίες και τα φυσικά λιμανάκια, και οι ναυτικοί από την Αλεξ/πολη το 1900, δεν την επισκέπτονταν.

Η οικονομία του νησιού εκείνη την περίοδο στηρίζονταν στην γεωργία και στην κτηνοτροφία. Το νησί ήταν εύφορο και γεμάτο πυκνά δάση με πλούσια βλάστηση, λόγω των πάρα πολλών τρεχούμενων νερών. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως κατά την περίοδο 1921-1961 υπήρχαν στο νησί αρδευόμενες γεωργικές εκτάσεις των κατοίκων. Τα προϊόντα τους ήταν δημητριακά που μάλιστα, τονίζεται, ήταν άριστης ποιότητας. Επίσης είχαν ανεπτυγμένη μελισσοουργία και οι ελαιώνες τους δίναν μεγάλη παραγωγή λαδιού κάθε χρόνο, που ήταν αρκετό ακόμη και για εξαγωγή.

Όσον αφορά την κτηνοτροφία, το 1900 ήταν σε υψηλά επίπεδα και το ζωικό κεφάλαιο αποτελούνταν ως επί το πλείστον από αίγες και πρόβατα. Τα δε προϊόντα ήταν το γάλα, το τυρί και το ανθότυρο, που σύμφωνα με μαρτυρίες που είναι καταγεγραμμένες, ήταν ιδιαίτερα νόστιμα και περιζήτητα σε μεγάλες πόλεις των ανατολικών παραλιών.

Τα πλοίαρια που υπήρχαν στη Σαμοθράκη ήταν περίπου 15 και διενεργούσαν σχετικά μικρό εμπόριο προϊόντων. Ενώ το νησί είχε αρκετά προϊόντα καθώς και ορυκτό πλούτο και θα μπορούσε να αναπτύξει το εμπόριο και εκμεταλλευτεί τα προϊόντα της γης, η

έλλειψη ναυτιλίας έκανε αδύνατο κάθε οικονομικό προγραμματισμό. Η συγκοινωνία με άλλα μέρη ήταν σχεδόν ανύπαρκτη, ενώ πρέπει να τονιστεί η έλλειψη λιμανιών. Συνήθως από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο υπήρχαν κάποιες βάρκες που μεταφέραν επιβάτες και επισκέπτες στα ιαματικά λουτρά, ενώ το χειμώνα το νησί ήταν πλήρως απομονωμένο.

Το φαινόμενο του μηδενικού τουρισμού και της ανύπαρκτης ναυτιλίας ενός γραφικού νησιού, δημιούργησε εσωστρέφεια, η οποία συνεχίστηκε μέχρι το 1960. Το παραγωγικό σύστημα, στην ουσία έμεινε αμετάβλητο για μια 40ετία, με πολύ μικρές εξαιρέσεις. Στις αρχές του αιώνα από τις 600 περίπου οικογένειες του νησιού, οι 200 ασχολούνται με την γεωργία, 200 με την κτηνοτροφία και 200 στην καρβουνοποιΐα. Το νησί που ο Όμηρος είχε ονομάσει “υλήεσσα”, λόγω του δασικού πλούτου του, είχε απογυμνωθεί περίπου το 1910 και οι κάτοικοι που ασχολούνταν στα κάρβουνα, μη βρίσκοντας δέντρα να κάψουν, γινόταν ή γεωργοί ή κτηνοτρόφοι.

Η Χώρα το 1875.

Πρέπει να τονιστεί ότι επειδή το προϊόντα ήταν αρκετά και οι κάτοικοι λίγοι, περίπου 3.000, δεν υπήρχαν φτωχοί στο νησί. Όμως,

σύμφωνα με τους ιστορικούς, η εμφάνισή τους ήταν φτωχική, ενώ λίγοι πρόφταιναν να γεράσουν εξαιτίας της βαρυχειμωνιάς και της έλλειψης καυσίμων.

Η Σαμοθράκη έμεινε στη τουρκική κατοχή μέχρι το 1912, ενώ παρέμεινε ελληνική μετά τη Συνθήκη Ειρήνης της Λοζάνης στις 24 Ιουλίου το 1923.

Κατά την περίοδο 1918-1922 πρόσφυγες από τα παράλια της Μικράς Ασίας εγκαταστάθηκαν στη Σαμοθράκη. Ο αριθμός τους δεν ήταν πάρα πολύ μεγάλος και εντάχθηκαν γρήγορα στον τρόπο ζωής του νησιού.

Θα μπορούσε κάποιος να κρίνει από τα χρονολογημένα νεότερα κτίσματα των οικισμών, πως η ζωή και η οικονομία ακολούθησαν τους ίδιους χαμηλούς ρυθμούς και κατά τα επόμενα χρόνια μέχρι το 1951-1961.

Τα 500 περίπου σπίτια της Χώρας στις αρχές του αιώνα είχαν στους τοίχους τους πολλά αρχαία κομμάτια. Οι στέγες ήταν επίπεδες και ήταν όλες σκεπασμένες με χώμα. Πάνω σε κάθε στέγη υπήρχε ένας κύλινδρος από μάρμαρο για να πατούν το χώμα ύστερα από ισχυρές κακοκαιρίες. Όλο το μάρμαρο που χρησιμοποιούνταν στο κτίσιμο των σπιτιών, προέρχονταν από την Παλαιόπολη (αρχαιολογικός χώρος) και έχουν χαθεί σημαντικές αρχαιολογικές επιγραφές, λόγω της δουλειάς των Σαμοθρακιτών χτιστών. Έκπληξη μας προκαλεί το γεγονός ότι, η πλατεία του χωριού, ήταν πάνω στις στέγες των σπιτιών και πολλοί χρησιμοποιούσαν σαν δρόμο για να ανέβουν στο βουνό, το δρόμο που σχημάτιζαν οι στέγες των σπιτιών.

Μετά το 1922 στις ντόπιες προσπάθειες ανάπτυξης προστέθηκαν οι δυνάμεις των προσφύγων. Είτε η εξέλιξη των πολιτισμικών ρευμάτων που δρούσαν από παλιά, είτε η εισροή προσφύγων, ήταν οι αιτίες που άλλαξε το χρώμα του οικισμού της Χώρας με πρόσθετα στοιχεία Σμυρναϊκού χαρακτήρα.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται προσπάθειες να σωθούν τα παραδοσιακά κτίρια σε όλους τους οικισμούς του νησιού, και ιδιαίτερα στη Χώρα, που έχει κηρυχτεί παραδοσιακός.

1.2.Περίοδος 1961-1981

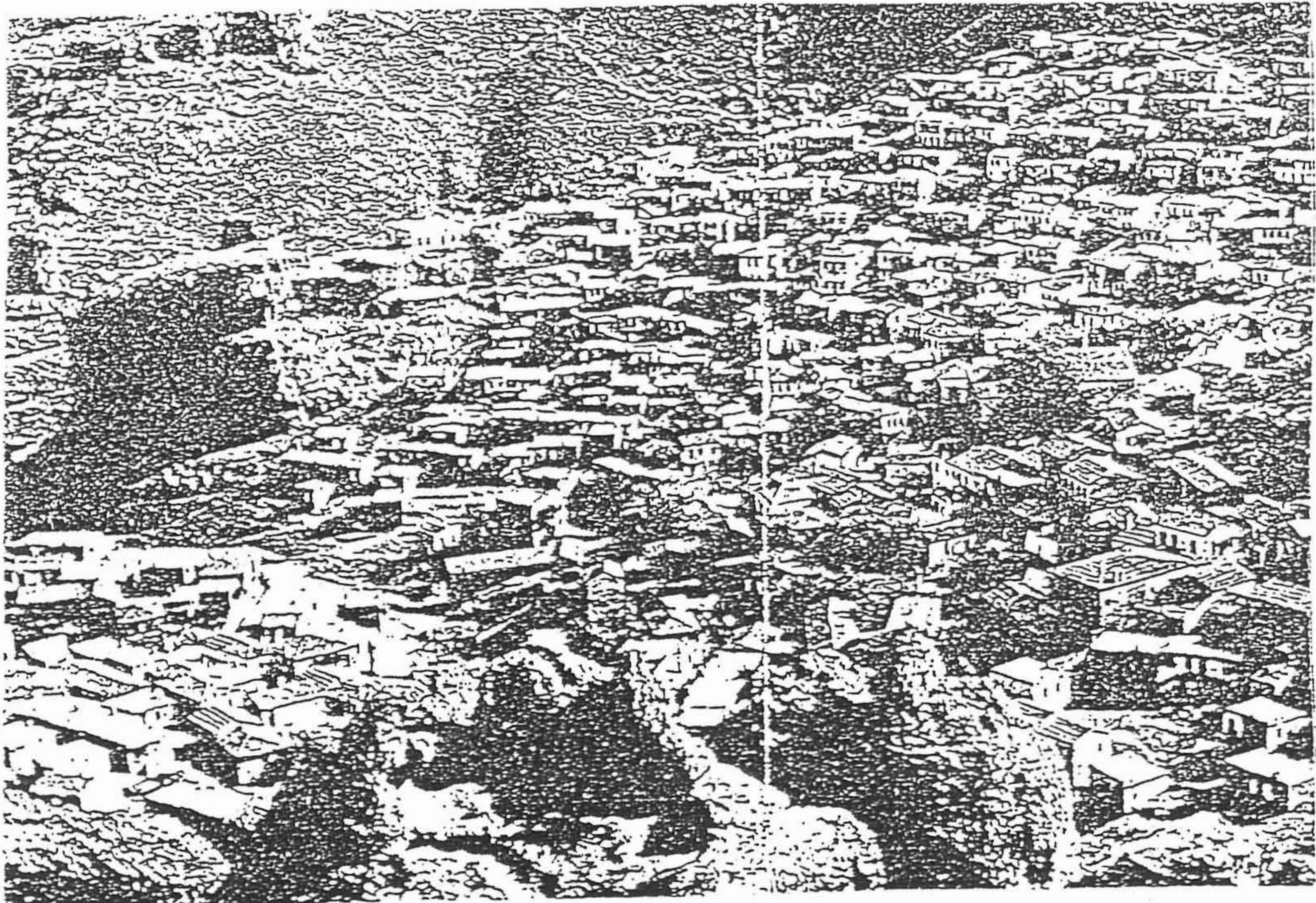
Το κράτος δεν κατάφερε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα της Θράκης, και κυρίως την δημογραφική συρρίκνωση, την έντονη απομόνωση και την οικονομική υπανάπτυξη. Την δεκαετία των μεγάλων έργων, 1955-1965, η Θράκη έμεινε εκτός εθνικού σχεδιασμού, με αποτέλεσμα την εμφανή έλλειψη δικτύων μεταφοράς

και επικοινωνίας, κάτι που επέτεινε την φυσική γεωγραφική απομόνωση της περιοχής.

Το 1961 ξεκινάει ένα προοδευτικό άνοιγμα του νησιού προς έξω. Είναι η στιγμή που ξενικά η μάλιστα της μετανάστευσης εσωτερικής και εξωτερικής. Πάρα πολλοί κάτοικοι του νησιού το εγκαταλείπουν με προοπτική ένα καλύτερο μέλλον στην Αλεξανδρούπολη (οι περισσότεροι) στην Καβάλα, στην Θεσ/νικη, στη Γερμανία.

Το 1951 υπήρχαν 4.258 κάτοικοι, ενώ στην απογραφή του 1961 υπήρχαν στο νησί 3.000 άτομα. Με βάση τη φυσιολογική αύξηση, έχασε περισσότερο από το μισό πληθυσμό της, στην εσωτερική και εξωτερική μετανάστευση.

Οι Σαμοθρακίτες που πήγαν μετανάστες στο εξωτερικό, πήγαν όλοι τους στη Γερμανία και έχουν πάει όλοι τους να εγκατασταθούν στις όχθες του ποταμού Νέκαρ (περιοχή Στουτγάρδης).

Η Χώρα το 1960

Το περίεργο αυτό φαινόμενο οδήγησε το 1972 στην πρωτεύουσα Βάδης-Βιρτεμβέργης, να υπάρχουν περισσότεροι Σαμοθρακίτες παρά Θεσσαλονικείς. Ο μετρίου μεγέθους βράχος, χαμένος στο βόρειο Αιγαίο, με κατοίκους μικροκτηματίες, βοσκούς και φτωχούς μεροκαματιάρηδες είχε συνεισφέρει σε εργατικό δυναμικό στη Στουτγάρδη περισσότερο από τη δεύτερη ελληνική μεγαλόπολη. Η Χώρα, η πρωτεύουσα του νησιού, θα έλεγε κανείς, πως δεν ήταν χτισμένη πεταλόσχημα πάνω στα ερείπια του γενοβέζικου κάστρου, αλλά στις όχθες του Νέκαρ, στο Κανστάτ.

Η δημογραφική συρρίκνωση του νησιού και γενικότερα της Θράκης δεν ευαισθητοποίησε την πολιτεία. Η μετανάστευση που τότε θεωρήθηκε “ευλογία Θεού” δεν είχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα (εκπαίδευση εργατικού δυναμικού σε νέες τεχνολογίες κλπ.).

Όσο αφορά τον παραγωγικό τομέα, με το προοδευτικό άνοιγμα που έγινε και με το μεταναστευτικό ρεύμα, γίναν κάποιες αναδιαρθρώσεις και κάποιες σημαντικές εξελίξεις. Η σύνδεση με την Αλεξανδρούπολη επέφερε σημαντικά αποτελέσματα και στην ανάπτυξη του τουρισμού, αλλά και σε κάποιες νέες μορφές παραγωγής, η οποίες ήρθαν στο νησί. Η γεωργία που αποτελούσε και αποτελεί τον κυριότερο παράγοντα της τοπικής οικονομίας, βρισκόταν σε εξέλιξη με τα νέα μηχανήματα της εποχής αυτή και έτσι ενισχύθηκε σημαντικά το εισόδημα των κατοίκων. Στην κτηνοτροφία και στην αλιεία δεν είχαμε εξελίξεις. Η συρρίκνωση λόγω μετανάστευσης και η αγροτική παραγωγή σε αγροτικές καλλιέργειες πλέον δεν εξισορροπήθηκε με την ανάπτυξη δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα, με αποτέλεσμα την υποαπασχόληση στον εναπομένοντα πληθυσμό.

Οι οικισμοί αρχίζουν να επεκτείνονται και να εξελίσσονται. Πολλοί είναι οι μετανάστες, οι οποίοι έχουν σαν κύριο στόχο τους την κατασκευή ενός σπιτιού στον τόπο τους. Από το 1961 και μέχρι το 1971, αρχίζει και παρατηρείται πολύ μικρή συγκέντρωση πληθυσμού στην Καμαριώτισσα, η οποία με τα χρόνια γίνεται ο μεγαλύτερος οικισμός του νησιού. Η δε Χώρα της Σαμοθράκης διατηρεί τον παραδοσιακό της χαρακτήρα με τα παραδοσιακά σπίτια και τους στενούς πλακόστρωτους δρόμους.

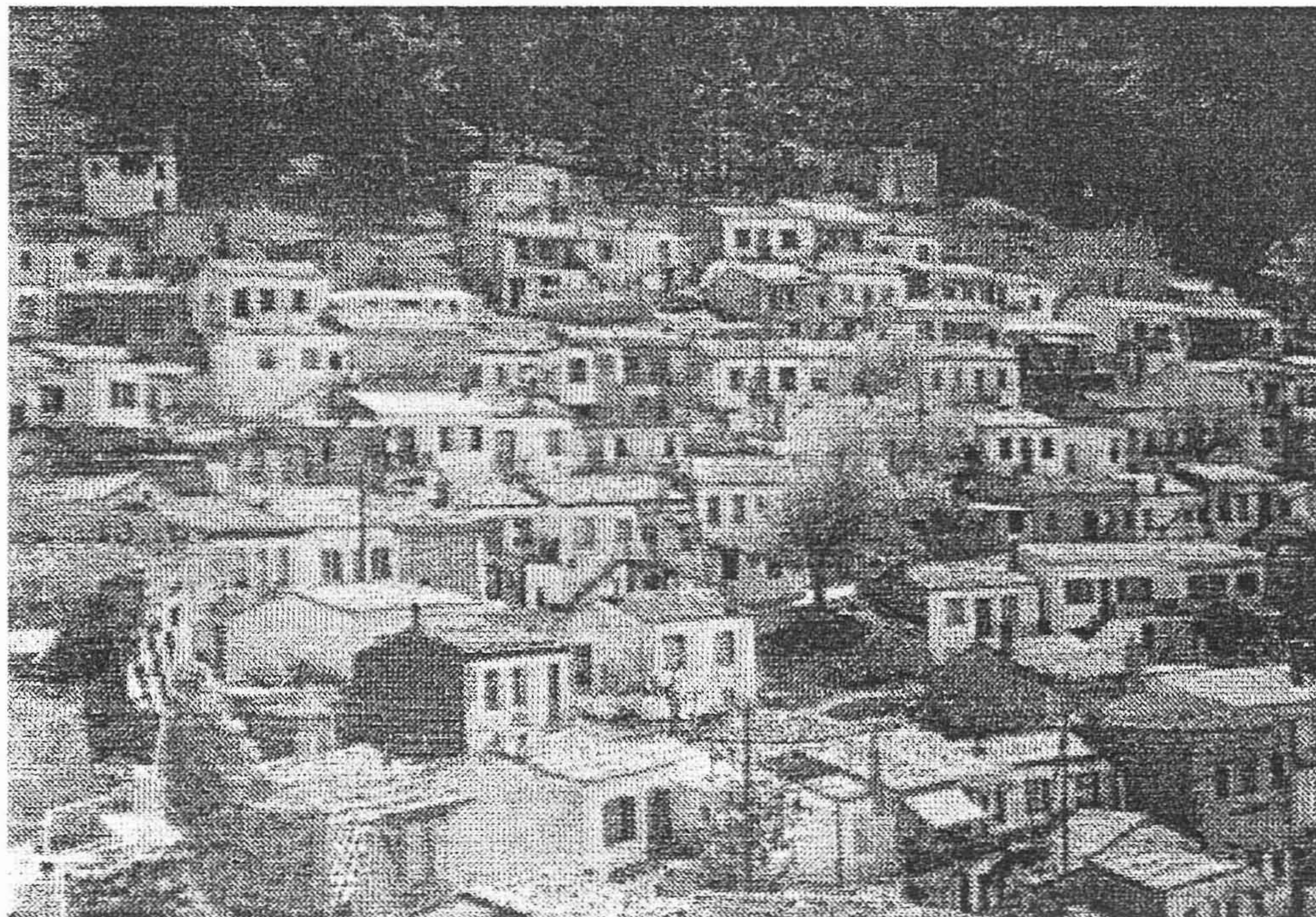
Η πρώτη, αν και ελλιπής, σύνδεση με καράβι με την Αλεξανδρούπολη άρχισε να φέρνει στο νησί κάποια κύματα εσωτερικού τουρισμού, κατοίκων κυρίως του Νομού Έβρου και άλλων περιοχών της Θράκης.

1.3.Περίοδος 1981 μέχρι σήμερα.

Από το 1981 μέχρι σήμερα γίνεται το μεγάλο άλμα του νησιού της Σαμοθράκης με τα παρακάτω χαρακτηριστικά.

Η σύνδεση με την Αλεξανδρούπολη γίνεται πλέον με δύο οχηματαγωγά, κάτι που ενισχύει σημαντικά τον τουρισμό μα και την εξυπηρέτηση των κατοίκων του νησιού από υπηρεσίες της Αλεξανδρούπολης. Ο τουρισμός αρχίζει και αποτελεί σημαντικό παράγοντα οικονομίας στο νησί. Το 1985 είναι η χρονιά, κατά την οποία η Σαμοθράκη κυριολεκτικά βουλιάζει από τουρίστες και οι κάτοικοι συνειδητοποιούν αν και πολύ αργά την τουριστική αξία του τόπου τους. Παρατηρείται υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων και κατοικίας στο λιμάνι του νησιού (Καμαριώτισσα), όπου αρχίζει και δημιουργείται πρόβλημα πυκνότητας.

Το νησί, μη έχοντας την κατάλληλη τεχνική υποδομή τα προηγούμενα χρόνια, δεν προλαβαίνει να αντιμετωπίσει τις νέες προκλήσεις που δημιουργεί ο τουρισμός σ' αυτό. Όντας νησί χωρίς ναυτιλία και τουρισμό, με μεγάλη εσωστρέφεια, θα λέγαμε ότι οι κάτοικοι βρέθηκαν προ εκπλήξεως, όταν αντιλήφθηκαν τον νέο οικονομικό πόρο.

Η Χώρα σήμερα.

Παρουσιάζεται ένα μικρό επενδυτικό ενδιαφέρον από ιδιώτες της Βόρειας Ελλάδας, αλλά και των παλλινοστούντων Σαμοθρακιτών της ξενιτιάς με δημιουργία διαφόρων κέντρων αναψυχής, μα και πολλών παραθεριστικών κατοικιών.

Παρ' όλα αυτά η γεωργία και η κτηνοτροφία, παραδοσιακά, κατέχουν την πρώτη θέση απασχόλησης των κατοίκων και αναπτύσσεται ο τουρισμός χωρίς κάποιο χωροταξικό σχεδιασμό. Έτσι παρατηρούνται τα φαινόμενα συγκρούσεων χρήσεων γης, με την ακατάστατη βόσκηση, μέχρι και σε παραλίες. Οι καλλιέργειες αναδιαρθρώνονται και χρησιμοποιούνται νέοι μέθοδοι στη γεωργική παραγωγή και βέβαια πιο σύγχρονα αγροτικά μηχανήματα. Λόγω των πολλών χειμάρρων του νησιού έχουν γίνει αρκετά αρδευτικά έργα για την πιο γόνιμη χρησιμοποίηση των εκτάσεων.

Οι οικισμοί πλέον στην Σαμοθράκη έχουν εξελιχθεί με νέες κατοικίες, ενώ η Καμαριώτισσα αποτελεί πλέον το κέντρο του νησιού και ένα μεγάλο τουριστικό πόλο έλξης. Παράλληλα αναπτύσσονται και άλλοι οικισμοί όπως Θερμά Λουτρά, Προφήτης Ηλίας, Καρυώτες. Ο οικισμός της Χώρας κηρύσσεται παραδοσιακός το 1982 με ειδικό διάταγμα όρων και περιορισμών δόμησης.

Κατά την δεκαετία του 1980 οι δημόσιες επενδύσεις στην Θράκη, εξελίχθηκαν μάλλον ικανοποιητικά σε σχέση με την υπόλοιπη χώρα. Η Θράκη απορρόφησε μεγάλο μερίδιο του περιφερειακού σκέλους του πρώτου ΚΠΣ και μέχρι σήμερα έχει απορροφηθεί το 18% (130-140 δισ. δρχ.).

Παρ' όλα αυτά η εξέλιξη των δημοσίων επενδύσεων δεν ήταν επαρκής, ώστε να καλυφθούν οι συσσωρευμένες ελλείψεις της περιοχής σε αναγκαίες υποδομές. Δεν φαίνεται να έχουν προβλεφθεί έργα υποδομής ικανά να διαφοροποιήσουν την οικονομική γεωγραφία της περιοχής και ειδικά ενός απομονωμένου νησιού, όπως η Σαμοθράκη. Οι ιδιωτικές επενδύσεις έχουν αποδειχτεί ανεπαρκείς. Δεν δημιουργήθηκε η μάζα δραστηριοτήτων, που είναι απαραίτητη για να διαμορφωθεί μια δυναμικότητα και να εξελιχθεί η τοπική οικονομία.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε την αστάθεια του τοπικού χωροοικονομικού συστήματος της Θράκης και πιο συγκεκριμένα του νησιού της Σαμοθράκης κατά την περίοδο αυτή.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το 1980 και έπειτα, άρχισε να ανοίγεται ουσιαστικά το νησί μέσα από την μικρή βελτίωση των μεταφορών, να ανοίγεται η τοπική αγορά και σταδιακά να μην

συμβαίνει το φαινόμενο του ανεπαρκή πληθυσμού με περιορισμένη τοπική δύναμη.

Τέλος χαρακτηριστικό όλων των προηγούμενων χρονολογιών εξέλιξης είναι η ανεπάρκεια της δημόσιας διοίκησης που συμβάλει στη δυσλειτουργία της περιοχής. Εκτός από τις αδυναμίες που χαρακτηρίζουν γενικώς την δημόσια διοίκηση της χώρας, η δημόσια διοίκηση στην περιοχή επιβαρύνεται από την ασάφεια του θεσμικού πλαισίου για τις μεθοριακές περιοχές και ειδικότερα για τη Θράκη. Πρέπει όμως να επισημάνουμε ότι κατά την τελευταία δεκαετία και συγκεκριμένα κατά τα έτη 84-95, το νησί της Σαμοθράκης εξελίχθηκε αρκετά, η τοπική οικονομία αναβαθμίστηκε, συμβάλλοντας σ' αυτό οι προσπάθειες τοπικών παραγόντων και τοπικής αυτοδιοίκησης. Παρ' όλα αυτά χρειάζονται πολλές αλλαγές ακόμη και έργα που έχουν μείνει στάσιμα για αρκετά χρόνια.

Αναλυτικά στοιχεία της υπάρχουσας κατάστασης του νησιού παρουσιάζονται σε παρακάτω Κεφάλαια, όπου θα δώσουμε μια αναλυτική εικόνα του νησιού σήμερα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΦΥΣΙΚΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ Ν. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

2.1.Μορφολογία εδάφους

Σύμφωνα με το χάρτη της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού, το μέγιστο υψόμετρο στο νησί της Σαμοθράκης είναι 1611 μέτρα (όρος Φεγγάρι, κορυφή Μαρμαρά), το οποίο βρίσκεται στο κέντρο του νησιού. Χαρακτηριστικό της Σαμοθράκης είναι το απότομο ανάγλυφο του εδάφους, ενώ η νότια παραλία της, από το Μεγάλο Ακρωτήριο μέχρι το Ακρωτήριο Κήπος, είναι κρημνώδεις. Αυτό το τελευταίο στοιχείο, κάνει ανέφικτη την ολοκλήρωση του περιφερειακού παραλιακού δρόμου. Οι πεδινές εκτάσεις του νησιού βρίσκονται κυρίως στην περιοχή Καμαριώτισσας και νότια αυτής μέχρι τον Ξηροπόταμο. Μικρότερες πεδινές εκτάσεις, κοιλάδες σχηματίζονται και σε άλλες περιοχές της παραλιακής ζώνης, όπως στις περιοχές Κατσαμβά, Ακρωτήριο Καρυώτες, Θερμά, Ρέμα Φονιά, στη βόρεια παραλιακή ζώνη. Υπάρχουν σε τμήματα της Άνω Μεριάς και κυρίως στην περιοχή Άγκιστρος. Χαρακτηριστικό όλων των παραπάνω περιοχών είναι οι συχνές διακοπές της πεδινής ζώνης από λοφώδεις όγκους, οι οποίοι πολλές φορές φτάνουν σε ελάχιστη απόσταση από τη θάλασσα. Τα υψόμετρα όλων των οικισμών του νησιού σημειώνονται στον Πίνακα 1.

Έτσι σε γενικές γραμμές, το σύνολο της παράκτιας ζώνης του νησιού (εκτός του νοτίου τμήματος), είναι ένα μείγμα πεδινών εκτάσεων και λοφωδών όγκων. Η ζώνη αυτή διακόπτεται σε ορισμένες περιπτώσεις από ορεινούς όγκους που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα.

Η μορφολογία του εδάφους, με το έντονο ανάγλυφο και γενικά ο ορεινός χαρακτήρας του νησιού αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την τουριστική ανάπτυξη της Σαμοθράκης.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα υψόμετρα των οικισμών και τα μέγιστα υψόμετρα του νησιού.

2.2.Δάση - Δασικές εκτάσεις - Βοσκότοποι - Καλλιέργειες.

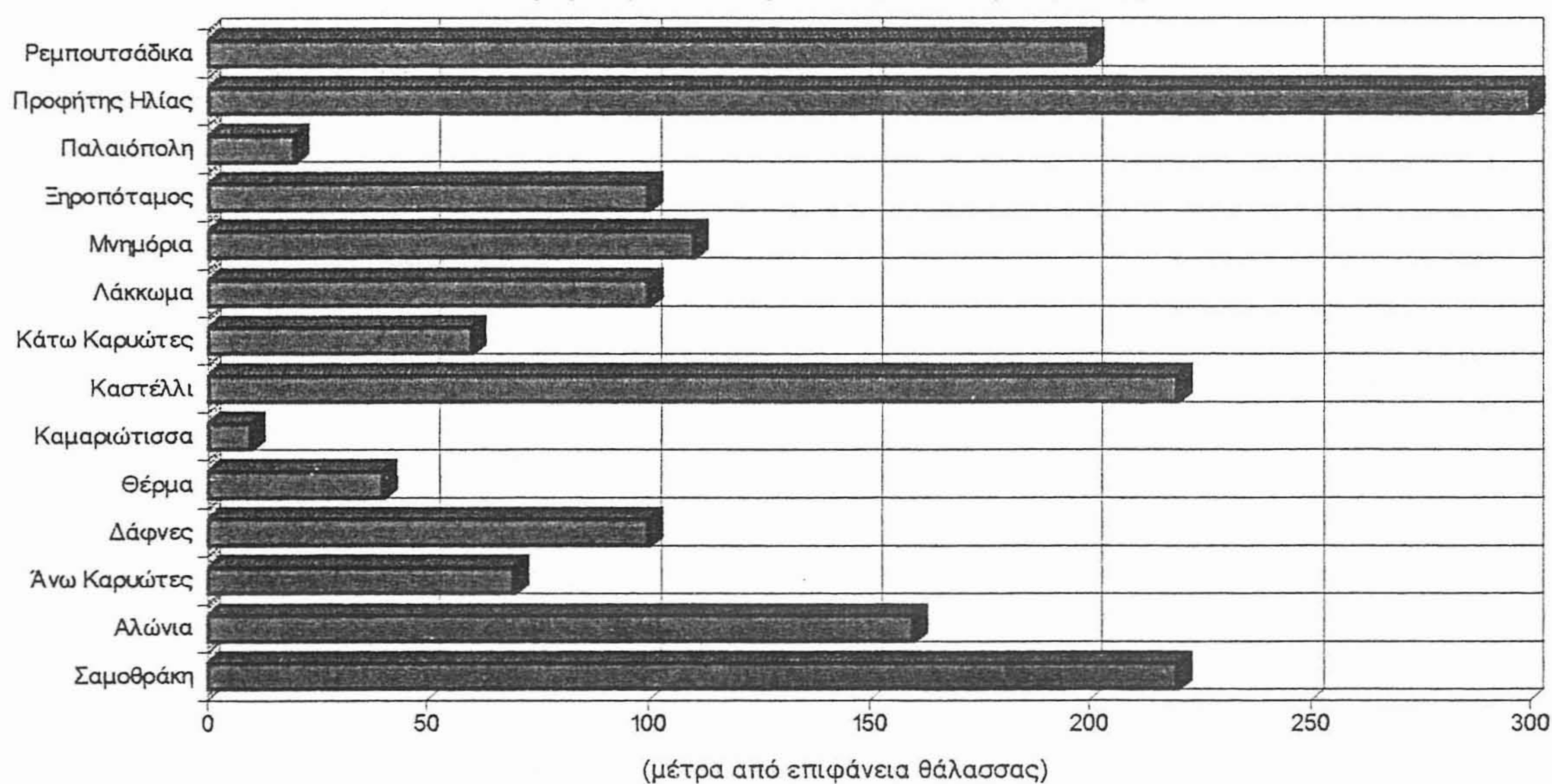
Στην Σαμοθράκη, όπου τα νερά είναι άφθονα, η βλάστηση είναι ακόμη εντυπωσιακή, παρόλο ότι έχει υποστεί μεγάλη μείωση με την πάροδο του χρόνου (υλοτόμηση).

Πίνακας 1.(Πηγή: Για υψόμετρα οικισμών, ΕΣΥΕ, “Λεξικό των Δήμων, Κοινοτήτων και οικισμών της Ελλάδας”, Αθήνα 1984)

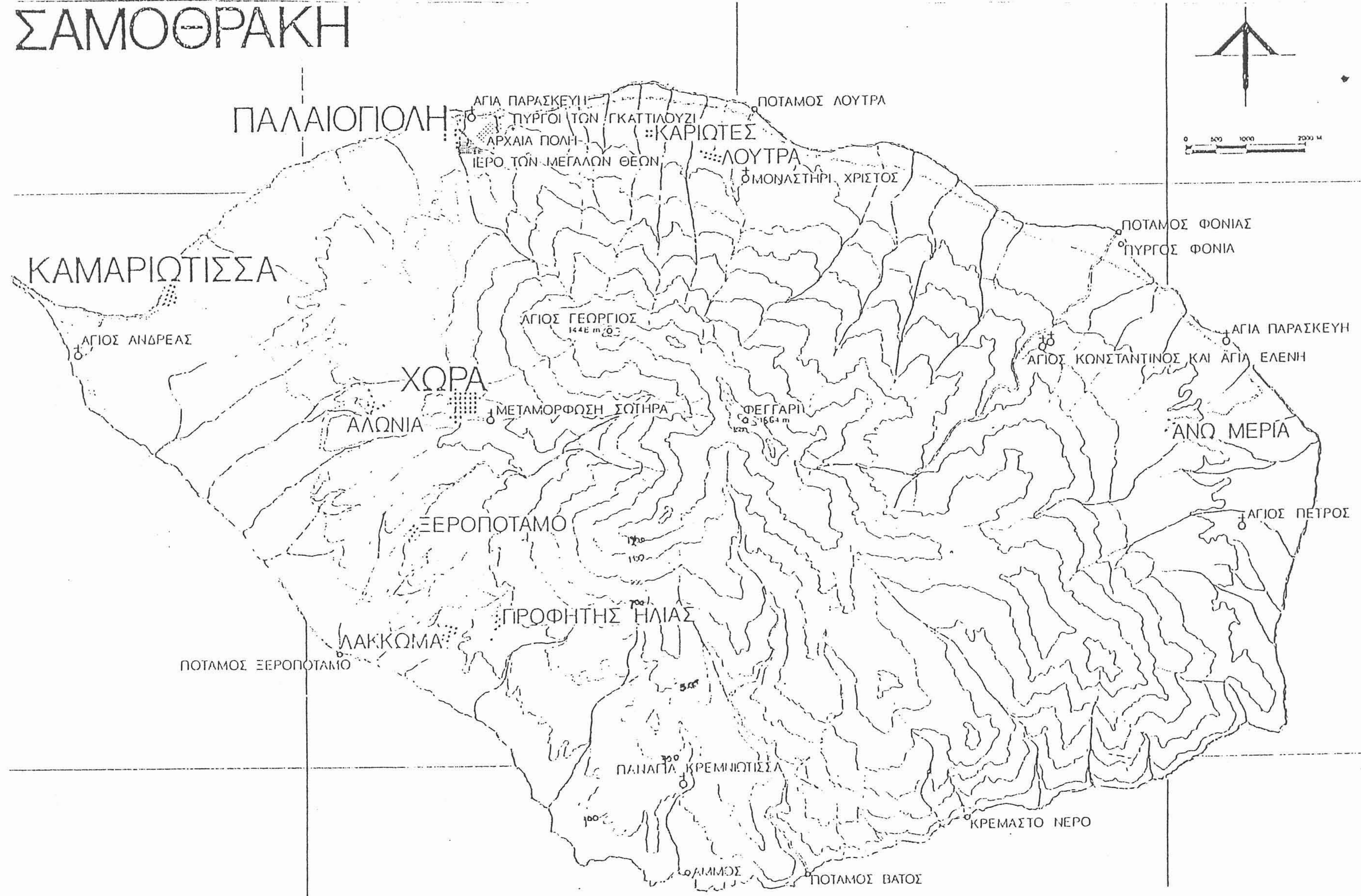
Υψόμετρα Οικισμών Ν. Σαμοθράκης (μέτρα από επιφάνεια θάλασσας)	
Δήμος Σαμοθράκης	
Όρος Φεγγάρι	1611 ¹
Σαμοθράκη	220
Αλώνια	160
Άνω Καρυώτες	70
Δάφνες	100
Θερμά	40
Καμαριώτισσα	10
Καστέλλι	220
Κάτω Καρυώτες	60
Λάκκωμα	100
Μνημόρια	110
Ξηροπόταμος	100
Παλαιόπολη	20
Προφήτης Ηλίας	300
Ρεμπουτσάδικα	200

(1) Όρος Φεγγάρι, κορυφή Μαρμαρά

Διάγραμμα 2.1.
Υψόμετρα Οικισμών Νήσου Σαμοθράκης

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ

Φυσικό περιβάλλον Ν. Σαμοθράκης

Κυρίαρχο στοιχείο είναι η βελανιδιά και το πουρνάρι, ενώ υπάρχει ένα πευκόδασος στη Χώρα. Το πλατάνι κυριαρχεί στις ρεματιές (περιοχή Καρυωτών, Θερμών, Ρέμα Φονιά), όπου συγκεντρώνεται και η προτίμηση των ελεύθερων κατασκηνωτών, όπως έχει προαναφερθεί.

Η αροτραίες καλλιέργειες περιορίζονται στις πεδινές εκτάσεις, με κύρια συγκέντρωση στην περιοχή Καμαριώτισσας και στη συνεχόμενη δυτική παράκτια ζώνη μέχρι τον Ξηροπόταμο. Νότια και ανατολικά του Ξηροποτάμου, όπου η περιοχή γίνεται λοφώδεις, επικρατούν οι ελιές. Είναι χαρακτηριστικός ο διαχωρισμός των δύο ειδών καλλιέργειας από τον Ξηροπόταμο. Κατά μήκος της νότιας παράκτιας ζώνης, υπάρχει μείγμα καλλιεργειών, κυρίως σιτάρι και οπωροκηπευτικά.

Όπως προαναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, εκτός από το δημόσιο δάσος Μαρτίνη, τα δάση της Σαμοθράκης είναι ιδιωτικά όπως και τα βοσκοτόπια. Τα τελευταία καλύπτουν όλες τις ορεινές και ημιορεινές περιοχές του νησιού, που αποτελούν και το μεγαλύτερο ποσοστό της συνολικής έκτασης.

Πίνακας 2.

	Κατανομή έκτασης κατά βασικές κατηγορίες χρήσεων γης (χιλ.στρέμματα)	
	Σαμοθράκη	% του συνόλου
Καλλιέργειες ¹	30.8	017.3
Βοσκότοποι ²	56.3	030.1
Δάση ³	59.0	033.2
Άλλες εκτάσεις ⁴	34.6	019.4
Σύνολο εκτάσεων	178.0	

(1) Αγροναπαύσεις 1-5 ετών και κοντολίβαδα
 (2) Κοινοτικοί, ιδιωτικοί, κρατικοί, μοναστηριακοί κ.α. βοσκότοποι
 (3) Περιλαμβάνουν δασικές εκτάσεις καλυπτόμενες από θάμνους
 (4) Οικισμοί, νερά, (λίμνες, έλη, παραλίες, κοίτες ποταμών), βραχότοποι, μεταλλεία, κλπ.

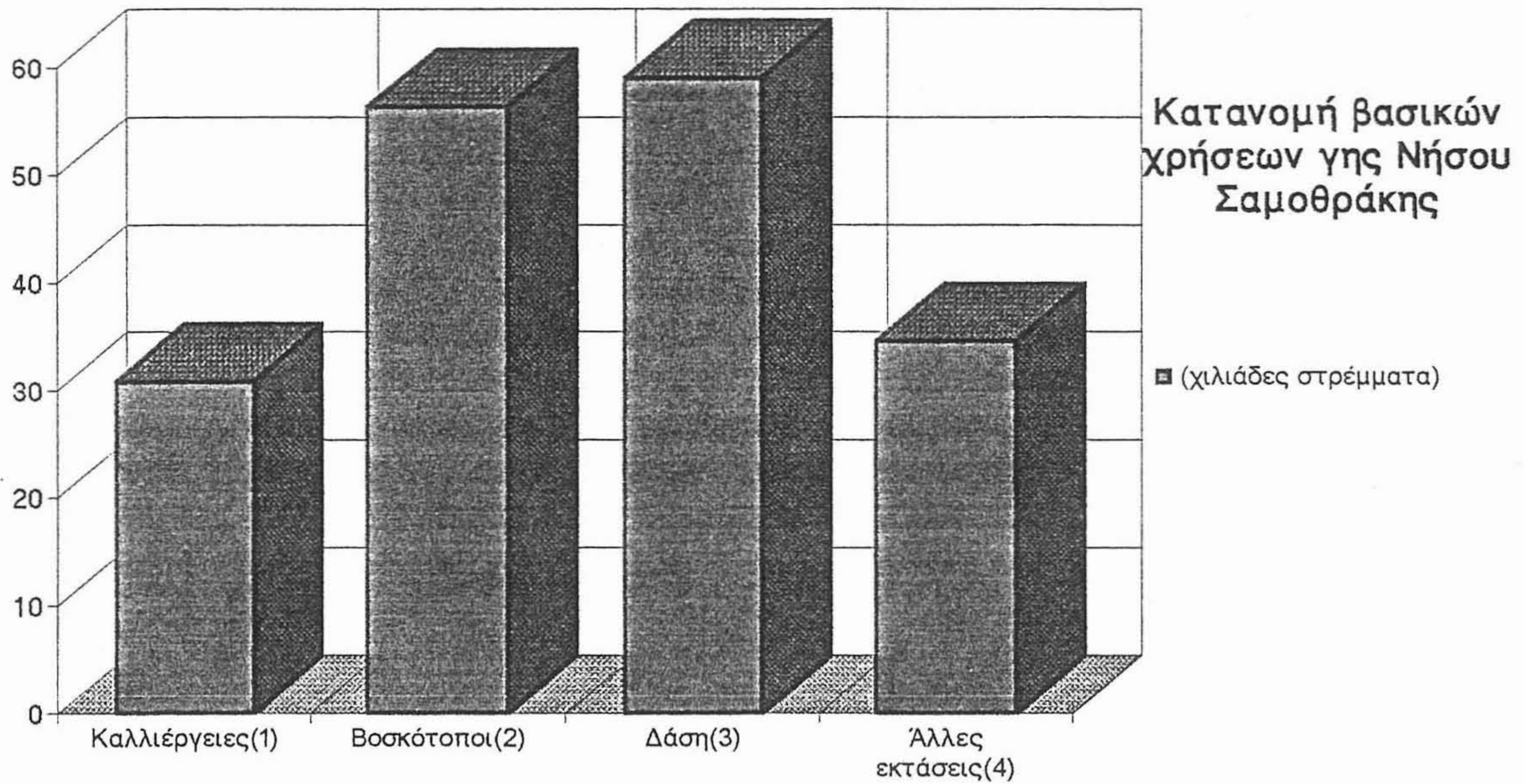
Πηγή: Νομαρχία Έβρου

2.3. Χλωρίδα και Πανίδα

Όπως έχει προαναφερθεί η Σαμοθράκη παρουσιάζει σημαντικό ενδιαφέρον από πλευράς χλωρίδας και πανίδας. Η βελανιδιά είναι το παραδοσιακό δέντρο του νησιού, ενώ υπάρχουν ακόμη πλατάνια, καστανιές, καρυδιές, κουμαριές, λυγαριές, πουρνάρια, ροδοδάφνες, μυρτιές και διάφορα άλλα είδη δέντρων και θάμνων. Από πλευράς πανίδας, ιστορικά η Σαμοθράκη φημιζόταν για τα αγριοκάτσικα, που έχουν σχεδόν εξαφανιστεί. Επίσης υπάρχουνε πολλά κουνάβια και

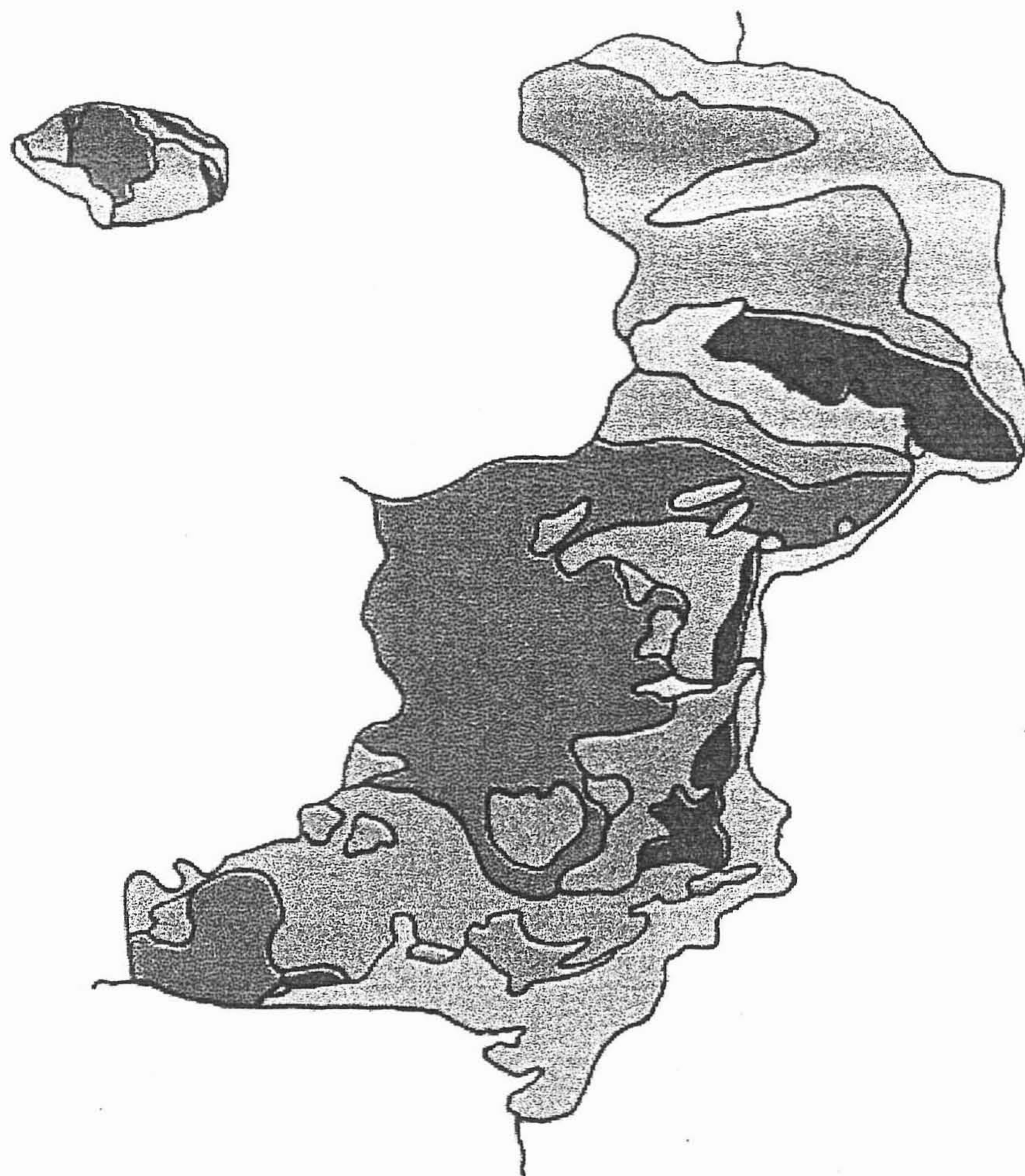
λαγοί, ενώ όσον αφορά τα πτηνά, υπάρχουν φασιανοί, πέρδικες, ορτύκια. Πρέπει να τονιστεί η ύπαρξη άφθονων και μεγάλης ποικιλίας ψαριών στις θάλασσες που περιβάλλουν το νησί, το οποίο αποτελεί ιδανικό ψαρότοπο.

Διάγραμμα 2.2.

2.4. Ορυκτός πλούτος

Η Σαμοθράκη προσφέρεται για ειδική γεωλογική έρευνα με την προϋπόθεση ότι θα ληφθούν μέτρα για την μείωση των αρνητικών επιπτώσεων, σε περίπτωση εκμετάλλευσης του ορυκτού της πλούτου. Οι θερμές πηγές των Θερμών αποτελούν ήδη σημαντικό πλουτοπαραγωγικό πόρο για τη νησί, με προοπτικές για την παραπέρα αξιοποίησή τους. Το μεγαλύτερο μέρος του υπεδάφους καλύπτεται από σχιστολίθους, ενώ υπάρχουν μεγάλες εκτάσεις από όξινα πυριγενή πετρώματα. Τέλος σε περιοχές γεωργικών εδαφών, το υπέδαφος είναι πλούσιο σε αλλουβιακά γεωργικά εδάφη. Στο παρακάτω χάρτη παρουσιάζονται αναλυτικά τα εδάφη.

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

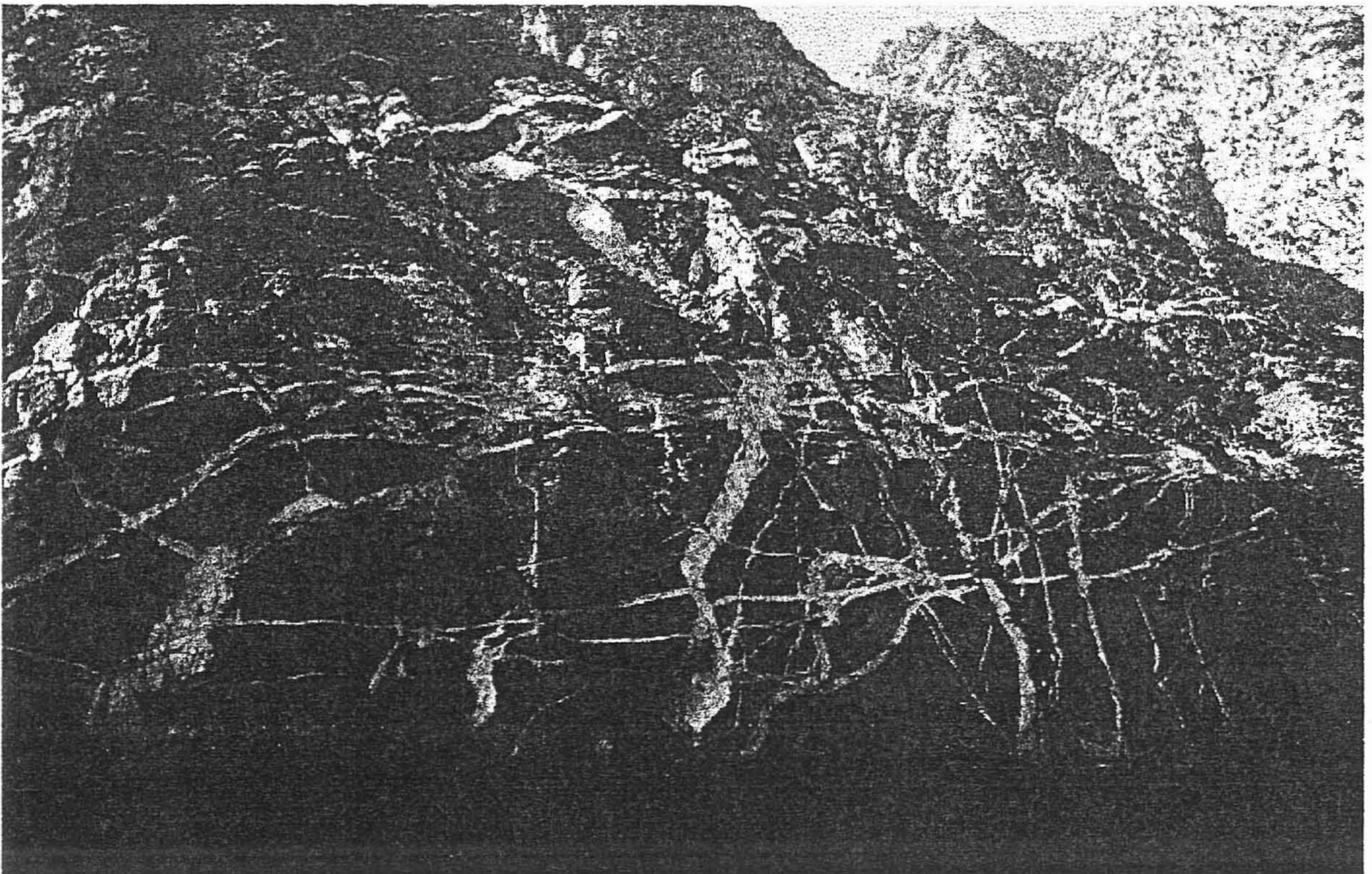
- Εδάφη από σκληρούς ασβεστόλιθους
- Εδάφη από σχιστόλιθους
- Εδάφη από πυριτικές τριτογενείς αποθέσεις
- Εδάφη από βασικά πυριγενή πετρώματα
- Εδάφη από όξινα πυριγενή πετρώματα
- Αλλουβιακά γεωργικά εδάφη

Εδαφολογικός χάρτης Νομού Έβρου

2.5. Περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος

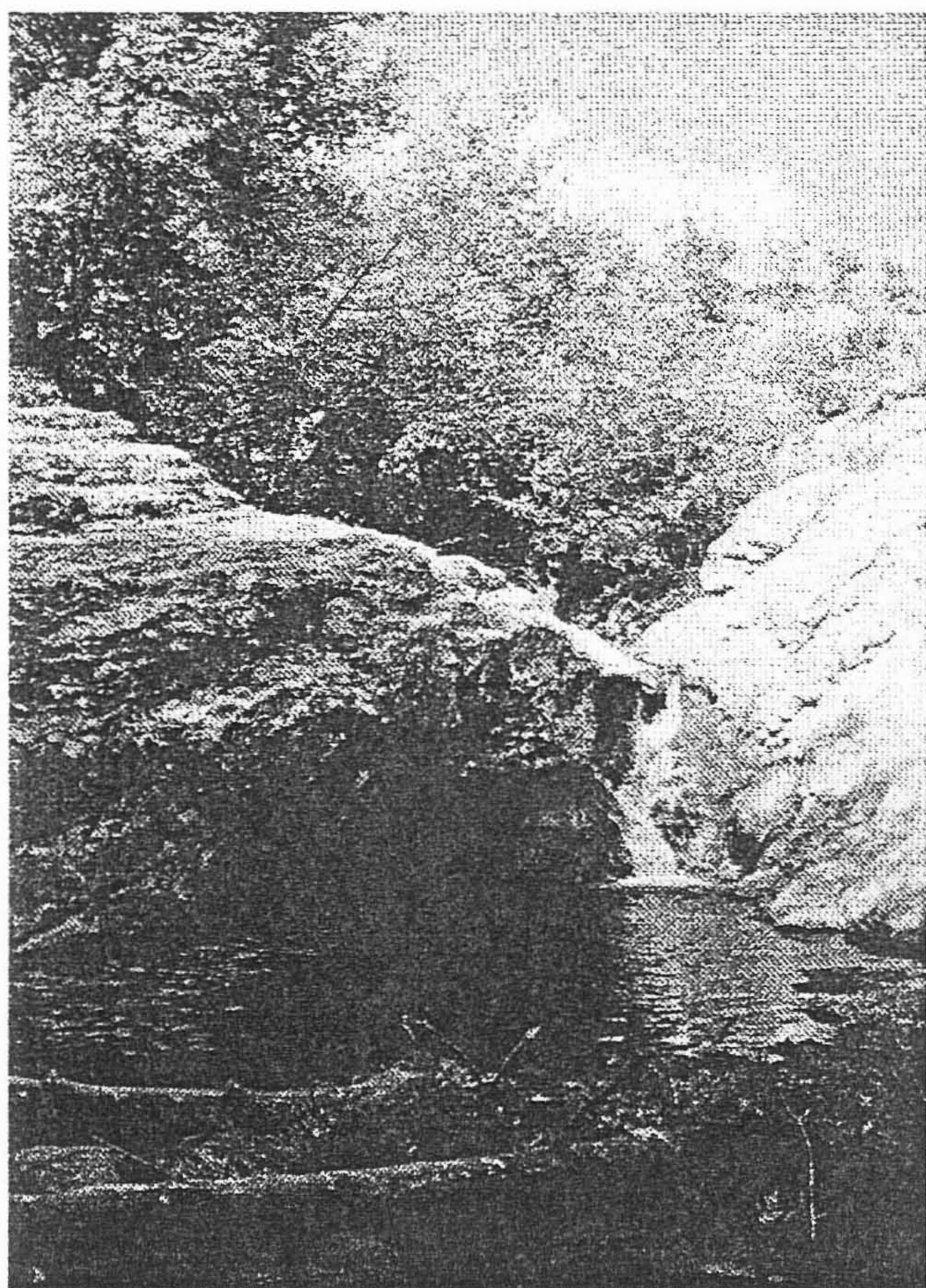
Στην Σαμοθράκη οι περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος σε ότι αφορά το φυσικό περιβάλλον είναι πολλές και από μόνες τους αποτελούν τουριστικούς πόλους για το νησί. Ορισμένες από αυτές είναι απρόσιτες από την ξηρά, αλλά παρουσιάζουν την ευκαιρία για την δημιουργία παραλιακών τουριστικών εκδρομών με μικρά σκάφη. Σε αυτές τις περιοχές ανήκουν ο Βάτος (με παραλία σε μικρό κόλπο και εντυπωσιακή σπηλιά), το Κρεμαστό (συμπαγής βράχος με καταρράκτη που χύνεται από μεγάλο ύψος κατ' ευθείας στη θάλασσα), της Γριάς τα Πανιά (συμπαγής βράχος με ιδιόμορφες χαρακώσεις) και το Γυαλί (στις εκβολές του ομώνυμου ρέματος). Όλες αυτές οι τοποθεσίες βρίσκονται στην κρημνώδη νότια ακτή του νησιού, όπου εκεί η φύση δημιούργησε πραγματικά μοναδικά σε άγρια μεγαλοπρέπεια τοπία.

Στις ορεινές περιοχές του νησιού, με τις απότομες χαράδρες και την άγρια χλωρίδα και πανίδα, βρίσκει κανείς χώρο κατάλληλο για ορειβασία και περιηγητικό τουρισμό. Η κορυφή Φεγγάρι αποτελεί κύριο ορειβατικό στόχο πολλών ορειβατών από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Της Γριάς τα Πανιά, στο νότιο μέρος του νησιού.

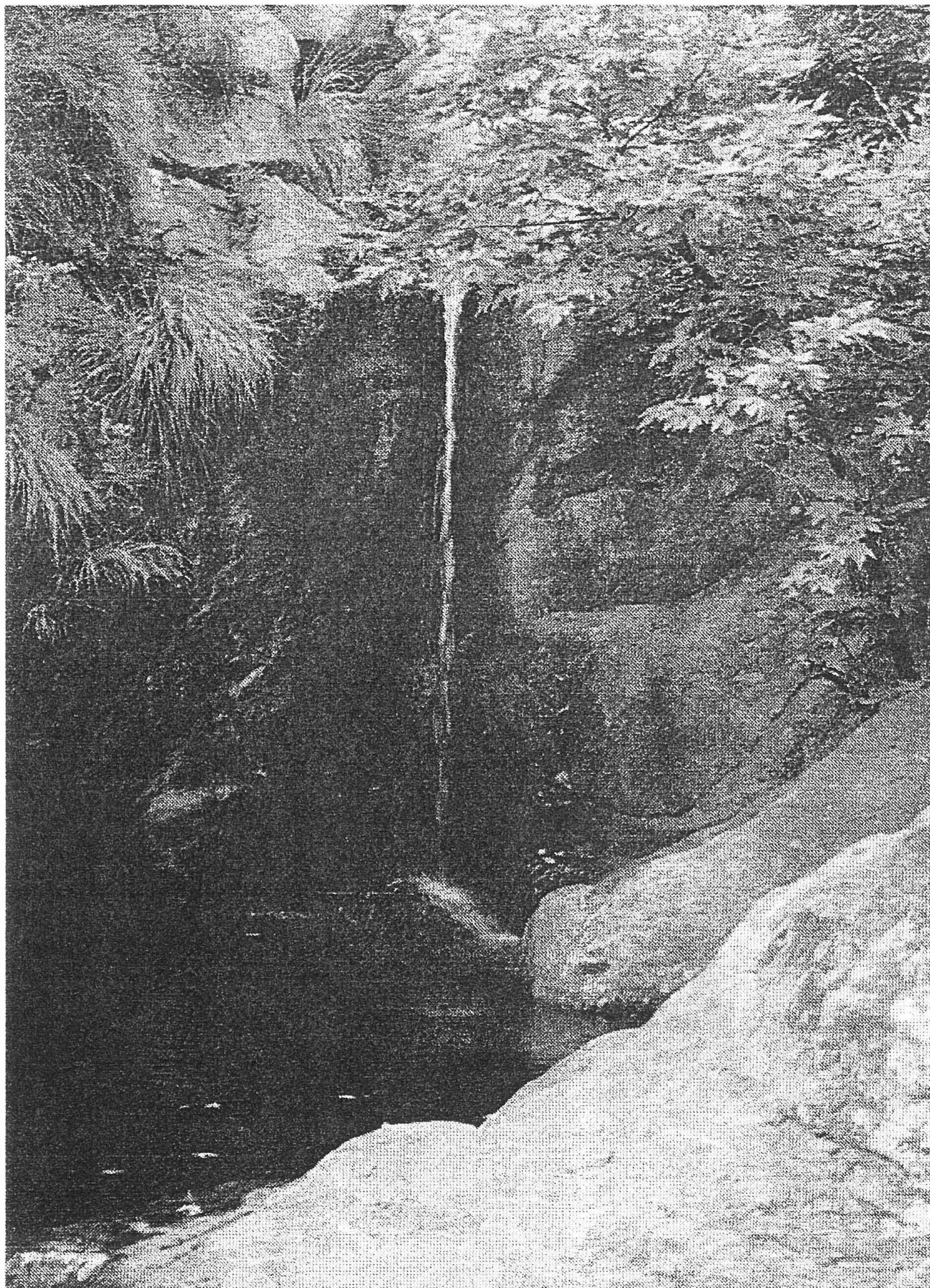
Οι περίφημες “βάθρες” της Σαμοθράκης, με την ιδιομορφία που τις χαρακτηρίζει, τους καταρράκτες και την πυκνή βλάστηση, είναι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλους. Δύο από αυτές, νότια του οικισμού Θερμών και επί του ρέματος Φονιά, είναι σχετικά εύκολα προσιτές από πεζούς.

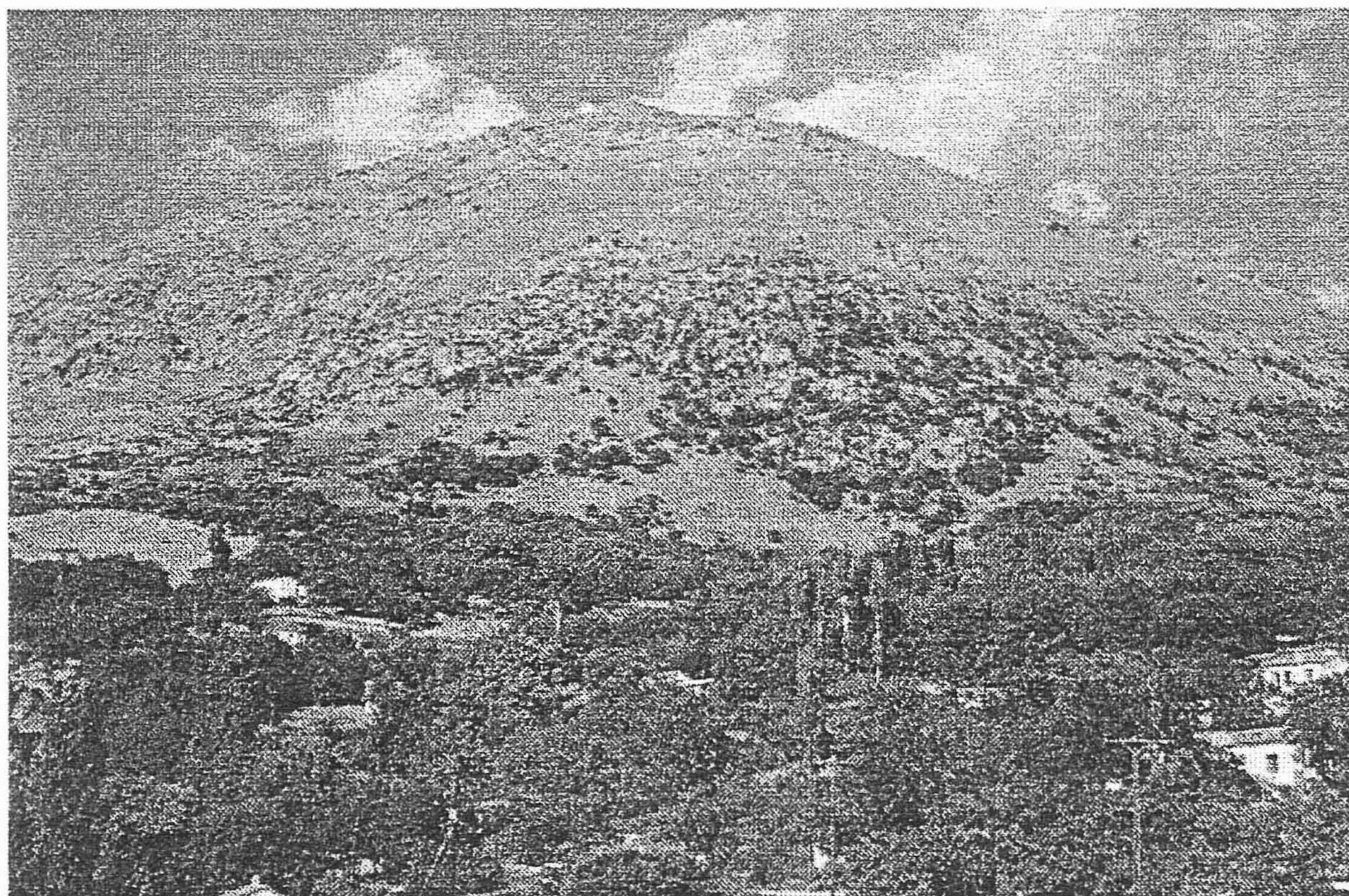
Γριά βάθρα Λουτρών

Θα πρέπει να σταθούμε στο σημαντικό ρόλο που παίζουν οι βάθρες στο νησί της Σαμοθράκης. Θεωρούνται βασικός στόχος επίσκεψης και διαμονής τουριστών ελεύθερης κατα-σκήνωσης. Είναι ένα καταπληκτικά όμορφο και παράλληλα αξιοπερίεργο τοπίο, όπου προσφέρεται και για κολύμπι μέσα στα κρυστάλλινα νερά των ρεμάτων, κάτι το οποίο συνηθίζεται από πάρα πολλούς επισκέπτες. Στη βόρεια παραλιακή ζώνη υπάρχουνε πολλές ρεματιές κατάφυτες με πλατάνια και άλλα δέντρα. Όπως έχει προαναφερθεί αυτό το στοιχείο της φύσης προσελκύει τους τουρίστες και κυρίως τους ελεύθερους κατασκηνωτές. Σημαντικό στοιχείο ειδικού ενδιαφέροντος

είναι οι θέσεις με αξιόλογη θέα, που βρίσκονται σε οικισμούς ή σε άλλους χώρους ειδικού ενδιαφέροντος. Πρέπει να αναφέρουμε τις πραγματικά εντυπωσιακές θέες από το αρχαίο θέατρο της Παλαιόπολης, τους Κάτω Καρυώτες και ιδιαίτερα από τον Προφήτη Ηλία.

Καταράκτης Λουτρών.

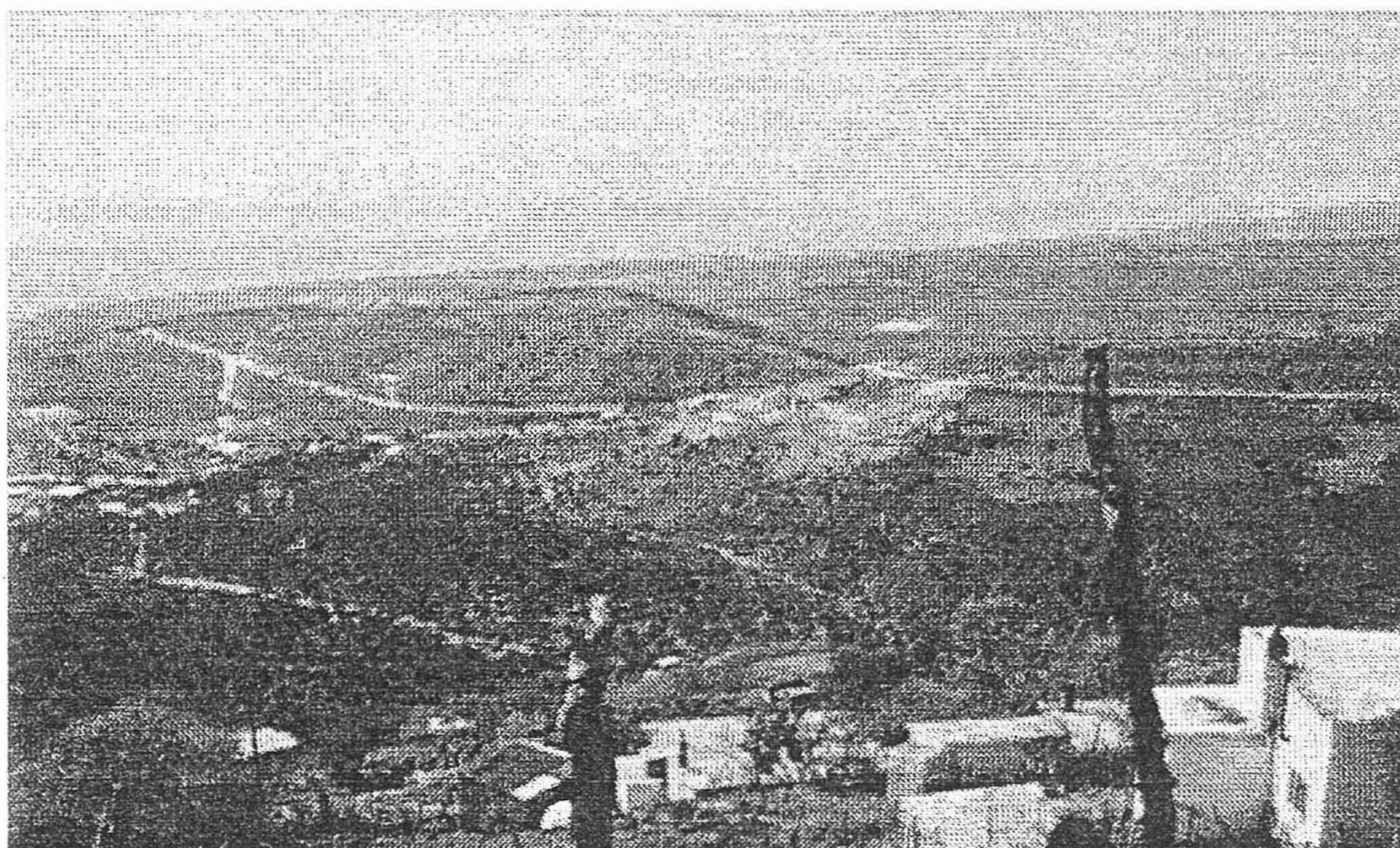

Προφήτης Ηλίας

Οι μεγάλες συγκεντρώσεις καλλιεργειών του νησιού, εξαιτίας της μεγάλης σημασίας τους για την οικονομία του νησιού, αλλά και για την συμμετοχή τους στην αισθητική αναβάθμιση του χώρου, μπορούν να χαρακτηριστούν περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος. Όταν το πλοίο προσεγγίζει την Σαμοθράκη είναι χαρακτηριστική η εικόνα των καλλιεργούμενων εκτάσεων στο βόρειο τμήμα του νησιού. Παρουσιάζουν μια ηρεμία, η οποία έρχεται σε αντίθεση με την άγρια όψη των απότομων πλαγιών του βουνού. Στα δυτικά του νησιού απλώνεται ο κάμπος της Καμαριώτισσας και προσφέρει μια ξεχωριστή εικόνα σε σύγκριση με το υπόλοιπο νησί. Στα νοτιοανατολικά υπάρχουνε καλλιέργειες με ελιές και προσθέτουν αισθητική κάλυψη στους λόφους (Ξηροπόταμος). Η θέα αυτών των λόφων, που φτάνουν μέχρι τη θάλασσα, είναι πραγματικά αξιόλογη, ιδιαίτερα από τον Προφήτη Ηλία.

Ο ίδιος ο παραλιακός δρόμος της Σαμοθράκης αποτελεί λόγο θέσης στοιχείο ειδικού ενδιαφέροντος. Παρά την έλλειψη του πράσινου, το τοπίο είναι μοναδικό. Στο νότιο μέρος του νησιού βρίσκεται η παραλία της Παχιάς Άμμου, που σε αντίθεση με το μεγαλύτερο μέρος των παραλιών του νησιού, έχει άμμο. Σε μικρή απόσταση από την Παχιά Άμμο, στην κορφή ενός βράχου, βρίσκεται το μοναστήρι της Παναγιάς την Κρημιώτισσας. Όπως έχουμε προαναφέρει υπάρχει δρόμος στην

Παχιά Άμμο από το Λάκκωμα, αλλά είναι κακής βατότητας (βλέπε κεφάλαιο “Τεχνική Υποδομή”).

Θέα από τον Προφήτη Ηλία.

Τέλος πρέπει να προσθέσουμε, ότι στο νησί υπάρχουν οικισμοί που είναι κηρυγμένοι σαν παραδοσιακοί. Εκτός από την έδρα του Δήμου, που είναι κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός με ειδικό διάταγμα όρων και περιορισμών δόμησης (Π.Δ. της 9-10/30-11-1982, ΦΕΚ 570 Δ'), παραδοσιακοί οικισμοί είναι ο Προφήτης Ηλίας, το Λάκκωμα, οι Καρυώτες, με πάρα πολλά παραδοσιακά και αρχιτεκτονικά στοιχεία.

2.6. Χωρητικότητα και αξιολόγηση ακτών νησιού Σαμοθράκης

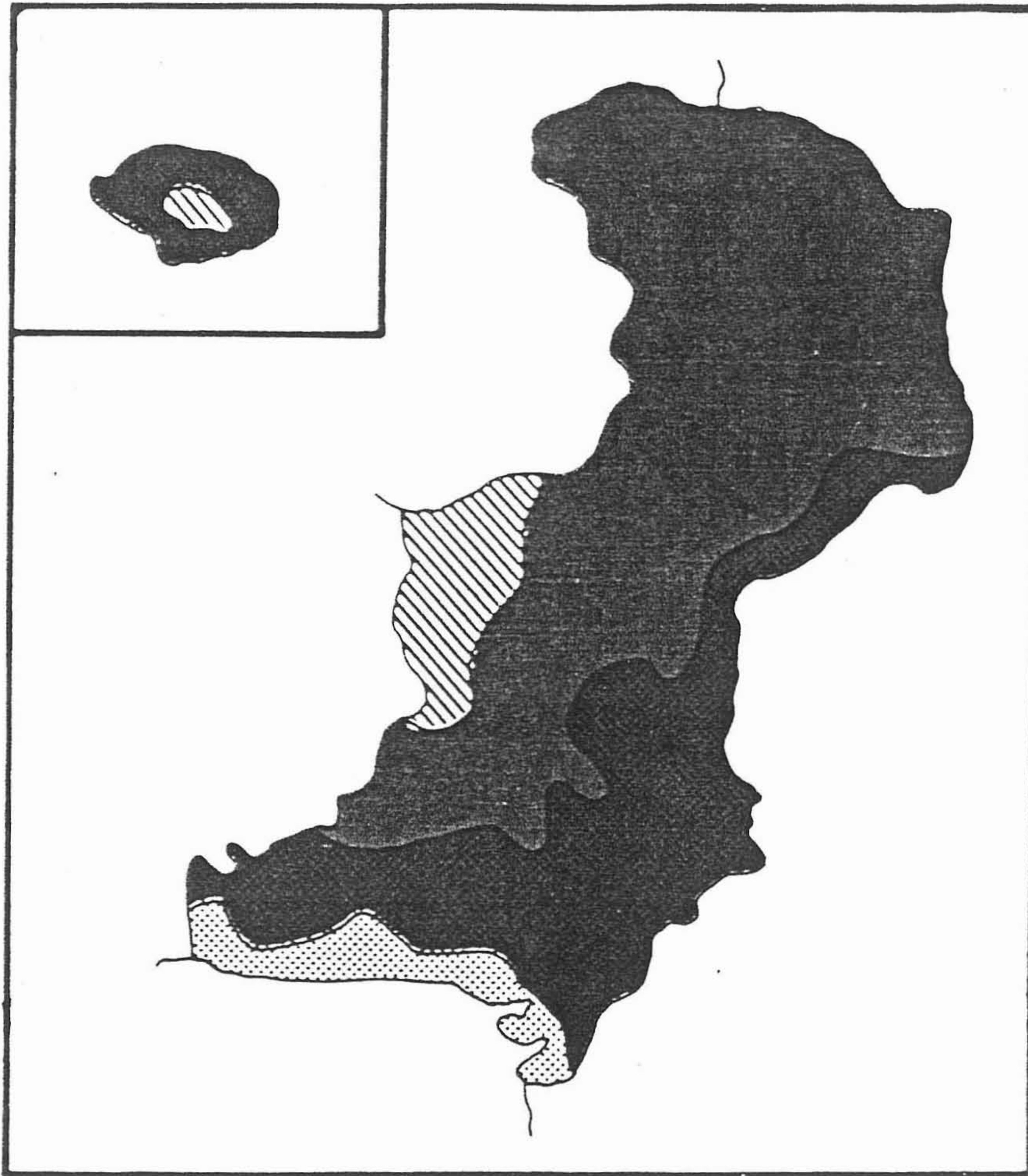
Με βάση στοιχεία που μας δόθηκαν από το Δήμο Σαμοθράκης, και την βοήθεια ενός τεχνικού γραφείου (Ζέτα.Α.Παλακίδου), αναφέρουμε ενδεικτικά σε έναν πίνακα τη χωρητικότητα και αξιολόγηση των ακτών του νησιού. Με βάση αυτά τα στοιχεία η χωρητικότητα των ακτών του νησιού είναι αρκετά μεγάλη και πρέπει να αναφέρουμε ότι σήμερα δεν τίθεται θέμα χωρητικότητας αν σκεφτεί κανείς ότι οι ημερήσιοι επισκέπτες της Σαμοθράκης σε μέρα αιχμής είναι γύρω στους 20-25 χιλιάδες (το πρόβλημα είναι η χωρητικότητα στα τουριστικά καταλύματα, τα οποία δεν επαρκούν στην περίοδο τουριστικής αιχμής). Όσον αφορά την πρόσβαση στις ακτές (βλέπε Πίνακα 3.) οι περισσότερες παραλίες, εκτός από τις νότιες, παρατηρούμε ότι είναι μέτρια και αυτό έχει να κάνει με την κατάσταση του οδικού δικτύου του

νησιού. Η ποιότητα δε των ακτών χαρακτηρίζεται ως μέτρια, εκτός από της παραλία της Παχιάς Άμμου που θεωρείται πολύ καλή, και έλκει το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

2.7.Κλίμα του νησιού της Σαμοθράκης

Το κλίμα στο νησί της Σαμοθράκης είναι αρκετά κρύο. Η μέση ανώτατη θερμοκρασία είναι 30 βαθμούς (Κελσίου) τον Αύγουστο και η μέση κατώτατη είναι 1.4 βαθμούς τον Ιανουάριο. Το μέσο ετήσιο ύψος βροχής είναι 58 χιλιοστά, ενώ οι επικρατούντες άνεμοι είναι βορειοανατολικοί. Το ΝΔ τμήμα του νησιού είναι καλύτερα προφυλαγμένο από τους βοριάδες εξαιτίας του μεγάλου υψόμετρου και όγκο του όρους Σάος. Στον παρακάτω χάρτη παρατηρούμε τους βιοκλιματικούς ορόφους του Νομού Έβρου.

Χάρτης βιοκλιματικών ορόφων Νομού Έβρου

ΥΠΟΜΝΗΜΑ
ΥΠΟ-ΟΡΟΦΟΣ

		Χείμωνας			
		Δριμός $m \cdot 0^{\circ}$	Ψυχρός $0^{\circ} \cdot m \cdot 3^{\circ}$	Ηπιος $3^{\circ} \cdot m \cdot 7^{\circ}$	Θερμός $m \cdot 7^{\circ}$
ΒΙΟΚΛΙΜΑΤΙΚΟΣ ΟΡΟΦΟΣ	Υγρός				
	Υψυχρός				
	Ημιήλιος				

m = Μέση ελάχιστη θερμοκρασία ψυχρότερου μήνα σε βαθμούς C°

	Χωρητικότητα και αξιολόγηση ακτών Ν.Σαμοθράκης						
	Συν. μήκος	Πυκνότητα ακτογραμμ. (άτομ./μ) μήκους ακτ.	Χωριτικότη. (άτομα)	Απόσταση (χλμ) από λιμάνι ακτής	Πρόσβαση ακτής	Ποιότητα ακτής	Κατηγορία αξιολόγ.
Παράκτια ζώνη							
Καμαριώτισσα-Κατσάμβας	7400	1.4	10330	2.0	ΚΑΛΗ	ΜΕΤΡΙΑ	(2)
Παλαιόπολη	3670	1.78	6540	7.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	(2)
Καρυώτες	3890	1.85	7180	11.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	(2)
Θερμά-Δημοτικό camp1ng	5500	1.65	8840	16.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	(2)
ΒΑ παραλίες	4950	1.37	6790	22.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΜΕΤΡΙΑ	(2)
Ανατολικές παραλίες	3310	1.31	4340	26.5	ΜΕΤΡΙΑ	ΑΔΙΑΦΟΡΗ	(4)
Κήπος	2270	2.72	6170	29.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΚΑΛΗ	(3)
Νότιες παραλίες	11000						
Παχιά Άμμος	1200	2.25	2700	17.5	ΚΑΚΗ	ΠΟΛΥ ΚΑΛΗ	(2)
ΝΔ παραλίες	7570	1.40	10610	13.0	ΚΑΚΗ	ΜΕΤΡΙΑ	(3)
ΒΔ παραλίες	8080	1.58	12750	4.0	ΜΕΤΡΙΑ	ΑΔΙΑΦΟΡΗ	(3)

Το (1) είναι η υψηλότερη κατηγορία αξιολόγησης και το (4) η χαμηλότερη

Πίνακας 3.(Πηγή: Δήμος Σαμοθράκης)

Παραλία Κήπου (ποιότητα ακτής "καλή" και κατηγορία αξιολόγησης "3", βλ. πίνακα)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

ΠΛΗΘΥΣΜΙΑΚΗ ΔΟΜΗ Ν. ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Ο συνολικός αριθμός των κατοίκων στο νησί της Σαμοθράκης, σύμφωνα με την απογραφή του 1991 είναι 3083 κάτοικοι. Το νησί είναι αρκετά αραιοκατοικημένο και έχει μέσον όρο κάτω από 25 κατοίκους ανά τ.χιλιόμετρο(βλέπε χάρτη παρακάτω). Το 1951 οι μόνιμοι κάτοικοι του νησιού ήταν 4258. Κατά την επόμενη απογραφή του 1961, παρατηρήθηκε μια σημαντική μείωση 418 κατοίκων (3830), που οφείλεται κατά κύριο λόγο στην μάλιστα της εσωτερικής και της εξωτερικής μετανάστευσης. Ήταν τότε που ξεκίνησε το προοδευτικό άνοιγμα του νησιού με τον υπόλοιπο κόσμο και την καλύτερη σύνδεσή του με την Αλεξ/πολη. Παρόμοια μείωση παρατηρήθηκε και το έτος 1971, όταν οι κάτοικοι του νησιού μειώθηκαν σε 3012, αλλά και το έτος 1981 όταν η μείωση ήταν στους 2871 κατοίκους. Η εξωτερική μετανάστευση μετά το 1981 παρουσίασε ύφεση και ο πληθυσμός του νησιού αυξήθηκε το 1991 σε 3083 κατοίκους (χάρτης).

3.1.Κατανομή του πληθυσμού

Το μεγαλύτερο ποσοστό των κατοίκων, ζούν στην Καμαριώτισσα με 826 κατοίκους και ακολουθεί η Χώρα με 719 κατοίκους. Μεγάλοι οικισμοί θεωρούνται τα Αλώνια (556) το Λάκκωμα (376) και ο Προφήτης Ηλίας (183). Παρακάτω ακολουθεί ο πίνακας 4 με τους πληθυσμούς των ΟΤΑ της επαρχίας Σαμοθράκης για τα έτη 1951-1991.

Όπως παρατηρούμε από τον πίνακα το σύνολο του πληθυσμού του νησιού από το 1981 έχει αυξηθεί κατά μικρό μεν, αλλά αξιοσημείωτο ποσοστό. Περίπου 200 κάτοικοι εγκαταστάθηκαν μόνιμα στη Σαμοθράκη, και με βάση πληροφορίες μας είναι πλέον πετυχημένοι μετανάστες που επέστρεψαν πίσω στην πατρίδα τους.

Θα πρέπει να αναφέρουμε πως πάρα πολλοί μικροί οικισμοί άρχισαν να κατοικούνται κυρίως από κτηνοτρόφους.

Το νησί της Σαμοθράκης παρουσίασε αισθητή πληθυσμιακή μείωση κατά τις τρεις δεκαετίες. Είναι επίσης αξιοσημείωτο ότι την μεγαλύτερη μείωση την υπέστη η έδρα του Δήμου (-614 κάτοίκους),

Πίνακας 4

Μόνιμος Πληθυσμός Ν.Σαμοθράκης 1951 - 1991 ανά Οικισμό					
Δήμος/Κοινότητα	Πληθυσμός				
	1951	1961	1971	1981	1991
Οικισμός					
ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ	4258	3830	3012	2871	3083
Σαμοθράκη	1795	1555	1214	941	719
Αλώνια	678	690	508	423	556
Άνω Καρυώτες		2	2	3	8
Δάφνες		47		15	13
Θερμά		18	13	60	67
Καμαριώτισσα	176	277	336	546	826
Καστέλλι		153	80	69	73
Κατσάμπας					11
Κάτω Καρυώτες		6	3	8	38
Λάκκωμα		448	440	423	376
Μακρυλιές					18
Μνημόρια		14	17	35	44
Ξηροπόταμος		358	178	118	76
Παλαιόπολη		13	2	5	21
Προφήτης Ηλίας		218	207	207	183
Ρεμπουτσάδικα		12	12	18	54
Άνω Μεριά	100				
Ισιώματα		15			
Μονή Σαμοθράκης		4			

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

ενώ κατά την ίδια περίοδο το λιμάνι του νησιού, Καμαριώτισσα παρουσίασε αύξηση 300 περίπου κατοίκων. Η αύξηση αυτή του πληθυσμού της Καμαριώτισσας, εκτιμάται ότι έχει ξεπεράσει τους 1000 κατοίκους. Η αύξηση αυτή οφείλεται τόσο στην μετακίνηση πληθυσμού από άλλους οικισμούς του νησιού, όσο και από άλλες περιοχές της χώρας και πιθανόν περιλαμβάνει κάποια παλιννόστηση μεταναστών του εξωτερικού. Παρ' όλο ότι ο οικισμός της Χώρας είναι παραδοσιακός, εξαιρετικά γραφικός και όμορφος, βλέπουμε ότι υπάρχει δραματική μείωση του πληθυσμού, που δημιουργεί έντονες συνθήκες μη ισόρροπης ανάπτυξης. Παρακάτω υπάρχει ένας χάρτης που δείχνει την μεταβολή του πληθυσμού 1981-1991, του Νομού

Έβρου όπου υποδεικνύονται οι περιοχές που είχαμε αύξηση ή μείωση του πληθυσμού.

Πίνακας 5

	Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού		
	Μεταβολή 1961-71	Μεταβολή 1971-81	Μεταβολή 1981-91
Σαμοθράκη	-21,93%	-22,49%	-23,59%
Αλώνια	-26,38%	-16,73%	31,44%
Άνω Καρυώτες	0,00%	50,00%	166,67%
Δάφνες	-100,00%		-13,33%
Θερμά	-27,78%	361,54%	11,67%
Καμαριώτισσα	21,30%	62,50%	51,28%
Καστέλλι	-47,71%	-13,75%	5,80%
Κάτω Καρυώτες	-50,00%	166,67%	375,00%
Λάκκωμα	-1,79%	-3,86%	-11,11%
Μνημόρια	21,43%	105,88%	25,71%
Ξηροπόταμος	-50,28%	-33,71%	-35,59%
Παλαιόπολη	-84,62%	150,00%	320,00%
Προφήτης Ηλίας	-5,05%	0,00%	-11,59%
Ρεμπουτσάδικα	0,00%	50,00%	200,00%

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία.

Ο ρυθμός αύξησης της Καμαριώτισσας θα συνεχιστεί και για τα επόμενα χρόνια και αναμένεται να φτάσει τους 1500 κατοίκους την επόμενη δεκαετία. Θα πρέπει να αρχίσουν να μειώνονται οι ρυθμοί για τρεις κυρίους λόγους:

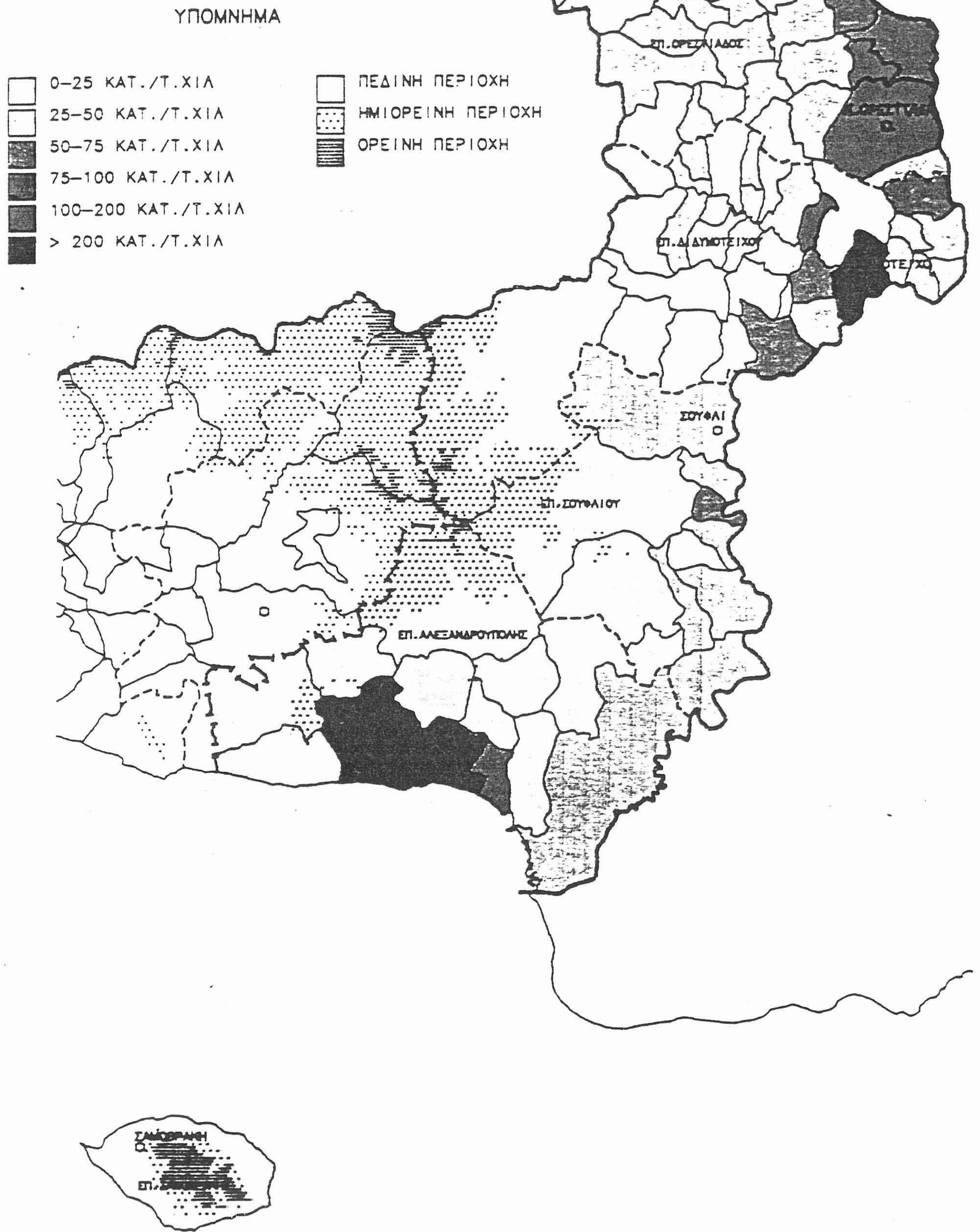
- α) διότι πρέπει να δημιουργηθούν νέοι πόλοι ανάπτυξης (τουριστικής) σε άλλα σημεία του νησιού, με στόχο την πιο ισόρροπη κατανομή της.
- β) διότι πρέπει να συγκρατηθεί ο πληθυσμός στους άλλους οικισμούς του νησιού με κύριο στόχο την συγκράτηση του πληθυσμού της Χώρας.
- γ) διότι η οικιστική ανάπτυξη της Καμαριώτισσας δεν πρέπει να ξεπεράσει ορισμένα όρια πέρα των οποίων θα υπάρξει αυτοκαταστροφή του οικιστικού περιβάλλοντος (έχει ήδη αρχίσει η υποβάθμιση, η οποία είναι εμφανής κυρίως κατά την περίοδο τουριστικής αιχμής).

Σύμφωνα με εκτιμήσεις και πληροφορίες που μας έδωσε ο Δήμος Σαμοθράκης τα Θερμά Λουτρά (ο δεύτερος αναπτυσσόμενος οικισμός του νησιού) έχουν πληθυσμό περίπου 100 κατοίκους. Παρατηρείται μια

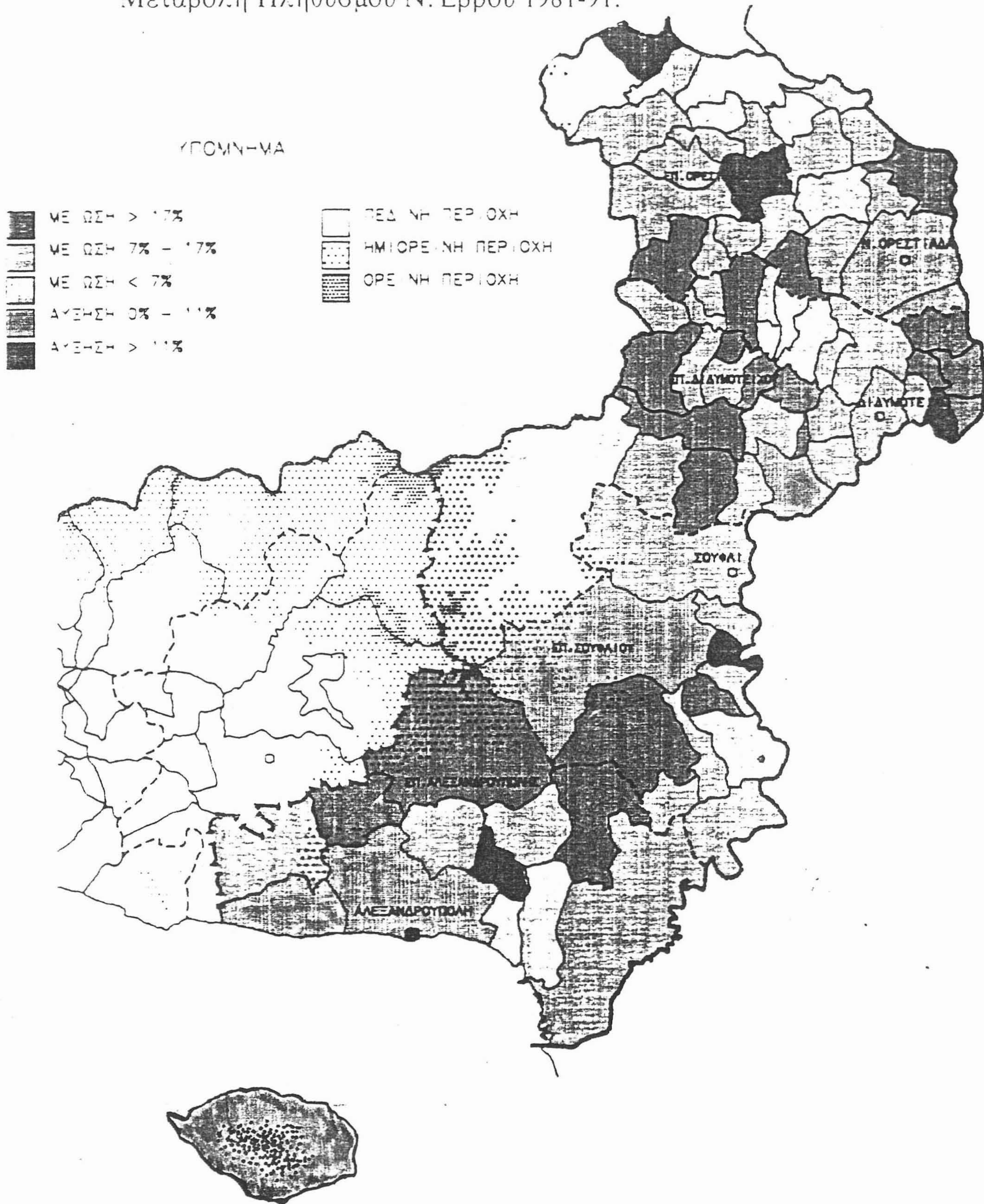
τάση προς μόνιμη εγκατάσταση κατοίκων που προέρχονται από άλλους οικισμούς και ασχολούνται με τον τουρισμό κατά την καλοκαιρινή περίοδο (όπως έχει προαναφερθεί).

Για τους υπόλοιπους οικισμούς μεσαίου μεγέθους (Λάκκωμα, Αλώνια, Ξηροπόταμος, Προφήτης Ηλίας) προβλέπεται σταθεροποίηση του πληθυσμού τους. Πρέπει να σημειωθεί ότι κανένας από τους οικισμούς αυτούς δεν παίζει σημαντικό ρόλο στην τουριστική ανάπτυξη της Σαμοθράκης. Οι οικισμοί αυτοί από το 1900 περίπου, μέχρι σήμερα, έχουν αλλάξει σημαντικά, αλλά μέχρι το 1960 η δομή ήταν η ίδια με τις αρχές του αιώνα. Η επιστροφή των μεταναστών τα καλοκαίρια έφερνε αλλαγές στην κατασκευή των κτιρίων. Σύμφωνα με τοπικές μαρτυρίες, οι μετανάστες βελτιώναν τα σπίτια τους με αποτέλεσμα να συμβάλλουν στην εξέλιξη των οικισμών. Οι υπόλοιποι μικροί οικισμοί έχουν αλλάξει ελάχιστα κατά την διάρκεια των τελευταίων δεκαετιών. Αποτελούν αγροκτηνοτροφικούς οικισμούς των οποίων ο ρόλος δεν θα αλλάξει ουσιαστικά στο μέλλον, παρά τις όποιες θετικές αντιδράσεις από την τουριστική αξιοποίηση του νησιού.

Πυκνότητα πληθυσμού Ν. Έβρου, 1991

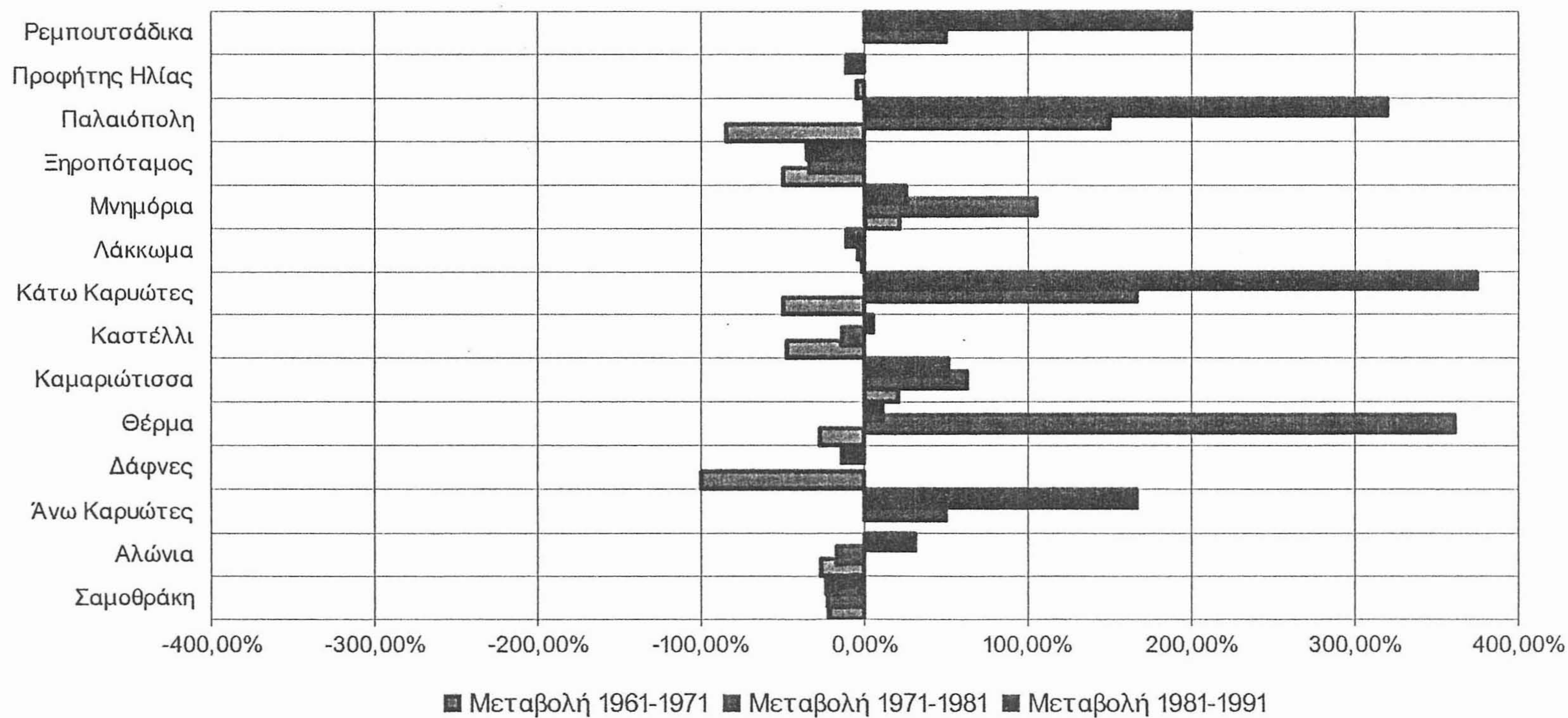
Μεταβολή Πληθυσμού Ν. Έβρου 1981-91.

Πηγή: ΕΣΥΕ, Απογραφές Πληθυσμού

Διάγραμμα 3.1.

Ποσοστιαία μεταβολή πληθυσμού οικισμών Ν.Σαμοθράκης

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία (Στοιχεία, 1981)

3.2.Σύνθεση του πληθυσμού

Στο σύνολο του πληθυσμού του νησιού οι άντρες υπερτερούν των γυναικών σε αριθμό (1443 άντρες, 1150 γυναίκες).

Πίνακας 6.

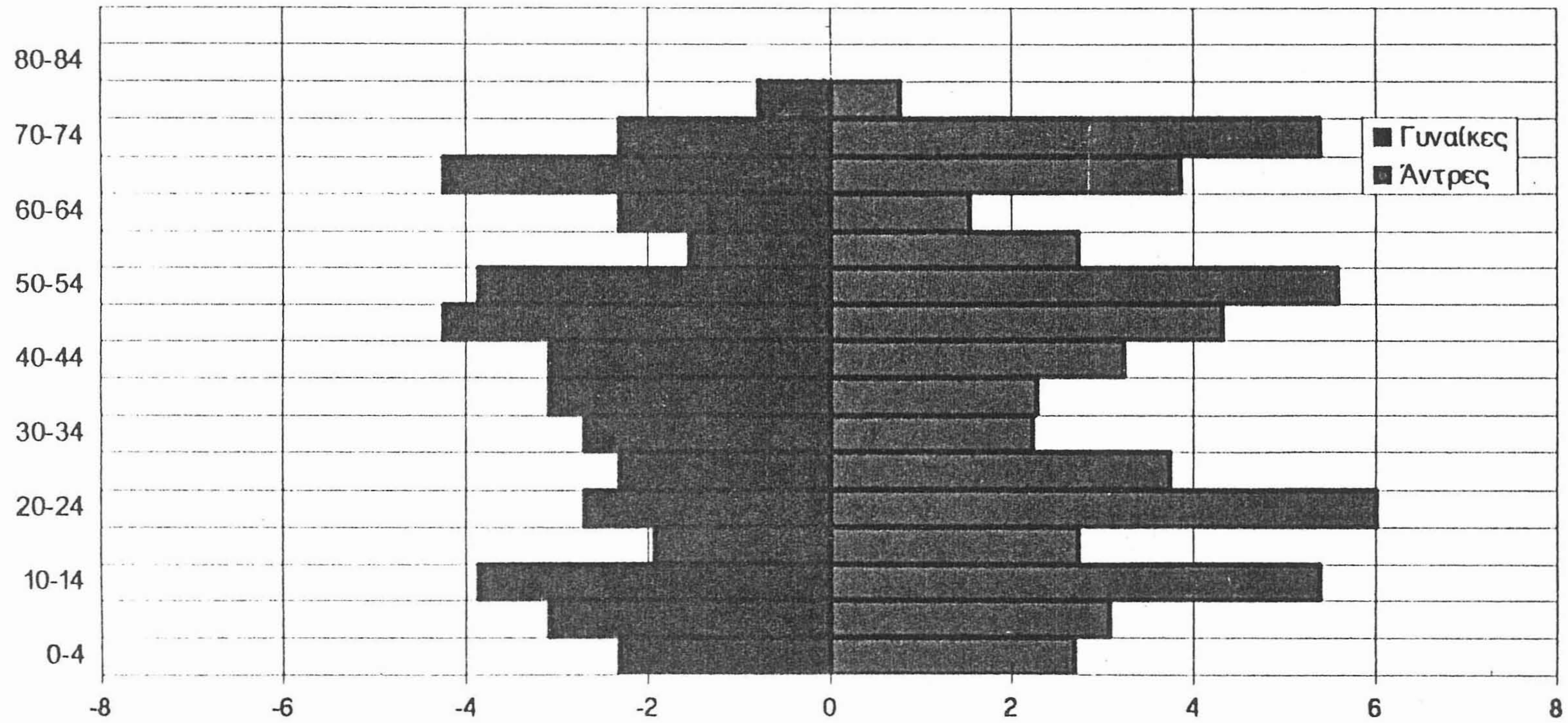
Πληθυσμός κατά φύλο και ομάδες ηλικιών (1981)			
	Σύνολο	Άντρες	Γυναίκες
0-4	130	70	60
5-9	160	80	80
10-14	240	140	100
15-19	121	71	50
20-24	226	156	70
25-29	157	97	60
30-34	128	58	70
35-39	139	59	80
40-44	164	84	80
45-49	222	112	110
50-54	245	145	100
55-59	111	71	40
60-64	100	40	60
65-69	210	100	110
70-74	200	140	60
75 Ανω	40	20	20
Σύνολο	2593	1443	1150

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Παρατηρούμε ότι υπάρχει μια παράλληλη συνύπαρξη αντρών και γυναικών μέχρι 10-14 ετών, ενώ οι ηλικίες 15-19 παρατηρούμε μείωση εξαιτίας των καλύτερων συνθηκών μόρφωσης της Αλεξανδρούπολης. Από την ηλικία αυτή μέχρι και την ηλικία 45-49 βλέπουμε ότι υπάρχει μία καμπή του πληθυσμού του νησιού, που οφείλεται στην εσωτερική ή στην εξωτερική μετανάστευση (πολλοί Σαμοθρακίτες ζούν και εργάζονται στην Αλεξανδρούπολη). Παράλληλα σ' αυτή την ηλικία υπάρχει έλλειψη συγκεκριμένων ηλικιακών ομάδων (φαντάροι, φοιτητές, γάμος, εύρεση δουλειάς) και από τα δύο φύλλα. Μέχρι την ηλικία 50-54 παρατηρούμε μια αύξηση του συνόλου αντρών και γυναικών που οφείλεται στην επιστροφή παλιννοστούντων.

Σημαντική παρατήρηση θα ήταν η διαφορά που έχουν οι άντρες και οι γυναίκες στις μεγάλες ηλικίες, όπου στην ηλικία 75-79 επικρατούν οι άντρες χωρίς να υπάρχει καμία γυναίκα, ενώ στην ηλικία 80-84 υπάρχουν γυναίκες χωρίς κανένα άντρα.

Ηλικιακή πυραμίδα Ν.Σαμοθράκης 1981

Πίνακας 7.

1981	ANTRES		Επίπεδο εκπαίδευσης					Αγράμματοι
	Πτυχ. Ανώτατων Σχολών	Πτυχ. Ανωτέρων Σχολών	Φοιτητές	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδ.	Απόφοιτοι Γυμνασίου	Απόφοιτοι Δημοτικού	Δεν αποφοίτησαν το Δημοτικό	
10-14					10	110	20	
15-19				4	42	24	1	
20-24		10	2	62	19	53	10	
25-29	22		2		10	53	10	
30-34	10	10		1	22	15		
35-39	1			1		46	11	
40-44				10		53	21	
45-49					10	51	31	20
50-54						104	41	
55-59					10	50	10	1
60-64						30	10	
65-69						40	40	20
70-74					20	10	50	60
75-79							20	
80-84								
85 ANΩ								
Σύνολο	33	20	4	78	143	639	275	101

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

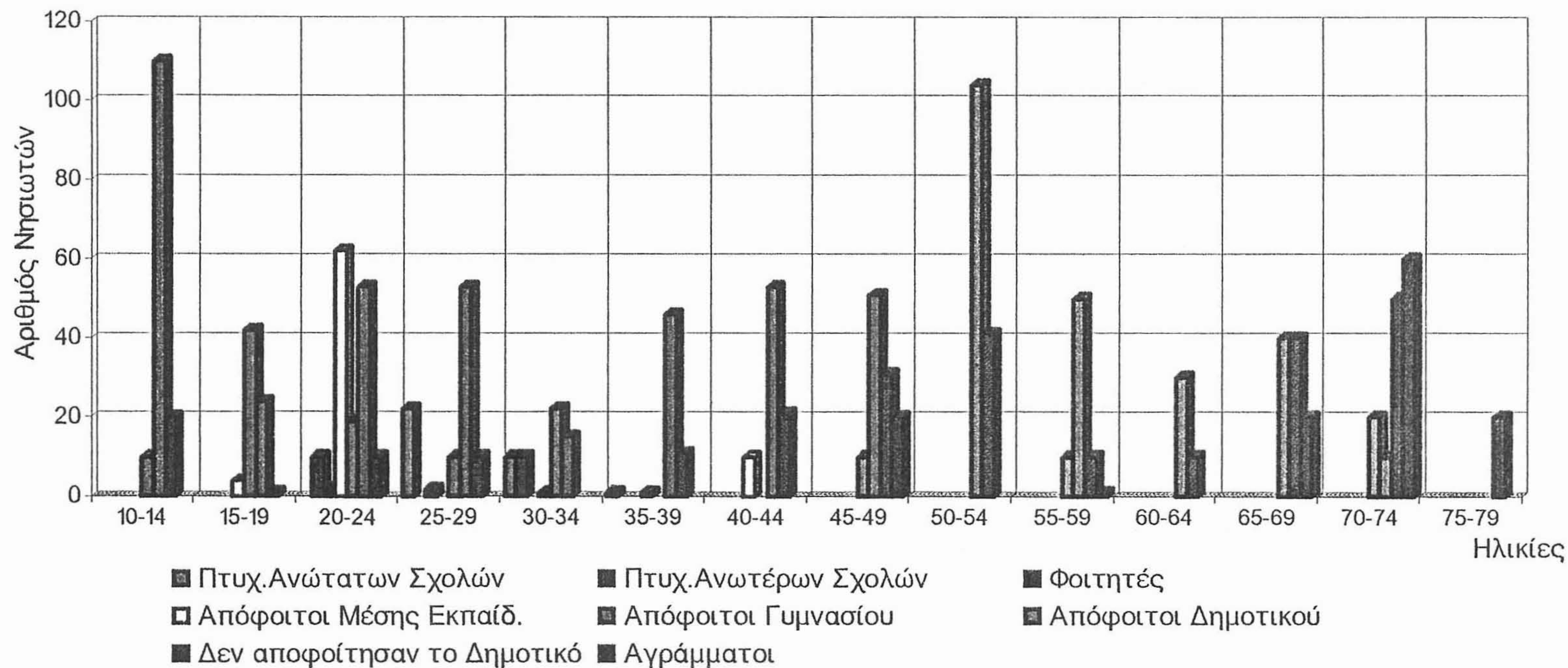
Πίνακας 8.

1981	ΓΥΝΑΙΚΕΣ							
	Επίπεδο εκπαίδευσης							
	Πτυχ. Ανώτατων Σχολών	Πτυχ. Ανωτέρων Σχολών	Φοιτητές	Απόφοιτοι Μέσης Εκπαίδ.	Απόφοιτοι Γυμνασίου	Απόφοιτοι Δημοτικού	Δεν αποφοίτησαν το Δημοτικό	Αγράμματοι
10-14						70	30	
15-19					20	30		
20-24				20	10	30		10
25-29				20		20		
30-34						70		
35-39						60	10	
40-44						40	20	
45-49						60	40	30
50-54		10				10	20	10
55-59					10		10	10
60-64						20	30	30
65-69							30	60
70-74							10	50
75-79								
80-84							10	10
85 ΑΝΩ								
Σύνολο		10			40	480	210	210

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Διάγραμμα 3.3.

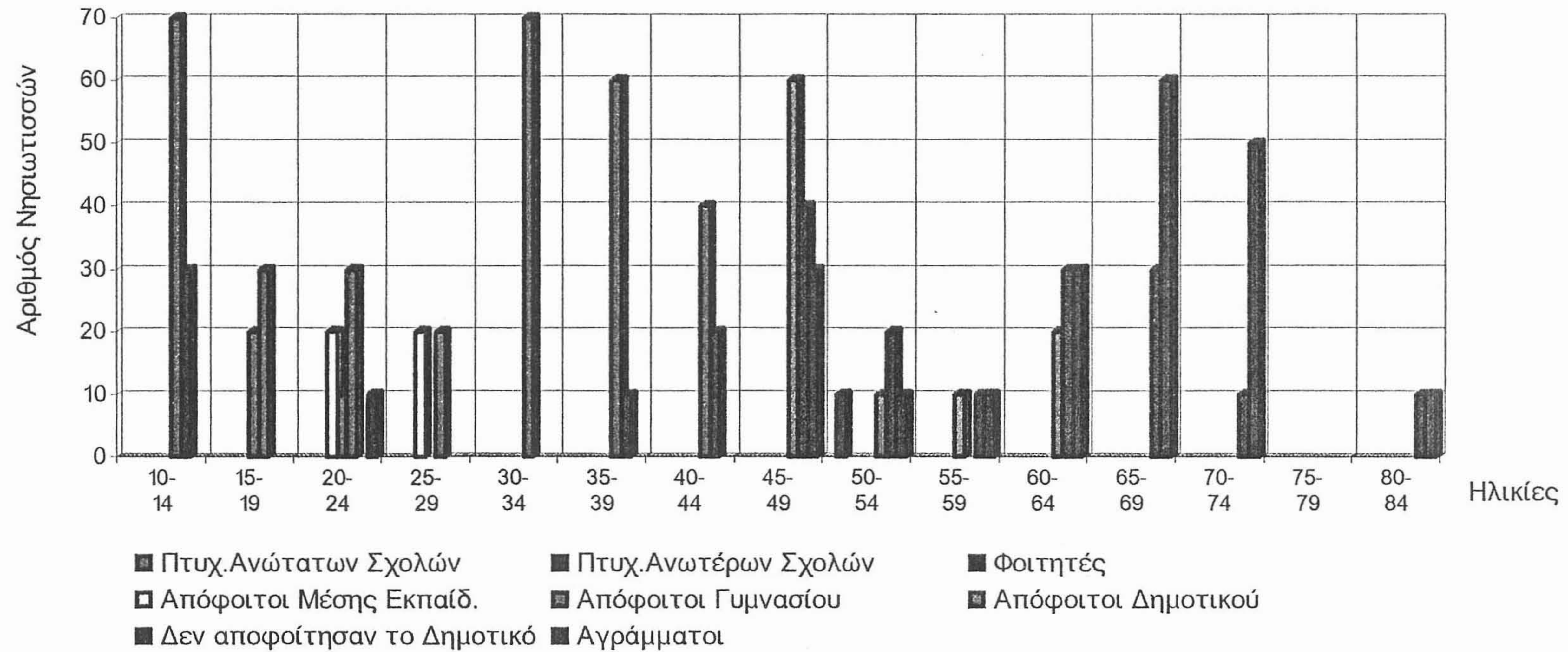
Επίπεδο εκπαίδευσης Αντρών Ν. Σαμοθράκης κατά ηλικιακές ομάδες

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Διάγραμμα 3.4.

Επίπεδο εκπαίδευσης Γυναικών Ν. Σαμοθράκης κατά ηλικιακές ομάδες

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Ένα άλλο χαρακτηριστικό του πληθυσμού, το οποίο θα πρέπει να εξεταστεί είναι το επίπεδο εκπαίδευσης. Σύμφωνα με την απογραφή 1981 παρατηρούμε πως στους άντρες οι πτυχιούχοι ανώτατων σχολών είναι 33, ενώ στις γυναίκες δεν υπάρχει καμία. Σημαντική ακόμη παρατήρηση θα ήταν το γεγονός ότι υπάρχουν αρκετοί απόφοιτοι Γυμνασίου στο σύνολο των αντρών, κάτι το οποίο δεν ισχύει στις γυναίκες, ενώ σημαντικότερο στοιχείο αποτελούν οι απόφοιτοι του Δημοτικού, οι οποίοι είναι και οι περισσότεροι με μεγάλη διαφορά.

Στις γυναίκες στο νησί της Σαμοθράκης το 45% δεν αποφοίτησαν το Δημοτικό, ενώ το υπόλοιπο 45% είναι αγράμματες. Ένα μικρό ποσοστό αποτελούν οι απόφοιτοι γυμνασίου και μέσης εκπαίδευσης. Τέλος θα πρέπει να τονίσουμε ότι στις ηλικίες 55-74 παρουσιάζονται οι περισσότεροι αγράμματοι. Σε μια αγροτική περιοχή, όπως θεωρείται το νησί της Σαμοθράκης, το επίπεδο εκπαίδευσης είναι χαμηλό και είναι διαφορετικές οι δυνατότητες για εκπαίδευση. Ο πληθυσμός του νησιού οδηγούνται εκτός εκπαιδευτικού συστήματος, αφού δεν θεωρούνταν απαραίτητη η απόκτηση γνώσεων για την επαγγελματική αποκατάσταση.

Είναι επίσης σημαντικό να αναφερθούμε στα ατομικά επαγγέλματα που ασκεί ο πληθυσμός της Σαμοθράκης. Παρατηρούμε βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, πως οι περισσότεροι άντρες απασχολούνται με την γεωργία, την αλιεία και την κτηνοτροφία (421). Επίσης υπάρχουν τεχνίτες και εργάτες (162), ενώ στην παροχή υπηρεσιών αποσχο-λούνται 63. Επιστήμονες στο νησί είναι 61 άτομα, οι οποίοι χρησι-μοποιούν βέβαια την επιστήμη τους σαν επάγγελμα. Μεγάλη εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι οι γυναίκες στο νησί απασχολούνται με τα οικιακά (χαρακτηριστικά παραδοσιακών οικογενειών) και μόνο 60 ασκούν ένα επάγγελμα. Από αυτές υπάλληλοι γραφείου είναι 10, έμποροι και πωλήτριες 40 και εργάτριες 10. Οι οικονομικά ενεργοί άντρες είναι στον αριθμό 767, ενώ μη ενεργοί είναι 420. Όσον αφορά τις γυναίκες οικονομικά απασχολημένες είναι οι 80, ενώ μη απασχολημένες είναι 930.

Προσπαθώντας να εξετάσουμε τον οικονομικά ενεργό πληθυσμό της Σαμοθράκης, θα παρατηρούσαμε πως άνεργοι είναι ελάχιστοι (40) και νέοι, οι οποίοι δεν δουλεύουν είναι 30 άτομα. Στο σύνολο των γυναικών παρατηρούμε πως 20 γυναίκες μόνο είναι άνεργες και καταγράφηκαν 20 που δήλωσαν νέες. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως το νησί, λόγω της μεγάλης γεωργικής και κτηνοτροφικής του παραγωγής, οι κάτοικοι και κυρίως οι άντρες δεν είναι δυνατόν να μην είναι ενεργοί οικονομικά. Παράλληλα με την τουριστική περίοδο του καλοκαιρινού απασχολούνται εποχιακά και ένα σύνολο γυναικών, καθώς είναι η περίοδος που "ανασαίνει" οικονομικά το νησί.

Πίνακας 9.

1981	Ομάδες ατομικών Επαγγελμάτων							
	ΑΝΤΡΕΣ	Επιστήμονες	Υπάλληλοι γραφείου	Εμποροι και πωλητές	Παροχή υπηρεσιών	Γεωργοί, αλιείς, κτηνοτρόφοι	Τεχνίτες, εργάτες	Νέοι
10-14						20		10
15-19			10			2	11	
20-24		10			22	40		20
25-29	30				10	13	30	
30-34	20				1	16	21	
35-39	1					43	15	
40-44			10		10	12	32	
45-49			10			62	20	
50-54	10		20		10	82	23	
55-59					10	41	10	
60-64						30		
65-69						30		
70-74			10			30		
75- ΑΝΩ								
Σύνολο	61	10	60		63	421	162	30

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Πίνακας 10.

1981	ΓΥΝΑΙΚΕΣ	Ομάδες ατομικών επαγγελματιών	Υπάλληλοι	Εμπόροι και	Τεχνίτες, εργάτες	Νέοι
10-14						
15-19						
20-24		20				
25-29			10			
30-34						
35-39				20		
40-44				10		
45-49				10		
50-54						
55-59						
60-64						
65-69						10
70-74						
75-AND						

Πίνακας 11.

1981	Ζαηοβπάκη	Αντρες	Οικονομικώς	Εργατοί	Σύνολο	Απασχολούμενοι	Άνεργοι	Νέοι	Μη Έργατοί
10-14		30	20	10	110			10	
15-19		23	23		30				
20-24		92	72	20	20		20		
25-29		83	83		10				
30-34		58	58						
35-39		59	59						
40-44		64	54	10	20				20
45-49		92	92						
50-54		145	145						
55-59		61	61		10				
60-64		30	30		10				
65-69		40	40		70				
70-74		40	40		100				
75-AND		0	0		20				
Σύνολο	887	767	40	30	420				

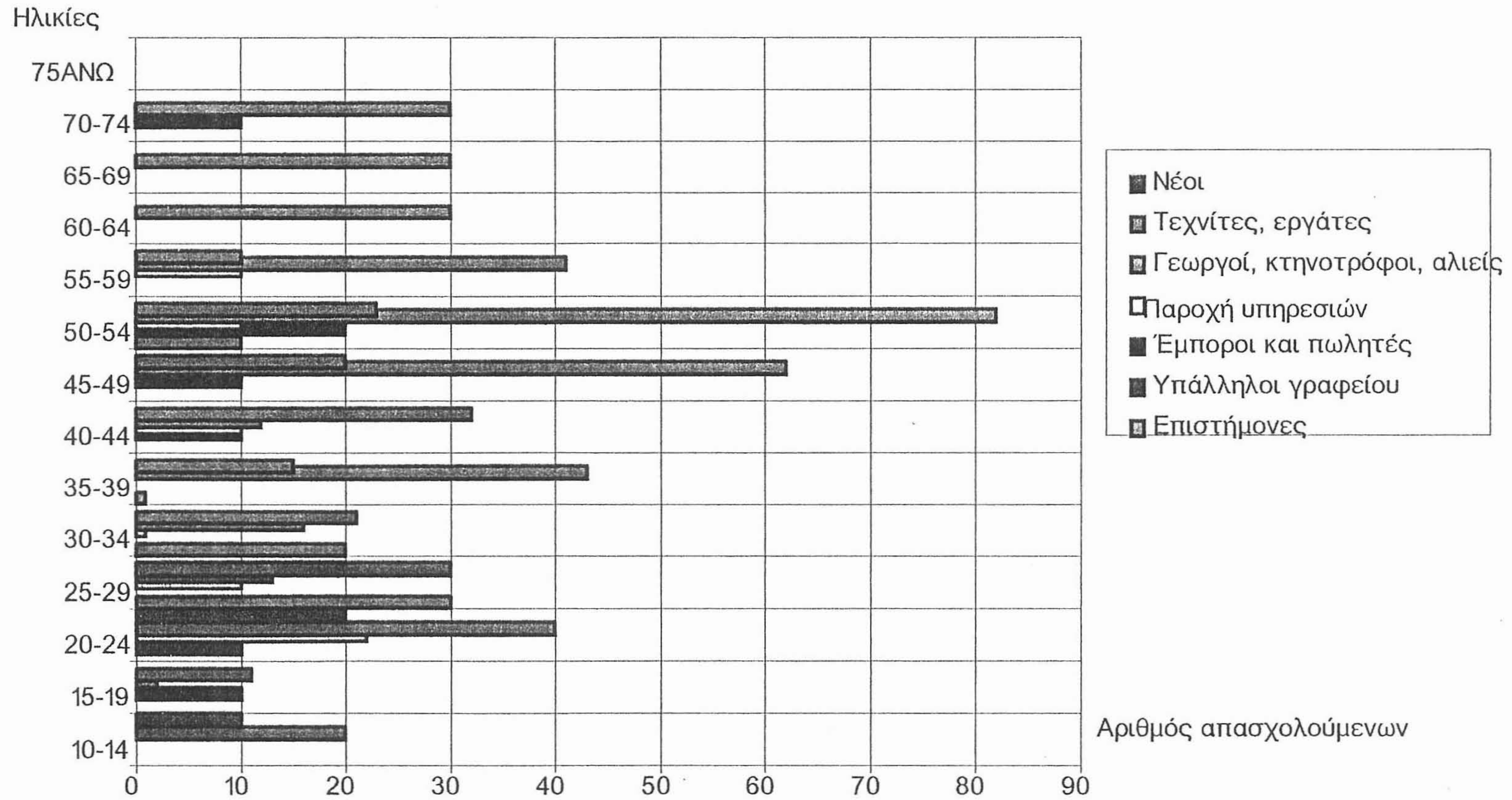
Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

1981	Σαμοθράκη				
	Γυναίκες	Οικονομικώς Ενεργοί			Μη ενεργές
	Σύνολο	Απασχολούμενες	Άνεργες	Νέες	
10-14					100
15-19					50
20-24	20		20	20	50
25-29	10	10			50
30-34					70
35-39	20	20			60
40-44	10	10			70
45-49	10	10			100
50-54					100
55-59					40
60-64					60
65-69	10	10			100
70-74					60
75- ΑΝΩ					20
Σύνολο	80	60	20	20	930

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

Διάγραμμα 3.5.

Επαγγέλματα αντρών κατά ηλικίες στο νησί της Σαμοθράκης

Πηγή: Νομαρχία Έβρου, Στατιστική Υπηρεσία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

4.1. Θεώρηση οικονομίας σε ευρύτερο χωροταξικό επίπεδο

Βασικός παράγοντας οικονομικής δραστηριότητας στην ευρύτερη περιφέρεια Θράκης θεωρείται ο πρωτογενής τομέας. Πιο συγκεκριμένα θα μπορούσαμε να αναφέρουμε πως στο Νομό Έβρου υπάρχουν 1.631.200 στρέμματα γεωργικής γης, τα οποία αποτελούν το 55,2% της γεωργικής γης του συνόλου της Θράκης και 1.870.300 στρέμματα βοσκότοπων, που αποτελούν το 47,6% του συνόλου των βοσκότοπων της Θράκης (“Κατανομή της εκτάσεως της Ελλάδας κατά βασικές κατηγορίες χρήσεων γης, ΕΣΥΕ 1986”).

Αναλυτικότερα, σε επίπεδο του Νομού Έβρου οι γεωργικές εκτάσεις αποτελούν το 38,5% του συνόλου των εκτάσεων και οι βοσκότοποι το 25,6%. Στην επαρχία Σαμοθράκης οι γεωργικές εκτάσεις σε σύνολο του Νομού καταλαμβάνουν ποσοστό 1,9%. Πρέπει να σταθούμε στο γεγονός ότι η Σαμοθράκη διαθέτει εκτεταμένους ιδιωτικούς βοσκότοπους (46.600 στρέμματα έναντι 7.000 στρεμμάτων κοινοτικών) και σαν επαρχία διαθέτει το 4,9% του συνόλου των βοσκότοπων του Νομού Έβρου.

Επειδή αναφερόμαστε σε οικονομικές δραστηριότητες πρέπει να προσθέσουμε ότι :

- α) ο Νομός Έβρου παράγει το 50% του ζωικού κεφαλαίου της Θράκης,
- β) η Ελλάδα εισάγει προϊόντα ζωικής παραγωγής, η αξία των οποίων τα τελευταία χρόνια ξεπερνά την αξία των εισαγωγών μας σε ενέργεια,
- γ) η κτηνοτροφική παραγωγή ενισχύεται σημαντικά από εθνικά και κοινοτικά προγράμματα επιδοτήσεων και
- δ) ότι η Σαμοθράκη περιέχει εκτεταμένους βοσκότοπους.

Το συμπέρασμα που προκύπτει είναι ότι η κτηνοτροφία αποτελεί και πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί σημαντικό στοιχείο οικονομίας της ευρύτερης περιοχής και βεβαίως του νησιού της Σαμοθράκης.

Παράλληλα με την κτηνοτροφία το νησί παρουσιάζει δυνατότητες ανάπτυξης της αλιείας. Ο κλάδος αυτός παρουσιάζει δυναμισμό σε εθνικό και κοινοτικό επίπεδο, και το νησί περιβάλλεται από σημαντικούς ψαρότοπους.

Η συμμετοχή του κλάδου της δασοπονίας στην οικονομία του Νομού Έβρου παρουσιάζει στασιμότητα, ενώ σε επίπεδο νησιού Σαμοθράκης, η συμμετοχή είναι αμελητέα.

Στην μεταποίηση, παρά την ύπαρξη αναπτυξιακών νόμων, το επενδυτικό ενδιαφέρον στο Νομό Έβρου συνεχίζει να είναι χαμηλό. Νέους ορίζοντες θα μπορούσε να ανοίξει η αναβάθμιση του ρόλου της Αλεξανδρούπολης σε κύριο κόμβο μεταφορών, ώστε να αναιρέσει το μειονέκτημα της απομόνωσης της περιοχής.

Στον τριτογενή τομέα πρωταρχικό ρόλο στην περιοχή μελέτης παίζει ο τουρισμός. Στον νησί της Σαμοθράκης, υπάρχουν οι προϋποθέσεις για την ανάδειξη του τουρισμού σε κύριο οικονομικό παράγοντα. Σ' αυτό θα συμβάλλουν αποφασιστικά οι προτεινόμενες λύσεις στο πλέγμα των μεταφορών, καθώς και αναβάθμιση και η ορθολογική οργάνωση της τουριστικής παραθεριστικής υποδομής και των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Με βάση στοιχεία που προσκομίσαμε η σύνθεση της απασχόλησης του Νομού Έβρου σε σχέση με τη χώρα παρουσιάζεται παρακάτω.

Πίνακας 13.

	Ν. Έβρου	Ελλάδα
Πρωτογενής τομέας	52,5%	29,1%
Δευτερογενής τομέας	8,7%	30,5%
Τριτογενής τομέας	38,8%	40,4%

Πηγή: Νομός Έβρου, Προτάσεις Χωροταξικής Οργάνωσης, ΥΧΟΠ 1984

Παρατηρούμε πως η απασχόληση στο Νομό Έβρου βασίζεται κατά κύριο λόγο στον πρωτογενή τομέα. Η συμμετοχή του δευτερογενή τομέα στο σύνολο της απασχόλησης του Νομού, σε σύγκριση με το σύνολο της χώρας, είναι αναιμική.

Η συμμετοχή του πρωτογενή τομέα σε επίπεδο Νομού ήταν το 1980 το 35,6% του συνόλου του ΑΕΠ του Νομού, ενώ σε επίπεδο χώρας το αντίστοιχο μέγεθος ήταν μόλις 16%.

Τα παραπάνω στοιχεία συνθέτουν το πλαίσιο της εικόνας της οικονομίας στο Νομό Έβρου.

4.2. Πρωτογενής Τομέας

Έχει ήδη αναφερθεί πως υπάρχουν οι δυνατότητες ανάπτυξης του τουριστικού κλάδου στο νησί της Σαμοθράκης. Όμως δεν είναι δυνατόν να προταθεί η κατ' αποκλειστικότητα επικράτηση του τουρισμού για δύο λόγους:

- α) Είναι επιζήμια από εθνικής αλλά και από οικονομικής σκοπιμότητας η πλήρης αντικατάσταση του πρωτογενή τομέα από τον τουρισμό.
- β) Είναι πλεονέκτημα η ισόρροπη ανάπτυξη στο νησί, όπου ο πρωτογενής τομέας θα εξακολουθήσει να παίζει σημαντικό ρόλο στην τοπική οικονομία.

4.2.1. Γεωργία

Στη Σαμοθράκη υπάρχει μια περιοχή γύρω από την Καμαριώτισσα όπου οι γεωργική γη εγκαταλείπεται με γρήγορους ρυθμούς και οικοπεδοποιείται για να δώσει τόπο στην ανάπτυξη της παραθεριστικής κατοικίας και του τουρισμού γενικότερα. Εδώ μπαίνει το πρόβλημα των οριοθετήσεων των χρήσεων γης του τουρισμού και γεωργίας για μια ισόρροπη ανάπτυξη που προαναφέρθηκε. Οι καλλιεργούμενες εκτάσεις ανά κατηγορία καλλιέργειας στο νησί συνάπτονται στον πίνακα 14. όπου διαχωρίζονται οι αροτριάες, οι δεντρώδεις καλλιέργειες, οι λαχανόκηποι, τα αμπέλια καθώς και η σημερινή αγρανάπαυση.

Πίνακας 14.

ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Καλλιεργούμενες εκτάσεις ανά κατηγορία καλλιέργειας	
	Σύνολο Σαμοθράκη	Ποτιστικά
Αροτριάες (1)	20225	
Λαχανόκηποι	218	218
Δεντρώδεις (2)	9150	4000
Αμπέλια	128	
Αγρανάπαυση	1140	
Σύνολο	30861	5268
% ποτιστικές		17,1%

(1) Για τη Σαμοθράκη κυρίως σιτάρι , και δευτερευόντως κριθάρι κ.α.

(2) Για τη Σαμοθράκη, κυρίως βρώσιμες ελιές και δευτερευόντως αμύγδαλα κ.α

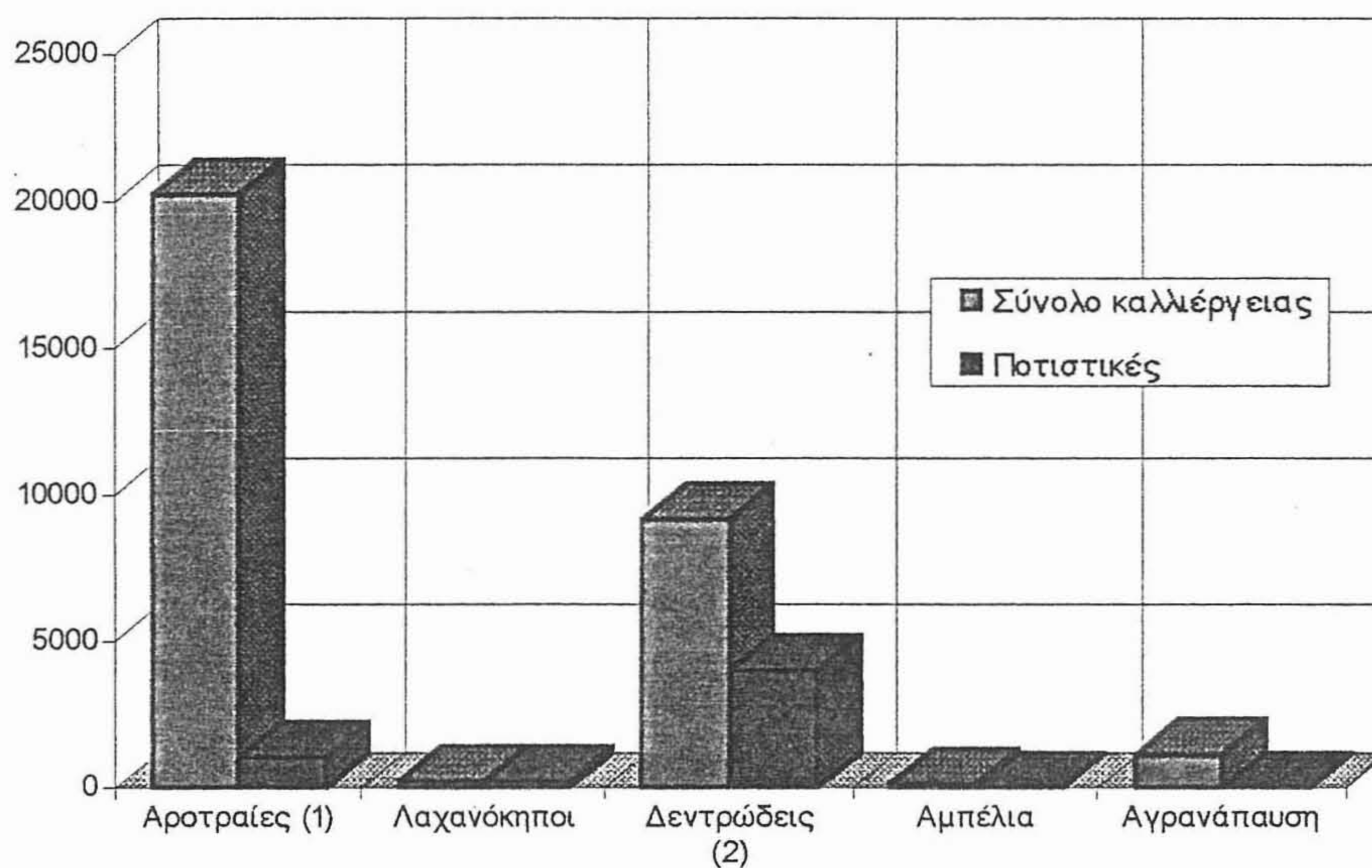
Πηγή: Δελτία Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας, 1986

Οι αροτριάες καλλιέργειες στη Σαμοθράκη είναι το σιτάρι (13.500 στρέμματα) και δευτερευόντως το κριθάρι. Στις δεντρώδεις καλλιέργειες επικρατούν οι ελιές. Υπάρχουν 9.000 στρέμματα της κατηγορίας αυτής με 170.00 δέντρα σε κανονικούς δέντρωνες. Δεύτερη αλλά σε μεγάλη απόσταση από την ελιά είναι η καλλιέργεια αμυγδαλιάς που περιλαμβάνει 105 στρέμματα στη Σαμοθράκη. Αρδευόμενοι ελαιώνες βρίσκονται στην περιοχή νότια του Ξηροποτάμου, στην περιοχή

Καρυωτών και Θερμών. Σημαντική παρατήρηση θα ήταν ότι από τα 5.300 στρέμματα περίπου ποτιστικής γης στο νησί, τα 4.000 στρέμματα είναι οι ελιές. Η απόδοση, σύμφωνα με τη Διεύθυνση Γεωργίας, είναι 5 με 6 κιλά ανά δέντρο.

Όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ένας τοπικός παράγοντας του νησιού η ελιά εγκαταλείπεται διότι δεν αποδίδει οικονομικά και δεν μπορεί να ανταγωνιστεί τον τουρισμό. Οι παλιότεροι κάτοικοι όμως, εξακολουθούν να την καλλιεργούν για λόγους συναισθηματικούς κυρίως.

Διάγραμμα 4.1.
Καλλιεργούμενες εκτάσεις ανά
κατηγορία καλλιέργειας (στρέμματα)

Αναφερόμενοι στα αμπέλια και στα κηπευτικά πρέπει να πούμε πως λόγω κλιματολογικών συνθηκών, δεν ευδοκιμούν στο νησί.

Πρέπει να σημειωθεί τέλος, ότι η παραπέρα ανάπτυξη του κλάδου της γεωργίας στο νησί θα πρέπει να αποτελέσει αντικείμενο ειδικής μελέτης, η οποία θα λάβει υπόψιν τις προτάσεις χρήσεων γης που παρουσιάζονται σε διάφορες μελέτες, τις προβλέψεις και τους στόχους για τουριστική ανάπτυξη, τα προωθούμενα είδη και ποικιλίες δεντροκηπευτικών (υπουργικές αποφάσεις) και βέβαια τις κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στο νησί.

4.2.2. Κτηνοτροφία

Η κτηνοτροφία αποτελεί, όπως έχει προαναφερθεί πολύ σημαντικό παράγοντα οικονομίας για την επαρχία Σαμοθράκης. Είναι ιδιαίτερα γνωστό το νησί για τη σημαντική παραγωγή σε κτηνοτροφικά προϊόντα. Υπάρχουν εκτεταμένες εκτάσεις ιδιωτικών βοσκοτόπων μα

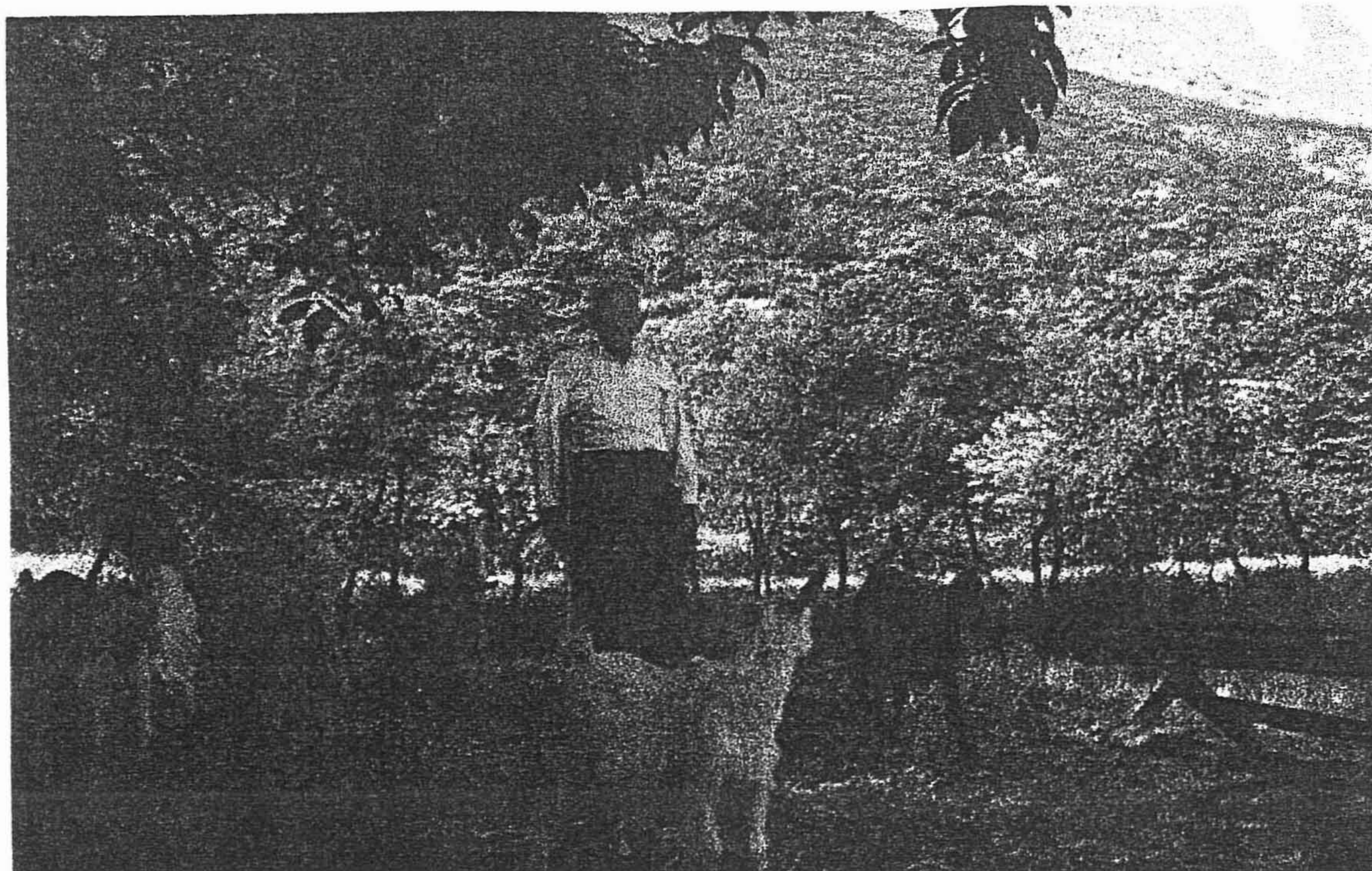
και κοινοτικών, που εξυπηρετούν στη σημαντική συμβολή της κτηνοτροφίας στην τοπική οικονομία. Πολλές μονάδες που βρίσκονται στην παραλιακή ζώνη, είναι συνήθως μικρές (κάτω των 20 κεφαλών) και συνήθως είναι αυλές των σπιτιών. Μεγάλες σε αριθμό ζώων μονάδες στο Δήμο Σαμοθράκης υπάρχουν 100, αριθμός τριπλάσιος από τον αντίστοιχο του Δήμου Αλεξανδρούπολης. Ήταν απαραίτητη η σύγκριση των κτηνοτροφικών μονάδων του Δήμου Αλεξανδρούπολης και του Δήμου Σαμοθράκης για να δείξουμε κατά πόσο πολύ αναπτυγμένα κτηνοτροφικά είναι το νησί.

Πίνακας 15.

Αριθμός ζώων/μονάδα	Αριθμός κτηνοτρόφων μονάδων	
	Δ. Αλεξανδρούπολης	Δ. Σαμοθράκης
Κάτω 20	13	56
20-50	14	53
51-100	19	70
101-200	34	102
200+	19	80

Πηγή: Πίνακες επιδοτήσεων της Διεύθυνσης Γεωργίας

Όπως παρατηρούμε στον πίνακα επικρατέστερη κατηγορία είναι η κατηγορία μονάδας 101-200 ζώα. Σημαντικός αριθμός μονάδων όμως υπάρχει και στην κατηγορία 200+ ζώων.

Κτηνοτρόφος στην περιοχή Άνω Καρυωτών.

Στον παρακάτω πίνακα απεικονίζεται το ζωικό κεφάλαιο και η παραγωγή των κυριότερων κτηνοτροφικών προϊόντων του νησιού.

Πίνακας 16.

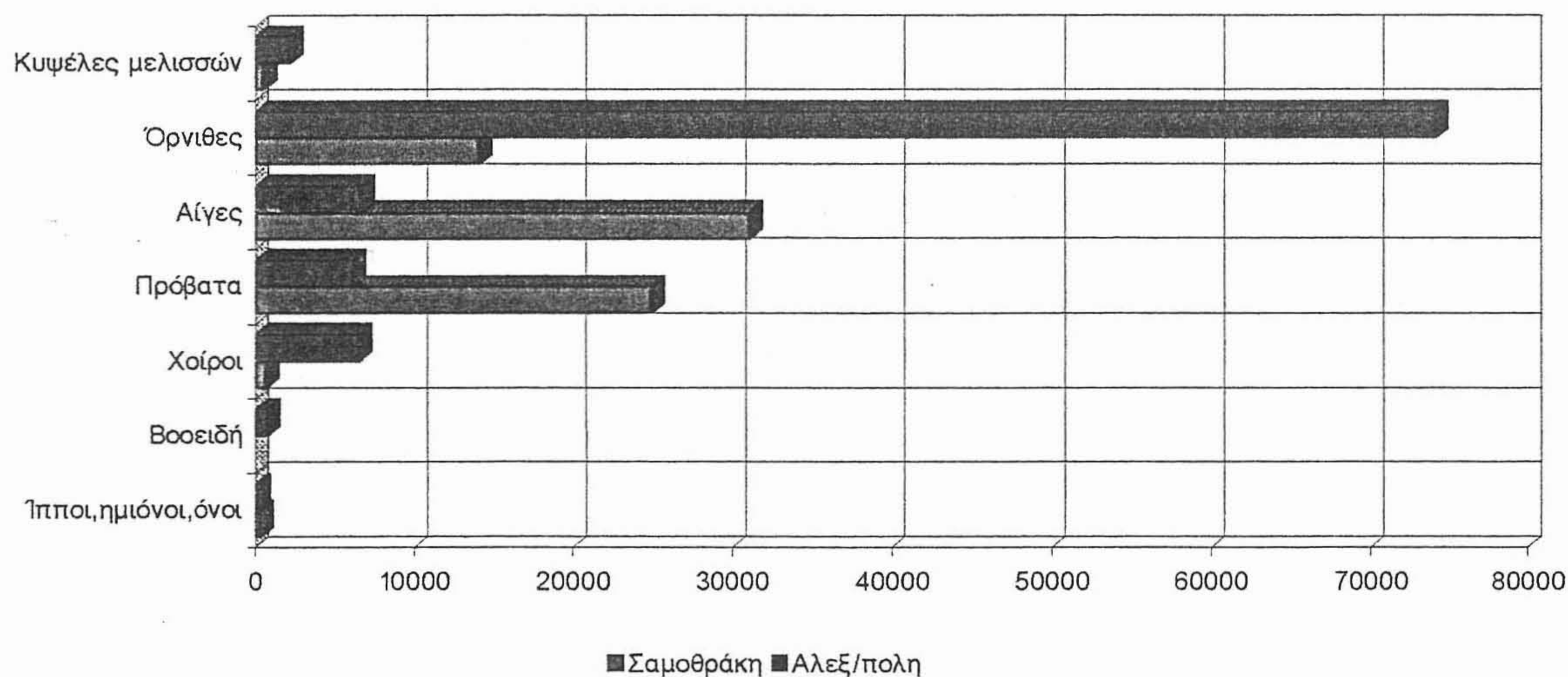
	Ζωικό Κεφάλαιο	
	Δήμος Σαμοθράκης	Δήμος Αλεξ/πολης
ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ		
Ίπποι, ημιόνοι, όνοι	280	125
Βοοειδή		700
Χοίροι	648	6460
Πρόβατα	24860	6120
Αίγες	31050	6660
Όρνιθες	14000	74000
Κυψέλες μελισσών	520	21160

Πηγή: Δελτία Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας, 1986

Παρατηρούμε ότι στο νησί επικρατούν τα αιγοπρόβατα σαν βασική κτηνοτροφική δύναμη, ενώ τα βοοειδή και οι χοίροι δεν υπάρχουν σε σημαντικό αριθμό.

Διάγραμμα 4.2.

Σύγκριση Ζωϊκού κεφαλαίου Δ. Αλεξ/πολης και Δ. Σαμοθράκης

Όσον αφορά την παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων, παρατηρούμε ότι η μεγαλύτερη παραγωγή από άποψη συνολικού βάρους είναι το γάλα αιγοπροβάτων, ενώ η παραγωγή κρέατος βρίσκεται σε χαμηλά σχετικά επίπεδα.

Εξαιτίας της ελεύθερης βοσκής οι αποδόσεις της κρεατοπαραγωγής του νησιού είναι ιδιαίτερα χαμηλές, ενώ χαμηλό είναι και το ποσοστό των ζώων που αρμέγονται. Όπως βλέπουμε λοιπόν η

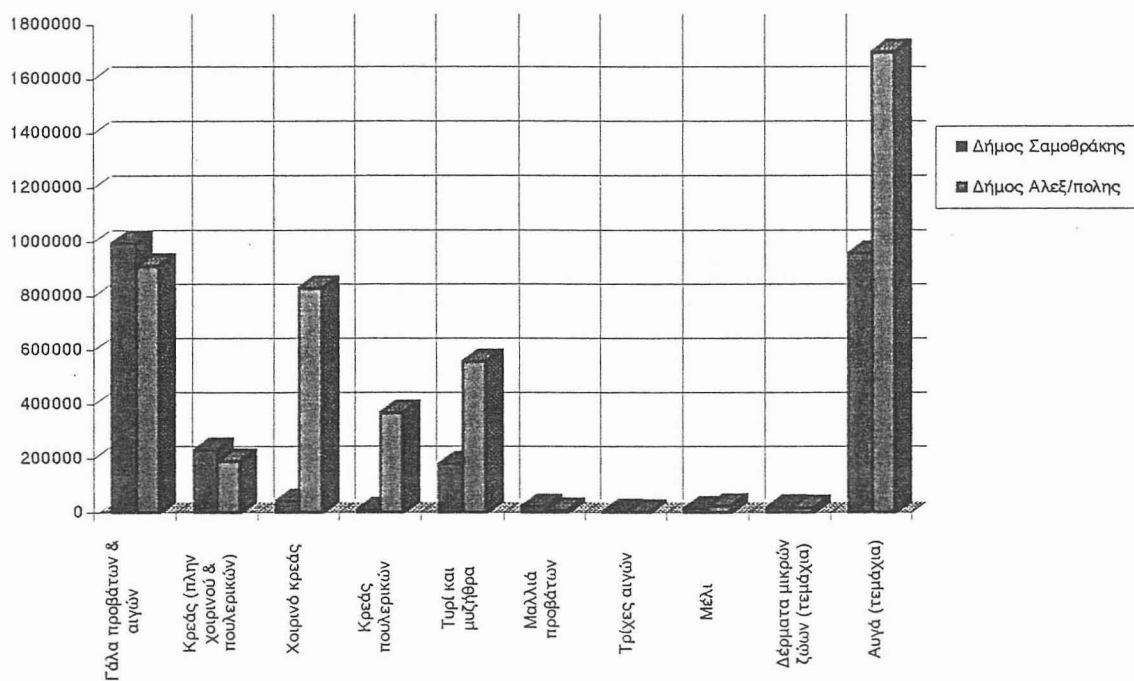
κτηνοτροφία στη Σαμοθράκη παρ' όλη την σημαντικότητά της έχει μεγάλα περιθώρια για βελτίωση από άποψη απόδοσης κτηνοτροφικών προϊόντων.

Πίνακας 17.

Κτηνοτροφική παραγωγή (κιλά)		
	Δήμος Σαμοθράκης	Δήμος Αλεξ/πολης
Γάλα προβάτων & αίγων	994000	912950
Κρέας πλην χοιρινού & πουλ.	230000	189520
Χοιρινό κρέας	42000	829600
Κρέας πουλ.	10300	369000
Τυρί & μυζήθρα	180000	558000
Μαλλιά προβάτων	23000	9000
Τρίχες αίγων	3750	2300
Μέλι	15000	25000
Δέρματα ζώων	19830	18320
Αυγά(τεμάχια)	958000	1700000

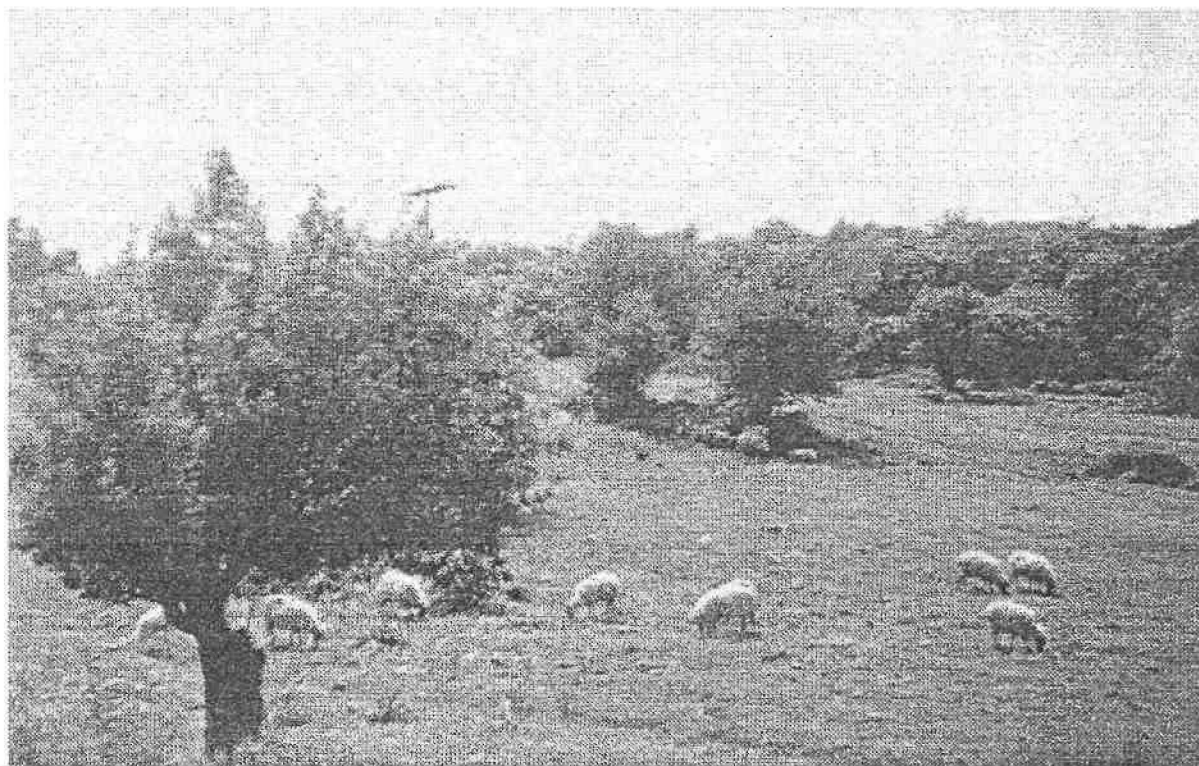
Διάγραμμα 4.3.

Κτηνοτροφική Παραγωγή (κιλά)

Πηγή: Δελτία Ετήσιας Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας, 1986

Πρέπει να σημειωθεί ότι το 1988 δημιουργήθηκε ένα νέο τυροκομείο στην περιοχή των Αλωνίων, ενώ υπάρχει η σκέψη για τη δημιουργία εγκαταστάσεων προψύξεως γάλατος.

Βοσκότοπος στην περιοχή Λάκκωμα.

Με τη δημιουργία κατάλληλης υποδομής και τη γενικότερη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των κτηνοτρόφων, ο κλάδος της κτηνοτροφίας μπορεί να εξελιχθεί σε κύριο παράγοντα για το τοπικό εισόδημα των κατοίκων και να διαδραματίσει σημαντικότερο ρόλο απ' αυτόν που έχει σήμερα στο νησί της Σαμοθράκης.

4.2.3. Αλιεία

Η αλιεία αποτελεί σοβαρό οικονομικό παράγοντα για το νησί της Σαμοθράκης και μεγάλος αριθμός οικογενειών ασχολείται με πολύ ικανοποιητικά οικονομικά αποτελέσματα. Σημαντικότερα στοιχεία είναι ότι οι περισσότεροι από τους αλιείς είναι νέοι άνθρωποι (Εποπτεία Αλιείας Αλεξ/πολης).

Ο αριθμός των κατοίκων που απασχολούνται αποκλειστικά με την αλιεία είναι περίπου 140 άτομα και υπάρχουν 20 παράκτια σκάφη, 4 τράτες και 2 γρι-γρι μόνο στην Καμαριώτισσα. Δύο με τρία άτομα ασχολούνται στο ιχθυοτροφείο που υπάρχει στη φυσική λιμνοθάλασσα δυτικά του οικισμού.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι στην Αλεξανδρούπολη είναι ιδιοκτήτες σκαφών Σαμοθρακίτες με πολύ καλές οικονομικές αποδοχές. Κατέχουν 4 γρι-γρι, 10 μηχανοκίνητα και 10 μικρά σκάφη.

Στην περιοχή της Σαμοθράκης τα αλιεύματα είναι άφθονα και πρώτης ποιότητας. Αυτό συγκεντρώνει το ενδιαφέρον ψαράδων και άλλων περιοχών της Β. Ελλάδας. Τα αλιεύματα διαθέτονται κυρίως στην Αλεξανδρούπολη, στην Καβάλα και στη Θεσσαλονίκη.

Η υποδομή των λιμένων του νησιού έχει αναλυθεί εκτενέστερα σε άλλο κεφάλαιο, όπου εκεί αναφέρονται το λιμάνι της Καμαριώτισσας και η βελτίωσή του, καθώς και τα υπό κατασκευή δύο αλιευτικά καταφύγια στο Λάκκωμα και στα Θερμά Λουτρά.

Η περιοχή παρουσιάζει τεράστιες δυνατότητες για την παραπέρα ανάπτυξη της αλιείας, η οποία παίζει σημαντικότατο ρόλο στην οικονομική ζωή του νησιού.

4.2.4. Δασοπονία-Θήρα

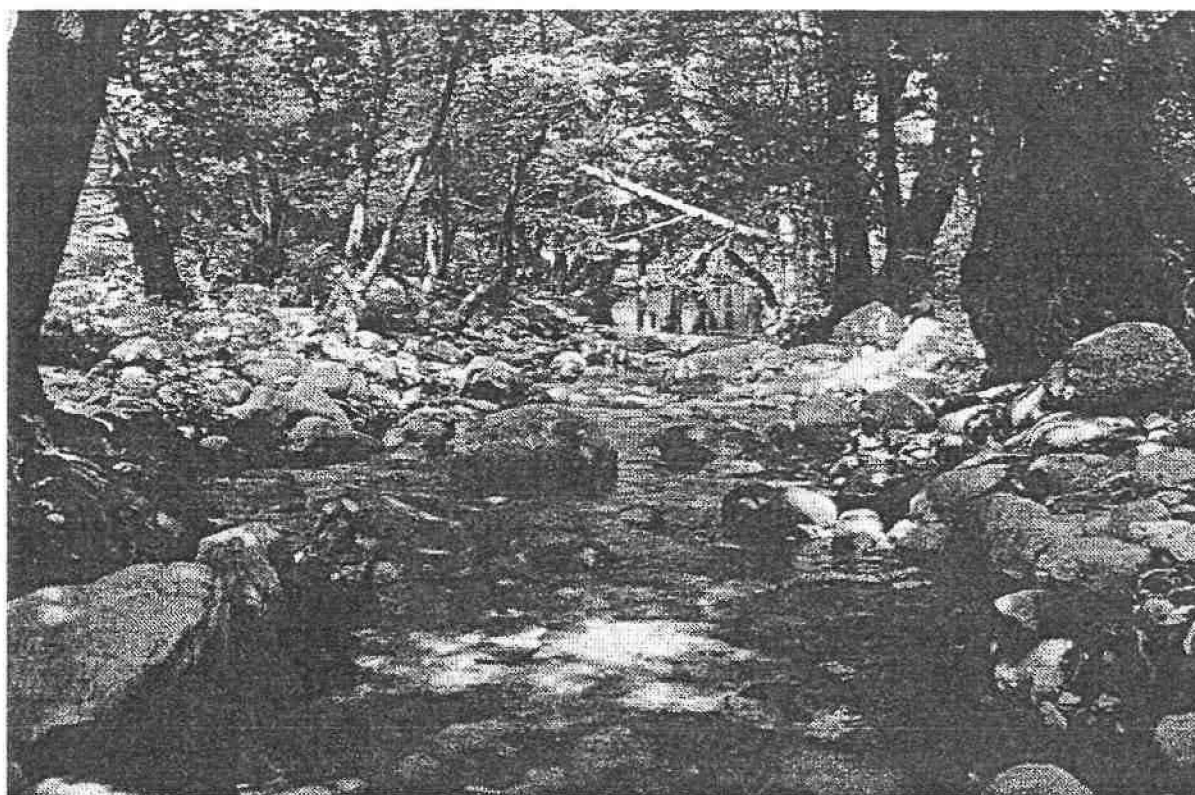
Όπως έχει αναφερθεί στην εισαγωγή, στις αρχές του αιώνα μέχρι και πριν λίγα χρόνια, η παραγωγή κάρβουνου ήταν μία από τις κύριες ασχολίες των Σαμοθρακικών. Η μακροχρόνια υλοτόμηση των δασών οδήγησε στην καταστροφή των μεγάλων δασικών εκτάσεων του νησιού.

Οι περισσότερες δασικές εκτάσεις της Σαμοθράκης είναι ιδιωτικές και υπάρχει μόνο ένα δημόσιο δάσος (δάσος Μαρτίνη), στο βόρεια τμήμα του νησιού, νότια της παραλιακής ζώνης Καριωτών-Θερμών. Η ξύλευση περιορίζεται στα ιδιωτικά δάση, τα οποία καλύπτουν τις ανάγκες του νησιού σε καυσόξυλα.

Σύμφωνα με πληροφορίες που προσκομίσαμε από τον προϊστάμενο Δασικής Υπηρεσίας της Αλεξανδρούπολης, τα δάση της Σαμοθράκης είναι όλα τους προστατευμένα και καταλαμβάνουν μεγαλύτερα από το 50% της συνολικής έκτασης της Σαμοθράκης. Χρησιμοποιούνται για βοσκή, αλλά ο ρόλος τους είναι περισσότερο αισθητικός.

Οι κατηγορίες δασών που υπάρχουν στο νησί είναι δάση αειφύλλων-πλατυφύλλων, δάση πλάτανου (παραποτάμια βλάστηση), δάση δρυός και ελάχιστα πευκοδάση.

Στη Σαμοθράκη υπάρχει ένα καταφύγιο θηραμάτων μεταξύ Αλωνίων και Ξηροποτάμου και γίνονται προσπάθειες για τη δημιουργία και διατήρηση εκτροφείου φασιανών, που όμως συνεχώς αποτυχαίνει, λόγω της εντατικής θήρας από τους ντόπιους.

Ρέμα Φονιά (παραποτάμια βλάστηση)

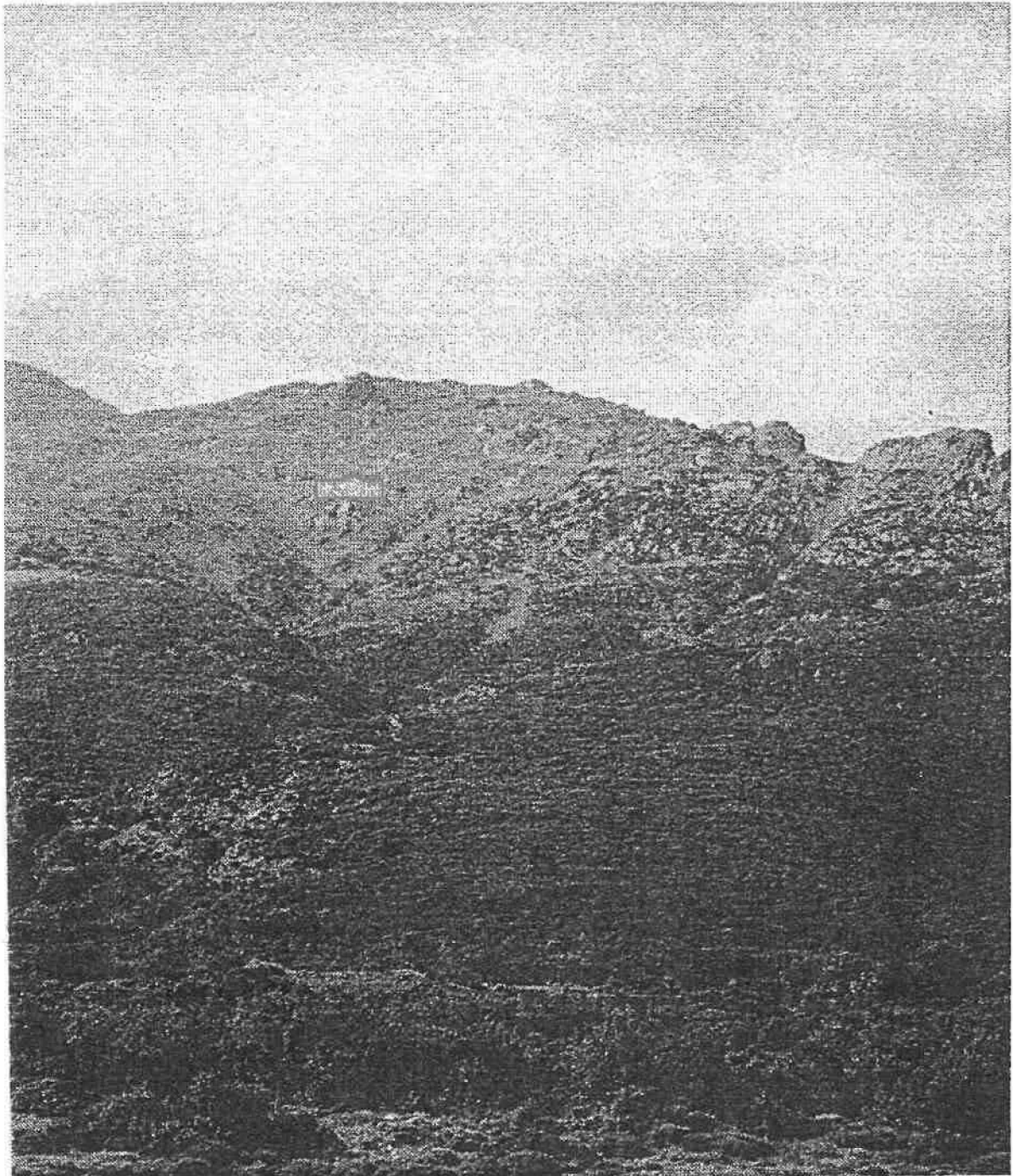
Με βάση την προϊστορία του νησιού και την ύπαρξη των κατάλληλων προϋποθέσεων για την αναβάθμιση της δασοπονίας και της θήρας, θα πρέπει να γίνουν οι ενέργειες που θα βοηθήσουν την περαιτέρω ανάπτυξής της.

4.3. Δευτερογενής τομέας

Ο τομέας αυτός της οικονομικής δραστηριότητας είναι υποβαθμισμένος στην περιοχή της Σαμοθράκης, τουλάχιστον σε ότι αφορά την μεταποίηση. Αντίθετα, ο κλάδος της οικοδόμησης παρουσιάζει έντονη δραστηριότητα, κυρίως υπό της μορφή της παραθεριστικής κατοικίας.

Ο κλάδος βιομηχανία-βιοτεχνία δεν παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στο νησί, καθ' ότι βιομηχανίες στο Δήμο Σαμοθράκης δεν υπάρχουν (αυτό θα μπορούσε να είναι θετικότατο στοιχείο για την τουριστική αξιοποίηση της περιοχής μελέτης).

Όσον αφορά τις βιοτεχνίες, υπάρχουν το νέο τυροκομείο της Σαμοθράκης (Αλώνια), το εργοστάσιο της ΔΕΗ κοντά στην Καμαριώττισα και άλλες μικρές βιοτεχνίες, χωρίς ιδιαίτερη σημασία (ξυλουργεία, συνεργεία αυτοκινήτων κ.τ.λ.)

Όρος Σάος

4.4. Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας οικονομικής δραστηριότητας παρουσιάζει άνοδο στο νησί της Σαμοθράκης. Αναπτύσσονται το εμπόριο και οι υπηρεσίες, καθώς και ο κλάδος του τουρισμού. Το 1981 η απασχόληση στον τριτογενή τομέα ήταν 116 άτομα. Από τότε η απασχόληση έχει αυξηθεί σημαντικά και έτσι το 1991 στην Καμαριώτισσα μόνο, είχαμε σύνολο εργαζομένων στον τριτογενή τομέα 139 άτομα, περίπου, με την

προσθήκη άλλων 150 ατόμων στον κλάδο τουρισμός, αναψυχή σε εποχιακή βάση, χωρίς να υπολογίζεται ο αριθμός των αυτοαπασχολούμενων σε ενοικιαζόμενα δωμάτια.

Το εισόδημα των κατοίκων του νησιού ενισχύεται σημαντικά από τον κλάδο του τουρισμού, έστω και εποχιακά, όπως πληροφορηθήκαμε από τους κατοίκους. Το εισόδημα που προέρχεται από τον κλάδο αυτό, είναι συμπληρωματικό του εισοδήματος που προέρχεται από κλάδους όπως η γεωργία και η κτηνοτροφία. Σε πολλές οικογένειες γίνεται η δυνατότητα σε κάποια νέα μέλη τους να ασχοληθούν έστω και εποχιακά, ενώ τον υπόλοιπο χρόνο τα ίδια μέλη παραμένουν χωρίς δουλειά ή απασχολούνται σε άλλες δραστηριότητες.

Εξαιτίας της σημαντικής θέσης που έχει ο τουρισμός στην τοπική οικονομία και στη ζωή των κατοίκων γενικότερα, θα αναλυθεί ξεχωριστά σε άλλο κεφάλαιο, σε μεγαλύτερο βάθος.

4.5.Θέσεις εργασίας

Με βάση στοιχεία που μας δοθήκανε από τον Δήμο Σαμοθράκης, όπου περιλαμβάνονται πίνακες δεικτών εργασίας και κόστους παραγωγής Υπουργείου Γεωργίας, καθώς και πίνακες Γεωργικής Στατιστικής Έρευνας, και με βοήθεια του ΕΟΤ και του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου Αλεξανδρούπολης και την Τουριστική Αστυνομία Αλεξανδρούπολης αναφέρουμε τις υπάρχουσες θέσεις εργασίας στους τρεις βασικούς οικονομικούς τομείς του νησιού της γεωργίας, του τουρισμού και της κτηνοτροφίας στο νησί της Σαμοθράκης.

Πίνακας 18.

Θέσεις πλήρους απασχόλησης στην γεωργία ανά κατηγορία καλλιεργειών (ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης*).

Καλλιέργειες**	1990
Αροτραίες	62,2
Δεντρώδεις	182,9
Λαχανόκηποι	13,8
ΣΥΝΟΛΟ	258.9

* Μέσος όρος 1750 ώρες εργασίας ανά έτος.

** Μέσος όρος ωρών απαιτούμενης εργασίας ανά στρέμμα καλλιέργειας: α)Αροτραίες,5 ώρες β)Δεντρώδεις, 40 ώρες γ)Λαχανόκηποι, 120 ώρες

Πίνακας 19.

Θέσεις πλήρους απασχόλησης στην κτηνοτροφία ανά είδος ζώου (ανθρωποέτη πλήρους απασχόλησης*).

Είδος ζώου	Αριθμός	Ώρες εργασίας κατά έτος	Θέσεις πλήρους απασχόλησης
Χοίροι	648	96	35,5
Πρόβατα	22.000	21,3	267,8
Αίγες	29.000	21,3	353
Όρνιθες	14.000	0,65	5,2
ΣΥΝΟΛΟ	65.648	139,25	661,5

* Μέσος όρος 1.750 ώρες εργασίας ανά έτος.

Πίνακας 20.

Θέσεις εποχιακής απασχόλησης σε ξενοδοχεία και ενοικιαζόμενα δωμάτια*.

Τουριστικές εγκαταστάσεις	1990
Ξενοδοχεία	63
Ενοικιαζόμενα δωμάτια	138
ΣΥΝΟΛΟ	201

* Αριθμός κλινών ανά εργαζόμενο: α) Ξενοδοχεία, 6 β) Ενοικιαζόμενα δωμάτια, 10

Παρατηρούμε ότι στη γεωργία, λόγω του χαμηλού δείκτη απαιτούμενων ωρών εργασίας για τις αροτριάες καλλιέργειες, οι θέσεις απασχόλησης που προκύπτουν από την κατηγορία αυτή των καλλιεργειών είναι συγκριτικά λίγες, παρά τις μεγάλες εκτάσεις τους. Από άποψη θέσεων εργασίας οι αροτριάες καλλιέργειες δημιουργούν πολύ λιγότερες απ' ό,τι οι δεντρώδεις και στην προκειμένη περίπτωση η ελιά.

Στην κτηνοτροφία οι περισσότερες θέσεις εργασίας δημιουργούνται από την εκτροφή αιγοπροβάτων.

Στον τουρισμό οι θέσεις εποχιακής απασχόλησης στα ενοικιαζόμενα δωμάτια (138) είναι σημαντικά περισσότερες από εκείνες στα ξενοδοχεία(63).

4.6. Περίληψη της οικονομίας του νησιού και βασικοί στόχοι

Γνωρίζοντας ότι ο κλάδος του τουρισμού έχει πάρει σημαντικές διαστάσεις με έμφαση στα ενοικιαζόμενα δωμάτια και την παραθεριστική κατοικία και από την άλλη ο πρωτογενής τομέας οικονομικής δραστηριότητας με έμφαση την τοπική γεωργία και τους κλάδους κτηνοτροφίας-αλιείας, είναι σημαντικότατο να γίνει μια προσπάθεια

ισόρροπης ανάπτυξης του νησιού, ώστε να μην επηρεάζεται άμεσα ο ένας κλάδος από τον άλλον.

Γνωρίζουμε από εμπειρίες σε άλλες τουριστικά αναπτυγμένες περιοχές πως η άνευ όρων παράδοση της τοπικής οικονομίας στον τουρισμό, δεν είναι λογική για τρεις βασικούς λόγους:

- α) Είναι επικίνδυνο τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο, να βασίζεται η οικονομία στο κλάδο του τουρισμού, ο οποίος είναι ευάλωτος σε διάφορες οικονομικές συγκυρίες (εθνικές κρίσεις, διεθνείς κρίσεις).
- β) Δεν χρησιμοποιούνται οι υπόλοιποι οικονομικοί πόροι, που ίσως να είχαν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη και την ανόρθωση της τοπικής ή μη οικονομίας.
- γ) Θεωρείται σκόπιμο να διατηρείται η γεωργική γη σε τουριστικές περιοχές για περιβαλλοντικούς λόγους.

Συγκεκριμένα στο νησί του Σαμοθράκης πρέπει να εξεταστούν όλες εκείνες οι συνθήκες, ώστε η ανάπτυξη του νησιού να είναι ισόρροπη και χωρίς προβλήματα στην τοπική οικονομία και στην κοινωνική ζωή των ανθρώπων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

5.1.1.Επισκόπηση σε διεθνές και εθνικό επίπεδο

Στην Ελλάδα, ο τουρισμός θεωρείται μια από τις βασικότερες πηγές της εθνικής μας οικονομίας. Οι κατά έτος αφίξεις τουριστών στην Ελλάδα απασχολούν τον ΕΟΤ και την εκάστοτε κυβέρνηση εφόσον έχουν να κάνουν με το μέγεθος εισροής συναλλάγματος.

Παρότι το κράτος προσπαθεί να δείξει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στον κλάδο του τουρισμού, παρατηρούνται ορισμένοι βασικοί παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τον τουρισμό στην χώρα μας. Αυτοί πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη, αν θέλουμε να έχουμε πιθανότητες για μια ορθολογική τουριστική ανάπτυξη στο νησί της Σαμοθράκης. Η ανάπτυξη αυτή θα συμβάλει τόσο στην οικονομική ανόρθωση του νησιού όσο και στην επίτευξη γενικότερα, εθνικών στόχων για τον τουρισμό.

Τα προβλήματα που σχετίζονται με τον τουρισμό είναι:

Ανεπαρκή έργα υποδομής. Είναι προφανές ότι τουριστική ανάπτυξη δεν είναι δυνατόν να υπάρξει χωρίς τα απαραίτητα έργα υποδομής. Απαιτούνται :

α) έργα υποδομής υπερτοπικού χαρακτήρα με σύγχρονες προδιαγραφές, για την γρήγορη και άνετη προσπέλαση της περιοχής από επιλεγμένα κέντρα προέλευσης τουριστών (δρόμοι, αεροδρόμια, λιμάνια, σιδηρόδρομος) και

β) έργα υποδομής τοπικού χαρακτήρα όπως δρόμοι προσπέλασης τουριστικών τόπων, επάρκεια νερού και δικτύου ύδρευσης και αποχέτευσης, περιβαλλοντικά καλές συνθήκες, σύγχρονες τηλεπικοινωνίες, ηλεκτροφωτισμός σωστός, μαρίνες, χώροι αναψυχής, υποδομή για τους λουόμενους κλπ.

Είναι λοιπόν κατανοητό πως η ύπαρξη ξενοδοχειακών μονάδων και γενικότερα τουριστικών κλινών δεν αρκεί από μόνη της για την τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής. Χωρίς τα παραπάνω έργα υποδομής, που θα συνδυάζονται βεβαίως με τουριστικά καταλύματα, δεν είναι δυνατή η προσέλκυση υψηλού οικονομικού επιπέδου τουριστών, οι οποίοι έχουν και τις μεγαλύτερες απαιτήσεις.

Ανεπαρκής υποδομή. Είναι αδύνατον να δημιουργούμε τουριστικά καταλύματα και βοηθητική τουριστική υποδομή χωρίς να γίνεται

συγκεκριμένη έρευνα αγοράς (βιωσιμότητα ή μη των εγκαταστάσεων), και πρέπει να λαμβάνουμε υπόψη τον τοπικό χαρακτήρα και τους στόχους ανάπτυξης μιας περιοχής και μετά να σχεδιάζουμε την τουριστική υποδομή. Υπάρχει μία τάση μεταξύ των ευρωπαϊών τουριστών, που προτιμούν διαμονή σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, τα οποία προσφέρουνε την ιδιαίτερη ατμόσφαιρα και παράδοση της χώρας που τους φιλοξενεί. Πολλές φορές επιζητείται αρχιτεκτονική των καταλυμάτων, που να δένει με την αρχιτεκτονική της περιοχής και να αναπαράγει το ύφος και το στιλ του τόπου παραθερισμού τους.

Σε ότι αφορά την ξενοδοχειακή υποδομή, ο τουρίστας υψηλής οικονομικής στάθμης απαιτεί την ύπαρξη πολυτελών κοινόχρηστων χώρων και γενικά την ύπαρξη φιλοξενίας υψηλής ποιότητας.

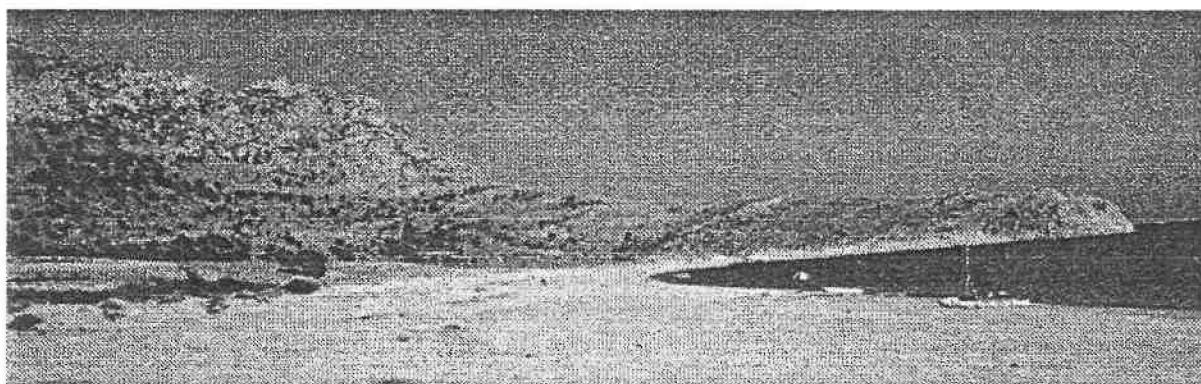
Υποβαθμισμένης ποιότητας υπηρεσίες. Την περίοδο τουριστικής αιχμής (Ιούλιος - Αύγουστος) παρατηρείται το φαινόμενο της υποβάθμισης των τουριστικών υπηρεσιών. Ο τουρίστας, και κυρίως ο τουρίστας υψηλότερου οικονομικού επιπέδου έχει απαιτήσεις για υψηλής ποιότητας υπηρεσίες. Είναι δεδομένο ότι διατίθεται να πληρώσει τις υπηρεσίες που του παρέχονται αν είναι πράγματι υψηλού επιπέδου. Όταν πληρώνει ακριβά υπηρεσίες που πολλές φορές είναι εξοργιστικού επιπέδου, το αποτέλεσμα είναι αρνητική διαφήμιση της χώρας μας και μείωση των αφίξεων τουριστών σ' αυτήν.

Πρέπει να καταπολεμηθεί το φαινόμενο αυτό και μάλιστα όσο το δυνατόν γρηγορότερα, διότι υπάρχουν ανταγωνίστριες χώρες, που πολλές απ' αυτές έχουν επιτύχει υψηλού επιπέδου τουριστικές υπηρεσίες προς όφελος της τουριστικής τους κίνησης και βέβαια της εθνικής τους οικονομίας. Πρέπει να δοθεί έμφαση στην αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών και στην αναβίωση μιας τουριστικής αντίληψης, που θα αντικαταστήσει την σημερινή, η οποία βλέπει τον τουρίστα σαν αντικείμενο εκμετάλλευσης. Αν θέλουμε να ελπίζουμε σε μια ποσοτική και ποιοτική άνοδο των τουριστών που επισκέπτονται την χώρα μας, πρέπει να εξαλειφθεί αυτό το φαινόμενο.

Μόλυνση του περιβάλλοντος και, ειδικότερα, μόλυνση των ακτών. Τελευταία, ολόκληρη η Μεσόγειος αντιμετωπίζει σχετικό πρόβλημα, με αποτέλεσμα να χάνει τουρίστες από χώρες της Βόρειας Ευρώπης και αλλού, προς όφελος άλλων τουριστικών προορισμών (πχ. Άπω Ανατολή). Συγκεκριμένα στη χώρα μας, η μόλυνση του περιβάλλοντος και η έλλειψη καθαριότητας στις ακτές έχει πάρει ανησυχητικές διαστάσεις. Είναι ανάγκη να βρεθούν τρόποι για τη διατήρηση της καθαριότητας στις ακτές και γενικότερα του φυσικού περιβάλλοντος. Η υποβάθμιση των φυσικών πόρων αποτελεί κείριο πλήγμα του τουρισμού στη χώρα μας. Πρέπει να γίνει ένας ορθολογικός σχεδιασμός μιας τουριστικής

περιοχής για τη διατήρηση ισορροπίας μεταξύ του ανθρωπογενούς και του φυσικού περιβάλλοντος. Η συγκέντρωση δραστηριοτήτων πέρα από ορισμένα όρια αντοχής του φυσικού περιβάλλοντος, εκτός από τη μοιραία υποβάθμισή του, έχει σαν συνέπεια την καταστροφή των ίδιων των τουριστικών πόρων.

Παρατουρισμός. Το φαινόμενο αυτό εμφανίζεται με τη μορφή μη δηλωμένων ενοικιαζόμενων δωματίων. Τα δωμάτια αυτά είναι χαμηλής ποιότητας και έχουν σαν σκοπό την πλήρη εκμετάλλευση των τουριστών. Η αναβάθμιση των δωματίων αυτών, σύμφωνα πάντα με τις προδιαγραφές του ΕΟΤ, είναι ο καλύτερος τρόπος για την ένταξής τους στο δίκτυο της τουριστικής υποδομής.

Παραλία της Παχιάς Άμμου.

Εκτός από τους παραπάνω παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά τον τουρισμό στην χώρα μας, υπάρχουν ορισμένες άλλες διαπιστώσεις και τάσεις.

- 1) Μια πρώτη διαπίστωση είναι ότι ο ήλιος και η θάλασσα δεν αρκούν πλέον για τη συνέχιση της ανοδικής πορείας του ελληνικού τουρισμού. Έχουν μπει άλλα κριτήρια όπως, η ποιότητα των προσφερόμενων υπηρεσιών, η προβολή του παραδοσιακού χαρακτήρα μιας περιοχής, το φυσικό περιβάλλον. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι το 1990 το 86% των γερμανών τουριστών ανέφεραν σαν πρώτο στόχο στο προγραμματισμό των ταξιδιών τους την οικολογική ποιότητα μιας χώρας και μόνο το 47% ενδιαφέρθηκαν για την εξασφάλιση ευνοϊκών κλιματικών συνθηκών.
- 2) Μια δεύτερη διαπίστωση είναι ότι ο “μαζικός” τουρίστας άρχισε να δίνει τη θέση του στον “ενεργητικό-επιλεκτικό”, και στον “θεματικό” τουρίστα. Ο πρώτος φέρεται μέσα από οργανωμένο πακέτο, απολαμβάνοντας τυποποιημένες και απρόσωπες υπηρεσίες, που ελάχιστα διαφέρουν από χώρα σε χώρα, ενώ ο δεύτερος δεν αναζητεί μόνο τον ήλιο, αλλά ψάχνει υψηλού επιπέδου υπηρεσίες που καλύπτουν μια σειρά αναγκών, όχι μόνο στοιχειωδών.

3) Τρίτη και πολύ σημαντική διαπίστωση είναι ότι ο τουρισμός εξελίσσεται διεθνώς ως η μεγαλύτερη βιομηχανία, αλλά το μερίδιο της χώρας μας στην διεθνή αγορά τουριστών φθίνει συνεχώς, αντί να αυξάνει. Τη στιγμή μάλιστα που ο τουρισμός έχει καταστεί σκοπός και μέσο οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης όλων σχεδόν των χωρών, η Ελλάδα δεν έχει την πολυτέλεια να αδιαφορεί για τις εξελίξεις στη διεθνή αγορά τουρισμού.

Συμπερασματικά, πρέπει να τονιστεί η ανάγκη για α) προσαρμογή του τουρισμού στις νέες τάσεις που παρουσιάζονται στη διεθνή αγορά, β) αναβάθμιση των υποδομών, γ) βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και δ) προστασία-ανάδειξη του φυσικού οικιστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος. Πρέπει να εξεταστεί κατά περιοχή η δυνατότητα δημιουργίας νέων μορφών τουρισμού, όπως ο συνεδριακός τουρισμός, τα ταξίδια κινήτρων επιχειρήσεων, ο θεραπευτικός τουρισμός, ο αθλητικός και ο επιμορφωτικός τουρισμός.

5.1.2. Τάσεις προβλήματα και προοπτικές του τουρισμού στο νησί της Σαμοθράκης.

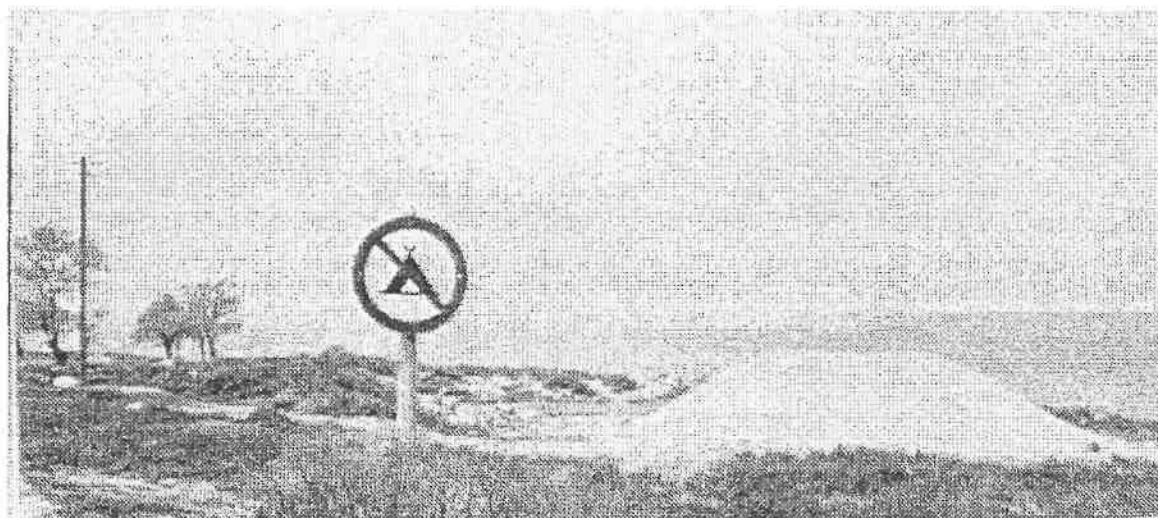
Η ιδιομορφία που παρουσιάζει το νησί της Σαμοθράκης αφορά τη γεωγραφική της θέση. Βρίσκεται σχεδόν απομονωμένη από τα μεγάλα αστικά κέντρα και τους σημαντικούς τουριστικούς πόλους της χώρας μας. Πρέπει να τονίσουμε ότι βρίσκεται στο σταυροδρόμι που συνδέει τη βόρειο Ελλάδα και την υπόλοιπη χώρα με την Τουρκία και της χώρες της Ανατολική Ευρώπης, μέσω Βουλγαρίας (Νομός Έβρου). Κατά συνέπεια το νησί αποδέχεται σαν τουρίστες συνήθως τους κατοίκους του Νομού Έβρου και περιοχών της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης, ενώ οι αλλοδαποί τουρίστες προσέρχονται κατά μικρό ποσοστό κάθε χρόνο.

Μία δεύτερη ιδιομορφία που σχετίζεται με την πρώτη είναι η ακριτική θέση του νησιού και η γειτνίασή της με την Τουρκία. Η θέση καθιστά το νησί ιδιαίτερα ευάλωτο σε οποιαδήποτε κρίση στη γειτονική χώρα. Βέβαια ο τουρισμός είναι ο πρώτος κλάδος, ο οποίος από τη φύση του είναι ευάλωτος στις διεθνείς κρίσεις και συνήθως υφίσταται τις συνέπειές τους.

Πρέπει λοιπόν να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση του τουρισμού του νησιού λόγω αυτής της ιδιαιτερότητάς του και να υποστηριχθεί για τον ακριτικό ρόλο που διαδραματίζει. Θέλοντας να συνοψίσουμε τις τάσεις και τα προβλήματα που υπάρχουν στο νησί, όσον αφορά τον τουρισμό, πρωταρχικά θα αναφέραμε το γεγονός ότι αλλοδαποί τουρίστες αποτελούν μικρό ποσοστό του συνόλου, σε αντίθεση με το σύνολο της χώρας. Ενδεικτικά θα μπορούσαμε να

αναφέρουμε ότι το 1986 και το 1987, ενώ στο σύνολο της χώρας το ποσοστό διανυκτερεύσεων αλλοδαπών σε τουριστικά καταλύματα, πλην ενοικιαζόμενων δωματίων και κάμπινγκ, ήταν 77% του συνόλου το 1986 και 77,6% το 1987, στη Σαμοθράκη τα αντίστοιχα ποσοστά ήταν 22,7% και 40,8%. Με βάση όμως στοιχεία και προηγούμενων ετών μα και πρόσφατων ετών παρουσιάζεται μια τάση αύξησης των ξένων τουριστών στην Σαμοθράκη. Οι τάσεις αυτές προβλέπεται να ενισχυθούν με την αναβάθμιση της τουριστικής και άλλης υποδομής του νησιού, καθώς και με την ενίσχυση της αρχαιολογικής έρευνας.

Παράλληλα υπάρχουν σοβαρά προβλήματα στις υποδομές τεχνικές και κοινωνικές του νησιού, που αποτελούν ανασταλτικό παράγοντα για την τουριστική αξιοποίησή του (βλέπε σχετικό κεφάλαιο υποδομών). Το πρόβλημα για τη Σαμοθράκη είναι μεγάλο, λόγω του νησιωτικού χαρακτήρα της, παρά την πρόσφατα αναβαθμισμένη ακτοπλοϊκή συγκοινωνία. Ενδεικτικά θα αναφέρουμε την δυσκολία διάνοιξης περιφερειακού δρόμου στο νησί, λόγω της μορφολογίας του εδάφους και την υπερσυγκέντρωση δραστηριοτήτων στην Καμαριώτισσα με παράλληλη ερήμωση των υπολοίπων οικισμών του νησιού.

Απαγόρευση της ελεύθερης κατασκήνωσης στα βόρεια παράλια.

Οι ξενοδοχειακές μονάδες στο νησί είναι αρκετά υποβαθμισμένες, ενώ επικρατούν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με ραγδαία τάση ανάπτυξης. Το επίπεδο παροχής υπηρεσιών είναι πολύ υποβαθμισμένο και υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού μα και προσωπικού ιδιαίτερα κατά την περίοδο αιχμής. Πρέπει να προσθέσουμε την υποβάθμιση του περιβάλλοντος λόγω της ελεύθερης κατασκήνωσης, όπως υποστηρίζουν ο Δήμος Σαμοθράκης και η Αστυνομική Διεύθυνση του νησιού.

Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η περιορισμένη διάρκεια της τουριστικής περιόδου, καθώς η περίοδος αιχμής δεν ξεπερνά τις 45

ημέρες και διαρκεί μέχρι τον Δεκαπενταύγουστο. Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί ότι το νησί είναι απομονωμένο σε σχέση με ευρύτερα τουριστικά κυκλώματα νησιών.

5.2. Τουριστική κίνηση.

Σύμφωνα με μαρτυρίες τοπικών παραγόντων υπάρχουν φαινόμενα σημαντικής διακύμανσης της τουριστικής κίνησης στο νησί της Σαμοθράκης, εκτός της εβδομάδας πριν τον Δεκαπενταύγουστο (100% πληρότητα των τουριστικών καταλυμάτων), τα τελευταία 7-8 χρόνια. Με βάση στοιχεία που προσκομίσαμε από το Λιμεναρχείο της Αλεξανδρούπολης και από στατιστικά στοιχεία του ΕΟΤ, βγάλαμε ορισμένες παρατηρήσεις της τουριστικής κίνησης του νησιού, τα οποία παρουσιάζουμε παρακάτω με μορφή πινάκων και σχεδιαγραμμάτων για την καλύτερη κατανόησή τους.

Πρέπει να αναφερθεί ότι από προσωπική μας εμπειρία παρατηρείται μεγάλος αριθμός ελεύθερων κατασκηνωτών, κυρίως κατά μήκος της βόρειας παραλιακής ζώνης με συγκεντρώσεις σε διάφορες ρεματιές (π.χ. περιοχή εκβολών ρέματος Φονιά), παρά το γεγονός ότι υπήρξε σημαντική κίνηση καταστολής της ελεύθερης κατασκήνωσης από το Δήμο και την Αστυνομία. Πολύ βασικό στοιχείο είναι ότι παρά την μεγάλη κίνηση που παρατηρείται τις πρώτες μέρες του Αυγούστου και παρά το γεγονός ότι οι καιρικές συνθήκες είναι συνήθως ευνοϊκές, οι λουόμενοι στη θάλασσα είναι σχετικά πάρα πολύ λίγοι, καθ' όλο το μήκος της βόρειας παραλίας. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι τα θαλάσσια μπάνια δεν αποτελούν τον κυριότερο λόγο επίσκεψης των τουριστών στη Σαμοθράκη.

Συνήθως ένα μήνα μετά τον Δεκαπενταύγουστο η τουριστική κίνηση στο νησί είναι ελάχιστη, ενώ πολλές από τις παραλιακές ταβέρνες είναι ήδη κλειστές. Μάλιστα, από πληροφορίες που πάρθηκαν επί τόπου, έγινε γνωστό ότι πολλές από αυτές κλείνουν με το τέλος Δεκαπενταύγουστου.

Τα στοιχεία που παρουσιάζουμε στους πίνακές μας αφορούν κυρίως την διακίνηση (επιβίβαση-αποβίβαση) ταξιδιωτών από Αλεξ/πολη προς Σαμοθράκη και αντίστροφα, τον αριθμό αφίξεων αλλοδαπών, ημι-αλλοδαπών στο σύνολο των καταλυμάτων εκτός των κάμπινγκ (1985-1994), τις διανυκτερεύσεις στο σύνολο των καταλυμάτων εκτός των κάμπινγκ.

Υπάρχουν όμως κάποιες επιφυλάξεις στα στοιχεία αυτά για εξής λόγους: α) δεν καλύπτουν το σύνολο της τουριστικής κίνησης διότι δεν περιλαμβάνεται η κίνηση σε ενοικιαζόμενα δωμάτια, νόμιμα ή παράνομα, β) το 1987 δεν υπάρχουν επαρκής στοιχεία διότι ήταν το έτος της κρίσης

με την Τουρκία, γ) το 1986 με την κατάργηση της κάρτας στοιχείων προέλευσης για τους τουρίστες από χώρες της ΕΟΚ, έκανε αδύνατη από την χρονιά εκείνη την εφαρμογή της απογραφικής μεθόδου για ένα πολύ σημαντικό μέρος του τουρισμού.

Με βάση στοιχεία του 1995 διατηρείται η παράδοση, που θέλει ως προορισμό τόπου διακοπών τη Θάσο, ενώ η Σαμοθράκη εμφανίζει αισθητή πτώση στην τουριστική κίνηση. Η τελευταία αγνοείται σχεδόν από όλους τους κατοίκους της Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης με μόνη εξαίρεση του Εβρίτες, οι οποίοι την προτιμούν σε ποσοστό 10.69%, ενώ σε όλους τους υπόλοιπους νομούς τα ποσοστά κυμαίνονται από 1.68% μέχρι 0.74% (Εφημερίδα "Ελεύθερη Θράκη", 10 Αυγούστου 1995).

Παρόλους όμως τους περιορισμούς και τις δυσκολίες που αντιμετωπίσαμε στη συλλογή στοιχείων, καθώς και την έλλειψη στοιχείων κίνησης στα ενοικιαζόμενα δωμάτια, μπορούμε να καταλήξουμε σε μια σειρά διαπιστώσεων που προκύπτουν από τους πίνακες αυτούς.

Δημοτικό Camping Σαμοθράκης.

Πίνακας 21

Τουρισμός-Κίνηση

		Τουριστική κίνηση στο σύνολο Χώρας Σύνολο καταλυμάτων πλην campings		
		1985	1986	1987
Αφίξεις				
Ημεδαποί	4172076	3993063	3988913	
Αλλοδαποί	6544932	5888311	6166658	
Σύνολο	10717038	9881374	10155571	
Διανυκτερεύσεις				
Ημεδαποί	10513527	9981444	9794549	
Αλλοδαποί	34044606	33959566	33959566	
Σύνολο	44558113	43689614	43754115	

		Τουριστική κίνηση στο σύνολο Θράκης Σύνολο καταλυμάτων πλην campings		
		1985	1986	1987
Αφίξεις				
Ημεδαποί	189799	188089		
Αλλοδαποί	27104	26421		
Σύνολο	216903	214510		
Διανυκτερεύσεις				
Ημεδαποί	372695	376732	428280	
Αλλοδαποί	61616	46441	45036	
Σύνολο	434311	423173	473316	

		Τουριστική κίνηση Νομού Έβρου Σύνολο καταλυμάτων πλην campings		
		1985	1986	1987
Αφίξεις				
Ημεδαποί	113526	105689	103867	
Αλλοδαποί	17576	19486	18302	
Σύνολο	131102	125175	122169	
Διανυκτερεύσεις				
Ημεδαποί	203711	191077	201321	
Αλλοδαποί	31940	47424	31502	
Σύνολο	235651	238501	232823	

		Τουριστική κίνηση Αλεξανδρούπολης Σύνολο καταλυμάτων πλην campings		
		1985	1986	1987
Αφίξεις				
Ημεδαποί	68848	61271	70533	
Αλλοδαποί	14466	14162	16764	
Σύνολο	83314	75433	87297	
Διανυκτερεύσεις				
Ημεδαποί	103593	95249	115398	
Αλλοδαποί	22181	21715	26421	
Σύνολο	125774	116964	141819	

Πίνακας 22.
Κίνηση Νήσου Σαμοθράκη
Σύνολο καταλυμάτων πλην camping

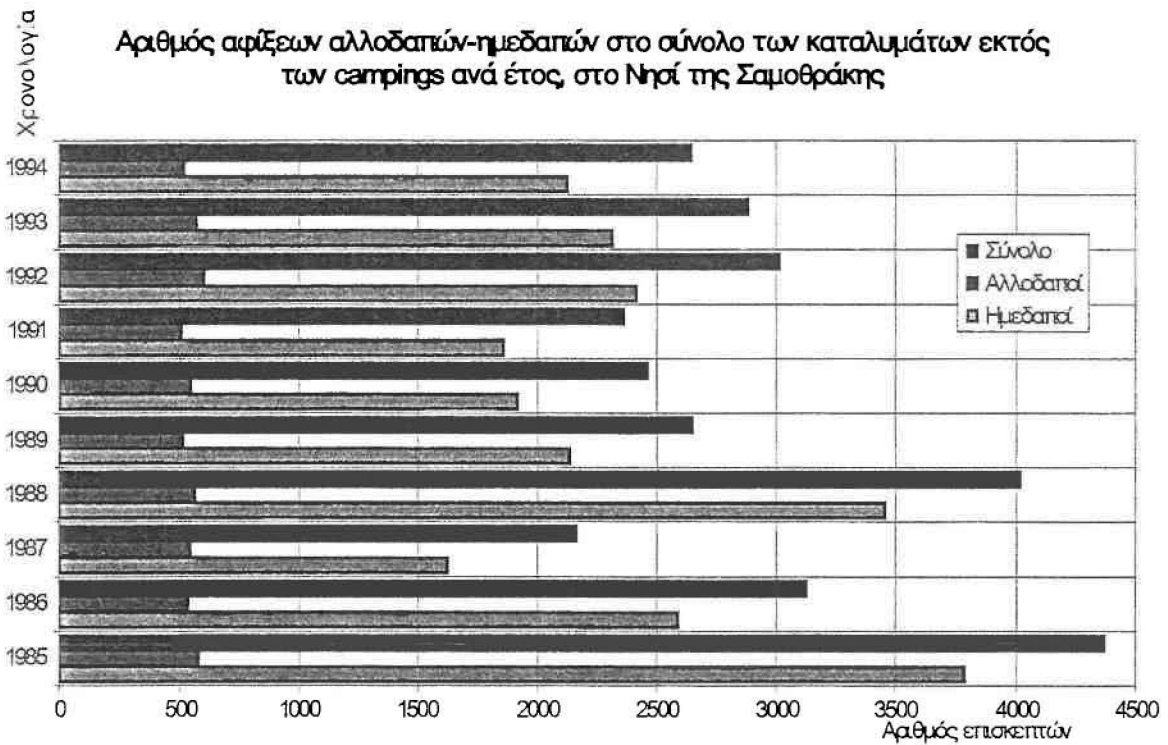
Αφίξεις	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Ημεδαποί	3784	2590	1621	3452	2134	1913	1856	2413	2312	2126
Αλλοδαποί	580	535	541	561	513	547	506	602	571	517
Σύνολο	4364	3125	2462	4013	2647	2460	2362	3015	2883	2643

Διαν/σεις	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Ημεδαποί	11779	7582	3380	10311	4561	3956	4142	4978	4653	4861
Αλλοδαποί	2343	2224	2327	2352	2191	2236	2156	2453	2221	2045
Σύνολο	14122	9806	5707	12663	6752	6192	6298	7431	6874	6906

Διαν/σεις	1985-86	1986-87	1987-88	1988-89	1989-90	1990-91	1991-92	1992-93	1993-94
Ημεδαποί	-35,63%	-55,42%	205,06%	-55,77%	-13,26%	4,70%	20,18%	-6,53%	4,47%
Αλλοδαποί	-5,08%	4,63%	1,07%	-6,85%	2,05%	-3,58%	113,78%	-9,46%	-7,92%
Σύνολο	-30,56%	-41,80%	121,89%	-46,68%	-8,29%	1,71%	17,99%	-7,50%	0,47%

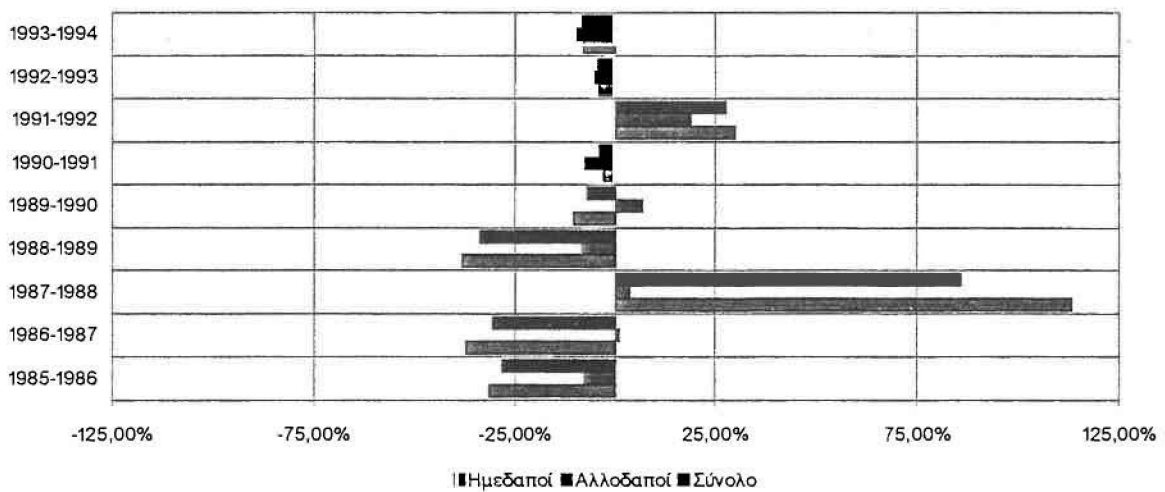
Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία ΕΟΤ

Διάγραμμα 5.1.

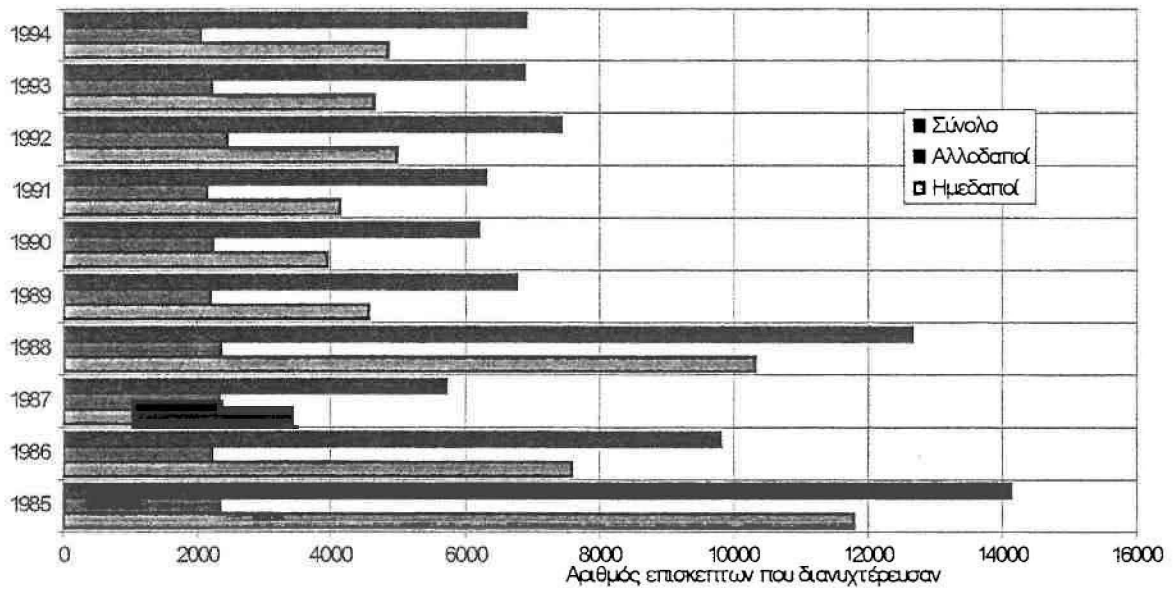
Διάγραμμα 5.2.

Μεταβολή αφίξεων σε τουριστικά καταλύματα πλην campings, ανά έτος στο νησί της Σαμοθράκης

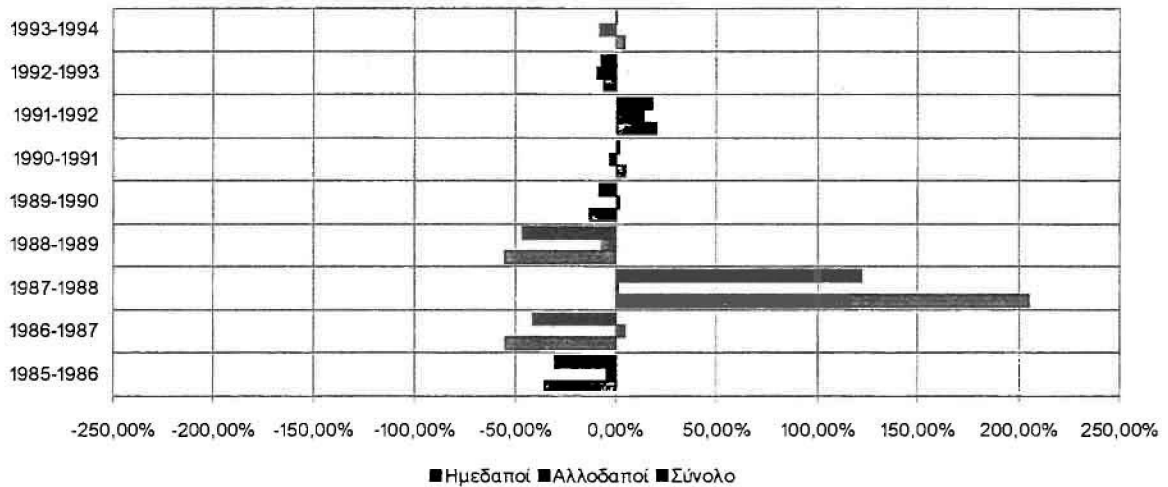
Διάγραμμα 5.3.

Διανυκτερεύσεις στο σύνολο των καταλυμάτων εκτός των campings ανά έτος, στη Σαμοθράκη

Διάγραμμα 5.4.

Μεταβολή διανυκτερεύσεων σε τουριστικά καταλύματα πλην campings, ανά έτος στο νησί της Σαμοθράκης

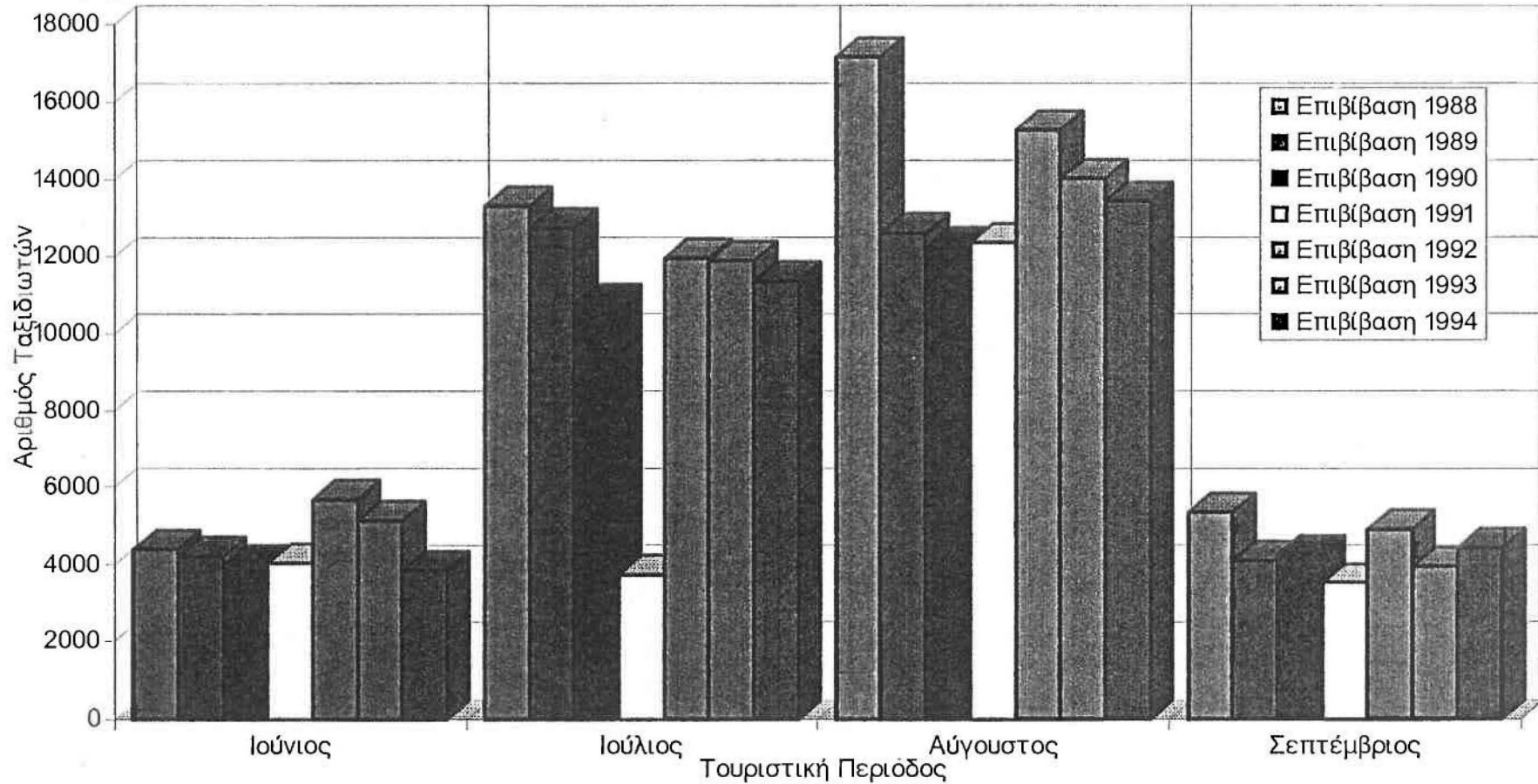

Πίνακας 23. Αποβίβαση-Επιβίβαση επιβατών και οχημάτων τουριστικής περιόδου 1990-94

1990	Αποβίβαση				Επιβίβαση			
	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα
Ιούνιος	4151	234	270	102	4003	201	345	126
Ιούλιος	9899	332	117	387	10785	331	551	369
Αύγουστος	14599	382	1174	445	12256	347	769	326
Σεπτέμβριος	5333	288	399	107	4249	215	306	86
Σύνολο	33982	1236	2860	1041	31293	194	1971	907
1991	Αποβίβαση				Επιβίβαση			
	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα
Ιούνιος	3324	219	239	116	4041	225	319	108
Ιούλιος	8029	245	925	295	3735	254	1332	331
Αύγουστος	14437	211	2292	494	12365	190	2026	465
Σεπτέμβριος	5116	155	584	98	3523	137	471	67
Σύνολο	30906	830	4040	1003	23664	803	4151	971
1992	Αποβίβαση				Επιβίβαση			
	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα
Ιούνιος	5038	171	468	121	5688	183	508	128
Ιούλιος	10053	225	1727	249	11950	249	1892	349
Αύγουστος	16718	232	2788	523	15284	213	2398	527
Σεπτέμβριος	5950	171	689	111	4910	179	536	79
Σύνολο	37759	799	5672	1004	37832	824	5534	1083
1993	Αποβίβαση				Επιβίβαση			
	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα
Ιούνιος	4270	155	435	187	5139	152	504	113
Ιούλιος	9261	262	1187	281	11886	228	1201	413
Αύγουστος	15508	210	2610	453	14032	195	2348	469
Σεπτέμβριος	5078	143	651	140	3953	144	516	67
Σύνολο	34117	770	4883	1061	35010	719	4569	1062
1994	Αποβίβαση				Επιβίβαση			
	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα	Επιβάτες	Φορτηγά	Ι.Χ.	Δίκυκλα
Ιούνιος	5084	158	454	83	3848	176	328	73
Ιούλιος	9545	226	1364	148	11366	203	1780	383
Αύγουστος	14955	194	2888	307	13444	217	1134	490
Σεπτέμβριος	5297	152	703	133	4427	138	541	96
Σύνολο	34881	730	5409	671	33085	734	3783	1042

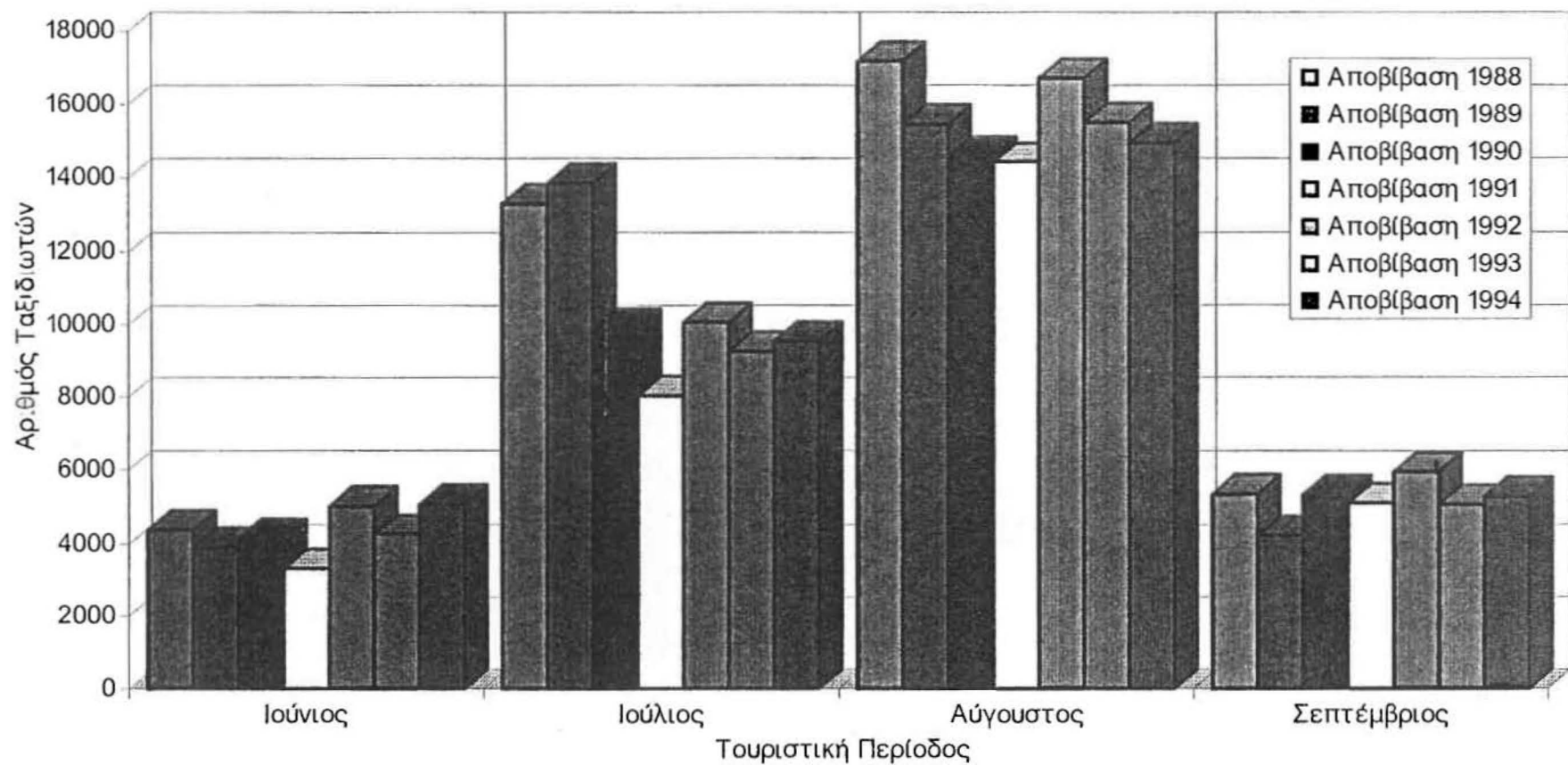
Διάγραμμα 5.5.

Επιβίβαση ταξιδιωτών από Αλεξ/πολη προς Σαμοθράκη τουριστικής περιόδου των ετών 1988-94

Διάγραμμα 5.6.

Αποβίβαση Ταξιδιωτών από Σαμοθράκη στην Αλεξ/πολη τουριστικής περιόδου των ετών 1988-1994

Πηγή: Λιμεναρχείο Αλεξ/πολης

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ΕΟΤ του έτους 1990 στο σύνολο της χώρας οι διανυκτερεύσεις ξένων τουριστών σε κύρια τουριστικά καταλύματα ήταν σε ποσοστό 76,4% του συνόλου των διανυκτερεύσεων, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το Νομό Έβρου ήταν μόλις 12,4%. Έχει προαναφερθεί ότι η συμμετοχή των ξένων τουριστών στην όλη τουριστική κίνηση του Έβρου είναι χαμηλή σε σχέση με τη συμμετοχή των ελλήνων τουριστών. Με βάση τους παραπάνω πίνακες, όπου επεξεργαστήκαμε τα στοιχεία διανυκτερεύσεων και αφίξεων στη Σαμοθράκη τα τελευταία δέκα χρόνια, παρατηρούμε μια σταδιακή μείωση και των αλλοδαπών και των ημεδαπών τουριστών από το 1985-1994 με τη μεγαλύτερη μείωση το 1987 λόγω της κρίσεως με την Τουρκία. Το ίδιο φαινόμενο παρατηρείται και στις αφίξεις στο νησί.

Σε αντίθεση με τα κύρια καταλύματα οι διανυκτερεύσεις ξένων τουριστών στα κάμπινγκ του Νομού Έβρου έχουν αυξημένη συμμετοχή: 73% στο σύνολο των διανυκτερεύσεων, έναντι 71,5% για το σύνολο της χώρας. Μάλιστα οι διανυκτερεύσεις στα κάμπινγκ του Νομού αποτελούν υψηλό ποσοστό σε σχέση με διανυκτερεύσεις σε κύρια τουριστικά καταλύματα (17,6% του συνόλου των διανυκτερεύσεων, έναντι 4,5% για το σύνολο της χώρας). Πρέπει να τονιστεί ότι τα κάμπινγκ παίζουν σημαντικό ρόλο στην τουριστική κίνηση του Νομού και ο ρόλος τους αυτός έχει ενισχυθεί σημαντικά με τη συμμετοχή των δύο κάμπινγκ της Σαμοθράκης. Βέβαια οι διακυκτερεύσεις και οι αφίξεις των τουριστών δεν περιλαμβάνουν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και τα κάμπινγκ και άρα είναι περισσότερες από αυτές που καταγράφονται από το Δήμο Σαμοθράκης, την τοπική τουριστική Αστυνομία και βέβαια τον ΕΟΤ.

Πίνακας 24.

Πληρότητα συνόλου τουριστικών καταλυμάτων πλην κάμπινγκ

1990	Αλεξανδρούπολη	Σαμοθράκη
Μάιος	36,5%	13,3%
Ιούνιος	37,5%	30,3%
Ιούλιος	57%	31,8%
Αύγουστος	69,1%	48,2%
Σεπτέμβρης	40,3%	12%

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία ΕΟΤ

Εξετάζοντας την πληρότητα των κύριων τουριστικών καταλυμάτων πρέπει να πούμε ότι για τους δύο μήνες τουριστικής αιχμής, ενώ ο Νομός Έβρου και η Αλεξανδρούπολη παρουσιάζουν χαμηλές πληρότητες, το νησί της Σαμοθράκης λόγω της ιδιαιτερότητας των 15 ημερών του Αυγούστου παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά. Με βάση στοιχεία που μας δόθηκαν από το ξενοδοχειακό επιμελητήριο Αλεξανδρούπολης στη Σαμοθράκη επικρατούν οι Γερμανοί (διαφήμιση των μεταναστών της Σαμοθράκης) και οι Ελβετοί όσον αφορά τις διανυκτερεύσεις στα

ξενοδοχεία και την τρίτη θέση την καταλαμβάνουν οι Ιταλοί, των οποίων η διαφορά με τους προηγούμενους δύο μειώνεται συνεχώς.

Με τη βοήθεια του Λιμεναρχείου Αλεξ/πολης συγκεντρώσαμε στοιχεία της αποβίβασης και της επιβίβασης από και προς Σαμοθράκη των επιβατών και των οχημάτων τα τελευταία πέντε χρόνια. Η έρευνα εξέταζε τα φορτία των δύο οχηματαγωγών ΣΑΟΣ και ΑΡΣΙΝΟΗ της γραμμής Αλεξ/πολης - Σαμοθράκης για όλους τους μήνες του χρόνου, με έμφαση τους τέσσερις μήνες πιθανής τουριστικής κίνησης (Ιούνιος μέχρι Σεπτέμβριος). Στα προηγούμενα διαγράμματα εκφράζεται η αποβίβαση και επιβίβαση των ταξιδιωτών από Αλεξ/πολη προς Σαμοθράκη κάθε χρόνο (1988-1994).

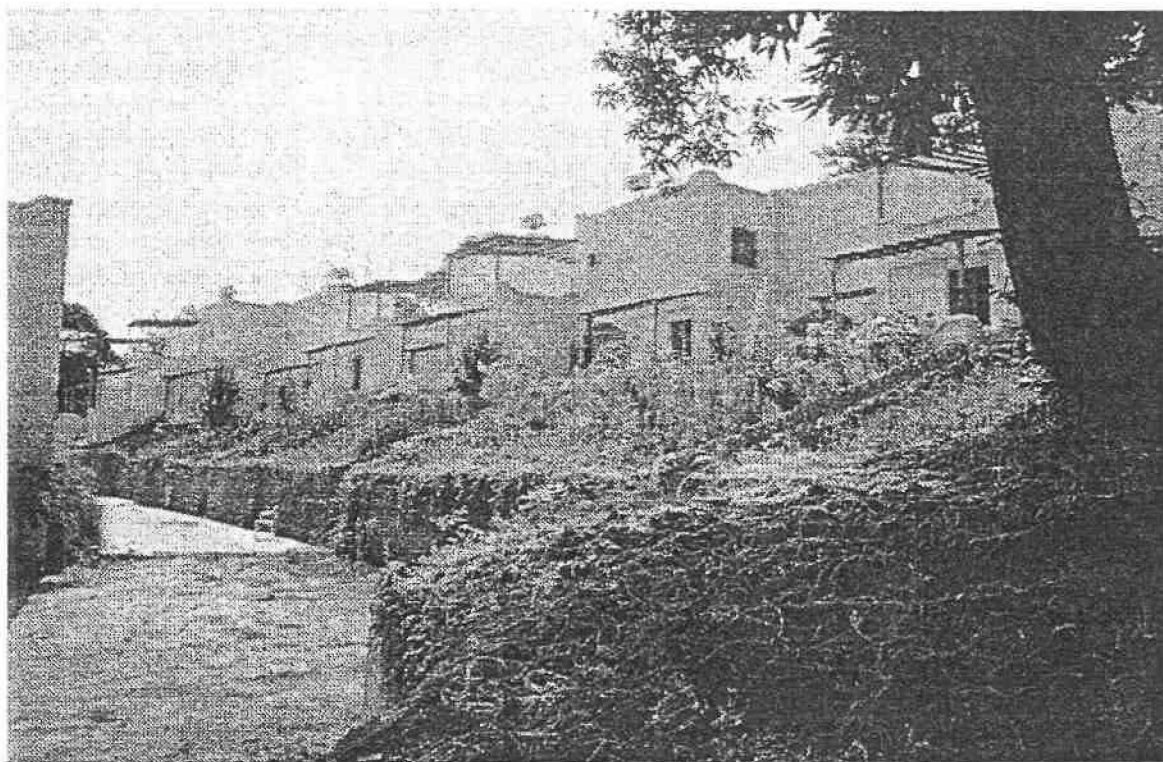
Τέλος πρέπει να σημειωθεί και πάλι η ανάγκη για προσαρμογή της παραπέρα τουριστικής ανάπτυξης του νησιού στα νέα δεδομένα προτιμήσεων της ξένης αλλά και της ελληνικής αγοράς και θα έπρεπε να γίνει μια στοιχειώδης έρευνα αγοράς στις χώρες που ήδη υπάρχει εκπροσώπηση στην τουριστική κίνηση του νησιού, ώστε να προκύψουν χρήσιμες πληροφορίες για τον τύπο, την μορφή και το μέγεθος της τουριστικής υποδομής που θα έπρεπε να υλοποιηθεί στο νησί.

5.3. Ξενοδοχειακή υποδομή στη Σαμοθράκη

Τα ξενοδοχεία του νησιού της Σαμοθράκη είναι τα περισσότερα δευτέρας κατηγορίας, ενώ υπάρχει ένα τέταρτης κατηγορίας και ένα πέμπτης. Οι κλίνες αυτών των ξενοδοχείων είναι 456 και διανέμονται αντίστοιχα σε δωμάτια μονόκλινα, δίκλινα και τρίκλινα, όπως φαίνεται στο σχετικό πίνακα. Απ' αυτά τα τρία βρίσκονται στην Καμαριώτισσα δύο στα Θερμά Λουτρά και από ένα στην Παλαιόπολη και στους Άνω Καρυώτες.

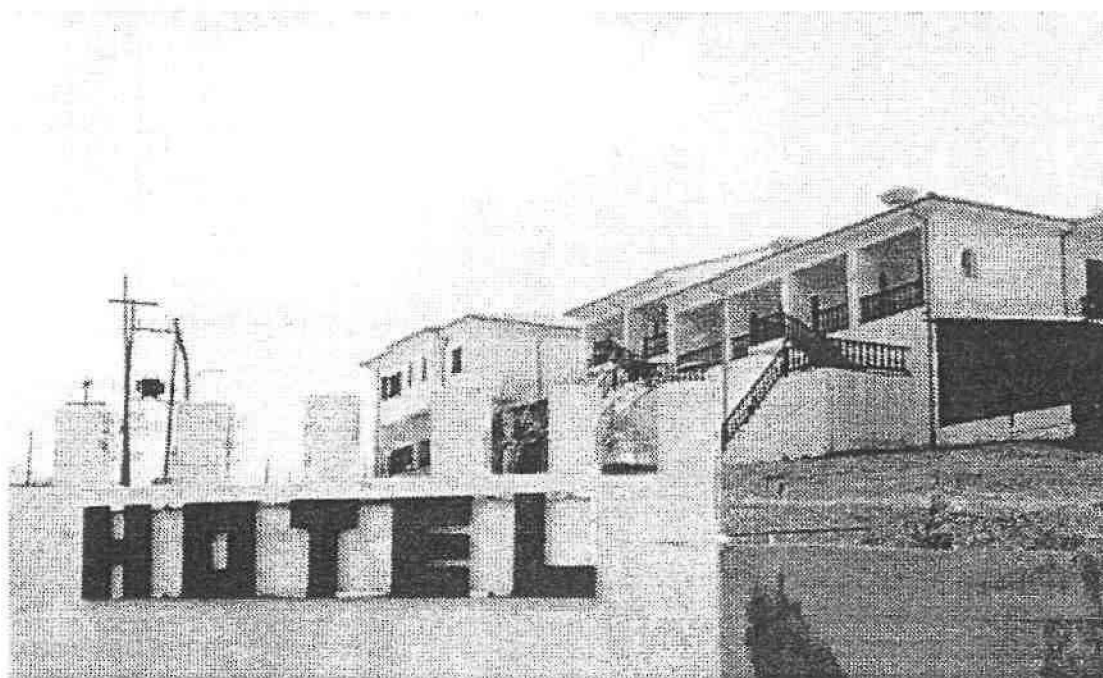
Πίνακας 25.

ΟΝΟΜΑ	Ξενοδοχεία Σαμοθράκης			
	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΚΛΙΝΕΣ	ΔΩΜΑΤΙΑ	ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ
Κάστρο	'B	100	50	Παλαιόπολη
Κάβειρος	'B	53	28	Θερμά Λουτρά
Ξενία	'B	14	7	Καμαριώτισσα
Αίολος	'B	100	56	Καμαριώτισσα
Ηλέκτρα	'B			Άνω Καρυώτες
Νίκη	'Δ	72	38	
Κύμα	'Ε	17	7	Καμαριώτισσα
Μαρίμπα	'B	100		Θερμά Λουτρά

Μπαγκαλούς MARIBA

Τα ξενοδοχεία στο νησί της Σαμοθράκης, πέραν της καλοκαιρινής περιόδου και με ελάχιστες εξαιρέσεις για τις άλλες περιόδους (περίοδος διακοπών Πάσχα και Χριστουγέννων), παρουσιάζουν σημαντικότερες δυσκολίες πληρότητας. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι υπάρχει υπερπροσφορά τουριστικών κλινών. Είναι μάλλον ένας δείκτης της

Ξενοδοχείο Κάστρο στην Παλαιόπολη

χαμηλής ελκυστικότητας που παρουσιάζει το νησί σαν τόπος τουρισμού, ιδίως για υψηλότερα οικονομικά στρώματα. Κατά βάση, οι περισσότεροι έλληνες και ξένοι τουρίστες προτιμούν τα ενοικιαζόμενα δωμάτια, που σίγουρα είναι πιο οικονομικά.

Όπως έχει προαναφερθεί, εφόσον το νησί “δουλεύει” 45 μέρες τουριστικά, τα ξενοδοχεία τις ημέρες αυτές στην ουσία προσπαθούν να εξοικονομήσουν χρήματα για την υπόλοιπη χρονιά που συνήθως μένουν κλειστά ή υπολειτουργούν.

Όπως έχουμε πληροφορηθεί από το Δήμο Σαμοθράκης, πολλοί είναι οι μελετητές, οι οποίοι υποστηρίζουν πως δεν πρέπει να γίνει “πάγωμα” των κινήτρων για ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις στο νησί (Ν. 1262/82), όπως υποστηρίζεται τελευταία από κύκλους του Ξενοδοχειακού Επιμελητηρίου της Ελλάδας. Η θέση τους είναι πως οι νέες ξενοδοχειακές μονάδες στο νησί θα πρέπει να είναι χαμηλού ύψους και μικρής κλίμακας, λόγω της μορφολογίας του εδάφους.

5.4.Ενοικιαζόμενα δωμάτια-campings

Τα ενοικιαζόμενα δωμάτια στη Σαμοθράκη είναι ο βασικός τρόπος διαμονής των ελλήνων τουριστών, που όπως είναι γνωστό δεν μεγάλες απαιτήσεις αλλά και των ξένων. Στην Τουριστική Αστυνομία Αλεξανδρούπολης είναι δηλωμένα 471 κλίνες ενοικιαζόμενων δωματίων, ενώ οι ίδιοι εκτιμούν ότι υπάρχουν γύρω στις 900-1000 κλίνες περίπου, οι οποίες λειτουργούν παράνομα. Όλα σχεδόν τα ενοικιαζόμενα βρίσκονται στην ακτίνα Καμαριώτισσα-Παλαιόπολη-Λουτρά.

Στην περιοχή της Σαμοθράκης λειτουργούν δύο κάμπινγκ, μόλις έξι χιλιόμετρα έξω από την Καμαριώτισσα, κοντά στα Θερμά. Το ένα είναι ελεύθερο και το άλλο είναι οργανωμένο. Το οργανωμένο κάμπινγκ έχει 100 θέσεις για στέγαστρα και συνολική δυναμικότητα 150 θέσεων σε μία έκταση 22 στρεμμάτων. Διαθέτει εστιατόριο, αναψυκτήριο, παιδική χαρά και μικρό μαγαζάκι. Το δεύτερο δημοτικό κάμπινγκ είναι για ελεύθερη κατασκήνωση και βρίσκεται σε μικρή απόσταση ανατολικά των Θερμών και δυτικά του οργανωμένου κάμπινγκ. Καταλαμβάνει παραλιακή ζώνη συνολικού μήκους ενός χιλιομέτρου και είναι χωρισμένο σε τρεις τομείς, ενώ βρίσκεται μέσα σε πυκνή βλάστηση.

Πίνακας 26.

Ενοικιαζόμενα δωμ.			
Α Κατηγορίας	Κλίνες με λουτρό	Κλίνες χωρίς λουτρό	Τοποθεσία
Μονόκλινα	2	1	Καμαριώτισσα - Λουτρά
Δίκλινα	218	22	Παλαιόπολης
Τρίκλινα	20	0	
Σύνολο Επιχειρ.	39		
Σύνολο Κλινών	263		
Β Κατηγορίας	Κλίνες με λουτρό	Κλίνες χωρίς λουτρό	Τοποθεσία
Μονόκλινα	0	7	Καμαριώτισσα - Λουτρά
Δίκλινα	28	21	Παλαιόπολης
Τρίκλινα	8	7	
Σύνολο Επιχειρ.	9		
Σύνολο Κλινών	71		
Γ Κατηγορίας	Κλίνες με λουτρό	Κλίνες χωρίς λουτρό	Τοποθεσία
Μονόκλινα	2	3	Καμαριώτισσα - Λουτρά
Δίκλινα	11	98	Παλαιόπολης
Τρίκλινα	1	22	
Σύνολο Επιχειρ.	21		
Σύνολο Κλινών	137		

Πηγή: Τουριστική Αστυνομία Αλεξ/πολης

Ενοικιαζόμενα δωμάτια πάνω από ψαροταβέρνα στα Θερμά Λουτρά

Η συνεισφορά των κάμπινκ στη μείωση του φαινομένου του ελεύθερου κάμπινκ στο υπόλοιπο της Σαμοθράκης δεν έχει εκτιμηθεί ακόμη. Παρ' ότι οι αρχές τοποθέτησαν απαγορευτικές πινακίδες κατά μήκος του παραλιακού δρόμου, εντοπίστηκε σημαντικός αριθμός

κατασκηνωτών σε όλες σχεδόν τις δενδρώδεις περιοχές, με έξαρση στο ρέμα Φονιά. Το θέμα απαιτεί παρακολούθηση και σταδιακή αστυνόμευση, ώστε μεγάλο μέρος των κατασκηνωτών να καταλήξει στο ελεύθερο κάμπινγκ του Δήμου. Με τον τρόπο αυτό θα περιοριζόταν η ρύπανση και η καταστροφή του φυσικού περιβάλλοντος του νησιού. Στην περιοχή υπάρχουν και κτίρια ενοικιαζόμενων δωματίων, με αποτέλεσμα να δημιουργούν ένα τουριστικό επίκεντρο στην παραλία δίπλα στα Θερμά Λουτρά.

Στο νησί τα ενοικιαζόμενα δωμάτια με συνολική δυναμικότητα 1400-1500 κλινών (παράνομα - δηλωμένα) με ποσοστό 62,6% του συνόλου των τουριστικών κλινών επικρατούν των ξενοδοχειακών κλινών, οι οποίες είναι 380 με ποσοστό 17% και βέβαια του οργανωμένου δημοτικού κάμπινγκ, του οποίου η δυναμικότητα φτάνει τα 450 άτομα, ποσοστό 20,4%. Στις τουριστικές κλίνες δεν περιλαμβάνονται οι κλίνες και η χωρητικότητα του ελεύθερου κάμπινγκ.

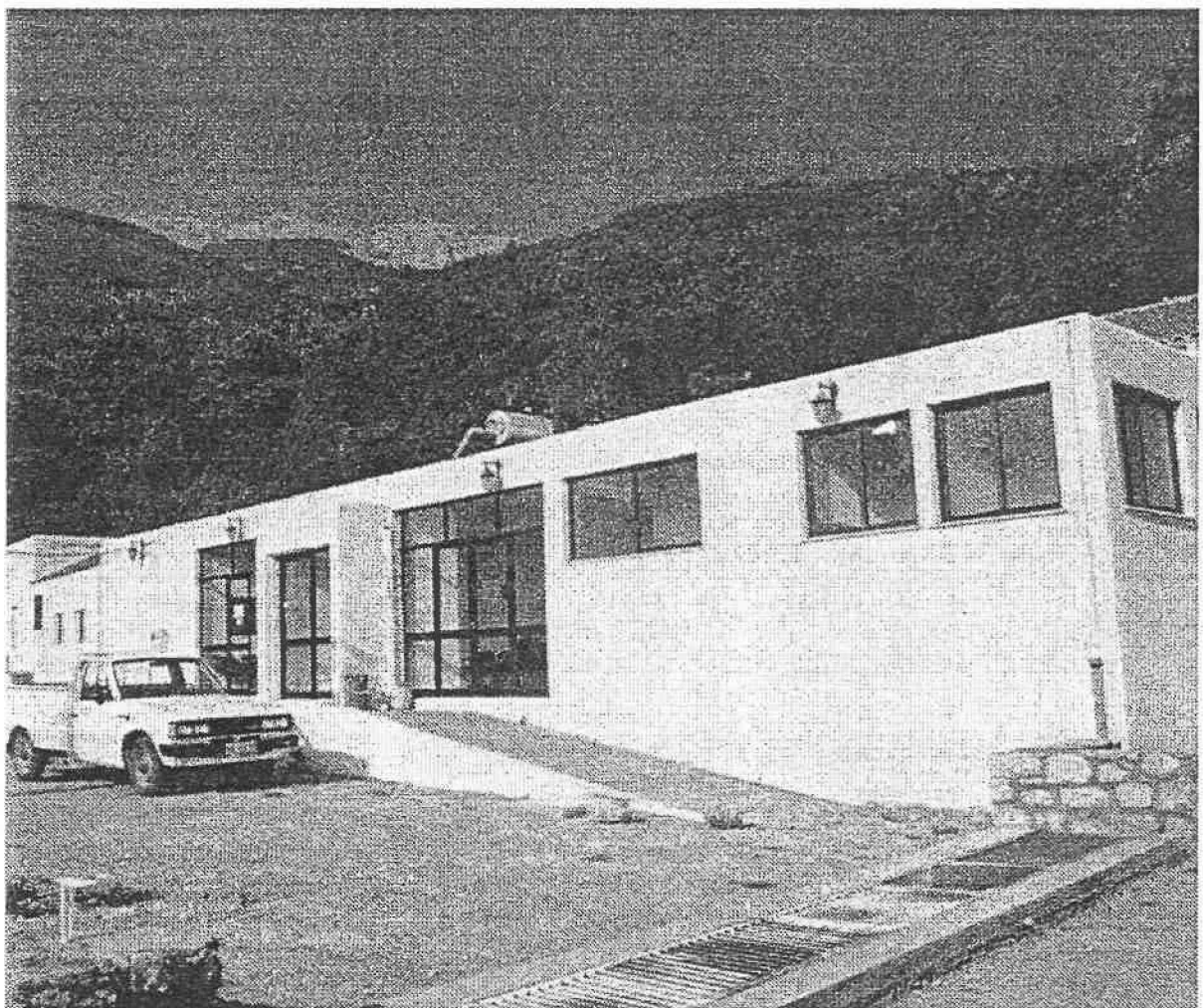
5.5. Λοιπή τουριστική υποδομή

Στη Σαμοθράκη, η μεγαλύτερη συγκέντρωση χώρων εστίασης (εστιατόρια, πιτσαρίες, ψαροταβέρνες κτλ) βρίσκεται στην Καμαριώτισσα (συνολικά 30-35 καταστήματα αναψυχής). Τα περισσότερα απ' αυτά τα καταστήματα λειτουργούν μόνο κατά την καλοκαιρινή τουριστική περίοδο. Στα Θερμά υπάρχει μια μικρότερη συγκέντρωση εστιατορίων-κέντρων αναψυχής (10-12). Εκτός από ένα καφενείο όλα τα υπόλοιπα λειτουργούν μόνο το καλοκαίρι.

Στη Χώρα υπάρχει ένας μικρός αριθμός εστιατορίων-καφενείων-κέντρων αναψυχής, ενώ μεμονωμένα καταστήματα εστίασης (ψησταρίες-ψαροταβέρνες) υπάρχουν σε διάφορους άλλους οικισμούς, όπως ο Προφήτης Ηλίας, το Λάκκωμα και η Καρυώτες, καθώς και κατά μήκος του βόρειου παραλιακού δρόμου. Πρέπει να σημειώσουμε ότι ανατολικά και νότια του δημοτικού κάμπινγκ, κατά μήκος του νέου δρόμου προς Κήπους, δεν λειτουργεί κανένα τουριστικό κατάστημα, ενώ υπάρχει πλήρης έλλειψη ανάπτυξης και έργων υποδομής (νερό, ηλεκτρικό ρεύμα, κλπ). Στην Παχιά Άμμο, όπου υπάρχει κόλπος με υψηλής ποιότητας παραλία, λειτουργεί μια ταβέρνα.

Οργανωμένες πλαζ στη Σαμοθράκη, ουσιαστικά, δεν υπάρχουν. Η πλαζ της Καμαριώτισσας έχει υποτυπώδεις εγκαταστάσεις, ενώ εγκαταστάσεις ντους για τους λουόμενους (υποτυπώδεις και αυτές) υπάρχουν στην παραλία των Θερμών. Φυσικά τα δύο κάμπινγκ έχουν τις δικές τους χωριστές εγκαταστάσεις.

Είναι απαραίτητο να σημειώσουμε την ύπαρξη ενός σημαντικότετου πόλου ειδικού τουρισμού (θεραπευτικού) στα Θερμά Λουτρά. Στην είσοδο του οικισμού υπάρχουν οι εγκαταστάσεις ενός υδροθεραπευτηρίου, που λειτουργεί με την ευθύνη του Δήμου. Όπως είδαμε με επίσκεψή μας στο υδροθεραπευτήριο, υπάρχει μία ανακοίνωση, η οποία λέει πως τα νερά των πηγών αυτών έχουν τέτοια χημική σύνθεση που ενδείκνυται για τη θεραπεία δερματοπαθειών, ρευματοπαθειών, αρθριτοπαθειών, παθήσεων του ύπατος και της χολής, παθήσεων των οστών, κ.τ.λ. Τα τελευταία χρόνια, όπως μας πληροφόρησαν τοπικοί παράγοντες, η κίνηση του υδροθεραπευτηρίου παρουσιάζει σημαντική αύξηση.

Εγκαταστάσεις υδροθεραπευτηρίου στα Θερμά Λουτρά.

Η ύπαρξη του υδροθεραπευτηρίου στη θέση αυτή αποτέλεσε την κύρια αιτία τουριστικής ανάπτυξης της περιοχής των Θερμών, με

προοπτικές για σημαντική παραπέρα ανάπτυξη. Έτσι δημιουργήθηκε ένας παραλιακός τουριστικός πόλος σαν είδος αντίβαρου της υπερσυγκέντρωσης που παρατηρείται στην Καμαριώτισσα.

Γενική διαπίστωση είναι, ότι η “λοιπή τουριστική υποδομή” σε συνδυασμό με την ποιότητα την ποικιλία και την σωστή χωροθέτηση θα ήταν το τρίπτυχο της επιτυχίας για την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς του νησιού.

5.5.1. Παραθεριστική κατοικία

Στο νησί η παραθεριστική κατοικία δεν έχει πάρει μεγάλες διαστάσεις. Δεν υπάρχουν διαμορφωμένες περιοχές, ενώ τοπικοί παράγοντες, μας είπαν ότι το σύνολο αυτών των καινούριων παραθεριστικών κατοικιών δεν ξεπερνάει τις 100. Από αυτές, οι περισσότερες βρίσκονται στην Καμαριώτισσα, ενώ οι υπόλοιπες βρίσκονται στους άλλους οικισμούς ή είναι διάσπαρτες εκτός οικισμών ή και σε μικρές συσπειρώσεις, όπως ο Κατσαμβάς.

Πρέπει να γίνει σαφές, πως οι μετανάστες του εσωτερικού και του εξωτερικού, έχουν κρατήσει τις κατοικίες τους, που τις χρησιμοποιούνε για τις διακοπές τους αλλά δεν τις θεωρούμε “παραθεριστικές”.

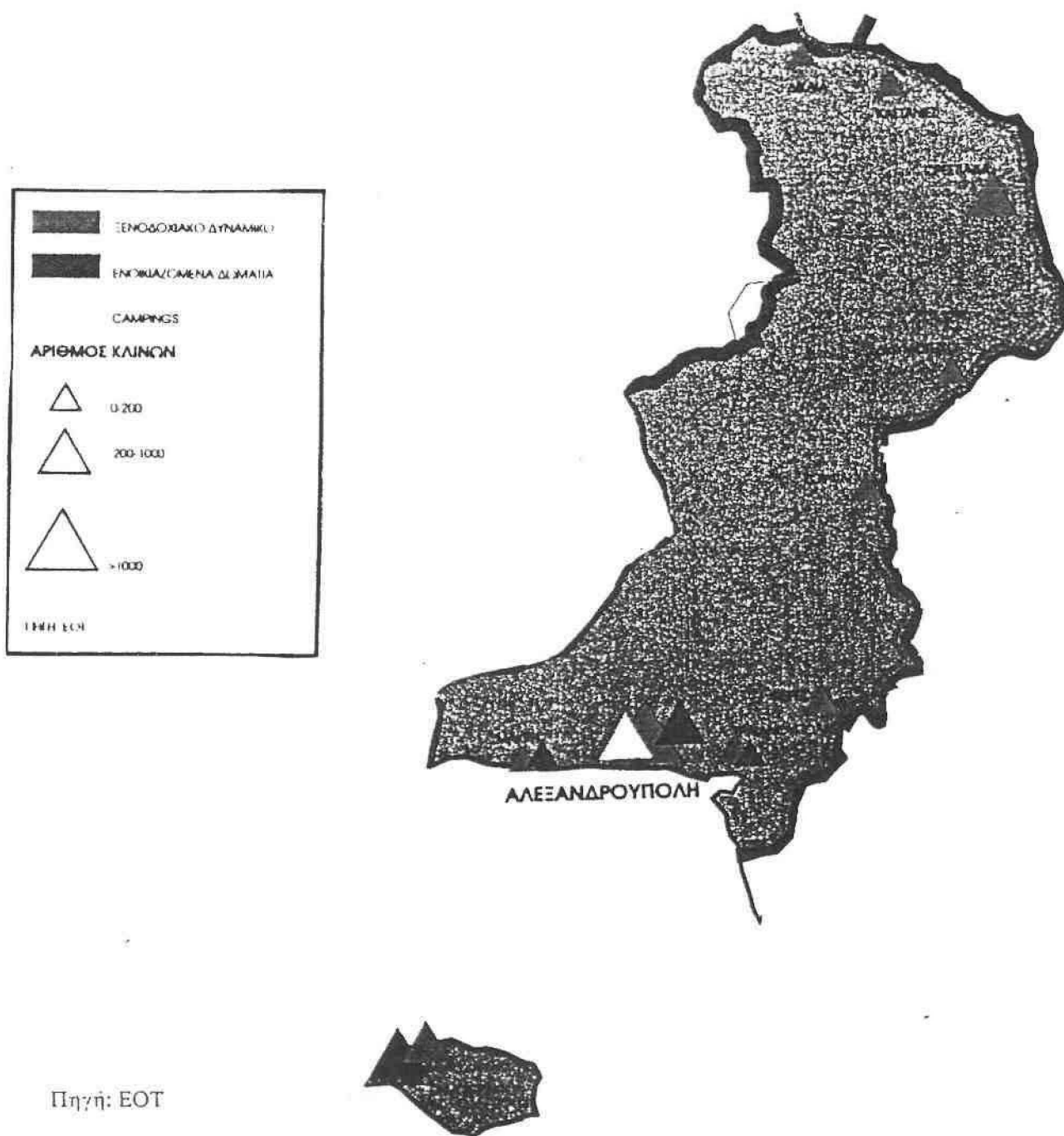
Είναι απαραίτητο να προσθέσουμε πως πολλές από αυτές δεν είναι ακριβώς παραθεριστικές, αλλά εποχιακές. Πολλοί κάτοικοι της Χώρας έχουν και δεύτερη κατοικία στα Θερμά, όπου ασχολούνται με τουριστικά ή άλλα επαγγέλματα κατά την καλοκαιρινή περίοδο, ή στην Άνω Μεριά, όπου ασχολούνται με την κτηνοτροφία και την γεωργία. Όπως μας είπαν από τη ΔΕΗ Αλεξανδρούπολης, η ιδιομορφία αυτή της Σαμοθράκης δημιουργεί προβλήματα στη χρήση των στοιχείων της Επιχείρησης για την εξαγωγή συμπερασμάτων για τον ακριβή προσδιορισμό του αριθμού των παραθεριστικών κατοικιών.

5.6. Περίληψη του τουρισμού του νησιού της Σαμοθράκης

Όπως παρατηρήσαμε στις προηγούμενες παραγράφους, ο τουρισμός στο νησί παρουσιάζει ορισμένες ιδιομορφίες. Δεν αποτελεί τον κύριο οικονομικό παράγοντα του ακριτικού νησιού, αλλά δεν σημαίνει ότι αποκλείεται να παίξει ένα σημαντικό ρόλο στην τοπική οικονομία. Η παράλληλη και ισόρροπη ανάπτυξη του τουρισμού και της γεωργίας, πρέπει να αποτελέσει την βασική κατεύθυνση οποιονδήποτε σχεδίων και προγραμμάτων που θα εφαρμοστούν στο μέλλον.

Εμείς εξετάσαμε και μελετήσαμε τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο τουρισμός στο νησί, και με βασικό στόχο την παράλληλη εξέλιξη των υπολοίπων οικονομικών τομέων, κάναμε μια σειρά από προτάσεις ανάπτυξης του τουρισμού στο Κεφάλαιο 10. Μελετώντας παρακάτω τους αρχαιολογικούς χώρους και την πολιτιστική παράδοση του νησιού, και έχοντας ασχοληθεί με το φυσικό περιβάλλον του, πιστεύουμε πως είναι κρίμα ένα τέτοιο νησί να μην αποτελεί τόπο διακοπών αρκετών τουριστών, Ελλήνων και ξένων.

Χωρική κατανομή τουριστικών κλινών Ν. Έβρου

Πηγή: ΕΟΤ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

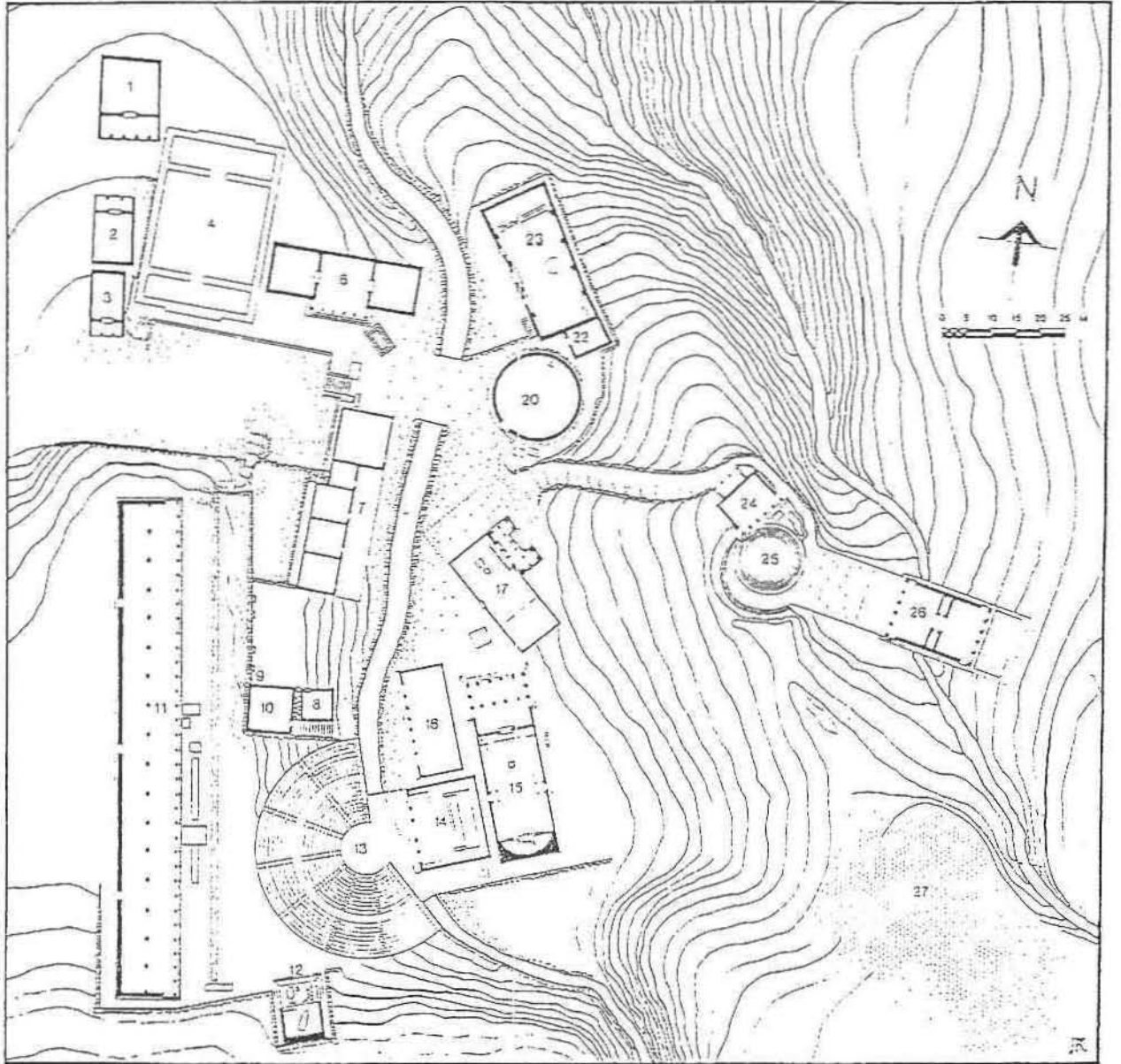
ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Όπως είναι γνωστό επιβάλλεται η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς μιας χώρας για εθνικούς λόγους. Πρέπει να αναδεικνύονται τα πολιτιστικά στοιχεία μιας περιοχής, τα οποία με τη σωστή προβολή, μπορούν να συμβάλλουν αποφασιστικά στην πολιτισμική και τουριστική ανάπτυξή της. Σύμφωνα με τις νέες τάσεις στην αγορά τουρισμού, τα παραπάνω μπορούν να ενταχθούν σε ένα ευρύτερο κύκλωμα περιηγητικού, μορφωτικού τύπου τουρισμού.

Το νησί της Σαμοθράκης περιλαμβάνει πλήθος αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, καθώς και παραδοσιακό χαρακτήρα κατά διάφορους τύπους. Τα στοιχεία αυτά, σε συνδυασμό με τις φυσικές ομορφιές του νησιού, με την κατάλληλη αξιοποίησή τους, θα μπορούσαν να αποτελέσουν πόλο έλξης για τους τουρίστες, και να συμβάλλουν πιο αποφασιστικά στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής. Η διάσωση της πολιτιστικής κληρονομιάς και του φυσικού περιβάλλοντος αποτελεί προϋπόθεση για τον επιτυχή συνδυασμό της οικονομικής ανάπτυξης με τις πολιτιστικές αξίες και το φυσικό περιβάλλον. Πρέπει επιτέλους να δείξουμε και στην πράξη πως κατανοούμε πλήρως την αλήθεια ότι η τουριστική ανάπτυξη μιας περιοχής είναι απόλυτα συνδεδεμένη με την διαφύλαξη και ανάδειξη των τουριστικών της πόρων, όποια μορφή κι αν έχουν οι τελευταίοι.

Πρέπει να τονίσουμε τη μεγάλη σημασία που έχει κάθε πρόγραμμα προστασίας, ανάδειξης πολιτιστικής κληρονομιάς και ιδιαίτερα τη σημασία της αρχαιολογικής έρευνας. Πρέπει να επισημάνουμε πως η ακριτική θέση του νησιού καθιστά ακόμη μεγαλύτερη της ανάγκη ενίσχυσης τέτοιων προγραμμάτων, τα οποία θα αναδεικνύουν της ιστορία και θα αποδεικνύουν την ελληνικότητα της περιοχής από αρχαιοτάτων χρόνων.

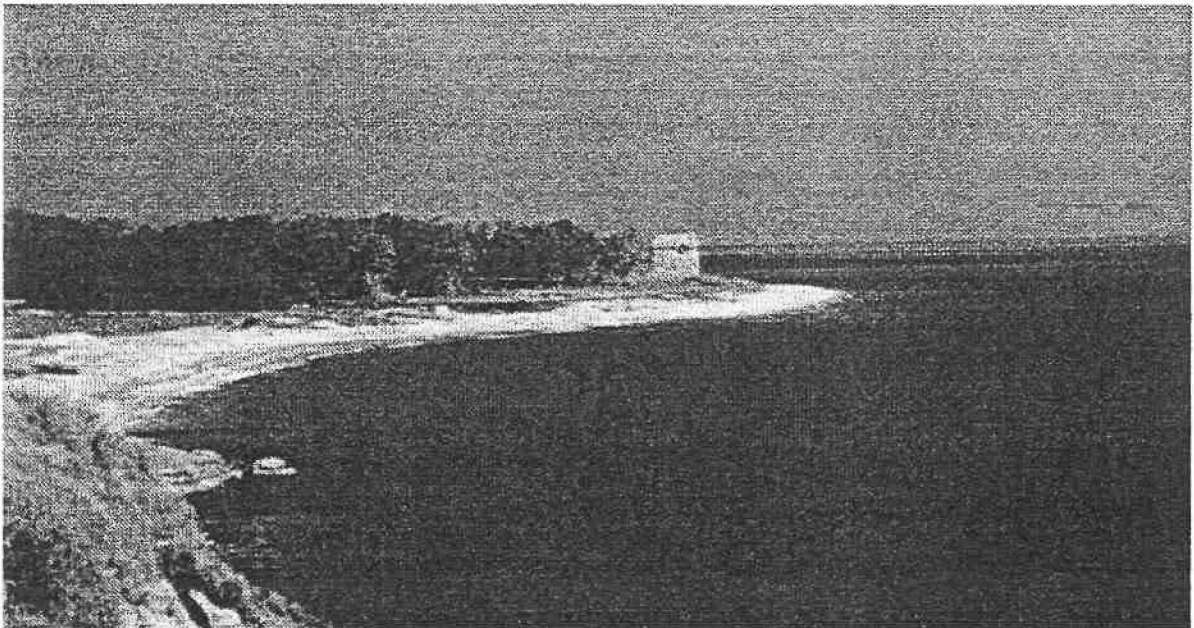
Στη Σαμοθράκη ο αρχαιολογικός χώρος και το μουσείο βρίσκονται στην Παλαιόπολη και συγκεντρώνουν το μεγάλο ενδιαφέρον ελλήνων και ξένων τουριστών. Παράλληλα, στη Χώρα υπάρχει το κάστρο, απομεινάρι της κυριαρχίας των Gattilusi (1300-1400) ενώ παραδοσιακός χαρακτήρας του νησιού αποτελεί ένα άλλο παραδοσιακό στοιχείο του νησιού. Και οι δύο αυτές περιοχές έχουν δυνατότητες για μεγαλύτερη τουριστική αξιοποίηση. Για την μεν Παλαιόπολη ανάπτυξη θα ήταν ο παραπέρα εμπλουτισμός του μουσείου με νέα ευρήματα και από άλλες

περιοχές του νησιού, για τη δε Χώρα ανάπτυξη θα ήταν η αναβάθμιση του οικιστικού ιστού της με τη δημιουργία μικρής κλίμακας τουριστικών καταλυμάτων.

Ο ιερός χώρος στην Παλαιόπολη απλώνεται στο βόρειο μέρος του νησιού σε μία έκταση 50.000 τετραγωνικών μέτρων, ανάμεσα σε δύο παραποτάμους που λίγο πιο πάνω προς το βορά συναντιούνται και σχηματίζουν ένα ποτάμι που χύνεται στη θάλασσα. Τα κυριότερα κτήρια του ιερού χώρου της Σαμοθράκης, όπως τα συναντά κανείς όπως θα ξεκινήσει με αφετηρία το μουσείο και προχωρήσει προς την είσοδο του αρχαιολογικού χώρου είναι (Βλέπε ένθετο χάρτη):

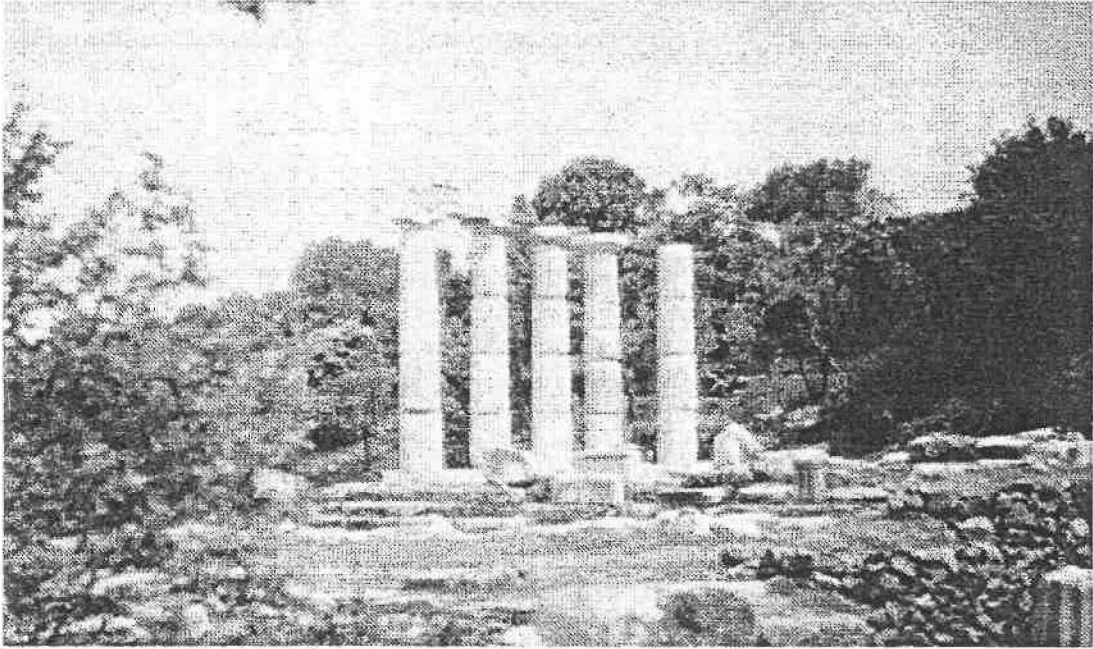
Το Ανάκτορο (αρ. 23), η Ιερά Οικία (αρ. 22), η Ροτόντα της Αρσινόης (αρ. 20), ο Αρχαϊκός Διπλός Περίβολος (αρ. 21), το Τέμενος (αρ.17), το Ιερό (15), ο Οίκος των Αφιερωμάτων (αρ.16), το Θυσιαστήριο (αρ. 14), το Θέατρο (αρ. 13), η Στοά (αρ. 11), η Κρήνη της Νίκης (αρ. 12), (εκεί υπήρχε το άγαλμα της Νίκης της Σαμοθράκης), το Νεκροταφείο (αρ. 27), το Πρόπυλο του Πτολεμαίου Β' (αρ. 26), ο Ανατολικός Λόφος (αρ. 24,25), τα κτίρια που βρίσκονται στον δυτικό λόφο (αρ. 1-11) δεν έχουν εξερευνηθεί ακόμη εντελώς, η ανασκαφές συνεχίζονται και έτσι δεν ξέρουμε ακριβώς τι σκοπό επιτελούσε το καθένα.

Ο Πύργος του Φονιά.

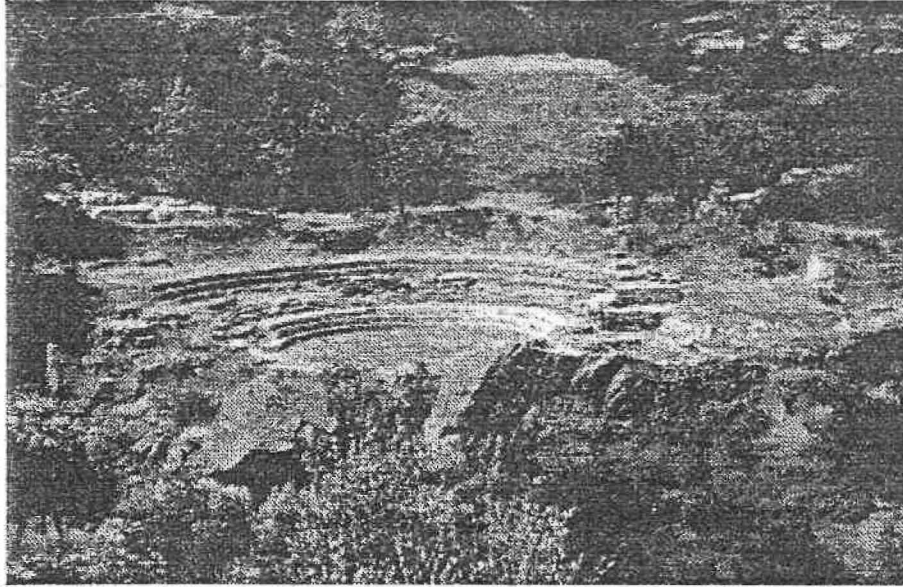
Οι Πύργοι Παλαιόπολης και Φονιά βρίσκονται απέναντι από τη θάλασσα στις ομώνυμες τοποθεσίες και είναι χαρακτηριστικά σημεία αναφοράς στη βόρεια παραλιακή ζώνη. Στην ίδια ζώνη υπάρχει συγκέντρωση αρχαιοτήτων μεταξύ της παραλίας Καρυωτών και Ρέματος Φονιά (οικισμοί Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών χρόνων, καθώς και η

Βυζαντινή Μονή του Χριστού στα Λουτρά), ενώ στα Ρεμπουτσάδικα (Ανω Μεριά) υπάρχει οικισμός Ρωμαϊκών - Βυζαντινών χρόνων.

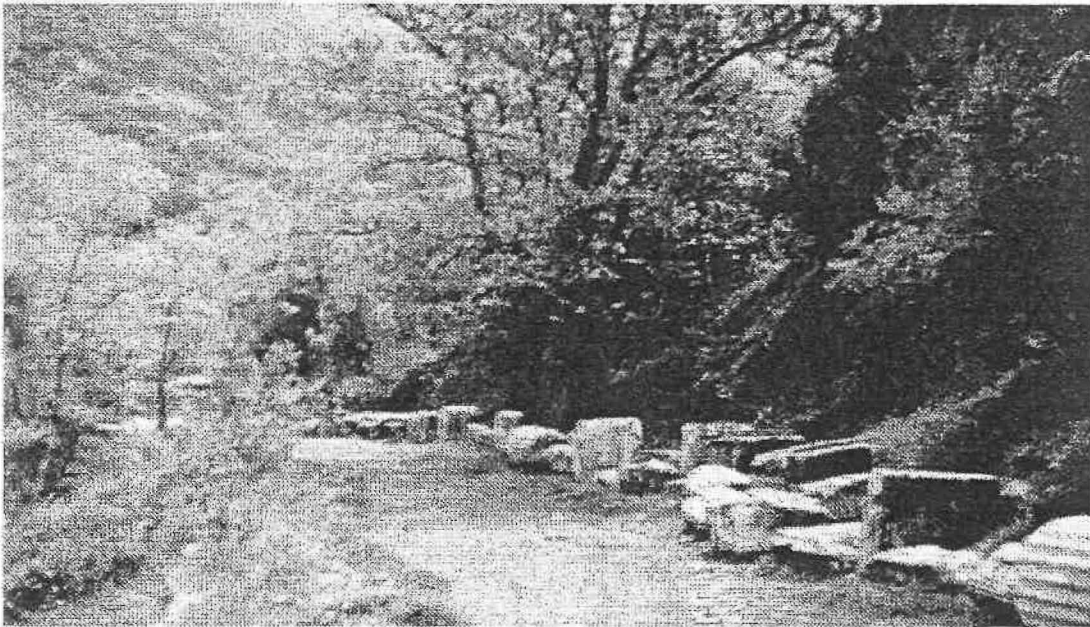

Το Ιερό στον αρχαιολογικό χώρο της Παλαιόπολης.

Σε μικρή απόσταση από τη Χώρα Σαμοθράκης υπάρχουν ένας οικισμός και τρεις Ακρόπολεις Πρώιμης Εποχής του Σιδήρου, ενώ ανατολικά του Ξηροπόταμου, στη θέση Παναγιά Μαντάλω, βρίσκεται αρχαίο Ιερό (5ος αιώνας π.Χ.). Νοτιοανατολικά του Λακκώματος υπάρχει οικισμός Ελληνιστικών-Ρωμαϊκών χρόνων, ενώ νοτιοδυτικά των Αλωνίων υπάρχει προϊστορικός οικισμός στη θέση Μικρό Βουνί, ενώ στη θέση Παπά Βουνός υπάρχει οικισμός υστεροελληνιστικών και ρωμαϊκών χρόνων (120 στρέμματα). Και οι δύο οικισμοί που αναφέρθηκαν βρίσκονται πάνω στην παραλία, και μαζί με την Παλαιόπολη συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον της αρχαιολογικής σκαπάνης και έρευνας.

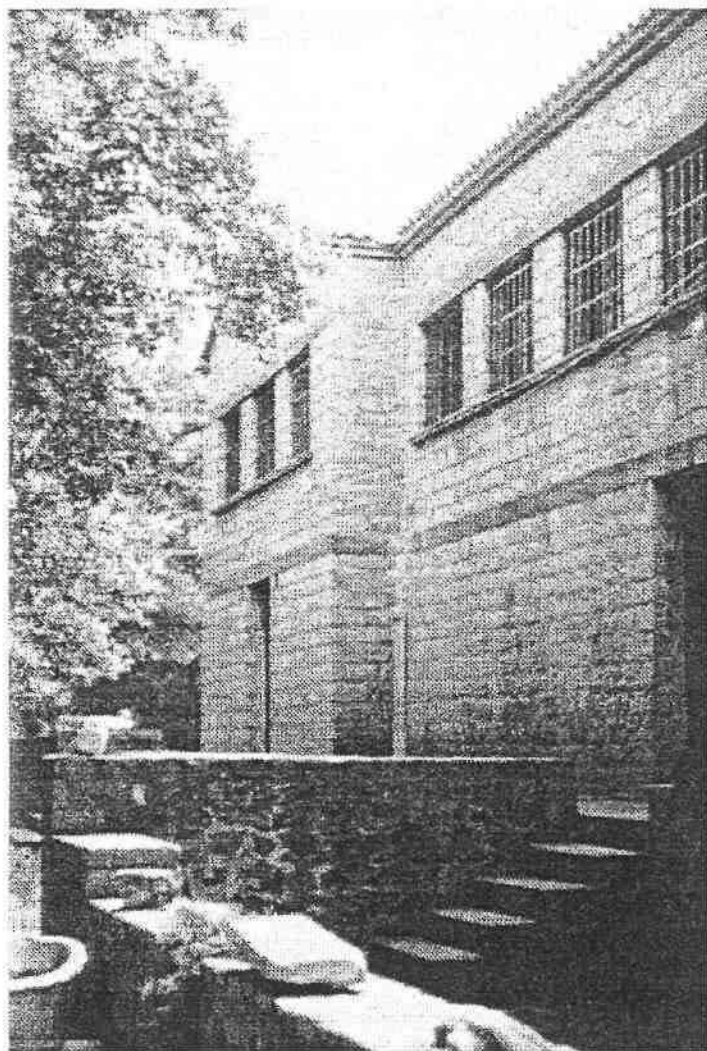

Άποψη του Ανατολικού Λόφου στον ιερό χώρο της Παλαιόπολης.

Η είσοδος στον αρχαιολογικό χώρο.

Στο μουσείο της Παλαιόπολης συγκεντρώνεται μεγάλος αριθμός αρχαιολογικών ευρημάτων από όλες τις περιοχές του νησιού. Όπως πληροφορηθήκαμε από τον αρμόδιο αρχαιολόγο και τον φύλακα, μεγάλος αριθμός τουριστών επισκέπτεται το μουσείο και ενημερώνεται για την ιστορία του νησιού. Περιλαμβάνει σημαντικά ευρήματα από τις ανασκαφές που έχουν γίνει στο νησί όπως γλυπτά, ανάγλυφα, αετώματα, δακτυλίδια, κεραμικά, επιγραφές, το μαρμάρινο πορτραίτο της Αρσινόης, κοσμήματα, και άλλα αντικείμενα.

Το μουσείο της Παλαιόπολης.

Κορινθιακό κιονόκρανο.

Δυστυχώς όμως η Νίκη της Σαμοθράκης το καταπληκτικό αυτό αριστούργημα βρίσκεται από το 1862 στο Μουσείο του Λούβρου στη Γαλλία. Ο Charles Francois Noel Champoiseau ήταν επικεφαλής μιας ομάδας εργατών που έκανε ανασκαφές με επιχορήγηση του γαλλικού κράτους στο Ιερό της Σαμοθράκης. Εκείνη τη χρονιά βρήκε το περίφημο άγαλμα και στις 2 Μαΐου του 1863 το επιβίβασαν σε

γαλλικό πλοίο μαζί με άλλα μάρμαρα που βρέθηκαν στη Σαμοθράκη, και αφού πέρασε από τα χέρια επιδέξιων συντηρητών του Λούβρου, τοποθετήθηκε 3 ή 4 χρόνια αργότερα στην κεντρική είσοδο.

Οι αρχαιολογικοί χώροι του νησιού θα μπορούσαν να αποτελέσουν οργανωμένους και επισκέψιμους πόλους τουρισμού, πέρα από την μεγάλη επιστημονική σημασία που έχουν.

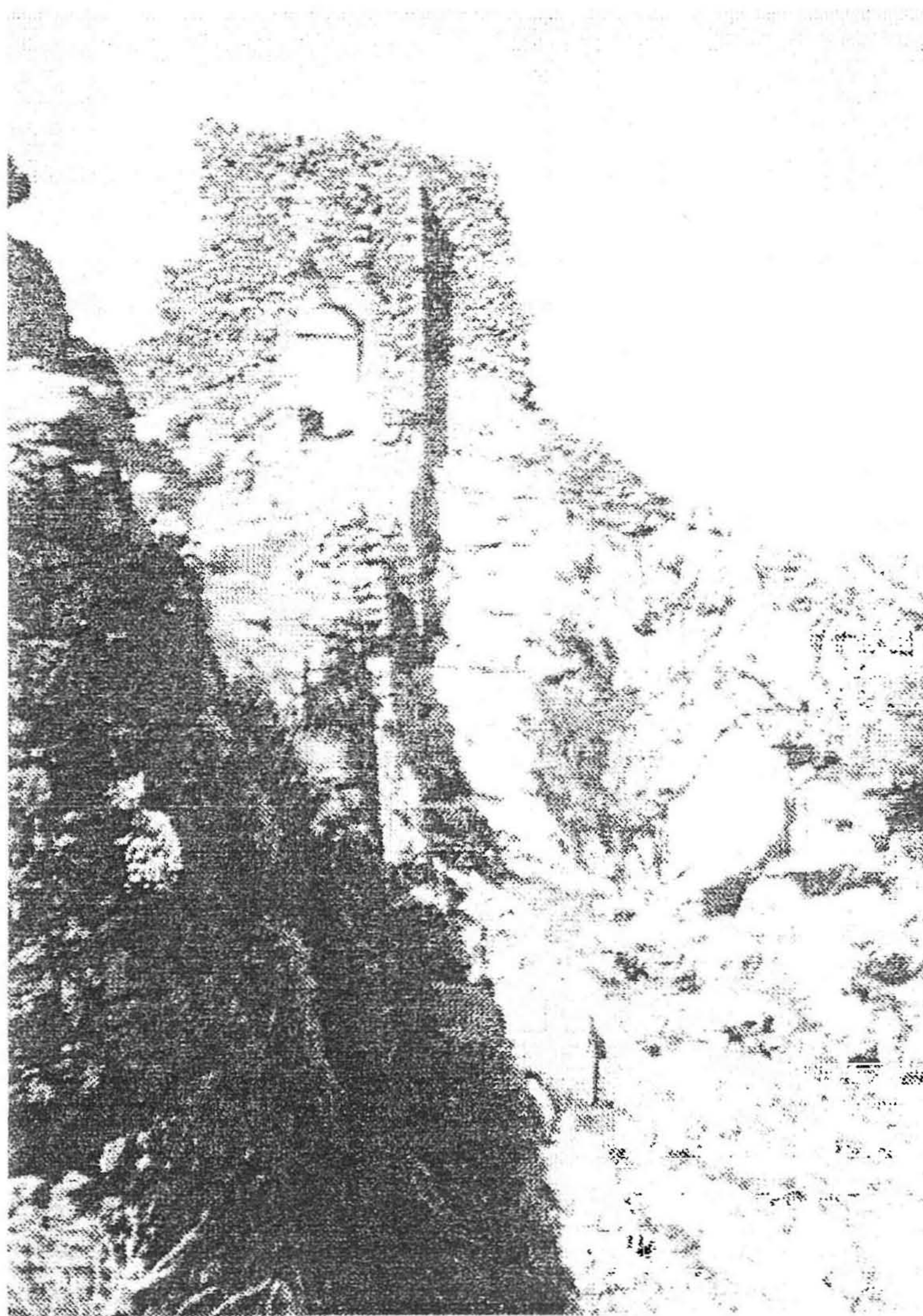
Το λαογραφικό μουσείο βρίσκεται στη Χώρα. Εκεί υπάρχουν διάφορα αντικείμενα, όπως κεντήματα, τοπικές ενδυμασίες, οικιακά σκεύη, αργαλειοί, που συνθέτουν την πολιτιστική κληρονομιά του νησιού. Το μουσείο αυτό παραμένει ανοικτό για τρεις μήνες (Ιούλιος-Αύγουστος-Σεπτέμβρης). Το μουσείο μπορεί να το επισκεφθεί κανείς όλες τις εποχές, φτάνει να επικοινωνήσει με το Δήμο Σαμοθράκης.

Νίκη της Σαμοθράκης.

Συγγραφέας των πρώτων Χριστιανικών χρόνων, ο Νικόστρατος, αναφέρει το άγαλμα μιας Θεάς να υπερασπίζει το Ιερό της. Το άγαλμα μαζί με άλλα κτίρια του Ιερού πιθανόν να σωριάστηκε από δυνατό σεισμό που έγινε στα χρόνια του Ιουστινιανού και τα ερείπια σκεπάστηκαν γρήγορα από βλάστηση και χώματα. Ο Champoiseau ανακάλυψε το άγαλμα που αυτή τη στιγμή δεσπόζει στο Μουσείου του Λούβρου.

Όπως τονίσαμε και πριν μεγάλη σπουδαιότητα έχει η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς, εκεί όπου υπάρχουν παραδοσιακά στοιχεία. Όπως προαναφέραμε η Χώρα της Σαμοθράκης είναι κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός με ειδικούς όρους και περιορισμούς δόμησης(Χάρτης). Το πρόβλημα είναι ότι δεν διαθέτει κατάλληλη τουριστική υποδομή, έχει υποβαθμισμένη τεχνική υποδομή (στενόνητα δρόμων), ενώ η οικιστικής της υποδομή αποτελείται από παλιά σπίτια πολύ μικρού μεγέθους.

Πύργος στην είσοδο της Χώρας, απομεινάρι της κυριαρχίας των Gattilusi (1300-1400).

Σύμφωνα με πληροφορίες μας από το Δήμο Σαμοθράκης, η οξύτητα του προβλήματος αυτού τονίστηκε με πολύ έντονο τρόπο από την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Αρχαίες-Βυζαντινές Πόλεις Παραδοσιακοί Οικισμοί Ν. Έβρου

Πηγή: Πολιτιστικός οδηγός Θράκης ΕΤΒΑ-ΕΟΤ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ - ΤΙΜΕΣ ΓΗΣ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

7.1.Χρήσεις γης

Για τη Σαμοθράκη υπάρχει χάρτης (παρακάτω) απεικόνισης της γεωργικής γης και των δασικών εκτάσεων, ο οποίος προέρχεται από το Υπουργείο Γεωργίας τη Δασική Υπηρεσία και βέβαια με πηγή την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία. Σύμφωνα με αυτόν τον χάρτη (εκτύπωση χάρτη 1990) οι δασικές εκτάσεις καλύπτουν, όπως έχει προαναφερθεί, το μεγαλύτερο μέρος του νησιού, μαζί με τους βοσκότοπους και τις γεωργικές καλλιέργειες. Συγκεκριμένα, επί συνολικής έκτασης 67.000 στρεμμάτων (σύνολο νησιού 178.000 στρέμματα), 32.000 στρέμματα είναι γεωργική γη (47,8%) και 29.400 στρέμματα δάση και δασικές εκτάσεις που αποτελούν το 43,8% του νησιού (οι χρήσεις γης αυτές είναι μέχρι την ισοϋψή των 200 μέτρων πάνω από τη θάλασσα). Ο τουρισμός, η αναψυχή και η παραθεριστική κατοικία καταλαμβάνουν έκταση 1.800 στρέμματα και ποσοστό 2,7%. Οι οικισμοί καταλαμβάνουν έκταση 2.700 στρέμματα και ποσοστό 4%, ενώ τέλος οι αρχαιολογικοί χώροι καταλαμβάνουν ποσοστό 0,9%. Τέλος άλλες χρήσεις, όπως στρατόπεδα, λατομεία κ.τ.λ. καταλαμβάνουν ποσοστό 0,8%.

Πίνακας 27.

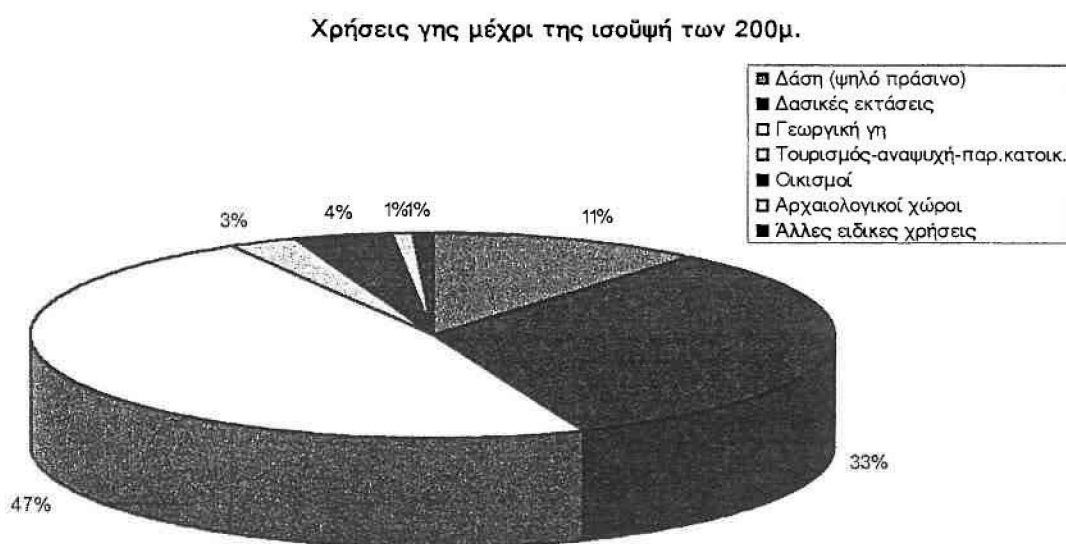
Χρήσεις γης Ν.Σαμοθράκης μέχρι τη ισοϋψή των 200μ από τη θάλασσα		
Χρήσεις γης	Έκταση	% του Συνόλου
Δάση (ψηλό πράσινο)	7400	11
Δασικές εκτάσεις ⁽¹⁾	22000	32,8
Γεωργική γη ⁽²⁾	32000	47,8
Τουρισμός-αναψυχή-παρ. κατοικ.	1800	2,7
Οικισμοί	2700	4
Αρχαιολογικοί χώροι	600	0,9
Άλλες ειδικές χρήσεις ⁽³⁾	500	0,8
Σύνολο	67000	

(1) Ιδιωτικές εκτάσεις και βοσκοτόπια
(2) Το σύνολο της γεωργικής γης του νησιού
(3) Στρατόπεδα, λατομεία, κλπ.

Πηγή: Νομαρχία Έβρου

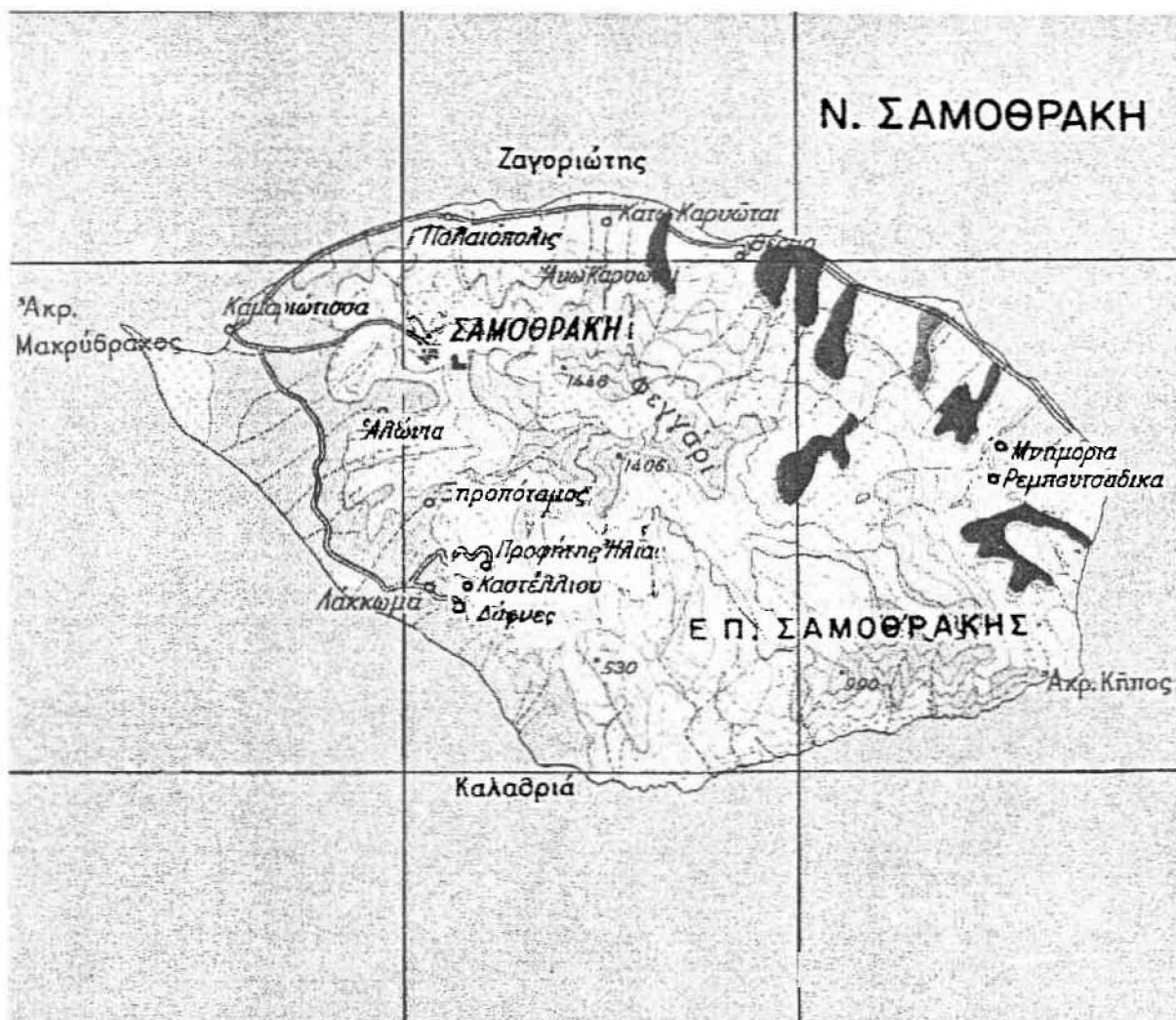
Οι χρήσεις γης μέχρι την ισοϋψή των 200 μέτρων πάνω από τη θάλασσα αποτελούν σημαντικό στοιχείο για την περιοχή μελέτης γιατί είναι οι μόνες στις οποίες θα μπορούσε να γίνει κάποια επέμβαση.

Διάγραμμα 7.1.

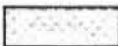
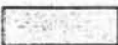

Πηγή: Νομαρχία Έβρου

Στο παραπάνω σχεδιάγραμμα φαίνεται αναλυτικά η κατανομή των χρήσεων γης του νησιού της Σαμοθράκης. Είναι σκόπιμο να αναφέρουμε πως πάνω από την ισοϋψή των 200 μέτρων από τη θάλασσα επικρατούν οι δασικές εκτάσεις και αρκετοί βοσκότοποι, ενώ σημαντικό στοιχείο είναι ότι σε υψηλά υψόμετρα υπάρχουν και άγονα εδάφη.

Δασικός χάρτης χρήσεων γης.

- Βοσκότοποι
- Γεωργικές Καλλιέργειες
- Άγωνα
- Δάσος Δρυός
- Δάσος Διαφόρων Πλατυφύλλων
- Δάσος Πλατάνου (περιορισμένα βλάστηση)
- Δάσος Αειφύλλων Πλατυφύλλων (Θαμνώνες)

7.2. Τιμές γης

Οι τιμές γης στη νησί της Σαμοθράκης αυξάνονται με γοργούς ρυθμούς τα τελευταία χρόνια και μετά την μεγάλη άνοδο (σε σχέση με πριν) της τουριστικής κίνησης κατά της δεκαετία 1981-1991 και το άνοιγμα του νησιού (σύνδεση με Αλεξανδρούπολη).

Πρέπει να αναφέρουμε πως στα οικόπεδα που βρίσκονται στην παραλία, η αξία τους αυξάνεται ραγδαία τα τελευταία χρόνια και οι τιμές που εκτιμούνται από την εφορία είναι αρκετά χαμηλότερες από τις πραγματικές.

Όπως είναι φυσικό η αύξηση και η ανάπτυξη του οικισμού της Καμαριώτισσας, επέφερε μεγάλη αύξηση στις τιμές των οικοπέδων. Ενώ το 1988, οι τιμές μέσα στον οικισμό ήταν 7.000-13.000 δρχ./ m² (ανάλογα με την απόσταση από την θάλασσα), σήμερα το 1995 έχουν αυξηθεί σε 16.000-30.000 δρχ./ m².

Στα Θερμά το 1988 οι τιμές κυμαίνονταν 4.000-4.500 δρχ./ m² και σήμερα έχουν αυξηθεί σε 9.000-11.000 δρχ./ m². Στο Λάκκωμα το 1988 τα οικόπεδα στοιχίζανε 750-800 δρχ./ m² μέσα στον οικισμό, ενώ σήμερα 1.750-2.000 δρχ./ m².

Στη Χώρα η τιμή των οικοπέδων κινείται μεταξύ των 13.500-15.500 δρχ./ m², στην Παλαιόπολη 2.750 δρχ./ m² και στα Αλώνια 16.000-18.000 δρχ./ m².

Σύμφωνα με πληροφορίες οι αγροί στη Σαμοθράκη έχουν τις εξής τιμές: στην Καμαριώτισσα 6.000 δρχ./ m² και όσο απομακρυνόμαστε από αυτήν πέφτουν μέχρι και 3.000 δρχ./ m². Γενικά στο υπόλοιπο νησί κυμαίνονται από 500 δρχ./ m² μέχρι περίπου 2.000-2.400 δρχ./ m², εκτός της περιοχής των Θερμών Λουτρών που στοιχίζουν 3.000 δρχ./ m².

Οι ελαιώνες έχουν τιμές σε όλο το νησί της Σαμοθράκης μεταξύ 160 και 330 δρχ./ m² και οι βοσκότοποι 32-100 δρχ./ m².

Ένα συμπέρασμα που θα μπορούσαμε να βγάλουμε, είναι ότι στην Καμαριώτισσα, στα Θερμά Λουτρά, που θεωρείται ο δεύτερος πόλος έλξης τουριστών στην Σαμοθράκη, και στο Λάκκωμα (τρίτος πόλος), οι τιμές των οικοπέδων αυξηθήκαν 100% μέσα σε διάστημα επτά ετών (1988-1995).

Πρέπει να αναφέρουμε πως οι τιμές μας δόθηκαν από την Εφορία Αλεξανδρούπολης και επιβεβαιώθηκαν από επισκέψεις μας στους οικισμούς του νησιού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

ΤΕΧΝΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΥΠΟΔΟΜΗ ΝΗΣΟΥ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

8.1. Μεταφορική υποδομή

8.1.1. Δρόμοι

Παραλιακός δρόμος Καμαριώτισσα - Κήπος

Η βατότητα του κυρίου αυτού οδικού άξονα του νησιού είναι καλή. Η ασφαλτόστρωση του δρόμου έχει φτάσει μέχρι την είσοδο του νέου χώρου ελεύθερου camping, ανατολικά των Θερμών. Στη συνέχεια είναι αμμοχαλικόστρωτος, ενώ μπροστά στην είσοδο του οργανωμένου δημοτικού camping έχει τσιμεντωθεί. Το τμήμα του δρόμου από Αγ. Παρασκευή μέχρι το Ακρωτήριο Κήπος είναι, κατά σημεία, κακής βατότητας ενώ σε αρκετά τμήματα παρατηρούνται φαινόμενα διάβρωσης και αστάθειας.

Δρόμος Καμαριώτισσας προς Θερμά.

Ο δρόμος αυτός, μήκους 30 χιλιομέτρων περίπου αποτελεί τον κύριο τουριστικό άξονα της Σαμοθράκης. Συνεπώς το τμήμα που δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί πρέπει να έχει υψηλή προτεραιότητα κατασκευής. Η κατασκευή του δρόμου αυτού είναι προ πενταετίας ενταγμένη στο Ειδικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Νήσου Σαμοθράκης (Ε.Ο.Π.Σ.), με αρχικό προϋπολογισμό έργου 150 εκ. δρχ. (πληρωμές μέχρι 31/12/1988, 49 εκ. δρχ.). Επειδή η νότια παραλία του νησιού είναι απόκρημνη, δεν υπάρχει πρόβλεψη για την συνέχιση του δρόμου πέρα από το Ακρωτήριο Κήπος.

Είναι λογικό να δοθεί μεγάλη σημασία στην κατασκευή αυτού του δρόμου που θεωρείται ο πιο σημαντικός για τον τουρισμό. Με βάση τις εκτιμήσεις των υπευθύνων, ο δρόμος πρέπει να ολοκληρωθεί διότι η προσπελασιμότητα του χωματόδρομου είναι δύσκολη και προκαλεί άσχημη εικόνα στον διερχόμενο επισκέπτη.

Καμαριώτισσα - Λάκκωμα

Από την δυτική και νοτιοδυτική πλευρά του νησιού, η σύνδεση του δρόμου Καμαριώτισσα - Χώρα με το Λάκκωμα γίνεται με ασφαλτοστρωμένο δρόμο, καλής βατότητας. Επιβάλλεται η παραλλαγή της χάραξης σε ορισμένα σημεία, για την αποφυγή των επικίνδυνων στροφών που ήδη υπάρχουν.

Λάκκωμα - Παχιά Άμμος

Ο δρόμος αυτός είναι ασφαλτοστρωμένος μέχρι ένα σημείο και μετά συνεχίζει χωματόδρομος. Πρέπει να αναφέρουμε ότι είναι αρκετά κακής βατότητας και η σύνδεση είναι άσχημη.

Με αφορμή την σύνδεση του Λακκώματος με την παραλία της Παχιάς Άμμου (με επέκταση και προς την Παναγία Κρημιώτισσα), υπάρχουν δύο προτάσεις.

Η πρώτη είναι μια εγκεκριμένη πρόταση - μελέτη που αναφέρεται σε ένα υπάρχοντα αγροτικό δρόμο ανατολικά της γέφυρας του Ξηροποτάμου, διασχίζει την παραλία του Λακκώματος, συνεχίζει παραλιακά σε απόσταση τριών χιλιομέτρων περίπου, ανέρχεται και απομακρύνεται από τις απόκρημνες παραλίες, προσαρμόζεται με υπάρχοντες αγροτικούς δρόμους και μονοπάτια και διακλαδίζεται τέλος στην περιοχή του ρέματος Άμμος. Ο ένας κλάδος καταλήγει στην Παναγία Κρημιώτισσα, ενώ ο άλλος στην παραλία της Παχιάς Άμμου.

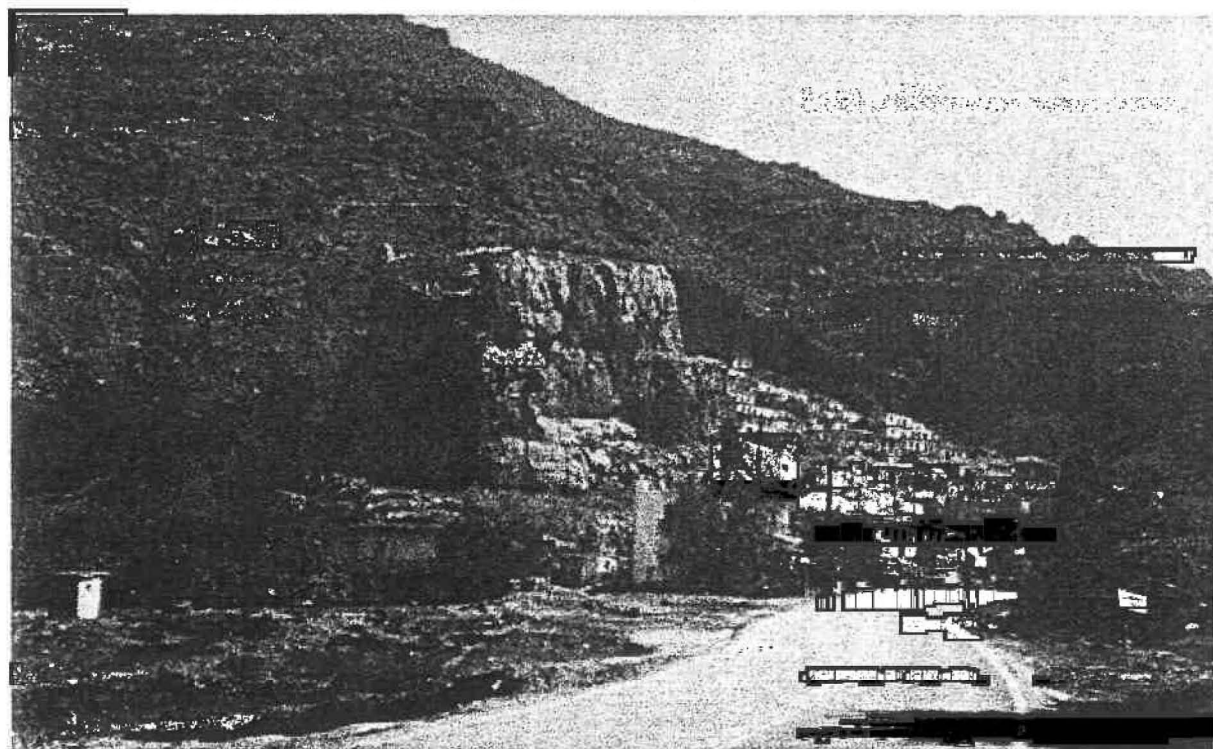
Λόγω της μορφολογίας του εδάφους το έργο είναι εξαιρετικά υψηλό (581 εκ.δρχ.) ενώ τα οφέλη που θα προκύψουν είναι χαμηλής σημασίας. Αυτό συμβαίνει γιατί η περιοχή που διασχίζει είναι αδύνατον

να αναπτυχθεί τουριστικά εξαιτίας του βραχώδους χαρακτήρα των παραλιών.

Η δεύτερη πρόταση (η οποία προτάθηκε από την ΤΥΔΚ) έχει να κάνει με την βελτίωση του ήδη υπάρχοντα δρόμου. Η λύση αυτή είναι σημαντικά μικρότερου κόστους από την προηγούμενη, ενώ και ο δρόμος αυτός έχει αξιόλογη θέα προς τη θάλασσα.

Σύμφωνα με διάφορες μελέτες και εκτιμήσεις παραγόντων του νησιού η δεύτερη πρόταση είναι ικανοποιητικότερη έναντι της πρώτης λόγω του φθηνότερου κόστους αλλά και λόγω του πρόσθετου πλεονεκτήματος της σταδιακής υλοποίησης, με προτεραιότητα βελτίωση της χάραξης στα πιο επικίνδυνα σημεία. Βέβαια πρέπει να δοθεί λύση στο πρόβλημα της διέλευσης μέσα από τους οικισμούς Λάκκωμα και Δάφνη και να εξεταστεί αν υπάρχει σκοπιμότητα παράκαμψης των οικισμών αυτών.

Η Δάφνη είναι ένα χωριό το οποίο είναι εγκατελειμένο και οι μόνιμοι κάτοικοί του, σύμφωνα με την απογραφή του 1991, είναι 13. Το Λάκκωμα είναι ήδη συνδεδεμένο με την Καμαριώτισσα και τη Χώρα με δρόμους καλής βατότητας και δεν υπάρχει μεγάλη σκοπιμότητα στο να περνά ο εν λόγω δρόμος μέσα από τους δύο οικισμούς εφόσον είναι αδύνατον να αναπτυχθεί τουριστικά η νότια αυτή περιοχή του νησιού εξαιτίας του βραχώδη χαρακτήρα των παραλιών.

Δρόμος που οδηγεί από Καμαριώτισσα στη Χώρα.

Οδικές συνδέσεις με Χώρα Σαμοθράκης

Η σύνδεση Καμαριώτισσας - Χώρας, που είναι η σημαντικότερη για την έδρα του Δήμου, είναι καλής βατότητας. Μικρά προβλήματα παρουσιάζει η σύνδεση της Χώρας με τα Αλώνια, ενώ υπάρχει χωματόδρομος που τη συνδέει με την Παλαιόπολη και ίχνος δρόμου που την συνδέει με τα Θερμά Λουτρά. Για τις τελευταίες συνδέσεις υπάρχουν εγκεκριμένες μελέτες αλλά παρόλη τη ραγδαία εξέλιξη των Θερμών Λουτρών σε κύριο τουριστικό και παραθεριστικό κέντρο της Σαμοθράκης δεν κρίνεται αναγκαία η οδική σύνδεση των δύο οικισμών (Χώρας - Θερμά) λόγω της άλλης σύνδεσης της Χώρας με την Παλαιόπολη και στη συνέχεια με τα Θερμά, διαμέσου του βορείου παραλιακού δρόμου. Η σύνδεση Χώρας-Θερμών, θα ήταν ο πιο βασικός παράγοντας της περαιτέρω ανάπτυξης των Καρυωτών, εφόσον οι δύο οικισμοί είναι ανεπτυγμένοι τουριστικά και κατά τους θερινούς μήνες μεγάλος αριθμός τουριστών οδηγείται στα Θερμά και βέβαια στη Χώρα.

Παρόλο που ο δρόμος αυτός θα εξυπηρετούσε εκτός από τα Θερμά και την περιοχή των Καρυωτών, οι αρμόδιοι δεν αποκλείεται η δημιουργία του, αλλά δεν θεωρείται έργο άμεσης προτεραιότητας.

Υπόλοιπο οδικό δίκτυο Ν.Σαμοθράκης

Οι δρόμοι που εξυπηρετούν τους οικισμούς του Νησιού της Σαμοθράκης απεικονίζονται στο χάρτη. Στον ίδιο χάρτη απεικονίζονται οι κυριότεροι αγροτικοί δρόμοι, στην περιοχή της Καμαριώτισσας και στην Άνω Μεριά. Ο δρόμος που συνδέει τον παραλιακό δρόμο με τα Θερμά Λουτρά είναι ασφαλτοστρωμένος, ενώ η σύνδεση με τους Άνω και Κάτω Καρυώτες είναι χωματόδρομος. Ο δρόμος Λακκώματος - Προφήτη Ηλία είναι ασφαλτοστρωμένος και σχετικά καλής βατότητας, παρά τον ορεινό χαρακτήρα του ανάγλυφου του εδάφους. Ο δρόμος προς Μακρυλιές και Ξηροπόταμο δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες δυσκολίες, ακολουθώντας την κοίτη του ρέματος.

Είναι απαραίτητο να σημειώσουμε πως το φυσικό περιβάλλον της Σαμοθράκης λόγω του ορεινού χαρακτήρα του προσφέρεται για ορειβασία και φυσιογνωστικό και περιηγητικό τουρισμό με χρήση μονοπατιών. Είναι ήδη γνωστό το ενδιαφέρον που υπάρχει από ορειβάτες που έρχονται από όλα τα μέρη της Ελλάδας για συγκεκριμένες διαδρομές, όπως η διαδρομή Θερμά - Βάθρες - Φεγγάρι (περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος). Ο Δήμαρχος της Σαμοθράκης σε συνεργασία με παράγοντες του νησιού έχουν ξεκινήσει μια διαφημιστική καμπάνια, ιδιαίτερα τα τελευταία 4 χρόνια, όπου τονίζουν και διαφημίζουν με

διάφορα φυλλάδια και βιντεοκασέτες τις περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος και τον περιηγητικό τουρισμό που ενδείκνυται για το νησί.

Πρέπει λοιπόν να γίνει μία ειδική μελέτη, με σκοπό τη δημιουργία συστήματος μονοπατιών ορειβασίας και περιήγησης για ορειβάτες και τουρίστες κάθε ηλικίας και επιπέδου εκπαίδευσης. Αυτή η μελέτη είναι πολύ σημαντική και πρέπει οι αρμόδιοι να δώσουν την ανάλογη σημασία και να επιταχύνουν την επίτευξή της. Η δημιουργία και η σωστή διαφήμιση τέτοιου δικτύου μονοπατιών θα πρόσθετε μία νέα διάσταση στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού και θα προσέλυε μία νέα κατηγορία ατόμων που θα επέλεγαν την Σαμοθράκη για τουρισμό - αναψυχή - παραθερισμό.

8.1.2. Λεωφορειακές συγκοινωνίες

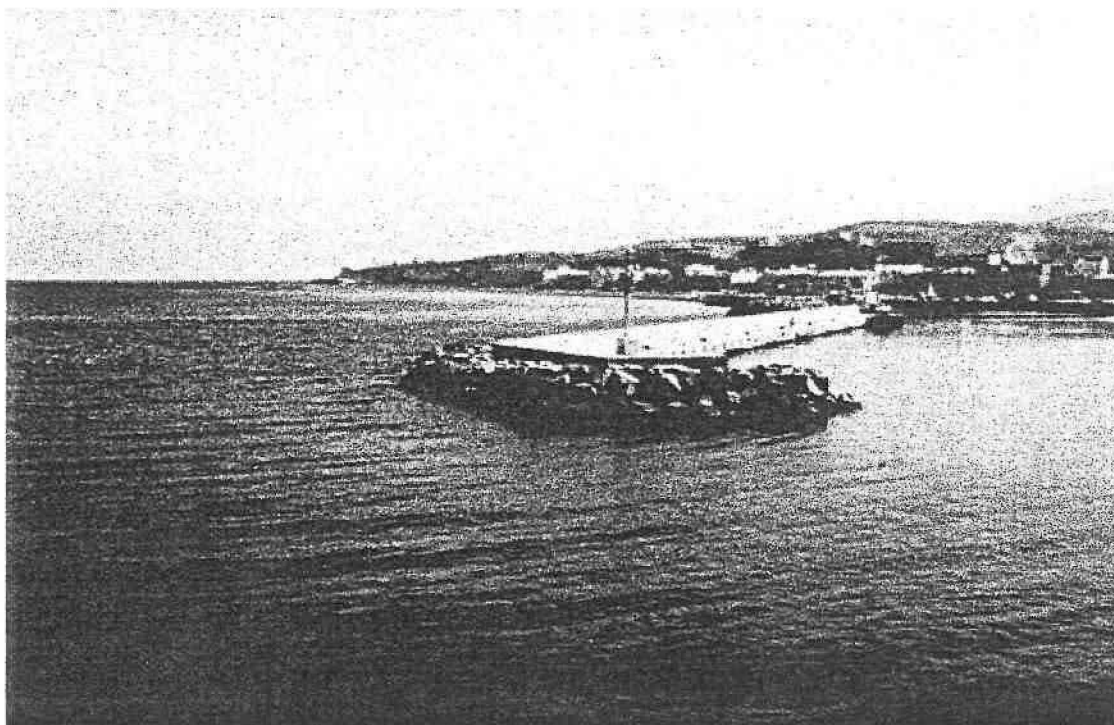
Στη Σαμοθράκη όπως είναι φυσικό δεν υπάρχει πλήρης κάλυψη του νησιού με λεωφορεία διότι δεν υπάρχει πλήρες οδικό δίκτυο. Την συγκεκριμένη στιγμή στη Σαμοθράκη υπάρχουν δύο λεωφορεία του ΚΤΕΛ του Νομού Έβρου τα οποία κάνουν ελάχιστα δρομολόγια τους χειμερινούς μήνες. Κατά τη θερινή περίοδο τουριστικής αιχμής προστίθεται ένα ακόμη λεωφορείο και υπάρχουν 13 καθημερινά δρομολόγια από Καμαριώτισσα προς Χώρα, 10 προς Θερμά Λουτρά και προς Προφήτη Ηλία και Λάκκωμα. Μελλοντικά, αφού ολοκληρωθεί το οδικό δίκτυο του νησιού μέσα από την εκπόνηση μελετών, θα πρέπει να προστεθούν δρομολόγια προς Ακρωτήριο Κήπος και Παχιά Άμμο.

8.1.3. Αεροδρόμιο Σαμοθράκης

Στη Σαμοθράκη δεν υπάρχει αεροδρόμιο. Εξαιρετικά αναγκαίες περιπτώσεις εξυπηρετούνται από ελικόπτερα του στρατού και πρόσφατα (Αύγουστος 1995), από ελικόπτερα του ΕΚΑΒ της Αλεξ/πολης. Σύμφωνα με μελέτες που υπάρχουν προτείνεται η δημιουργία ενός μικρού αεροδρομίου νότια της Καμαριώτισσας σε θέση όπου οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις θα είναι οι μικρότερες δυνατές. Η άποψη αυτή υιοθετείται και από τον εν ενεργεία Δήμαρχο της Σαμοθράκης με την σύμφωνη γνώμη των κατοίκων του νησιού. Σε περίπτωση όμως που θα υλοποιηθούν προτάσεις για παραπέρα δραστική βελτίωση των θαλασσιών συγκοινωνιών, η πρόταση για αεροδρόμιο δεν μπορεί παρά να έχει χαμηλή προτεραιότητα.

8.1.4. Θαλάσσιες μεταφορές - συγκοινωνίες

Όπως είναι γνωστό η αναβάθμιση του λιμένα της Αλεξανδρούπολης σε Ευρωλιμένα αποτελεί στόχο της περιοχής αλλά και της χωροταξικής μελέτης του Νομού Έβρου (ΥΧΟΠ 1984). Σε συνδυασμό δε με την αναβάθμιση του λιμένα της Καμαριώτισσας θα δημιουργούνταν οι κατάλληλες προϋποθέσεις για την ένταξη του “διδύμου” Αλεξ/πολη - Σαμοθράκη σε ευρύτερο θαλάσσιο τουριστικό κύκλωμα Βορείου Ελλάδας - Ανατολικού Αιγαίου.

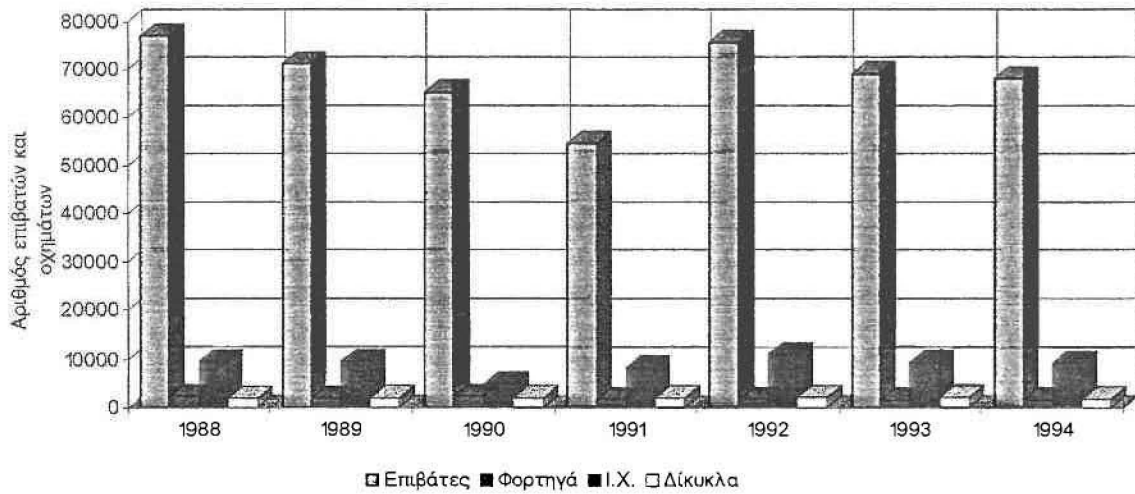

Λιμάνι Καμαριώτισσας

Το λιμάνι της Καμαριώτισσας είναι το μοναδικό λιμάνι της Σαμοθράκης. Εκεί αποβιβάζονται και επιβιβάζονται οι επιβάτες και τα οχήματα των δύο πλοίων της γραμμής από την Αλεξ/πολη, ενός πλοίου μία φορά την εβδομάδα από την Καβάλα και του ιπτάμενου δελφινιού που δρομολογείται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

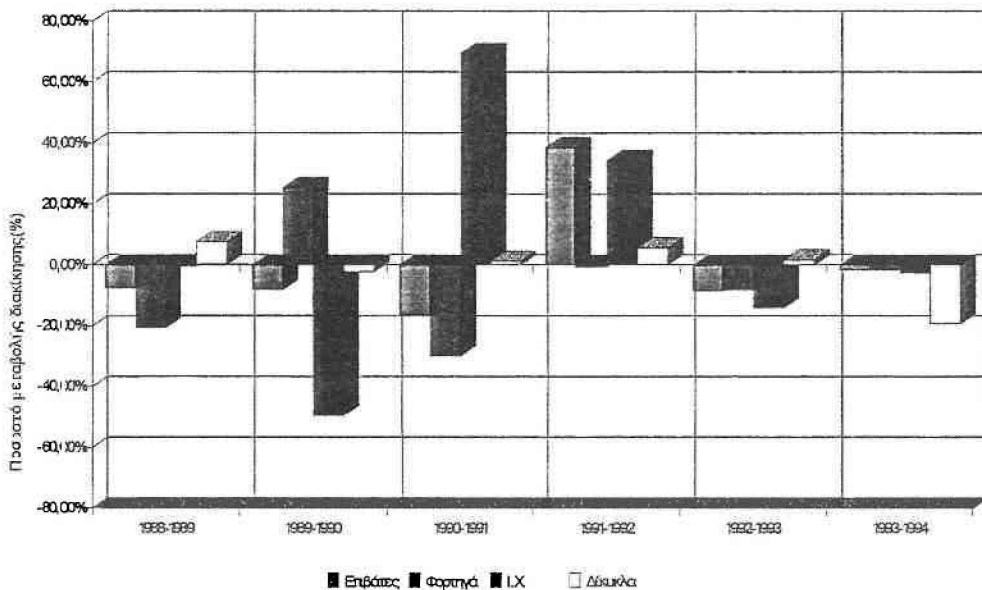
Διάγραμμα 8.1.

Διακίνηση επιβατών και οχημάτων Αλεξ/πολη - Σαμοθράκη - Αλεξ/πολη, τουριστικής περιόδου 1988 - 1994 (Ιούνιος - Σεπτέμβριος)

Μεγάλη εντύπωση προκαλεί η αύξηση της μεταφοράς των οχημάτων κατά την περίοδο 1986-1988 (37% αύξηση στη μεταφορά των φορτηγών και 32% σε ΙΧ) έναντι μικρής σχετικά αύξησης στην μετακίνηση επιβατών (7,7%). Με την μελέτη και την επεξεργασία στοιχείων των τελευταίων χρόνων παρατηρούμε πως την τουριστική

Ποσοτό μεταβολής διακίνησης επιβατών και οχημάτων τουριστικής περιόδου (Ιούνιος - Σεπτέμβριος) 1988 - 1994, Αλεξ/πολη - Σαμοθράκη - Αλεξ/πολη

Πηγή: Λιμεναρχείο Αλεξ/πολης

περίοδο 1990-1991 υπάρχει μια πολύ μεγάλη αύξηση των ΙΧ αυτοκινήτων της τάξεως του 69,55% σε αντίθεση με την προηγούμενη χρονιά που υπήρχε μεγάλη μείωση της τάξεως του 49,44%.

Με βάση λοιπόν την αυξητική τάση στη μεταφορά των οχημάτων υποθέτουμε ότι η αύξηση κυρίως σε ότι αφορά τα ΙΧ αυτοκίνητα, αποτελεί πρόβλημα διότι σημαίνει αύξηση των εποχούμενων επισκεπτών σε σχέση με τους υπόλοιπους επισκέπτες. Είναι λοιπόν εύλογο ότι οι ανάγκες για τη δημιουργία διευκολύνσεων για το αυτοκίνητο αυξάνονται με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα σε σχέση με τις ανάγκες για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών. Τα τελευταία χρόνια η “ανάγκη” χρησιμοποίησης του αυτοκινήτου έχει παρουσιάσει πολλά προβλήματα σε ολόκληρη τη Χώρα. Ο Έλληνας, τις καλοκαιρινές διακοπές, προτιμά το αυτοκίνητό του και έτσι παρατηρείται μεγάλη κυκλοφοριακή συμφόρηση στα λιμάνια της Χώρας μας κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

Στην Καμαριώτισσα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες επικρατεί κομφούζιο όσον αφορά την προσπέλαση των αυτοκινήτων και η κατάσταση αυτή χειροτερεύει από χρόνο σε χρόνο. Υπάρχουν μεν θέσεις πάρκιγκ, αλλά τις 45 “θερμές” μέρες βουλιάζει τουριστικά το νησί (1η Ιουλίου-15 Αυγούστου), επικρατεί κομφούζιο. Είναι εμφανής η ανάγκη για την δημιουργία θέσεων πάρκιγκ και στην Καμαριώτισσα αλλά και σε άλλους οικισμούς του νησιού. Ειδικά στην Καμαριώτισσα απαιτείται ειδική κυκλοφοριακή μελέτη με έμφαση στην περιοχή του λιμανιού.

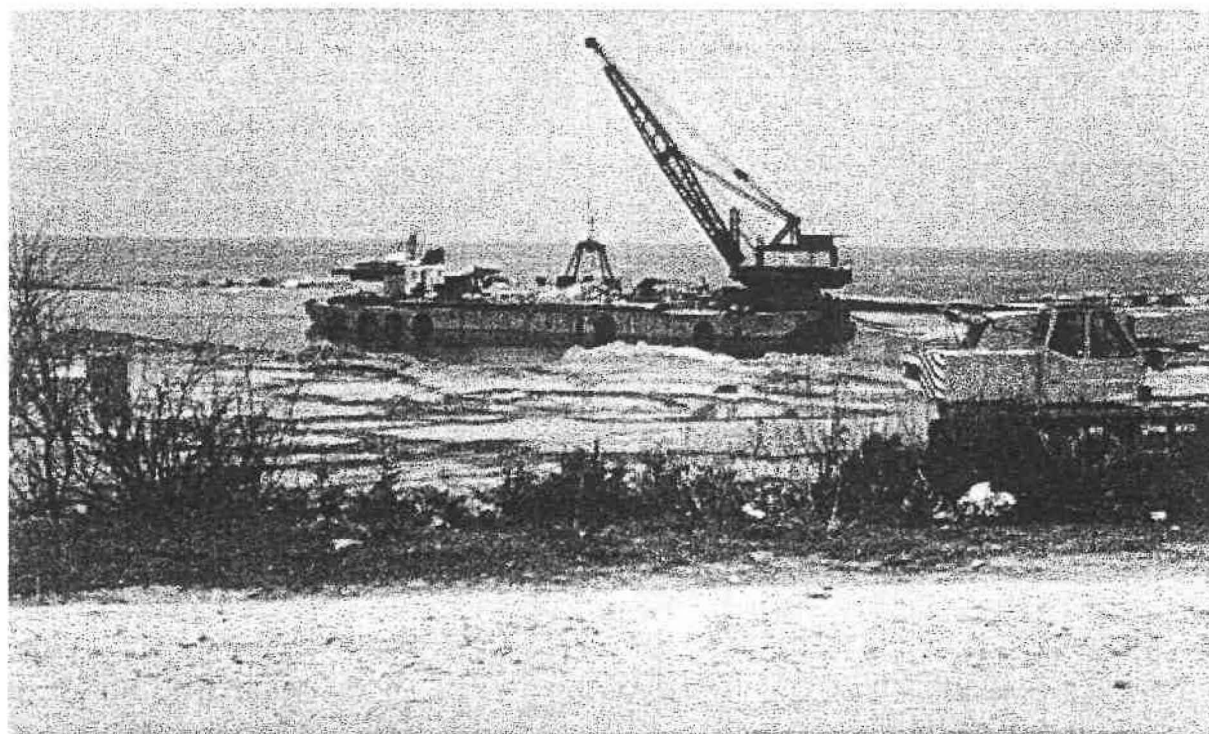

Οχηματαγωγό Αρσινόη

Πρέπει να αναφέρουμε πως από την στιγμή που δρομολογήθηκε και το δεύτερο οχηματογωγό και έγινε η προσθήκη της γραμμής Καβάλα - Σαμοθράκη, η ακτοπλοϊκή εξυπηρέτηση του νησιού είναι ικανοποιητική. Τους καλοκαιρινούς μήνες ενοικιάζεται από την ίδια εταιρία των δύο πλοίων ένα ιπτάμενο δελφίни για την καλύτερη και πιο γρήγορη μεταφορά των επισκεπτών στο νησί. Πρέπει τέλος να προσθέσουμε πως τα φαινόμενα συνωστισμού για επιβίβαση επισκεπτών και οχημάτων βρίσκονται σε φυσιολογικά επίπεδα, ακόμη και σε μέρες αιχμής, αν σκεφτεί κανείς ανάλογες περιπτώσεις νησιών της Ελλάδας με υψηλότερο δείκτη τουριστικής κίνησης το καλοκαίρι.

8.1.5. Αλιευτικά καταφύγια

Το λιμάνι της τις ανάγκες του νησιού , ενώ υπάρχουν και δύο άλλες μελέτες κατασκευής αλιευτικού καταφυγίου και προβλήτας, η μία στο Λάκκωμα (προϋπολογισμού 556 εκ. δρχ.) και η δεύτερη στην Παλαιόπολη (Καμαριώτισσας προσφέρει καταφύγιο στα αλιευτικά σκάφη χωρίς καμιά ιδιαίτερη υποδομή. Υπό κατασκευή βρίσκεται το αλιευτικό καταφύγιο στα Θερμά Λουτρά (προϋπολογισμού 486 εκ. δρχ.) το οποίο θα εξυπηρετεί προϋπολογισμού 142 εκ. δρχ.).

Υπό κατασκευή αλιευτικό καταφύγιο στα Θερμά Λουτρά

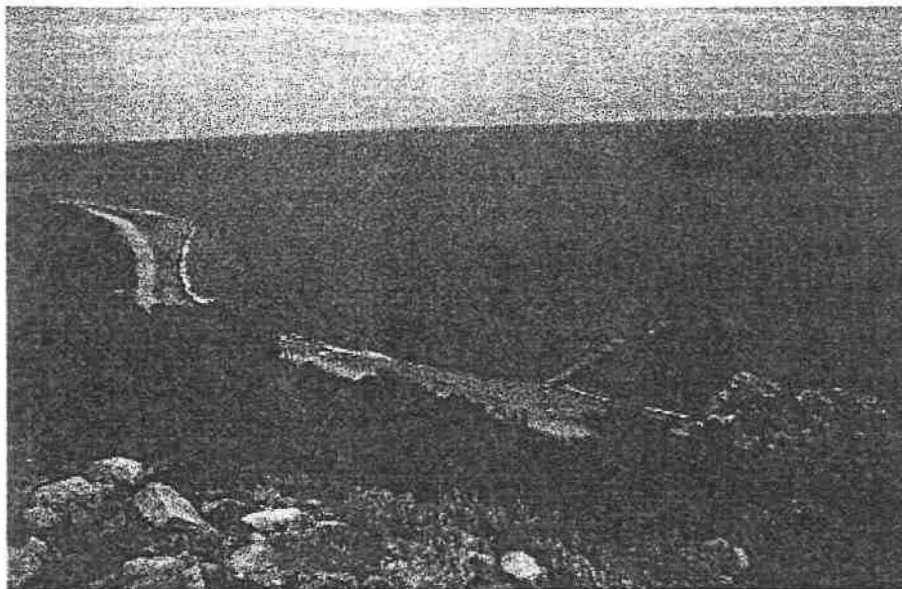
Η θέση της δημιουργίας του αλιευτικού καταφυγίου στη Θερμά Λουτρά συνδυάζει αρκετά πλεονεκτήματα. Καταρχήν βρίσκεται σε σημαντική απόσταση από την Καμαριώτισσα η οποία είναι κορεσμένη λιμενικά και έχει ανάγκη αποσυμφόρησης, ενώ παράλληλα η δημιουργία του λιμανιού εκεί βοηθά την ισόρροπη ανάπτυξη του νησιού της Σαμοθράκης. Με δεδομένη την ύπαρξη των Θερμών Λουτρών (ιαματικές πηγές) δημιουργεί προϋποθέσεις τουριστικής ανάπτυξης. Πρέπει τέλος να προσθέσουμε ότι η μικρότερη απόσταση των Θερμών από την Αλεξ/πολη σε σχέση με την Καμαριώτισσα η χρονική απόσταση Αλεξ/πολης - Σαμοθράκης, με ειδικά ταχύπλοα σκάφη, θα μπορούσε να μειωθεί σημαντικά και να γίνεται σε λιγότερο από μία ώρα (Η χρονοαπόσταση με φέρρυ μπόουτ είναι 2 - 2,5 ώρες).

Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι λόγω της πολύ στενής χερσαίας ζώνης των Θερμών και της έλλειψης φυσικού όρμου, τα φέρρυ μπόουτ θα συνεχίσουν να προσεγγίζουν μόνο το λιμάνι της Καμαριώτισσας, το οποίο θα παραμείνει σαν το μοναδικό εμπορικό λιμάνι του νησιού. Έτσι το πρόγραμμα βελτίωσης των λιμενικών εγκαταστάσεων Καμαριώτισσας θα εξακολουθήσει να έχει υψηλή προτεραιότητα.

Εν κατακλείδι όπως τονίστηκε και σε προηγούμενα κεφάλαια, η αλιεία αποτελεί σοβαρό οικονομικό παράγοντά της περιοχής με προοπτική για ακόμη μεγαλύτερη συμμετοχή στην τοπική οικονομία, και για αυτό πρέπει να ενισχυθεί με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

8.1.6. Μαρίνες - θαλάσσια σπορ και αναψυχή

Στη Σαμοθράκη το αρχαίο λιμάνι βρισκόταν στην παραλία της Παλαιάπολης - Ακρωτήρι Πύργος. Λόγω του αρχαιολογικού χώρου και του μουσείου, η περιοχή προσφέρεται για την προσέγγιση σκαφών αναψυχής. Εκεί έχει προταθεί η δημιουργία προβλήτας για σκάφη αναψυχής σε συνδυασμό με ιχθυόσκαλα. Μέσα από την μελέτη ορισμένων σχεδίων προκύπτει το συμπέρασμα ότι δεν επιθυμείται η δημιουργία μαρίνας λόγω της μικρής απόστασης από την Καμαριώτισσα και τα Θερμά και για λόγους προστασίας του αρχαιολογικού χώρου.

Προβλήτα στην Παλαιόπολη, κάτω από τον αρχαιολογικό χώρο.

Στα Θερμά και στην περιοχή του Λακκόματος, έχει προταθεί σε συνδυασμό με την κατασκευή των αλιευτικών καταφυγίων που προαναφέρθηκαν, δημιουργία πλήρων εγκαταστάσεων μαρινών.

Ο οικισμός της Καμαριώτισσας που αποτελεί τον μεγαλύτερο οικισμό του νησιού έχει ανάγκη την δημιουργία ειδικού χώρου για την εξυπηρέτηση σκαφών αναψυχής. Οι εργασίες επέκτασης του λιμανιού βρίσκονται σε εξέλιξη από το 1990 και δεν έχουν αποπερατωθεί ακόμη.

Μέσα στα σχέδια ανάπτυξης και δημιουργίας μαρινών υπό διερεύνηση τελεί και η θέση στο Ακρωτήρι Κήπος.

Η επιλογή των θέσεων για την δημιουργία μαρινών στη Σαμοθράκη αποτελεί αντικείμενο ειδικής μελέτης, με τη συμμετοχή του ΕΟΤ. Εκείνο που πρέπει να τονιστεί είναι η ανάγκη δημιουργίας μαρινών και ειδικών χώρων για την προσέγγιση σκαφών αναψυχής, εκεί όπου υπάρχει και το μεγαλύτερο τουριστικό ενδιαφέρον. Για τα έργα αυτά επιδιώκεται η προσέλκυση υψηλού οικονομικού επιπέδου τουριστών και η παράλληλη ανάπτυξη του περιηγητικού - μορφωτικού τουρισμού καθώς και των θαλασσίων σπορ.

Πρέπει να σημειωθεί ότι το νησί της Σαμοθράκης προσφέρεται για θαλάσσιες εκδρομές με μικρά σκάφη που σαν επίκεντρό τους θα είχαν το μαγευτικό τοπίο (περίπλους της νότιας παραλίας της Σαμοθράκης) και τους αρχαιολογικούς χώρους. Οι εκδρομές θα μπορούσαν να έχουν σαν προορισμό την μεταφορά των τουριστών σε απόμακρες παραλίες, υπό μορφή ημερήσιας εκδρομής.

8.2. Ύδρευση - Άρδευση

Στη Σαμοθράκη μεγάλο πρόβλημα ύδρευσης υπάρχει στη Χώρα το οποίο αντιμετωπίζεται με την κατασκευή νέου δικτύου ύδρευσης και την αποκατάσταση των σκαμμένων δρόμων στην αρχική τους μορφή (Πρόγραμμα ΜΟΠ). Το έργο έχει σχεδόν τελειώσει. Στους υπόλοιπους οικισμούς ήδη ολοκληρώνονται τα προγράμματα βελτίωσης της ύδρευσης τους και των εσωτερικών και των εξωτερικών δικτύων, σύμφωνα με το Ειδικό Ολοκληρωμένο Πρόγραμμα Νήσου Σαμοθράκης. Με βάση πληροφορίες της ΤΥΔΚ, ειδικά για την Καμαριώτισσα, λόγω της ραγδαίας εξέλιξής της, θα απαιτηθούν δύο νέες γεωτρήσεις στο άμεσο μέλλον και αντικατάσταση και επέκταση του δικτύου (το 40% έχει ήδη βελτιωθεί).

Πρέπει να επισημάνουμε πως για το σύνολο του νησιού υπάρχει μελέτη για συνολική αντιμετώπιση των υπαρχουσών αλλά και των μελλοντικών αναγκών για ύδρευση και κυρίως για άρδευση. Σύμφωνα με αυτήν όλοι οι οικισμοί (εκτός της Χώρας) θα μπορούν να υδρεύονται με ελεύθερη ροή από τρία φράγματα που θα κατασκευαστούν στο Ρέμα Φονιά (για την ύδρευση - άρδευση της βόρειας περιοχής) και στα ρέματα Βάτος και Ξηροπόταμος (για την ύδρευση - άρδευση όλης της δυτικής και ΝΔ πλευράς του νησιού συμπεριλαμβανόμενης και της Καμαριώτισσας).

Ο προϋπολογισμός του έργου είναι μεγάλος (2 δισ. δρχ.) και η ΤΥΔΚ αντιπροτείνει μικρότερα φράγματα και επομένως μικρότερο κόστος κατασκευής (περίπου 1,5 δισ. δρχ.)

Η παραπάνω μελέτη βρίσκεται σε στασιμότητα τα τελευταία έξι χρόνια και επειδή η γεωργία αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες της οικονομίας του νησιού θα πρέπει να γίνουν τα αρδευτικά έργα ώστε να εξασφαλιστούν υψηλότερες επιδόσεις στα γεωργικά προϊόντα του νησιού. Μέχρι να γίνει ένα τόσο φιλόδοξο έργο πρέπει να συνεχιστούν τα προγράμματα γεωτρήσεων και υδρομαστεύσεων που ήδη γίνονται στο νησί (Πηγή: Δήμος Σαμοθράκης).

8.3. Αποχέτευση

Το νησί της Σαμοθράκης εξυπηρετείται με βόθρους. Στη Χώρα οι οικιακές αποχετεύσεις έχουν συνδεθεί με το δίκτυο των ομβρίων και λειτουργεί σαν ένα παντοροϊκό σύστημα με προβλήματα μόλυνσης και δυσσομίας. Όλα τα λύματα οδηγούνται στο ρέμα Κατσαμβά και από εκεί στη θάλασσα. Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι τα λύματα μέχρι να μεταφερθούν στη θάλασσα κάνουν μεγάλη διαδρομή, που δίνει τη

δυνατότητα στο να δημιουργηθούν οι κατάλληλες προϋποθέσεις (λόγω απόστασης) για τον καθαρισμό τους.

Οι πληροφορίες που συλλέξαμε (Δήμος Σαμοθράκης) μας δίνουν το συμπέρασμα ότι το πρόβλημα δεν έχει ιδιαίτερα ανησυχητικές διαστάσεις διότι συμβαίνουν δύο φυσικά φαινόμενα στη βόρεια παραλία του νησιού και μειώνουν τις αρνητικές επιπτώσεις των αποβλήτων στο περιβάλλον :

α) η διήθηση των υγρών αποβλήτων στο περιβάλλον

β) τα ισχυρά θαλάσσια ρεύματα, τα οποία απομακρύνουν τα λύματα από τις ακτές.

Στην Καμαριώτισσα, η αποχέτευση των ξενοδοχείων γίνεται κατευθείαν στη θάλασσα, κάτι το οποίο πρέπει να σταματήσει λόγω του κινδύνου ρύπανσης της θάλασσας. Έχει ήδη δρομολογηθεί πρόγραμμα για την ένταξη των ξενοδοχειακών αποβλήτων σε δίκτυο αποχέτευσης. Τα σπίτια έχουν βόθρους, κάτι που συμβαίνει σε όλους τους υπόλοιπους οικισμούς.

Το δίκτυο αποχέτευσης και ο βιολογικός καθαρισμός της Καμαριώτισσας έχουν προταθεί να γίνουν, σύμφωνα με πληροφορίες της ΤΥΔΚ, διότι η Καμαριώτισσα απαιτεί ειδική μεταχείριση και ο προϋπολογισμός του έργου είναι 350 εκ.δρχ.

8.4. Απορρίμματα - Καθαριότητα ακτών

Ο χώρος διάθεσης απορριμμάτων στη Σαμοθράκη λειτουργεί στην Καμαριώτισσα και βρίσκεται μεταξύ του οικισμού και της Μονής του Αγ.Αθανασίου. Εποχιακά λειτουργεί ένας δεύτερος σκουπιδότοπος στην περιοχή των Θερμών. Η συλλογή των απορριμμάτων στην Καμαριώτισσα γίνεται με απορριμματοφόρο όχημα, ενώ στη Χώρα γίνεται με τρακτέρ λόγω της στενότητας των δρόμων.

Πρέπει να σημειώσουμε πως εξαιτίας του προβλήματος της ελεύθερης κατασκήνωσης στο νησί οι αρχές έχουν δώσει μεγάλη σημασία και βαρύτητα στο θέμα της καθαριότητας των ακτών.

8.5. ΔΕΗ - ΟΤΕ - ΕΑΤΑ

Σε μικρή απόσταση και βορειοανατολικά της Καμαριώτισσας λειτουργεί πετρελαϊκός σταθμός παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος. Στο ακρωτήριο της Καμαριώτισσας υπάρχουν τέσσερις ανεμογεννήτριες (55 KWh η κάθε μια) και υπάρχει προοπτική να συνδεθούν με το υπό κατασκευή υποθαλάσσιο δίκτυο της Δ.Ε.Η. (1996), ώστε να τεθούν σε

πλήρη λειτουργία. Σήμερα είναι συνδεδεμένες με τη ΔΕΗ Αλεξ/πολης και αποδίδουν ως εξής: αν η ζητούμενη ισχύς είναι 100, αποδίδουν το 20% αυτής. Όλοι οι οικισμοί που καταγράφηκαν από την ΕΣΥΕ ηλεκτροδοτούνται.

Ο ΟΤΕ έχει κάνει σημαντικά βήματα στην επικοινωνιακή σύνδεση του νησιού της Σαμοθράκης. Το 1988 υπήρχε στο νησί ένα τερματικό κέντρο 700 παροχών ενώ υπήρχε μεγάλη εκκρεμότητα σε αιτήσεις (210 αιτήσεις μόνο στην Καμαριώτισσα, 106 στο Λάκκωμα, 52 αιτήσεις στα Θερμά και στα Αλώνια) και παράλληλα αντιμετωπιζόταν το πρόβλημα της έλλειψης κτιριακών εγκαταστάσεων για τη δημιουργία νέου κέντρου παροχών.

Σήμερα στη Σαμοθράκη υπάρχουν τρία κέντρα παροχών. Το ένα βρίσκεται στη Χώρα και είναι ψηφιακό ενώ η χωρητικότητα του είναι 1384 παροχές και αυτή τη στιγμή δουλεύουν 1001 γραμμές. Οι αιτήσεις που εκκρεμούν είναι μόνο 9 και για αυτές δεν ευθύνεται ο ΟΤΕ διότι είναι γραμμές πολύ απομακρυσμένων εξοχικών και οι συνδρομητές για να συνδεθούν, καλούνται να πληρώσουν πολλά χρήματα.

Ανεμογεννήτριες στο ακρωτήρι Καμαριώτισσας.

Στους Κάτω Καρυώτες (δίπλα στα) Θερμά βρίσκεται το δεύτερο κέντρο χωρητικότητας 200 παροχών όπου εκκρεμούν 19 αιτήσεις και μέχρι το καλοκαίρι θα ικανοποιηθούν. Στο συγκεκριμένο κέντρο δουλεύουν 118 γραμμές.

Το τρίτο κέντρο είναι χωρητικότητας 300 παροχών χωρίς καμία εκκρεμότητα και βρίσκεται στο Λάκκωμα. Οι παροχές που δουλεύουν είναι 286. Δηλαδή αυτή την στιγμή στο νησί έχουμε 1 γραμμή ανά 2 κατοίκους.

Όσον αφορά το ΕΛΤΑ υπάρχει γραφείο στη Χώρα της Σαμοθράκης. Με την αύξηση της παραθεριστικής κατοικίας και της τουριστικής κίνησης που προβλέπεται, η δυνατότητα αναβάθμισης των ταχυδρομικών υπηρεσιών θα πρέπει να εξεταστεί σοβαρά για την Καμαριώτισσα και για οπουδήποτε αλλού προβλέπονται συγκεντρώσεις παραθεριστικής κατοικίας και τουρισμού.

8.6. Λοιπή κοινωνική υποδομή

Στη Σαμοθράκη, εφόσον υλοποιηθεί η πρόταση της θαλάσσιας σύνδεσης του νησιού με ταχύπλοα επιβατικά σκάφη, η εξυπηρέτηση των κατοίκων του νησιού από λειτουργίες και υπηρεσίες που βρίσκονται στην Αλεξανδρούπολη, θα είναι πιο γρήγορη και πιο άμεση από ότι τώρα. Τα δρομολόγια των πλοίων δεν εξυπηρετούν στο μέγιστο δυνατό τις ανάγκες των κατοίκων διότι γίνονται 1 φορά την ημέρα.

Όσον αφορά την λοιπή κοινωνική υποδομή στο νησί είναι σημαντικό να αναφέρουμε πώς έγινε το 1990 αναβάθμιση του υγειονομικού σταθμού της Σαμοθράκης στη Χώρα, με σκοπό να εξυπηρετούνται έκτακτα περιστατικά σε 24-ώρη βάση. Το ιατρείο αυτό δημιουργήθηκε, ώστε να είναι σε θέση να εξυπηρετεί έκτακτα περιστατικά και κατά την θερινή περίοδο (αυξημένη κίνηση), μετά την προμήθεια πρόσθετου εξοπλισμού και την πρόσληψη προσωπικού.

Παρόλα αυτά, σύμφωνα με την γνώμη του Δημάρχου Σαμοθράκης, το πρόβλημα της υγείας θεωρείται από τα βασικότερα προβλήματα του νησιού. Οι γιατροί οι οποίοι διορίζονται στο κέντρο υγείας της Σαμοθράκης συνήθως είναι νέοι και σχετικά άπειροι. Είναι αδύνατον να αντιμετωπίσουν περιστατικά εξαιρετικά σοβαρά, γιατροί που έρχονται για πρώτη φορά αντιμετώπι με δύσκολες καταστάσεις, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν έχουν την κατάλληλη Πανεπιστημιακή μόρφωση και ότι πολλοί από αυτούς δεν είναι ικανοί, όπως τόνισε ο Δήμαρχος του νησιού.

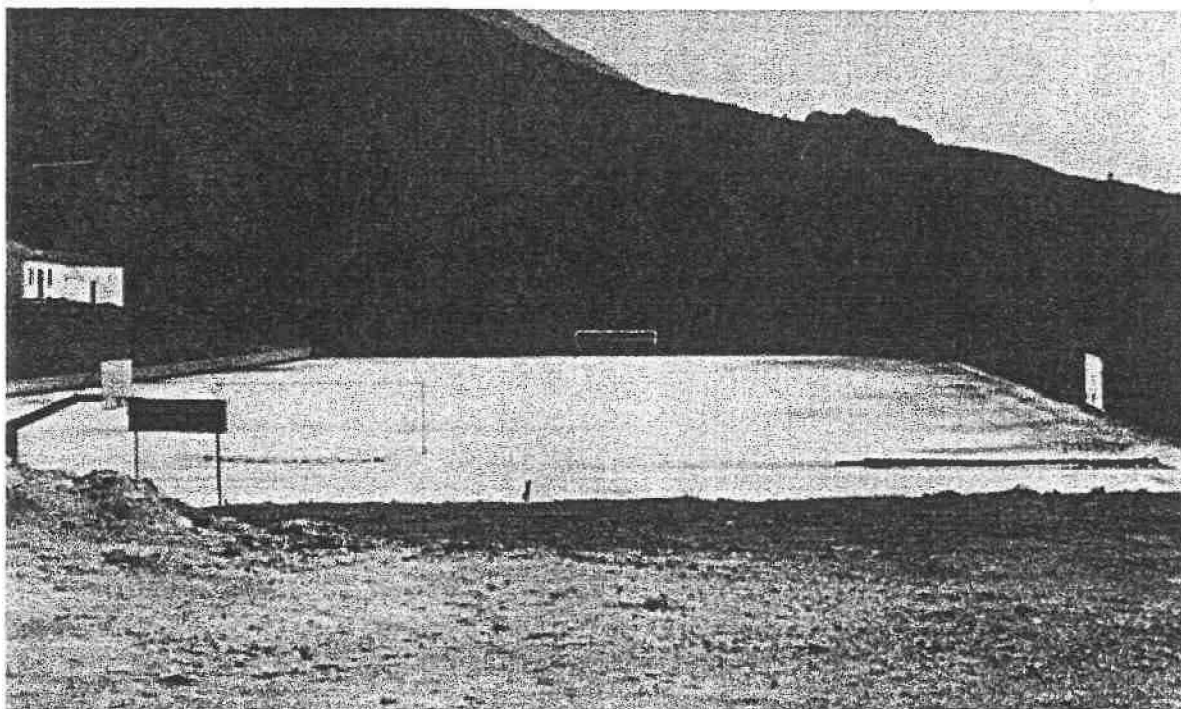
Η σωστή ιατρική περίθαλψη και κατά την τουριστική περίοδο αποτελεί σημαντικό παράγοντα, διότι είναι γνωστό ότι πολλές οικογένειες με μικρά παιδιά λαμβάνουν υπόψη τους την ύπαρξη ή μη καλής ιατρικής περίθαλψης, σαν κριτήριο επιλογής παραθεριστικού μέρους.

Επίσης στο νησί υπάρχει Γυμνάσιο-Λύκειο, ένα Δημοτικό και παιδικός σταθμός στη Χώρα, ενώ λειτουργούν Δημοτικό σχολείο και Νηπιαγωγείο στην Καμαριώτισσα.

Όσον αφορά την διοίκηση του νησιού, το Δημαρχείο, το Δασαρχείο και η Αστυνομία βρίσκονται στη Χώρα, ενώ στην Καμαριώτισσα βρίσκεται το Λιμεναρχείο, το Τελωνείο και το κλιμάκιο του Ναυτικού.

Τέλος πρέπει να προσθέσουμε πως επειδή οι οικισμοί είναι χτισμένοι πριν το 1923, υπάρχει έλλειψη οργανωμένων ελεύθερων χώρων μέσα σε αυτούς.

Επιμύθιο στην όλη υπόθεση είναι ότι η κοινωνική υποδομή ενός νησιού έχει άμεση σχέση με την ποιότητα ζωής των κατοίκων και έμμεση σχέση με την τουριστική του ανάπτυξη.

Ποδοσφαιρικό γήπεδο στη Χώρα Σαμοθράκης

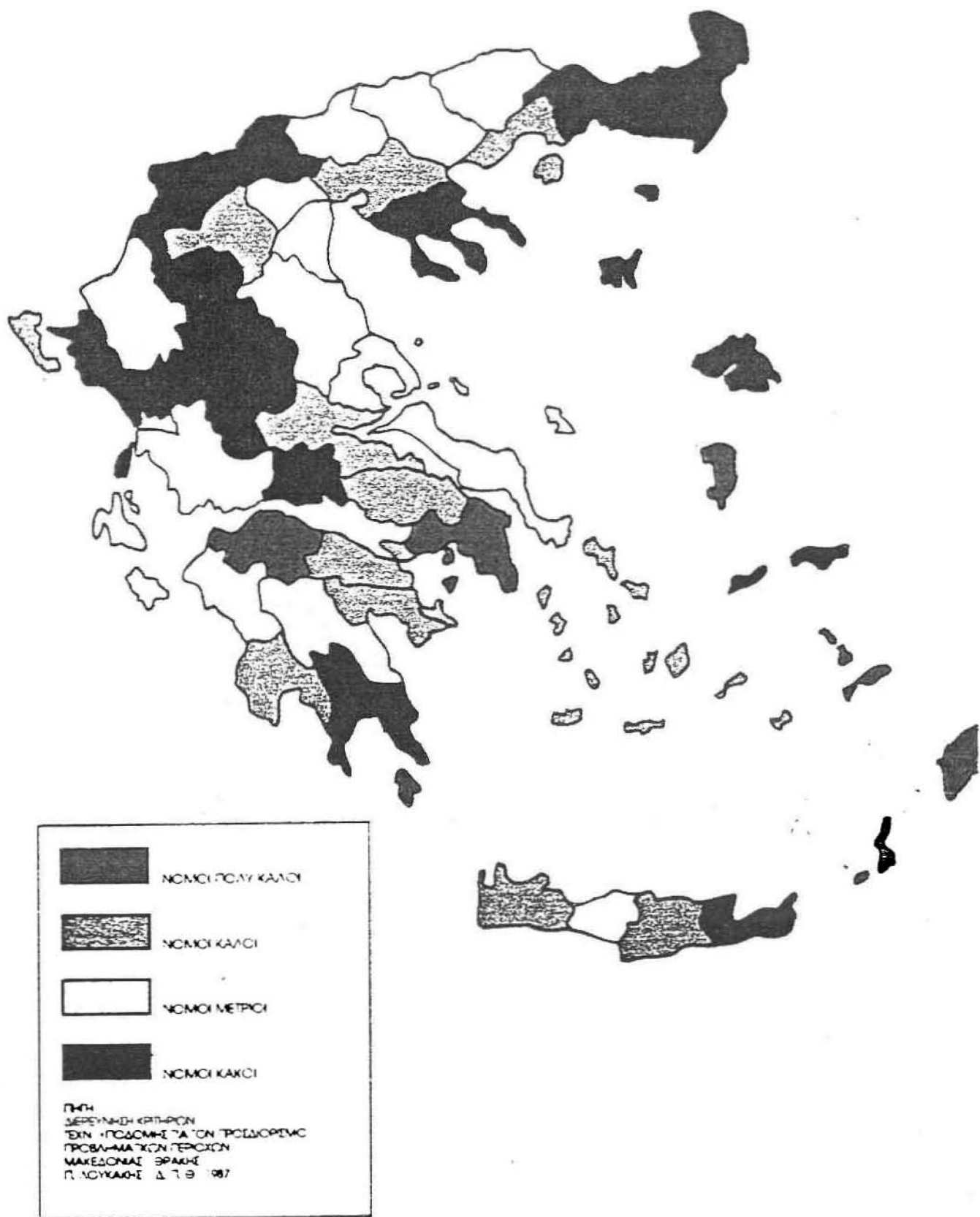
8.7. Συμπεράσματα

Μετά από την ανάλυση της υπάρχουσας τεχνικής και κοινωνικής υποδομής του νησιού της Σαμοθράκης, υιοθετούμε την άποψη της αναπτυξιακής μελέτης της Θράκης που συμπερένει ότι η τεχνική υποδομή του Νομού Έβρου είναι πολύ κακή. Οι μεταφορικές υποδομές και ειδικά οι δρόμοι του νησιού, βρίσκονται σε δραματική κατάσταση. Το διαπιστώσαμε άλλωστε και κατά την διάρκεια των επισκέψεών μας στο νησί. Το οδικό και γενικά, το μεταφορικό δίκτυο ενός νησιού που διεκδικεί κάθε καλοκαίρι τουρισμό από άλλα μέρη της Βορείου Ελλάδας, πρέπει να είναι, αν όχι τέλειο, τουλάχιστον ικανοποιητικό. Είναι σαφές λοιπόν, πως πρέπει να ολοκληρωθεί το οδικό δίκτυο όσον το δυνατόν γρηγορότερα.

Κύριος στόχος των αρμοδίων φορέων του νησιού πρέπει να γίνει η επίσπευση της δημιουργίας έργων, όχι απαραίτητα μεγαλεπήβολων και εξαιρετικά δαπανηρών, αλλά κατασκευών και υποδομών που θα έχουν σωστό προγραμματισμό και σχέδιο. Στο Κεφάλαιο 10, κάνουμε ορισμένες προτάσεις ανάπτυξης των υποδομών του νησιού, όχι μόνο στο οδικό δίκτυο αλλά και στις θαλάσσιες μεταφορές, στην αποχέτευση, και σε όλες τις κατηγορίες υποδομών που διαθέτει.

Είναι απαραίτητο, να βελτιωθούν η τεχνική και κοινωνική υποδομή του νησιού διότι εκτός του ότι θα βοηθήσει πραγματικά στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού, θα ανεβάσει και το επίπεδο ποιότητας ζωής των Σαμοθρακιτών.

Αναπτυξιακή κατάταξη των Νομών με βάση την Τεχνική Υποδομή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

9.1. Σύνοψη προβλημάτων

Όπως παρατηρήσαμε από την ανάλυση που επιχειρήσαμε πάνω στο νησί διαπιστώσαμε την ύπαρξη ορισμένων βασικών προβλημάτων. Για την καλύτερη κατανόησή τους κάνουμε μια σύνοψη, ώστε να εμφανίζονται όλα μαζί και να έχουμε μια γενικότερη εικόνα της κατάστασης.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο παρουσιάστηκαν πίνακες του πληθυσμού στο σύνολο του νησιού, απ' όπου βγάλαμε συμπεράσματα της συνεχούς μείωσης κατά τις τελευταίες δεκαετίες, με τάσεις σταθεροποίησης μόνο κατά τα τελευταία χρόνια. Η Χώρα της Σαμοθράκης χάνει πληθυσμό με συνεχώς αυξανόμενους ρυθμούς, ενώ παράλληλα μείωση πληθυσμού παρουσιάζουν και οι υπόλοιποι οικισμοί του νησιού.

Αντίθετα, το λιμάνι του νησιού, η Καμαριώτισσα είναι ο μόνος οικισμός με συνεχή πληθυσμιακή αύξηση κατά τις τελευταίες δεκαετίες, ενώ κατά τα πιο πρόσφατα χρόνια παρουσιάζει και ραγδαία ανάπτυξη και στον κλάδο του τουρισμού και της παραθεριστικής κατοικίας. Αυτό έχει προκαλέσει κάποια σχετική υποβάθμιση του οικιστικού περιβάλλοντος.

Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως κατά την περίοδο της τουριστικής αιχμής (Ιούλιος, Αύγουστος) η γενικότερη υποβάθμιση του περιβάλλοντος είναι εμφανής, με τους χιλιάδες τουρίστες, την ελεύθερη κατασκήνωση και την έλλειψη κατάλληλης τουριστικής, τεχνικής, κοινωνικής υποδομής. Θα πρέπει να πούμε πως η ύπαρξη του Δημοτικού Κάμπινγκ και του ελεύθερου Δημοτικού Κάμπινγκ είναι σίγουρα έργα υποδομής που βοηθούν προς την σωστή κατεύθυνση, αλλά το πρόβλημα συνεχίζει να παραμένει.

Το ανάγλυφο του εδάφους περιορίζει σημαντικά το μέγεθος της περιοχής, όπου θα μπορούσε να υπάρξει παραπέρα τουριστική ανάπτυξη. Όπως αναφέραμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η ανάπτυξη περιορίζεται κυρίως σε υψόμετρο κάτω των 200 μέτρων (παράκτια ζώνη). Οι νότιες παραλίες, λόγω του απόκρημνου χαρακτήρα των ακτών, αποκλείονται από οποιαδήποτε ανάπτυξη.

στην ιεράρχησή τους και οι παραπάνω φορείς συνεργάζονται με μια κοινή προοπτική για την ανάπτυξη του νησιού.

9.2.Στόχοι ανάπτυξης του νησιού

Η δημογραφική συρρίκνωση το χαμηλό επίπεδο ανάπτυξης (το χαμηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση), η γεωγραφική απομόνωση από την εγχώρια και διεθνή αγορά είναι οι βασικοί παράγοντες που συντελούν σε ένα δυσμενές κλίμα στην περιοχή, το οποίο μεταφράζεται σε κλίμα παραίτησης, φυγής και σε κρίση εμπιστοσύνης προς όλες τις κατευθύνσεις.

Απαιτείται συνεπώς δραστική παρέμβαση, η οποία πρέπει να είναι άμεση και να έχει το απαραίτητο μέγεθος, ώστε να προκαλέσει το απαιτούμενο σοκ και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την “απογείωση” της Σαμοθράκης όπως και γενικότερα της περιοχής της Θράκης.

Συγκεκριμένα, η περιοχή πρέπει να εξασφαλίσει την ταχύρυθμη οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη και την πληθυσμιακή ανάκαμψη, που είναι οι αναγκαίες επιδιώξεις για την ειρηνική θωράκιση των υπάρχοντων εξωτερικών απειλών. Θα πρέπει να ενταχθεί η περιοχή στα υπάρχοντα ή σχεδιαζόμενα διεθνή δίκτυα μεταφορών με προσανατολισμό και προς την ανατολική Βαλκανική μα και προς τον ισχυρό πόλο της Θεσσαλονίκης και ευρύτερα με τον κεντρικό άξονα της χώρας, με τρόπο ώστε να συμμετέχει ενεργά, χωρίς να απορροφηθεί στη δυναμική της ανάπτυξης γύρω από τον άξονα αυτό.

Οι απόψεις διαφόρων παραγόντων και υπηρεσιών που ασχολούνται με την ανάπτυξη του νησιού της Σαμοθράκης συγκλίνουν στους στόχους ανάπτυξης του νησιού. Ο Δήμος της Σαμοθράκης σε συνεργασία με διάφορα τεχνικά γραφεία μελετών και με τη συμμετοχή της Νομαρχίας Έβρου προβάλλουν μια σειρά στόχων και προοπτικών για την ανάπτυξη του νησιού. Με βάση αυτούς τους στόχους, τους οποίους μελετήσαμε, και με δικές μας εκτιμήσεις αναφερόμαστε στους στόχους αυτούς.

Κύριος στόχος είναι η βελτίωση της χωροταξικής κατανομής του πληθυσμού και της τουριστικής κίνησης στο νησί της Σαμοθράκης. Έμφαση θα μπορούσε να δοθεί στην αποσυμφόρηση της Καμαριώτισσας, στην ενίσχυση των υπόλοιπων οικισμών, ορεινών και ημιορεινών, συμπεριλαμβανόμενης και της Χώρας. Παράλληλα θα μπορούσαν να διαμορφωθούν νέοι χώροι τουριστικής υποδομής σε κάποιες επιλεγμένες θέσεις της παράκτιας ζώνης του νησιού.

Θα πρέπει να υπάρξει ισόρροπη ανάπτυξη της οικονομίας με την ενίσχυση του πρωτογενή τομέα (αρδευτικά έργα), την οργάνωση της κτηνοτροφίας, εκτός των περιοχών ειδικού τουριστικού ενδιαφέροντος (άνω του υψόμετρου των 200 μέτρων), και τη δημιουργία αλιευτικών καταφυγίων. Πρέπει βέβαια να γίνει διαχωρισμός των συγκρουόμενων χρήσεων γης μέσω κάποιου κατάλληλου χωροταξικού σχεδιασμού. Είναι γεγονός ότι οι τοπικοί φορείς συμφωνούν με την ιδέα της ισόρροπης ανάπτυξης σε όλους τους οικονομικούς τομείς.

Ο αρχαιολογικός και πολιτιστικός πλούτος του νησιού θα πρέπει να προστατευτεί και να αναδειχτεί και να ενταχθεί σε ένα ολοκληρωμένο τουριστικό κύκλωμα. Η διαφήμιση του αρχαιολογικού πλούτου, πρέπει να τονιστεί, ότι έχει ξεκινήσει με οργανωμένες ενέργειες του Δημάρχου του νησιού, μέσω της έκδοσης ενημερωτικών φυλλαδίων και διανομής τους δωρεάν στην Ελλάδα και στη Γερμανία.

Ένας άλλος από τους κύριους στόχους είναι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, περιοχών ειδικού ενδιαφέροντος και βέβαια προστασία των ακτών (δημιουργία οργανωμένων πλαζ και, ίσως, περισσότερων οργανωμένων χώρων κάμπινγκ). Η διατήρηση του τοπίου του νησιού σε συνάρτηση με την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, απαιτούν περιορισμούς και βέβαια κατευθύνσεις και στην κλίμακα, αλλά και στην μορφολογία του περιβάλλοντος.

Θα πρέπει τέλος να βελτιωθεί η συγκοινωνιακή σύνδεση του νησιού με την Αλεξανδρούπολη και με επιλεγμένα κέντρα της Βόρειας Ελλάδος (πχ. λιμενικό σύστημα Καβάλας-Νέας Καρβάλης). Η ένταξη του νησιού σε ένα τουριστικό κύκλωμα Ανατολικού Αιγαίου και Βόρειας Ελλάδας θα επιφέρει σημαντικότερα αποτελέσματα στην τοπική οικονομία. Επιδίωξη όλων, είναι η δημιουργία νέων εισόδων στο νησί, εκτός της Καμαριώτισσας, και βέβαια η δημιουργία κι άλλων θερινών πόλων έλξης των τουριστών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10ο

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΗΣΙΟΥ ΤΗΣ ΣΑΜΟΘΡΑΚΗΣ

Στα προηγούμενα κεφάλαια επισημάναμε τις ιδιαιτερότητες του νησιού της Σαμοθράκης μέσα από την ανάλυση της περιοχής και παρατηρήσαμε τα βασικά προβλήματα της τελευταίας. Προσπαθήσαμε να αναδείξουμε τις ιδιαιτερότητες αυτές μέσα από μια σειρά προτάσεων που θα έχουν σαν στόχο να δημιουργήσουν ένα σχέδιο δράσης και βέβαια να δώσουν κατευθύνσεις που θα οδηγήσουν το νησί σε έξοδο από την κρίση που βρίσκεται.

Είναι σαφές ότι η ανάπτυξη στηρίζεται στην δραστηριοποίηση όλων των τοπικών παραγόντων, οι οποίοι πρέπει να δράσουν και συλλογικά αλλά και ατομικά, ώστε να δραστηριοποιήσουν πλήρως όλες τις δυνατότητες του νησιού. Όπως προέκυψε από την ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης, οι δυνατότητες τουριστικής και παράλληλα οικονομικής ανάπτυξης είναι πολύ μεγάλες, αλλά χρειάζεται ο κατάλληλος συντονισμός για να επιτευχθεί αυτή.

Με βάση συζητήσεις και συνεντεύξεις που είχαμε με τοπικούς φορείς αναδείξαμε τις παρακάτω προτάσεις, ενώ παραβρεθήκαμε σε εκδηλώσεις και ομιλίες που έγιναν στην Αλεξανδρούπολη και στο Δήμο Σαμοθράκης και που είχαν θέμα την πολιτιστική και αρχαιολογική κληρονομιά του νησιού, καθώς και τις περιοχές ιδιαίτερης ομορφιάς. Προσπαθήσαμε λοιπόν να κάνουμε ορισμένες προτάσεις ανάπτυξης για αυτό το πανέμορφο ακριτικό νησί.

Αναλυτικά στοιχεία των προτάσεων

10.1. Προτάσεις ανάκαμψης της οικονομίας του νησιού

Υπάρχουν δύο βασικοί στόχοι για την εξέλιξη της οικονομίας του νησιού, με βάση τα δεδομένα της οικονομίας της ευρύτερης περιοχής. Πρώτον, πρέπει γίνει μια ισόρροπη ανάπτυξη σε επίπεδο διάρθρωσης της οικονομίας και σε επίπεδο χωροταξικής κατανομής των οικονομικών δραστηριοτήτων. Δεύτερον πρέπει να ενισχυθεί ο πρωτογενής τομέας και ιδιαίτερα η γεωργία και η αλιεία, ενώ παράλληλα πρέπει να αναπτυχθεί ο τουρισμός σε επιλεγμένες θέσεις. Όπως προαναφέραμε σε προηγούμενο κεφάλαιο, δεν πρέπει να γίνει παράδοση της τοπικής

οικονομίας στον τουρισμό. Αν και είναι γεγονός ότι ο τουρισμός θα παίξει πρωτεύοντα ρόλο στο νησί, δεν προτείνεται από εμάς η εγκατάλειψη του πρωτογενή τομέα οικονομικής ανάπτυξης, το οποίο βρίσκει σύμφωνους και τους ντόπιους.

Τα τελευταία χρόνια ο κλάδος του τουρισμού και ο κλάδος των οικοδομήσεων με έμφαση στα ενοικιαζόμενα δωμάτια και στην παραθεριστική κατοικία έχουν πάρει σημαντικές διαστάσεις στην περιοχή του νησιού. Διαστάσεις μεγάλες έχει επίσης ο πρωτογενής τομέας με μεγάλες δυνατότητες στους κλάδους της αλιείας της κτηνοτροφίας και βέβαια της γεωργίας. Πρέπει να προσθέσουμε ότι οι κλιματολογικές συνθήκες δεν ευνοούν την ανάπτυξη θερμοκηπίων, όμως κάποιος σωστός συνδυασμός ανθεκτικών ειδών και κατάλληλων μεθόδων θα μπορούσε να ανταποκριθεί με επιτυχία στη ζήτηση για κατανάλωση οπωροκηπευτικών κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

10.1.1. Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί, όπως αποδείχτηκε, το κύριο παράγοντα της οικονομικής δραστηριότητας στο νησί της Σαμοθράκης. Πρέπει να γίνει ενίσχυση της γεωργίας του νησιού με διάφορα αρδευτικά έργα και βέβαια με τη βοήθεια γεωπόνων, οι οποίοι θα βοηθήσουν τους Σαμοθρακίτες αγρότες στην ενίσχυση της τοπικής παραγωγής σε σιτηρά, αλλά περισσότερο σε οπωροκηπευτικά. Θα λέγαμε πως πρέπει να συνεχιστεί η καλλιέργεια ελιάς, η οποία ως γνωστόν έχει εγκαταλειφτεί από πολλούς κατοίκους και δεν χρειάζεται συνεχή και ιδιαίτερα δύσκολη αγροτική εργασία για την παραγωγή της.

Συγκεκριμένα προτείνεται η ενίσχυση κάποιων επιλεγμένων καλλιεργειών, όπως είναι το σκληρό σιτάρι, του οποίου η ποιότητα είναι υψηλή, καθώς και κτηνοτροφικών φυτών σε συνδυασμό με την ενίσχυση της κτηνοτροφίας. Πρέπει να επισημάνουμε ότι οι καλλιέργειες αυτές, που βρίσκονται νότια της Καμαριώτισσας, πρέπει να προστατευθούν από κάθε άλλου είδους ανάπτυξη. Όσον αφορά τις δεντρώδεις καλλιέργειες, όπου επικρατούν οι ελιές, από τα 5.300 στρέμματα ποτιστικής γης στο νησί, το 4.000 στρέμματα είναι ελιές. Προτείνεται η διατήρηση των ελαιώνων όχι τόσο για οικονομικούς λόγους, αλλά κυρίως για περιβαλλοντικούς. Τα οπωροκηπευτικά πρέπει να ενισχυθούν, διότι το κόστος μεταφοράς κατά την τουριστική περίοδο βαρύνει την τιμή αυτών. Θα πρέπει να γίνει ένα ολοκληρωμένο αρδευτικό πρόγραμμα, με τη δημιουργία νέων ποτιστικών εκτάσεων, το οποίο να ενισχύει τις προϋποθέσεις για ανάπτυξη εντατικών καλλιεργειών.

Ο κλάδος της γεωργίας θα μπορούσε να αναπτυχθεί περισσότερο αν γίνει μια ειδική μελέτη, η οποία θα λάβει υπόψη της τις συγκρούσεις

των χρήσεων γης, τις υπουργικές αποφάσεις για τα προωθούμενα είδη, τις ποικιλίες καλλιεργειών και βέβαια τις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής.

Σύγκρουση χρήσεων γης τουρισμού και κτηνοτροφίας.

Η κτηνοτροφία που σαφέστατα χρειάζεται εκμοντερνισμό, αποτελεί και πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί σημαντικό στοιχείο της οικονομικής βάσης του νησιού. Όμως προτείνεται η οργάνωση της κτηνοτροφίας σε υψόμετρο άνω των 200 μέτρων από τη θάλασσα, ώστε να μην έρχεται σε σύγκρουση με το βασικό μας στόχο που είναι η τουριστική αξιοποίηση του νησιού. Βέβαια εξαίρεση θα μπορούσαν να αποτελέσουν κάποιες πολύ μικρές κτηνοτροφικές μονάδες. Συνήθως αυτές βρίσκονται μέσα στις αυλές των σπιτιών. Η μεγάλες και οχλούσες μονάδες, θα ήταν σωστότερο να φύγουν από την τουριστική-παραλιακή ζώνη.

Όπως είδαμε στην ανάλυση του πρωτογενή τομέα σε προηγούμενο κεφάλαιο, στη Σαμοθράκη έχουμε μεγάλη παραγωγή κτηνοτροφικών προϊόντων και ιδιαίτερα του γάλακτος των αιγοπροβάτων. Η παραγωγή όμως του κρέατος βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα εξαιτίας της ελεύθερης βόσκησης. Θα μπορούσε να ενισχυθεί η παραγωγή κρέατος με τη σωστότερη και ελεγχόμενη διατροφή των ζώων.

Ο τομέας της αλιείας αποτελεί βασικό οικονομικό παράγοντα για το νησί και στο μέλλον θα μπορούσε να βοηθήσει ακόμη περισσότερο. Ήδη υπάρχει πρόγραμμα για την κατασκευή δύο αλιευτικών καταφυγίων στις παραλίες των Θερμών και του Λακκώματος. Παράλληλα η περιοχή περιβάλλεται από σημαντικούς ψαρότοπους, τους οποίους θα μπορούσαν να εκμεταλλευτούν οι ντόπιοι. Θα πρέπει να δημιουργηθεί ένα κύκλωμα μεταφοράς της αλιευτικής παραγωγής από τη Σαμοθράκη στην Αλεξανδρούπολη και τη Θεσσαλονίκη. Το υπάρχον κύκλωμα παρουσιάζει κάποια προβλήματα διανομής και απαιτεί μεγαλύτερη οργάνωση.

Η δασοπονία όπως και η θήρα δεν αποτελούν σημαντικούς οικονομικούς παράγοντες, αλλά όπως πληροφορηθήκαμε από τη Διεύθυνση Δασών Έβρου, υπάρχουν τουλάχιστον οι δυνατότητες για την διατήρηση των τωρινών δασικών εκτάσεων και υπάρχουν προοπτικές για τη διατήρηση των περιοχών ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε την σοβαρή έλλειψη της πληροφόρησης για τους κοινοτικούς κανονισμούς που προβλέπουν ενισχύσεις για παραγωγικές επενδύσεις στον πρωτογενή τομέα. Αυτό έχει να κάνει με το χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης των αγροτών, αλλά και από την έλλειψη ή την αδυναμία των διαφόρων τομέων να ενημερώσουν τους γεωργούς για τα θέματα αυτά. Η έλλειψη αυτή δημιουργεί ένα αρνητικό κλίμα στους νέους, που θα θέλαν να ασχοληθούν με τον τομέα αυτό, επειδή δεν γνωρίζουν τις προϋποθέσεις, τη βοήθεια, η οποία θα ήταν χρήσιμη στα αρχικά στάδια στησίματος μιας καινούριας αγροτικής επιχείρησης στο νησί. Παράλληλη έλλειψη παρατηρείται και στην πληροφόρηση θεμάτων που αφορούν την κοινή αγροτική πολιτική, ώστε να προσαρμόζουν την παραγωγή τους ανάλογα με αυτήν. Θα πρέπει να γίνει μια συντονισμένη προσπάθεια πληροφόρησης και επιμόρφωσης των αγροτών αλλά και των νέων για τα θέματα αυτά με σκοπό τη διόρθωση πολλών διαρθρωτικών αδυναμιών του πρωτογενή τομέα.

10.1.2. Δευτερογενής τομέας

Ο κλάδος βιομηχανία και βιοτεχνία δεν υφίσταται αλλά και δεν συμβιβάζεται εύκολα με τις προθέσεις μας για τουριστική ανάπτυξη και αξιοποίηση της παράκτιας ζώνης του νησιού. Στη Σαμοθράκη υπάρχει το εργοστάσιο παραγωγής ρεύματος της ΔΕΗ, βόρεια της Καμαριώτισσας. Με τη δημιουργία του τυροκομείου στα Αλώνια προτείνεται η δημιουργία βιοτεχνικού πάρκου, κυρίως για τη συγκέντρωση αποθηκών και μεταποιητικών μονάδων προϊόντων του πρωτογενή τομέα.

Αντίθετα με τον κλάδο της μεταποίησης, ο κλάδος της οικοδόμησης παρουσιάζει έντονη δραστηριότητα στο νησί, κυρίως στον

τομέα της παραθεριστικής κατοικίας. Η τουριστική αξιοποίηση της περιοχής θα ενισχύσει παραπέρα τον κλάδο αυτό τόσο σε ιδιωτικές κατασκευές, όσο και σε δημόσια έργα.

10.1.3. Τριτογενής τομέας

Στον τριτογενή τομέα παρουσιάζεται αύξηση δυναμικότητας απασχόλησης και μόνο στην περιοχή της Καμαριώτισσας απασχολούνται 140 άτομα στον τριτογενή τομέα επί μονίμου βάσεως, ενώ το καλοκαίρι προστίθεται ένας αριθμός 150 περίπου ατόμων που απασχολούνται στο κλάδο τουρισμός-αναψυχή σε εποχιακή βάση. Στα άτομα αυτά δεν υπολογίζονται οι απασχολούμενοι σε ενοικιαζόμενα δωμάτια (Στοιχεία σχετικής πολεοδομικής μελέτης).

Εξαιτίας του σημαντικού ρόλου που παίζει ο τουρισμός στο νησί προτείνεται η παραπέρα ανάπτυξή του με βάση την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας διότι η ανάγκη είναι μεγάλη. Πρέπει να δημιουργηθούν προϋποθέσεις για τη συγκράτηση και σταδιακή ανάκαμψη του πληθυσμού του ακριτικού νησιού. Βέβαια στόχος της τουριστικής ανάπτυξης της Σαμοθράκης δεν είναι μόνο η ενίσχυση της τοπικής οικονομίας και η συγκράτηση του πληθυσμού. Σε πολύ μεγάλο βαθμό είναι και η δημιουργία κατάλληλης υποδομής με την σωστή χωροταξική οργάνωση στην παράκτια ζώνη, για την υποδομή παραθεριστών από την Αλεξανδρούπολη και τον υπόλοιπο Νομό Έβρου, που έχει απόλυτη ανάγκη για διέξοδο προς τη θάλασσα, κυρίως κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

10.1.4. Τουριστική υποδομή

Σε σχετικό κεφάλαιο της τουριστική υποδομής στην ανάλυση της υπάρχουσας κατάστασης αναφερθήκαμε στην τουριστική υποδομή του νησιού της Σαμοθράκης. Με βάση την τουριστική κίνηση στο νησί, η οποία υπάρχει κατά την θερινή περίοδο και μόνο κατά τους μήνες Ιούλιο και Αύγουστο, όπου η μέση πληρότητα των ξενοδοχείων είναι πολύ χαμηλότερη από το μέσο όρο της χώρας, η ανάγκη για αύξηση της υπάρχουσας τουριστικής υποδομής είναι περιορισμένη.

Όμως με την κατάλληλη οργάνωση των χρήσεων γης, την αναβάθμιση και την προστασία των ακτών, την αναβάθμιση της τεχνικής υποδομής, την ανάδειξη-προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, τη δημιουργία εσωτερικών τουριστικών κυκλωμάτων με επίκεντρο τα στοιχεία της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και ενδιαφέροντα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος, και τέλος την ένταξη της περιοχής σε τουριστικά κυκλώματα και τη σωστή διαφήμιση στο εσωτερικό και το

εξωτερικό, είναι δυνατόν και δημιουργηθούν οι συνθήκες εκείνες που θα προκαλέσουν αύξηση της τουριστικής κίνησης και επομένως την ανάγκη για αύξηση της τουριστικής υποδομής.

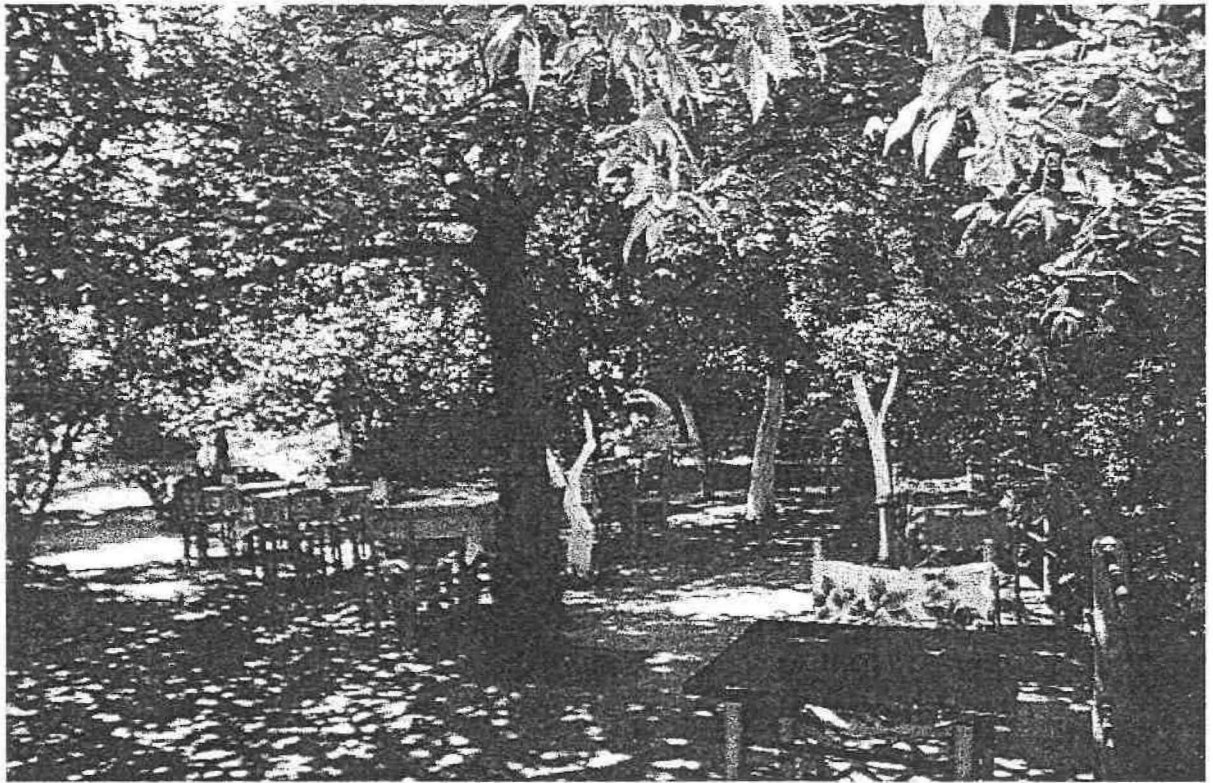
Επειδή δίνουμε έμφαση στην τουριστική ανάπτυξη της Σαμοθράκης, όλες οι συνθήκες και οι προϋποθέσεις που προαναφέρθηκαν αποτελούν ένα μέρος προγράμματος ανάπτυξης του νησιού της Σαμοθράκης.

Στη Σαμοθράκη λόγω του εύθραυστου χαρακτήρα του φυσικού περιβάλλοντος προτείνονται κυρίως μικρής κλίμακας εγκαταστάσεις ή ξενώνες. Επίσης προτείνεται η άμεση διερεύνηση της σκοπιμότητας δημιουργίας νέων εγκαταστάσεων για ελεύθερο και οργανωμένο κάμπινγκ, μια και η ζήτηση για τέτοιου είδους εγκαταστάσεις είναι μεγάλη. Πρέπει όμως να γίνει ειδικός έλεγχος σε ότι αφορά συγκεκριμένες θέσεις δημιουργίας με βάση τις επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Η αύξηση των τουριστικών κλινών του νησιού είναι σίγουρο ότι θα γίνει με τη μορφή ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων για λόγους που σχετίζονται με το κόστος της διαμονής επίπεδο των τουριστών που ως τώρα επισκέπτονταν το νησί. Οι νέες μονάδες ενοικιαζομένων δωματίων θα πρέπει να είναι υψηλής ποιότητας, ενώ οργανωμένη δόμηση τέτοιων συγκροτημάτων είναι χρήσιμη και προσφέρεται σε περιοχές συσπείρωσης τουριστικής χρήσης (Θερμά Λουτρά, Καρυώτες, Καμαριώτισσα, Αλώνια).

Η ανάγκη για τη δημιουργία εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης των λουόμενων είναι ουσιαστική. Οι εγκαταστάσεις αυτές θα πρέπει να πάρουν κάποια οργανωμένη μορφή τύπου πλαζ. Το ίδιο ισχύει και για τη δημιουργία μαρίνας. Οι πλαζ Καμαριώτισσας, Θερμών Λουτρών, Παλαιόπολης, Αλωνίων, Παχιάς Άμμου προτείνεται να υλοποιηθούν σταδιακά και ορισμένες απ' αυτές να έχουν στοιχειώδες εγκαταστάσεις (μικρό κόστος). Το έργο της κατασκευής, λειτουργίας και συντήρησης των νέων πλαζ, θα πρέπει να αναλάβουν οι ΟΤΑ, με τη στήριξη της Νομαρχίας. Με ευθύνη των ΟΤΑ πρέπει να δημιουργηθούν αναψυκτήρια και χώροι ανάπαυσης σε επιλεγμένες θέσεις, π.χ. περιοχές ιδιαίτερου κάλους ή θέσεις με θέα προς αξιόλογα τοπία (Προφήτης Ηλίας, Αλώνια, Παχιά Άμμος, Βάθρες).

Πρέπει να γίνεται ειδικός έλεγχος πριν από την έκδοση άδειας λειτουργίας εστιατορίου-κέντρου αναψυχής που θα έχει άμεση επαφή με την παραλία. Ο έλεγχος αυτός πρέπει να βασίζεται σε λειτουργικά κριτήρια, όπως η σχέση με την υπόλοιπη παραλία, η οδική πρόσβαση, οι χώροι πάρκινγκ, καθώς και περιβαλλοντικά κριτήρια, όπως επιπτώσεις στο περιβάλλον, θέα κ.τ.λ. Με την κατάλληλη χωροθέτηση και την

υψηλή ποιότητα, οι μονάδες αυτές μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά στην αναβάθμιση της τουριστικής υποδομής του νησιού.

Παραδοσιακή ταβέρνα στη Σαμοθράκη.

10.2. Αρχαιολογικοί χώροι - Πολιτιστική κληρονομιά

Όπως έχει τονιστεί και σε προηγούμενο κεφάλαιο, η προστασία και ανάδειξη της πολιτιστικής μας κληρονομιάς επιβάλλεται, μεταξύ άλλων, για εθνικούς λόγους. Η ακριτική θέση του νησιού καθιστά ακόμα μεγαλύτερη την ανάγκη για την ενίσχυση της αρχαιολογικής έρευνας μέσα από την οποία αναδεικνύεται η ιστορία και η ελληνικότητα του νησιού από αρχαιοτάτων χρόνων. Ένας δεύτερος λόγος για τον οποίον προτείνεται η ενίσχυση της αρχαιολογικής έρευνας είναι η τουριστική αξιοποίηση του νησιού.

Πρέπει να τονιστεί ο συνδυασμός ανάδειξη και προστασία. Αν δεν υπάρχουν και τα δύο συγχρόνως δεν είναι δυνατή η ορθολογική αξιοποίηση για τουριστικούς σκοπούς. Με τον όρο ανάδειξη εννοούμε την προβολή των κύριων στοιχείων του αρχαιολογικού χώρου και τη δυνατότητα επίσκεψης από κοινό. Προστασία, που πολλές φορές ξεχνάμε, είναι η διαφύλαξη των στοιχείων εκείνων που δίνουν τουριστική σπουδαιότητα στο συγκεκριμένο μνημείο ή αρχαιολογικό χώρο. Τυχόν καταστροφή ή αλλοίωση σημαίνει αυτόματα μείωση και της

τουριστικής τους αξίας. Πρέπει να τονιστεί ότι κάτι ανάλογο συμβαίνει και με τα αξιόλογα στοιχεία του φυσικού περιβάλλοντος.

Το νησί της Σαμοθράκης περιλαμβάνει πλήθος σημαντικών αρχαιολογικών χώρων και μνημείων, καθώς και παραδοσιακό οικιστικό χαρακτήρα κατά τόπους (όπως έχει προαναφερθεί).

Σύμφωνα με στοιχεία της ΙΘ' Εφορείας Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων με έδρα την Κομοτηνή, οι κηρυγμένοι αρχαιολογικοί χώροι καταλαμβάνουν περίπου 700 στρέμματα στο νησί. Επειδή σημαντικός αριθμός αρχαιολογικών χώρων βρίσκεται υπό κήρυξη, στο νησί της Σαμοθράκης το σύνολο των εκτάσεων των κηρυγμένων αρχαιολογικών χώρων, κατά το έτος 2000 θα είναι περίπου 1700 στρέμματα.

Είναι γνωστό ότι ο αρχαιολογικός χώρος της Παλαιόπολης, όπου λειτουργεί και μουσείο, έλκει μεγάλο αριθμό τουριστών κάθε χρόνο. Είναι σαφές ότι θα έπρεπε να δημιουργηθεί ένα τουριστικό κύκλωμα, όπου θα εντάσσονται όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι, με κύριο στόχο της ανάπτυξη του τουρισμού. Πρέπει να τονιστεί ότι ο Δήμος Σαμοθράκης έχει ξεκινήσει κάποιες ενέργειες προβολής της αρχαιολογικής κληρονομιάς του νησιού (βλέπε προηγούμενο κεφάλαιο). Δική μας πρόταση είναι η μεγαλύτερη και πιο οργανωμένη αρχαιολογική έρευνα και η απασχόληση και άλλων αρχαιολόγων στους αρχαιολογικούς χώρους του νησιού (στον αρχαιολογικό χώρο της Παλαιόπολης υπάρχει ένας αρχαιολόγος).

Η ανάδειξη της σχέσης κάποιου μνημείου ή αρχαιολογικού χώρου με τον υπόλοιπο περιβάλλοντα χώρο του είναι ένα αντικείμενο μελέτης, το οποίο θα πρότεινε τρόπους για την αξιοποίηση των μνημείων, με τις κατευθύνσεις και τη συνεργασία της Αρχαιολογικής Υπηρεσίας για τη δημιουργία χώρων αναψυχής και ξεκούρασης των τουριστών.

Πρέπει να τονιστεί και πάλι η διατήρηση της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς εκεί όπου υπάρχουν παραδοσιακά στοιχεία. Η Χώρα της Σαμοθράκης είναι ο μοναδικός κηρυγμένος παραδοσιακός οικισμός, ο οποίος παίζει και θα συνεχίσει να παίζει πρωταρχικό ρόλο στο τουριστικό κύκλωμα του νησιού. Υπάρχει ειδικό πρόγραμμα αναβάθμισης της τεχνικής υποδομής της Χώρας, το οποίο βρίσκεται σε εξέλιξη. Υπάρχει ανάγκη για τόνωση της ανταγωνιστικότητας του οικισμού σε ότι αφορά το οικιστικό περιβάλλον και την κοινωνική υποδομή, ώστε να γίνει δυνατή η σταθεροποίηση του μόνιμου πληθυσμού σε ανεκτά επίπεδα και το σταμάτημα της εγκατάλειψης του οικισμού από τους κατοίκους του.

Αρχαιολογική σκαπάνη στον αρχαιολογικό της Παλαιόπολης.

Το 1971 σύμφωνα με αξιολόγηση του Υπουργείου Εξωτερικών για τους οικισμούς, είχαν κριθεί αξιόλογοι και άλλοι τρεις οικισμοί στο νησί. Αυτοί είναι το Λάκκωμα, ο Ξηροπόταμος και ο Προφήτης Ηλίας. Όμως μέσα στις επόμενες δεκαετίες συνέβησαν πολλά σε ότι αφορά την αλλοίωση του παραδοσιακού χαρακτήρα των οικισμών αυτών, οι νέες οικοδομές, η στενότητα των δρόμων, η μεγάλη αύξηση των οχημάτων, έδωσε μια αρνητική διάσταση στο οικιστικό τους περιβάλλον. Παρόλα αυτά υπάρχουν παραδοσιακά στοιχεία που παραμένουν ακόμη και πρέπει να διασωθούν, ενώ απαραίτητο είναι να διασωθεί και η πολεοδομική κλίμακα των οικισμών αυτών, με κύριο στόχο την τουριστική αξιοποίηση.

10.3. Φυσικό περιβάλλον - Περιοχές ειδικού ενδιαφέροντος

Σε προηγούμενο κεφάλαιο έγινε περιγραφή του όμορφου φυσικού περιβάλλοντος του νησιού, του οποίου η μορφή αποτελεί τρόπο έλξης τουριστών. Προτείνουμε την πλήρη προστασία του και ιδιαίτερα την προστασία των δασών και των περιοχών ειδικού ενδιαφέροντος. Ορισμένες από τις τελευταίες είναι απρόσιτες από την ξηρά και προτείνεται αξιοποίησης της ευκαιρίας για την δημιουργία παραλιακών τουριστικών εκδρομών με μικρά σκάφη (Βάτος, παραλία με εντυπωσιακή σπηλιά, Κρεμαστό, βράχος με καταρράκτη που χύνεται στη θάλασσα, της Γριάς τα Πανιά, βράχος με ιδιόμορφες χαρακώσεις και το Γυαλί, εκβολές ομώνυμου ρέματος). Πρέπει να προστατευθεί το σύνολο της νότια απόκρημνης παραλίας μεταξύ Παχιάς Άμμου και Ακρωτήρι Κήπου.

Επίσης πρέπει να προστατευθεί το σύνολο της Βραχώδης Παραλίας στην περιοχή Μακρύγιαλος, καθώς και το Μεγάλο Ακρωτήριο ανατολικά της Παχιά Άμμου.

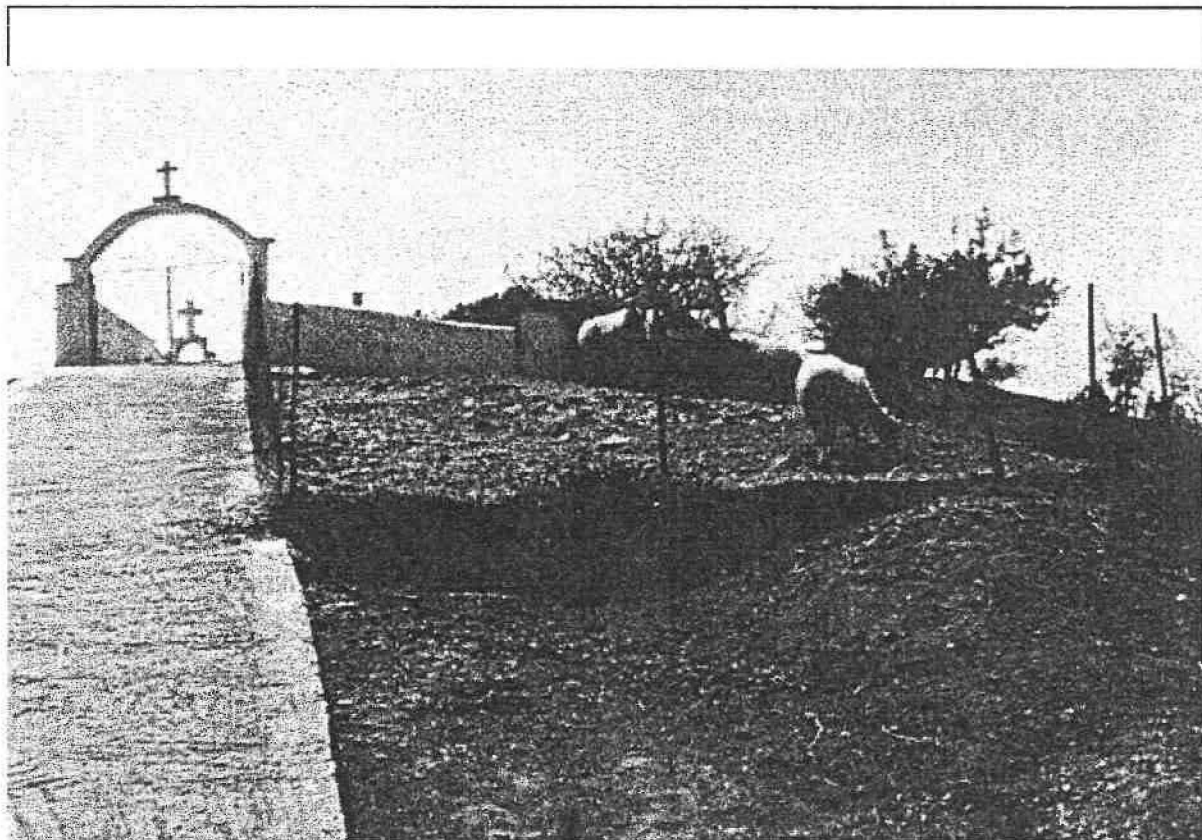
Η παραλία της Παχιάς Άμμου, που είναι υψηλής ποιότητας και μεγάλης χωρητικότητας πρέπει να προστατευθεί με ιδιαίτερη προσοχή για τη σωστότερη προσαρμογή στο ευρύτερο φυσικό περιβάλλον.

Το άγριο τοπίο νοτιοανατολικά του νησιού προτείνεται επίσης για προστασία. Διάφορες ρεματιές κατάφυτες με πλατάνια και άλλα δέντρα στη βόρεια παραλιακή ζώνη έχουν μεγάλη ελκτική δύναμη για τους τουρίστες και κυρίως για τους ελεύθερους κατασκηνωτές. Δραστικά μέτρα πρέπει να παρθούν για την προστασία των περιοχών αυτών, που βρίσκονται πάνω στον κύριο τουριστικό άξονα του νησιού. Εκτός από μέτρα αστυνόμευσης των ελεύθερων κατασκηνωτών είναι απαραίτητη η δημιουργία νέων χώρων για ελεύθερο κάμπινγκ.

Ειδική περιοχή προστασίας έχει καθοριστεί ο υπό κήρυξη αρχαιολογικός χώρος, που βρίσκεται στο Ρέμα Φονιά, όπου παράλληλα υπάρχει και περιοχή ειδικού οικολογικού ενδιαφέροντος εξαιτίας του αξιόλογου δάσους που υπάρχει εκεί. Απαιτείται για το συγκεκριμένο μέρος μια ειδική μελέτη για την προστασία και ανάδειξη αυτού του συνδυασμού και την ένταξη στο τουριστικό κύκλωμα του νησιού.

Παρόμοιος συνδυασμός τοπίου και αρχαιολογικού χώρου είναι η περιοχή της Παλαιόπολης. Η ύπαρξη ξενοδοχειακής μονάδας σε απόσταση λίγων μέτρων από το μουσείο δημιουργεί ειδικές συνθήκες συνδυασμού για την τουριστική αξιοποίηση της τουριστικής περιοχής. Όπως έχει προαναφερθεί πρέπει να προστατευθούν οι περιοχές με όμορφη θέα.

Οι ορεινές περιοχές του νησιού με τις απότομες χαράδρες και την άγρια χλωρίδα και πανίδα αποτελούν ένα χώρο κατάλληλο για ορειβασία και περιηγητικό τουρισμό. Με βάση τις συνήθειες και τα χόμπυ των ξένων τουριστών, αλλά και των Ελλήνων ερασιτεχνών ορειβατών θα πρέπει να δημιουργηθεί ένας σχεδιασμός μονοπατιών σε ολόκληρο τον ορεινό όγκο του νησιού, που με κατάλληλη προβολή και διαφήμιση να επιφέρει ανάπτυξη τουρισμού. Στο ίδιο σχέδιο οργάνωσης μονοπατιών πρέπει να συμπεριληφθούν οι περίφημες βάθρες της Σαμοθράκης, οι οποίες με την κατάλληλη προστασία και αξιοποίηση θα αποτελούν κύριο στόχο τουριστικής έλξης, εφόσον θα είναι προσιτές ευκολότερα από τους πεζούς. Προτείνουμε τη δημιουργία χώρου οργανωμένης κατασκήνωσης στις Βάθρες μια και η ελεύθερη κατασκήνωση είναι μεγάλη. Πιστεύουμε πως είναι απαραίτητη μια μελέτη οργάνωσης αυτών των εκπληκτικών χώρων.

Εκκλησιάκι στον Προφήτη Ηλία με εκπληκτική θέα, όπου απαιτείται άμεση παρέμβαση και αλλαγή της χρήσης γης της κτηνοτροφίας με την αναψυχή και την ξεκούραση των τουριστών.

Τέλος πρέπει να σημειωθεί ότι οι περιοχές ειδικής προστασίας είναι και αρδευόμενες εκτάσεις. Σύμφωνα με το Δήμο Σαμοθράκης υλοποιούνται προτεινόμενα αρδευτικά έργα με σκοπό την άμεση ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής. Πρέπει να σημειωθεί, με βάση τις εκτιμήσεις του Δήμου, ότι, ενώ οι αρδευόμενες εκτάσεις σήμερα είναι περίπου 6.000 στρέμματα, σε πέντε χρόνια θα είναι περίπου 10.000 στρέμματα (αύξηση περίπου 100%).

10.4.Τεχνική - Κοινωνική υποδομή

Στο κεφάλαιο της ανάλυσης της υπάρχουσας κατάστασης του νησιού της Σαμοθράκης έγινε λεπτομερής παρουσίαση στις τεχνικής και κοινωνικής υποδομής του νησιού και παρουσιάστηκαν τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι υποδομές στο νησί. Θα γίνουν ορισμένες προτάσεις με στόχο την ανάπτυξη του νησιού και την τουριστική του αξιοποίηση.

10.4.1. Μεταφορική υποδομή

Δρόμοι

Εκτός από την οδική εξυπηρέτηση των οικισμών, το οδικό δίκτυο του νησιού θα πρέπει να εξυπηρετεί σωστά και τα κύρια τουριστικά κυκλώματα που έχουμε προτείνει. Πρέπει να κατασκευαστεί ο βόρειος και ανατολικός άξονας, μέχρι το ακρωτήριο Κήπος, το οποίο έχει υψηλή προτεραιότητα λόγω της σημασίας του σαν κύριο τουριστικό άξονα. Υπολείπεται η ασφαλτόστρωση του δρόμου από Φονιά μέχρι ακρωτήριο Κήπος.

Με σκοπό την τόνωση της τουριστικής κίνησης της έδρας του ΟΤΑ προτείνεται να υλοποιηθεί μία μελέτη για οδική σύνδεση της Χώρας με την Παλαιόπολη. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται δεύτερο τουριστικό κύκλωμα Καμαριώτισσα-Χώρα-Παλαιόπολη. Θα πρέπει να γίνει νέα ασφαλτόστρωση του δρόμου Καμαριώτισσας-Χώρας, ενώ θα έπρεπε να υλοποιηθεί η ιδέα βόρειας παράκαμψης της Καμαριώτισσας με στόχο την αποσυμφόρηση του οικισμού.

Ένα τρίτο τουριστικό κύκλωμα συνδέει την Καμαριώτισσα με τους οικισμούς του Λακκώματος και του Προφήτη Ηλία. Πρέπει να γίνει χάραξη ενός δρόμου Λάκκωμα-Παχιάς Άμμου, το οποίο ακολουθεί στο μεγαλύτερο μέρος του τον υπάρχοντα δρόμο, ενώ έχουν προταθεί βελτιώσεις σημαντικές, ώστε να αποκτήσει της προδιαγραφές ενός ασφαλούς τουριστικού δρόμου. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η χάραξη των παραπάνω δρόμων έχει προταθεί από μελέτες από το 1986. Μέχρι σήμερα ενώ κάποια ελάχιστα σημεία έχουν ξεκινήσει, δεν έχει ολοκληρωθεί τίποτα ως σήμερα.

Θα μπορούσαν να βοηθήσουν στην τουριστική ανάπτυξη του νησιού μια σειρά μικροί δρόμοι, όχι απαραίτητα ασφαλτοστρωμένοι, που θα είχαν τα χαρακτηριστικά δασοτουριστικών δρόμων, σε επιλεγμένο κύκλωμα Άνω Μεριάς, Ξηροπόταμος κ.α.

Λεωφορειακές συγκοινωνίες

Όπως έχουμε αναφέρει κατά την θερινή περίοδο τουριστική αιχμής, υπάρχουν 13 καθημερινά δρομολόγια από Καμαριώτισσα προς Χώρα, 10 προς Θερμά και 5 προς Λάκκωμα-Προφήτη Ηλία. Όταν ολοκληρωθεί το προτεινόμενο οδικό δίκτυο θα πρέπει να προστεθούν δρομολόγια προς Ακρωτήριο Κήπος και Παχιά Άμμο.

Αεροδρόμιο

Η πρόταση για δημιουργία αεροδρομίου νότια της Καμαριώτισσας θα μπορούσε να υλοποιηθεί σε κάποια θέση, όπου οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις θα είναι μικρότερες δυνατές. Σε περίπτωση όμως που υλοποιηθούν οι προτάσεις για δραστική βελτίωση των θαλάσσιων συγκοινωνιών, η πρόταση για το αεροδρόμιο δεν μπορεί να έχει παρά χαμηλή προτεραιότητα.

Θαλάσσιες Συγκοινωνίες-Μεταφορές-Αλιευτικά Καταφύγια-Μαρίνες

Πρέπει να σημειωθεί ότι η νότια παραλία, που όπως είδαμε είναι απόκρημνη, πρέπει να φυλαχθεί σαν ένα τοπίο ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, που αποτελεί εντυπωσιακό στοιχείο για παραθαλάσσιο και περιηγητικής μορφής τουρισμό. Θα μπορούσε να υπάρξει ένα τέτοιο κύκλωμα τουριστικό με κάποια πλοίαρια, που θα ξεκινούσαν από διάφορα λιμανάκια του νησιού, όπως γίνεται σε άλλα νησιά του Αιγαίου (Σαντορίνη). Οι σκέψεις για ένα ολοκληρωμένο οδικό δίκτυο του νησιού, που θα περνούσε και από τις νότιες παραλίες, με βάση μελέτες και προϋπολογισμούς που μελετήσαμε όταν επισκεφθήκαμε τον Δήμο Σαμοθράκης, απορρίφθηκαν για λόγους οικονομοτεχνικούς. Το έργο αυτό εκτός το ότι παρουσιάζει μεγάλες τεχνικές δυσκολίες, είναι πανάκριβο και θα κάνει μεγάλη ζημιά στο περιβάλλον.

Το λιμάνι της Καμαριώτισσας πρέπει να εξακολουθήσει να παίζει κύριο λόγο σε ότι αφορά τις λιμενικές εγκαταστάσεις, την τουριστική υποδομή και βέβαια τον πληθυσμό. Εξαιτίας της υπερσυγκέντρωσης δραστηριοτήτων και πληθυσμού στην Καμαριώτισσα, προτείνεται η δημιουργία νέων πόλων έλξης του μόνιμου και του παραθεριστικού πληθυσμού, η χωροθέτηση τουριστικών υποδομών σε ειδικά επιλεγμένες θέσεις και η δημιουργία νέων εισόδων για τους τουρίστες (Θερμά Λουτρά).

Στην παραλία των Θερμών Λουτρών, στο υπό κατασκευή λιμάνι, θα μπορούσε να σταθμεύει το ιπτάμενο δελφίني και διάφορα ταχύπλοα σκάφη, το οποία θα μπορούσαν να μειώσουν τη θαλάσσια διαδρομή Αλεξανδρούπολη-Σαμοθράκη στο μισό του χρόνου που απαιτεί σήμερα το οχηματαγωγό. Όπως μας είπαν στο γραφείο εισιτηρίων των δύο οχηματαγωγών Σάος και Αρσινόη, υπάρχει μια κατηγορία σκαφών Hydrojet, το οποία είναι χωρητικότητας 350 επιβατών και αναπτύσσουν ταχύτητα 40 κόμβων. Κάλλιστα, θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για τη μείωση της απόστασης, όχι μόνο του νησιού της Σαμοθράκης από την Αλεξανδρούπολη, αλλά και άλλων νησιών, όπως Θάσος και Λήμνος.

Εκτός από την παραλία των Θερμών, υπάρχει μελέτη για τη δημιουργία αλιευτικού καταφυγίου στην παραλία του Λακκώματος. Θα μπορούσε να γίνει προσθήκη εγκαταστάσεων για τη χρήση αυτού σαν μαρίνα για σκάφη αναψυχής και κρουαζιερόπλοια.

Έχουμε αναφερθεί εκτενέστερα στην κατασκευή αλιευτικών καταφυγίων στο νησί και στα έργα τα οποία γίνονται τα τελευταία χρόνια. Απλά πρέπει να αναφερθούμε στο σωστό σχεδιασμό που πρέπει να γίνει, ώστε στις επιλεγμένες αυτές θέσεις να γίνει συνδυασμός στη λειτουργία μαρινών σκαφών αναψυχής, ταχυπλόων σκαφών και κρουαζιερόπλοιων, καθώς και στη λειτουργία αλιευτικού καταφυγίου. Το θέμα αυτό απαιτεί αρκετή μελέτη, ώστε να μην υπάρχουν αργότερα προβλήματα συγκρούσεων χρήσεων θαλάσσιας συγκοινωνίας.

Πρέπει επίσης να σημειώσουμε την απαραίτητη προστασία του αρχαίου λιμένα στην περιοχή της Παλαιόπολης. Αν τυχόν δημιουργηθεί μαρίνα σκαφών αναψυχής στην Παλαιόπολη είναι απαραίτητο να μην γίνει στον αρχαίο προβλήτα του αρχαιολογικού χώρου. Αυτό το θέμα πρέπει να εξεταστεί μέσα από το πρόγραμμα κατασκευής μαρινών του ΕΟΤ.

10.4.2. Ύδρευση - Άρδευση - Αποχέτευση

Στην περιοχή της Σαμοθράκης είδαμε αναλυτικά την κατάσταση του δικτύου ύδρευσης και τα έργα, τα οποία όπως πληροφορηθήκαμε και παρουσιάσαμε στην ανάλυση, που τείνουν να τελειώσουν. Δική μας παρατήρηση θα ήταν ότι αναγνωρίζοντας το σημαντικό ρόλο της γεωργίας στην οικονομία της Σαμοθράκης και την ανάγκη για μια ισόρροπη ανάπτυξη, όπου γεωργία και τουρισμός θα συμβιώνουν στην παράκτια ζώνη, υιοθετούμε πλήρως κάθε πρόγραμμα που θα δημιουργήσει νέες αρδευτικές εκτάσεις και θα εξασφαλίσει υψηλότερες αποδόσεις για τα γεωργικά προϊόντα.

Όσον αφορά την αποχέτευση η Καμαριώτισσα είναι αυτή που απαιτεί ειδική μεταχείριση σε ότι αφορά την αποχέτευση ακαθάρτων, λόγω μεγέθους και τάσεων για παραπέρα πληθυσμιακή ανάπτυξη. Υιοθετούμε την πρόταση του Δήμου για την δημιουργία δικτύου ακαθάρτων και βιολογικού καθαρισμού. Το πρόβλημα της Χώρας έχει αναλυθεί σε προηγούμενο κεφάλαιο, ενώ θα λέγαμε ότι θα έπρεπε για αξιόλογη τουριστική ανάπτυξη να δημιουργηθεί στοιχειώδης δίκτυο ακαθάρτων για όλους τους οικισμών 100 κατοίκων και άνω.

Πρέπει τέλος να προσθέσουμε ότι πρέπει να υπάρξει αυστηρός έλεγχος στην εφαρμογή των διατάξεων περί επεξεργασίας και διάθεσης

υγρών αποβλήτων με στόχο την προστασία των ακτών από τις τουριστικές μονάδες και τα ξενοδοχεία.

10.5.Θεσμικές παρεμβάσεις

Εκτός από προτάσεις για την αναδιάρθρωση των παραγωγικών υποδομών απαιτούνται και κάποιες αλλαγές σε θεσμικό επίπεδο, που θα κάνουν τους τοπικούς φορείς πιο ισχυρούς με μεγαλύτερες δυνατότητες παρεμβάσεων. Οι ΟΤΑ θα πρέπει να παίζουν ενεργητικό ρόλο στην ανάπτυξη της περιοχής τους σε συνδυασμό με τις Νομαρχίες. Ο Δήμος Σαμοθράκης θα πρέπει να αναλάβει περισσότερες πρωτοβουλίες για την υλοποίηση των προτάσεων των διαφόρων αναπτυξιακών μελετών, με στόχο την γρήγορη τουριστική αξιοποίηση του νησιού.

Στο τομέα αυτό της ανάπτυξης πιστεύουμε πως θα ήταν χρήσιμη η δημιουργία ενός αναπτυξιακού συνδέσμου επαρχίας Σαμοθράκης, που θα είχε σαν στόχο την αξιοποίηση των δυνατοτήτων της περιοχής και θα συμμετέχουν επιστήμονες ειδικευμένοι στην περιφερειακή ανάπτυξη, παραγωγικοί και κοινωνικοί φορείς. Αντικείμενό του θα ήταν η εφαρμογή αναπτυξιακών μελετών, ο συντονισμός των παρεμβάσεων, η ενημέρωση των πολιτών.

Μία τέτοια εταιρία πιστεύουμε πως με κατάλληλη υποδομή και εξειδικευμένο δυναμικό έχει προοπτικές επιτυχούς λειτουργίας, καθώς δεν δεσμεύεται από περιορισμούς που εμποδίζουν τους ΟΤΑ στην αποτελεσματική λειτουργία τους.

10.6.Συντονιστική Αρχή Θράκης (Σ.Α.Θ.) Αναφορά στην ιδέα και στην πρόταση

Η πρόταση για τη δημιουργία της Συντονιστική Αρχής Θράκης έχει ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά, που πιστεύουμε αν δημιουργηθεί θα βοηθούσε στην ανάπτυξη της περιφέρειας. Ενστερνιζόμενοι την πρόταση αυτή αναφέρουμε τα κύρια χαρακτηριστικά της, εφόσον η ανάπτυξη του νησιού της Σαμοθράκης είναι παράλληλη με την ανάπτυξη του Νομού Έβρου και ευρύτερα της Θράκης.

- α) Αντικείμενό της θα είναι ο συντονισμός του σχεδιασμού, δηλαδή η επιλογή των μελετητών, η ανάθεση ενός έργου και η παρακολούθηση της εκτέλεσής του.
- β) Ο χαρακτήρας της δεν θα πρέπει να τείνει να υποκαταστήσει λειτουργίες που επιτελούνται από φορείς του δημοσίου τομέα, αλλά να κινητοποιεί και να συντονίζει τις προσπάθειες. Η σύνθεσή της θα πρέπει να είναι ολιγοπρόσωπη και να έχει προϋπολογισμό που να της

επιτρέπει να αναθέτει σε εξωτερικούς συνεργάτες την διεξαγωγή συγκεκριμένων εργασιών. Οι κανονισμοί λειτουργίας πρέπει να της επιτρέπουν την μεγαλύτερη δυνατή ευελιξία στην εκτέλεση του έργου της. Η διάρκεια της ανάθεσης που θα γίνει στα κύρια τουλάχιστον στελέχη της, θα πρέπει να τείνει προς τον χρονικό ορίζοντα την ολοκλήρωσης του έργου για να εξασφαλίζεται η συνέχεια και να μην ανατρέπεται συνεχώς από κυβερνητικές αλλαγές.

- γ) Ο τρόπος συγκρότησης της Σ.Α.Θ. θα πρέπει να εξασφαλίζει αυξημένο κύρος για να παρεμβαίνει αποτελεσματικά στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο του κρατικού μηχανισμού και να συντονίζει συναρμόδιους φορείς. Η διακομματική αποδοχή των προσώπων που την συγκροτούν είναι απαραίτητη, ώστε να διαθέτει αυξημένο κύρος και δυνατότητα διαλόγου με όλο το πολιτικό φάσμα. Ο επικεφαλής της Σ.Α.Θ. θα πρέπει να έχει τον βαθμό του μόνιμου υπουργού άνευ χαρτοφυλακίου επιφορτισμένου με τον σχεδιασμό και την εκτέλεση ενός σχεδίου ανάπτυξης της Θράκης.
- δ) Ο συντονιστικός χαρακτήρας της Σ.Α.Θ. προϋποθέτει στενή σύνδεση και συνεργασία με τα κυβερνητικά όργανα και την κρατική μηχανή.
- ε) Σε επίπεδο περιφέρειας ο βασικός συνομιλητής της Σ.Α.Θ. είναι ο Γενικός Γραμματέας της Θράκης, που στην αρμοδιότητά του και υπό την εποπτεία του, θα εκτελείται το μεγαλύτερο μέρος των έργων.
- ς) Η Σ.Α.Θ. θα ενημερώνει σε μόνιμη βάση την Κυβέρνηση και τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα για την πρόοδο των εργασιών και τα προβλήματα ή τις ανάγκες που υπάρχουν. Θα δίνει ιδιαίτερη προσοχή στην ενημέρωση της κοινής γνώμης.

Η έδρα της Σ.Α.Θ. θα πρέπει να είναι στην Κομοτηνή για προφανείς λόγους (Διεύθυνση Περιφέρειας), αλλά και στην Αθήνα, ώστε να είναι κοντά σε κέντρα εξουσίας. Η οργάνωση μιας τέτοιας επιτροπής ανάπτυξης της Θράκης θα δημιουργούσε νέους ορίζοντες στην ανάπτυξη και των νησιών της περιφέρειας αυτής. Βέβαια πιστεύουμε πως αν ισχυροποιηθεί και ουσιαστικοποιηθεί ο ρόλος της περιφέρειας η όλη ιδέα δημιουργίας και λειτουργίας της Σ.Α.Θ. θα ήταν μάλλον περιττή. Η Σαμοθράκη με τα τόσα μεγάλα προβλήματα που έχει είναι σίγουρο ότι ευνοηθεί από νέα αυτή κατάσταση.

10.7.Π.Ε.Π. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης (Νοέμβριος 1994).

Με βάση το Π.Ε.Π. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης έχουν προταθεί μια σειρά έργων για το νησί της Σαμοθράκης. Αυτά παρατίθενται παρακάτω με βάση το κόστος τους:

● Οδοποιία Σαμοθράκης	200 εκ. (ΣΑΝΤ)
● Βελτίωση λιμενικών εγκαταστάσεων	100 εκ. (ΣΑΝΤ)
● Μικρά αρδευτικά έργα Σαμοθράκης	600 εκ. (ΣΑΝΤ)
● Τουριστική προβολή Θράκης	1200 εκ.
● Αρχαιολογική έρευνα Θράκης	100 εκ.
● Αξιοποίηση πολιτιστικής παράδοσης Σαμοθρ.	200 εκ.
● Αποχέτευση βιολογικός καθαρ. Καμαριώτισσας	

Επίσης αναφέρουμε ενδεικτικά τα έργα Π.Ε.Π. Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης που έχουν ενταχθεί σε συλλογικές αποφάσεις χρηματοδότησης.

● Ύδρευση-αποχέτευση οικισμών	542 χιλ. ECU
● Βελτίωση βατότητας οδικού δικτύου Σαμοθράκης	1182 χιλ. ECU
● Αποπεράτωση λιμενικών έργων Καμαριώτισσας	406 χιλ. ECU
● Αλιευτικό καταφύγιο Θερμών	1355 χιλ. ECU
● Έργα υποδομής για τη στήριξη τουριστικών επιχειρήσεων Δήμου Σαμοθράκης	498 χιλ ECU
● Διερεύνηση εναλλακτικών δυνατοτήτων του νησιού της Σαμοθράκης	37 χιλ. ECU

Προτεινόμενες παρεμβάσεις στο νησί της Σαμοθράκης

1. Συντονισμένη προσπάθεια πληροφόρησης και επιμόρφωσης των νέων αγροτών.
2. Επισκέψεις γεωπόνων στο νησί και βοήθεια στην παραγωγή των σιτηρών και ιδιαίτερα των οπωροκηπευτικών.
3. Απαιτείται μια ειδική μελέτη που θα λάβει υπόψη της τις συγκρούσεις των χρήσεων γης, τις υπουργικές αποφάσεις για τα προωθούμενα είδη, τις ποικιλίες καλλιεργειών και βέβαια τις ειδικές κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής.
4. Οργάνωση τοπικών ή κλαδικών κέντρων τεχνικής υποστήριξης από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς, με στόχο την υποστήριξη του πρωτογενή τομέα.
5. Οργάνωση μεγάλων οχλουσών κτηνοτροφικών μονάδων σε υψόμετρο πάνω από τα 200μ. ώστε να μην συγκρουστεί με την τουριστική αξιοποίηση.
6. Σωστή και ελεγχόμενη διατροφή των ζώων για την καλύτερη παραγωγή κρέατος.
7. Οργάνωση του κυκλώματος μεταφοράς της αλιευτικής παραγωγής από τη Σαμοθράκη στην Αλεξ/πολη, στην Καβάλα, στην Θεσσαλονίκη.
8. Χωροταξική οργάνωση της παράκτιας ζώνης του νησιού.
9. Μικρής κλίμακας ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις ή ξενώνες.
10. Άμεση διερεύνηση της σκοπιμότητας για την δημιουργία νέων εγκαταστάσεων για οργανωμένο και ελεύθερο πάρκινγκ.
11. Έλεγχος ποιότητας στα ενοικιαζόμενα δωμάτια.
12. Αναψυκτήρια και χώροι ανάπαυσης των τουριστών σε θέσεις με αξιόλογη θέα.
13. Ανάδειξη και προστασία πολιτιστικής κληρονομιάς.
14. Αναστηλώσεις παραδοσιακών κτιρίων.
15. Αναβάθμιση του ρόλου του Αρχαιολογικού Μουσείου και του αρχαιολογικού χώρου.
16. Ενίσχυση αρχαιολογικής έρευνας.
17. Διάσωση της πολεοδομικής κλίμακας των παραδοσιακών οικισμών.

18. Προστασία των περιοχών φυσικού κάλλους.
19. Χώροι οργανωμένου κάμπικιν στις Βάθρες.
20. Σχέδιο δημιουργίας μονοπατιών για περιήγηση.
21. Οργάνωση εκδρομών με σκάφη στο απόκρημνο νότιο τμήμα του νησιού.
22. Κατασκευή των μη ολοκληρωθέντων δρόμων.
23. Έλεγχος στην εφαρμογή των διατάξεων περί επεξεργασίας και διάθεσης των υγρών αποβλήτων.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Στο τέλος αυτής της διατριβής αναρωτιόμαστε αν η μεγάλη αυτή προσπάθεια που καταβάλλαμε είχε κάποια επιτυχία, όσον αφορά τα αποτελέσματά της. Υποθέτουμε πως οι προτάσεις ανάπτυξης που έγιναν, δεν είναι ίσως αυτό που κάποιος θα ονόμαζε “δραστική παρέμβαση”, που έχει το απαραίτητο μέγεθος ώστε να προκαλέσει το απαιτούμενο σοκ και να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την απογείωση του νησιού.

Τονίσαμε όμως τις ελλείψεις που έχει το νησί. Είδαμε επί τόπου τα σημαντικά προβλήματα που έχει. Καταγράψαμε τις ιδιαιτερότητες και τις ομορφιές του. Συζητήσαμε με αρμοδίους και δείξαμε τους στόχους ανάπτυξής του. Ενστερνιστήκαμε τις απόψεις σημαντικών ανθρώπων για το μέλλον της περιοχής και της Περιφέρειας γενικότερα. Υιοθετήσαμε κάποιες προτάσεις ανάπτυξης που διαβάσαμε ή που συζητήσαμε με τους αρμοδίους. Θεωρήσαμε εξαιρετικά ενδιαφέρονσα την δουλειά που ξεκινήσαμε να κάνουμε, κάτι που επιβεβαιώθηκε στην εξέλιξή της.

Παντός πιστεύουμε ότι η εργασία αυτή έχει ορισμένες θετικές προτάσεις, τις οποίες αν θέλουν οι τοπικοί φορείς να λάβουν υπόψιν τους και να τις εφαρμόσουν στο ακριτικό νησί του Έβρου, θα έχουν σημαντικά αποτελέσματα στην τοπική ανάπτυξη.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αγροτική κοινοτική ανάπτυξη, Γεώργιος Δαουτόπουλος, εκδοτικός οίκος Αδερφών Κυριακίδη, Θεσσαλονίκη 1989

Αναπτυξιακή μελέτη για την περιοχή της Θράκης, Υπουργείο Βιομηχανίας, Ενέργειας και τεχνολογίας, Κομοτηνή, Φεβρουάριος 1995.

Η Ανάπτυξη της Θράκης, προκλήσεις και προοπτικές, υπό την εποπτεία των ακαδημαϊκών Ξεν.Ζολώτα, Α.Αγγελόπουλου, Ι.Πεσμαζόγλου, Ακαδημία Αθηνών.

Ανάπτυξη προβληματικών περιοχών Μακεδονίας-Θράκης, Δ.Π.Θ. 1987.

Ελληνική παραδοσιακή αρχιτεκτονική, ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, εκδοτικός οίκος "Μέλισσα" 1990.

Εγκυκλοπαίδεια "Υδρία".

Ευρώπη 2000, Προοπτικές ανάπτυξης του κοινοτικού εδάφους, Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Γενική διεύθυνση Περιφερειακής πολιτικής.Εφημερίδα "Τύπος της Κυριακής", άρθρο: Η "πράσινη βίβλος" για τον τουρισμό στην "γηραιά ήπειρο", 16 Απριλίου 1995.

Εφημερίδα "Ελεύθερη Θράκη", άρθρο: "Τουρισμός και Θράκη", 10 Αυγούστου 1995.

Εφημερίδα "Ελεύθερη Θράκη", διάφορα άρθρα που αφορούσαν το νησί της Σαμοθράκης και δημοσιεύτηκαν κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού 1995.

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ, Παπαγεωργίου Σόφη, Αθήνα 1982.

Σαμοθράκη 1990, Κιζής Γιάννης.

Η Σαμοθράκη στις όχθες του Νέκαρ, Kolodny, ΕΚΚΕ.

Οικονομία και Κοινωνία, Φ.Λουκίσσας, Μάϊος 1980.

Περιφερειακή Ανάπτυξη και Πολιτική, κείμενα από τη διεθνή εμπειρία, Χατζημιχάλης Κωστής, 1992.

Πολιτιστικός οδηγός Θράκης, ΕΤΒΑ-ΕΟΤ.

Πολιτική προγραμματισμού των υποδομών, Π.Σκάγιαννης, εκδ.Σταμούλη 1994.

Στρατηγικό σχέδιο ανάπτυξης των υποδομών: Ελλάδα 2010, Δρόμος/Ρογκάν, 1993.

Τουριστικό έντυπο του νησιού της Σαμοθράκης που χρηματοδοτήθηκε από τα ξενοδοχεία, τις ναυτιλιακές εταιρίες και τον Δήμο Σαμοθράκης.

“Τοπική Αυτοδιοίκηση και Τοπική Ανάπτυξη. Μια θεσμική θεώρηση.”, Π. Ματθαίου 1994, Περιβάλλον και Δίκαιο, Ελληνικές Πανεπιστημιακές Εκδόσεις, ΚΕ.ΜΕ.ΧΩ., Αθήνα.

Οικοτουριστικός οδηγός Σαμοθράκης, έκδοση Δήμου Σαμοθράκης 1993.

Χωροταξική μελέτη Νομού Έβρου (ΥΧΟΠ 1984).

Μελέτη Διαχείρισης Απορριμάτων ΟΤΑ, Νομού Έβρου, 1989.

Τεύχη του περιοδικού “Τουρισμός και Οικονομία”, που εκδοθήκαν τους καλοκαιρινούς μήνες του 1987, 1988, και 1990.

